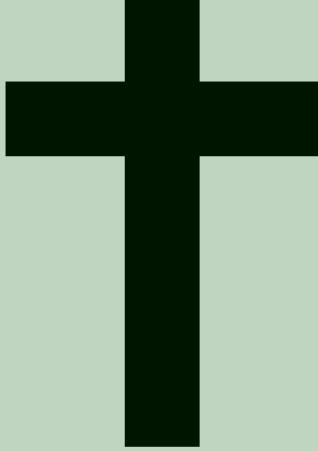

Manga Kanuri
Translation

Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)

Manga Kanuri Translation
Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kanuri, Manga)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
c9559a71-f08b-5c68-a545-05813d16a08e

Contents

Matiyu	1
Markus	53
Luka	85
Yahaya	137

MATIYU Kawuri kəji Isa Almasiwuye Matiyu ruwujənadə

Linjila Matiyuyedə

Kitawu Matiyu ruwujənadə, tima Linjila kəntilomiyedə wo. Ti Matiyudə tiro Lewi ye cani sanianju akki mowo duwon Isaa ga badiyeno. Ti ye am mewun yindin Isa tayia kəngayambanjuro galajənadəye falnja nangaro, awo ajabba ajabba Isa cədənədə cure awo wuljəna-a jamaro alamjəgəna-adəa fangeno. Tussənni ngawon Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo curuna-a fanjəna-a tagənasso amanju yauidiyaro ruwuyeyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

*Kaariya Isaye
(Luk 3.23-38)*

¹ Akko kitawu* kaariya Isa Almasiwu tada† Mai Daudaye, ti ye tada Nawi Ibrahimbedəyedə: ² Ibrahim Isakua kembo, Isaku ye Yakubaa kembo, Yakuba ye Yahuda-a awaanawanju-aa kembo, ³ Yahuda ye Feres-a Jera-aa kembo, yanja Tamar, Feres ye Hesronna kembo, Hesron ye Aramba kembo, ⁴ Aram ye Aminadabba kembo, Aminadab ye Nashonna kembo, Nashon ye Salmonna kembo, ⁵ Salmon ye Bowossa kembo, ya Bowosse Rahab, Bowos ye Abidaa kembo, ya Abidaye Rut, Abida ye Yisaia kembo, ⁶ Yisai ye Mai Dadaa kembo.

Mai Dauda Sulemanaa kembo, calan ya Sulemanayedə kamu Uriyaye, ⁷ Sulemana ye Rehobowamba kembo, Rehobowam ye Abijaa kembo, Abija ye Asaa kembo, ⁸ Asa ye Yosafatta kembo, Yosafat ye Yoramba kembo, Yoram ye Wojiyassa kembo, ⁹ Wojiyas ye Yotamba kembo, Yotam ye Ahajua kembo, Ahaju ye Hejekiyassa kembo, ¹⁰ Hejekiyas ye Manasea kembo, Manase ye Amonna kembo, Amon ye Josiyassa kembo, ¹¹ Josiyas ye jaman yauidiyaa dunon cadane cidi Babilayero caadənadən Yekoniyas-a awaanawanju-aa kembo.

¹² Ngawo cidi Babilayero caadənayedəlan, Yekoniyas Sheyaltiyella kembo, Sheyaltiyel ye Jorobabella kembo, ¹³ Jorobabel ye Abihudda kembo, Abihud ye Aliyakimba kembo, Aliyakim ye Ajorra kembo, ¹⁴ Ajor ye Jadokka kembo, Jadok ye Akimba kembo, Akim ye Alihudda kembo, ¹⁵ Alihud ye Aliyasarra kembo, Aliyasar ye Matanna kembo, Matan ye Yakubaa kembo, ¹⁶ Yakuba ye Isuwua kembo, Isuwudə kwa Merambe, Meram ye Isa tia Almasiwulan bowojaidəa kembo.

¹⁷ Adəgaima Nawi Ibrahimlan tai har Mai Daudaro yadero am jamannja tiloa gadegade mewu deri dasaa, koro Mai Daudalan tai har jaman yauidiyaa cidi Babilayero caadənaro yadero mewu deri dasaa, koro jaman adən tai har tambo Almasiwuyero yadero mewu deri dasaa.

* 1:1 1.1 kitawu - Bam. † 1:1 1.1 tada - Kaduwu.

*Tambo Isaye**(Luk 2.1-7)*

¹⁸ Akko lawar tambo Isa Almasiwuye. Yanju Meramdə təmaji Isuwuye, amma kawu larusa cade rokko dasayiro, Ruhu Alaye cakke curoaro walyeno. ¹⁹ Isuwu təmajinjudə kam jirema, fuwu jamayen tia nanguro njakko cəraannidəro, asərlan tia kolduro nia ngoyeno. ²⁰ Adə karwunjun duwon, malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan tiro fəlediye: «Isuwu kaduwu Mai Daudaye, bare Meramba kamuro ngoduro rinəmmi, Ruhu Alayeman curoaro walyeno. ²¹ Tada kongwa cambi, ni ye tiro cu Isa† yakke, dalilnjudə jamanjua biwunjalan cəkkayi nangaro,» yeno.

²² Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənədə wakkayeno. ²³ Tiye: «Akko fero kəlayakku kwa nojənni curo ngoje tada kongwa cambe tia Imanuwellan bowojai,»† cənna, maana Imanuwelledə Ala andi-a rokko.

²⁴ Kənəmlan fayenniya, Isuwu awo malaiya Kəmandeye tiro wuljəgənədə cəde Meramba kamuro ngoyeno. ²⁵ Amma tia kamuro nojənni duwon, har tada kongwa cambe Isuwu tiro cu Isa kekko.

2*Ilmuwu cidi adinnambe Isaro ambəttuwu*

¹ Jaman Isa bəla Baitalami cidi Yahudiyayen tambənədən, Hirudus ti mai duwon, ilmuwu laa cidi adinnambe cijane Jerujalembo isane: ² «Nda ti mai yaudiyaye tambənədə? Sillowunju adinnamlan culuwuna ruiye tiro ambəttuwuro kadiye,» cane keworo. ³ Mai Hirudus adəa fangenniya, hangalnju caa ciyeno, am Jerujalembe samma ye ngai. ⁴ Daji wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a sammaa bowoje ndaran Almasiwu tambiro kiworənniya, ⁵ tiro: «Bəla Baitalami cidi Yahudiyayen, akko awo nawi kuren ruwujənədə:

⁶ «Ni Baitalami cidi Yahudayedə, curo bəlawə Yahudayedən darajanəm gana gəni, dalilnjudə curonəmlaman mai culuwi, mai duwon jamani Israyilawua cunodidə.»†

⁷ Daji Mai Hirudus asərlan ilmuwudəa bowoje sa sillowudə tayiro fəledəgənədəa cuwore tabbatkeyeranniya, ⁸ tayia Baitalamiro cunode tayiro: «Lenowo hangallayen tadadəa manowo! Tia fanduwuya, lawar sukkudowo, wu ye lekko tiro ambətkəgəkko!» yeno. ⁹ Mana Maiyedəa fangeranniya, ilmuwudə jawal ngojane leyera. Ledu cadi duwon, akko sillowu adinnamlan culuwe carunadə fuwunjaro koje leje, har na tadadə dəganədəa nayeyenniya, tak dayeno. ¹⁰ Sillowudəa kerunniya, karwunja tai daje kəjiyeno! ¹¹ Daji fadodəro ngasaye tadadə-a yanju Meram-aa carune tungurumjane tadadəro ambətkeyera. Ajanja kajane tiro dinar so, kaaji so, kawudi so kedo. ¹² Daji Kəmande kənnasimlan tayia galaje bare na Mai Hirudussero waldanni yenniya, jawal gade ngojane lardunjaro walladara.

Masarro kasəme ledu

¹³ Ngawo ilmuwudə saptanayen, malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan Isuwuro fəlediye: «Cine tadadə-a yanju-aa ngone Masarro kasowo lenowo, nadən har kawu mana njadəkkiro nammowo, dalilnjudə Mai Hirudus tadadəa njejoro maji nangaro,» yeno. ¹⁴ Daji Isuwu cije buneman tadadə-a yanju-aa ngoje Masarro lejane, ¹⁵ nadən har karmo Mai Hirudussero napkera. Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Tadania Masarnin culuworowə bowokkəna,»† cənna.

¹⁶ Mai Hirudus ilmuwudə tia jambajanaro asuyenniya, fum gərgaje wada ce kəla sa ilmuwudə tiro tabbaccanayen tadawa kongwa kərwu yindia-a yindi cadənni-a bəla Baitalamiye-a bələdeyanju-alan dasaana sammaa roro keyeso. ¹⁷ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawī Irimiyayen wuljənadə wakkayeno. Tiye:

¹⁸ «Bəрни Ramayelan so lagaranne jaurō fandi,
Rahila diye yallanjuro cikkiri.
Kanadi ta wajəna,
bawo bawojana nangaro,»† cənna.

Lardu Israyilawuyero waldū

¹⁹ Ngawo Mai Hirudus bawojənayen, Masarnin malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan Isuwuro fəlediye: ²⁰ «Cine tadadə-a yanju-aa ngone lardu Israyilawuyero waldənowo, am duwon tadadəa roro njejoro majaidə sanuna nangaro,» yeno. ²¹ Daji Isuwu cije tadadə-a yanju-aa ngoje lardu Israyilawuyero walladara. ²² Amma Mai Arkilawus cuju bawanju Mai Hirudussero cidi Yahudiyayea cunodidəro fangenniya, Isuwu nadəro ngaworo riyeno. Daji Kəmande kənnasimlan tia galayenniya, cidi Galileyero leje ²³ bəla laa Najarat canidən napkeno. Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyayen wuljənadə wakkayeno. Tayiye: «Tia* kam Najarattelan bowojai,» canna.

DABBARDA KIDA ISAYE

3

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu

(*Mar 1.1-8; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28*)

¹ Jaman adən Nawī Yahaya Kasalama fəlediye karaa cidi Yahudiyayen jamaro kawuri cədde: ² «Təmmowo, *nodo bargaa Mai Samemaye del karənjəna!» cəni kərga. ³ Tima kam duwon Kəmande kuren ci Nawī Ishayayen kəlanjun mana cədənədə wo. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:
«Kəmandero jawal dabbargənowo,
koduramnju cəkko dewo!»
cəne wormaji.»†

⁴ Yahayaye kajəmunjudə kanduri karimoyen caaada, canjanju ye ngirin tikkerəna. Kəmbonju ye kawī-a kəmagən-a. ⁵ Daji am bəрни Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye sammaye-a cidi bərəm Jordaniye

† 2:15 2.15 Hos 11.1 † 2:18 2.18 Iri 31.15 * 2:23 2.23 tia - Almasiwua. † 3:3 3.3 Ish 40.3

ngaye-a nanjuro isane ⁶ biwunja wuljane curo bəram Jordaniyen tayiro kasala tuwaye kiddo.

⁷ Yahaya Farisawa-a Sadusiya-a kada tayiro kasala tuwaye cəddoro nanjuro isairo kirunniya, tayiro: «Nayi kaduwu fusiyaeso! Wundu nayia ajawu isidəro kasoworo galanja? ⁸ Awo tuwa jireye fəlejiyisoa dewo! ⁹ Bare karwundon: “Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe,” wulluwwi. Nayiro wulnjagakki, Alaye kənduwonju dongur kauye anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji. ¹⁰ Akko kərmamaro bewodə fərdu kəskayen gənaada. Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai.

¹¹ «Wudə təmmuwwa nangaro ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma kam laa wua kənduwon kosəna sunonju tuluwoma tikkəni ngawonin isi. Tidə Ruhu Alaye-a kannu-alan nayiro kasala* njaddi. ¹² Mukkonjun kəmo laladuramba na wasturamnjuyero ise algama-a kalari-a firji. Algamanjudəa culore bəralan gənaji, amma kalariidəa kannu təmmaro nuiwawolan warji,» yeno.

Kalmaram: Nodo bargaa Mai Samemaye

Ala Mai Kura same-a cidi-a cunodi yaye, am duniaye samma gəni kasaccane tiro daraja cadi. Sa Ala Ruhunjua cakke Bargaande Isaro jəpiciye tia Almasiwunjuro galajənadən, Isa jiri bərinin nodo bargaa Mai Samemaye duniaro tarduwu badiyeno. Isaye am samma kasacca tuwa cado Alaro dau koljaa yeno. Kam kasacce mananju ngoje daunju koljiya, Ala ye tia ardije biwunju cinje jamanjuro kəljiye bargaa dəpiciyi. Ngaiman nodonju bargaa duniaro dunoaro tardiyi. Yim Isa Almasiwu walde duniaro isiya duwon, Alaye nodonju bargaa təgəmbo nərpi. Daji Isa Almasiwudə adamgəna sammaro shara cəddi. Adəgaima am duwon mana Alayedəa kasaccannidəro wowom kannuye gənajiyi, amma jama Alayedəa jannaro cakke na Alayen sawisoro dasayi.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu

(Mar 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ Daji Isa cidi Galileyen cije bəram Jordaniyero Nawi Yahaya tiro kasala cəddoro kadio. ¹⁴ Yahaya tiro daptuwuro maje: «A! Awiro gəle naniro isəmidə? Ngələnjudə, nima diye wuro kasala səddəmi,» yeno. ¹⁵ Amma Isaye tiro: «Kərmadə kasadde, dalilnjudə awo jire sammaa diodə andiro jussəna nangaro,» yenniya, Yahaya kasatkeno.

¹⁶ Tiro kasala cədde Isa ingidəlan kiluwunniyama, same farakko fəramde Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpiciyi kiro. ¹⁷ Koro samelan kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia raakkəna. Tiramnin jauro karwuni kəjjəna!» yeno.

4

Yiwulisse Isaa jaraptu

(Mar 1.12-13; Luk 4.1-13)

¹ Daji Yiwulis tia jarapcoro Ruhu Alaye Isaa simojiye karaa dəriro kiluwo. ² Kawu fidewuro bune-a kausu-aro asem kidanniya, kəna tia kida. ³ Daji Jaraptumadə nanjuro ise tiro: «Ni Tada Alayea, dongur

* **3:11** 3.11 kasala kannuye - Ajawu gənaduwwa-a bone nja-a tayirro kalaktu-a.

kauye aniro wulgəne kəmboro walja!» yeno. ⁴ Isaye: «A'a, kitawulan ruuwada: "Kam kəmbo baslan gəni, mana Ala wuljəna samman dəgai,»† yeno.

⁵ Koro Yiwulis tia bərni tayirro* cade loiloiram Fado Alayen gənayenniya, ⁶ tiro: «Ni Tada Alayea, səktəne cidiro yukkure! Awoa kitawulan ruuwada: "Ala kəlanəmnin malaiyawanjuro wada ce mukkonjan kamnjagai bare sinəm kauro gəmdəgənniro,»† yeno. ⁷ Isaye tiro: «A'a, kitawulan ruuwada: "Bare Ala Kəmandea rijamməmmi!»† yeno.

⁸ Koro yaye Yiwulis tia kəla kau kuruwu fet laayero cade tiro larduwa duniaye samma-a daranja-aa fəleyeyenniya, ⁹ tiro: «Ngunəme wuro sujada səddəmia, ani sammaa niro njikki!» yeno. ¹⁰ Daji Isaye tiro kalakciye: «Nani kolle, Yiwulis! Kitawulan ruuwada: "Ala Kəmandero sujada yidde, ti tilonjuro ambətkəgəne!»† yeno. ¹¹ Daji Yiwulis tia kolyeno, malaiyawa ye isane tiro ngiskeyera.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu

(Mar 1.14-15; Luk 4.14-15)

¹² Isa Nawi Yahayaa kosoro casakkənaro fangenniya, cidi Galileyo wallada. ¹³ Bəla Najarattea kolje leje bərni laa Kafarnaam canilan napkeno, bərni duwon ci bərəmben cidi Jabulonne-a Naptaliye-alan† dəganadə. ¹⁴ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkayeno. Tiye: ¹⁵ «Cidi Jabulonne-a Naptaliye-a kanji jawal bərəmbe na duwon fəde bərəm Jordaniyen tiro Galile cidi kərdiyaye canidəlan, ¹⁶ am curo duwuyen dasaanadə nur kura laa caruna, koro tayi curo kaudi karmoyen dasaanadə yea nur wassəna!»† ¹⁷ Sa adən Isa jamaro kawuri kəji wulduwu badiyeno. Tiye: «Təmmowo, nodo bargaa Mai Samemaye del karenjəna!» yeno.

Isaye fuwurawanju burwoyeya bowodu

(Mar 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹⁸ Yim laa Isa ci bərəm Galileyeya jəgai duwon, yaana yindi Siman tiro Biturus cani-a yanjugəna Andarawus-a buni taramnja bərəmdəro fijagai kiro. Tayidə buni tawu. ¹⁹ Isaye tayiro: «Arowo wua səgaiwo, nayia kam tawuro† njadəkki!» yeno. ²⁰ Sadəman buni taramnja koljane tia geya.

²¹ Koro nadən fuwuyenniya, yaana yindi gade ye Yakuba tada Jabadiye-a yanjugəna Yahaya-a bawanjan kundenno curo maarayen buni taramnja caassai kiro. Tayia bowoyenniya, ²² cijane maaradə-a bawanja-aa koljane tia geya.

Jama kadaye Isaa ga

(Mar 3.7-12; Luk 6.17-19)

²³ Daji Isa bəla bəlaro leje dandalnjan jamaa alamje kawuri kəji nodo bargaa Alaye wuljiyi, am dondia kasuwanja jiri fi yayen isangajiyi ngai duwon, cidi Galileye sammaa diriyeno. ²⁴ Adəgainin lawarnju

† 4:4 4.4 SK 8.3 * 4:5 4.5 bərni tayir - Jerujalem. † 4:6 4.6 Jaw 91.11-12 † 4:7 4.7 SK 6.16 † 4:10 4.10 SK 6.13 † 4:13 4.13 Jabulon-a Naptali-a - Jiri yindi Israyilawuye. † 4:16 4.15-16 Ish 9.1-2 † 4:19 4.19 kam tawu - Am duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majaidə.

cidi Siriyaye ngaro tatargaada. Koro am larduyedə amnja kasuwaa-a kəndondi jiri jiria-a karuwaa-a sedan koroyea-a tiyi canaa-a sammaa Isaro cakkude isangayeyeno. ²⁵ Jama kada tia geya, laanja cidi Galileye, laa cidi Bəlamewuye, laa bəрни Jerujalembe, laa cidi Yahudiyaye, laa ye ngawo bərəm Jordaniye.

5

Jawawi Isaye

kəla kau kuruwu laayen

(Luk 6.17-49)

¹ Isa jama kada kadami captairo kirunniya, kəla kau kuruwu laayero juwane napkeno. Fuwurawanju ye nanjuro kadira. ² Daji tayia alamdu badiyeno.

Am bargaasodə

(Luk 6.20-26)

- ³ «Barganja am karwulan talaawadə,*
nodo bargaa Mai Samemayedə nuwanjadəro.
⁴ Barganja am kərma cesiridə,
fuwun simalonja bawodəro.
⁵ Barganja am rokura bawoadə,
fuwun dunia warasajaidəro.
⁶ Barganja am kərma kəna-a ngudu-aaro jire dioro ngənəptaimadə,†
fuwun kuljaidəro.
⁷ Barganja am kanjimərimasodə,
tayi ye fuwun kanjiməri cawandidəro.
⁸ Barganja am karwu bulladə,
fuwun Alaa caruidəro.
⁹ Barganja am kərma nanlewa cawudidə,
fuwun tayia tadawa Alayelan‡ bowodaidəro.
¹⁰ Barganja am kəla jire dionjayen tayia basarjaidə,
nodo bargaa Mai Samemayedə nuwanjadəro.

¹¹ «Am wu nangaro nayia raranjane basarnjane diwindo jiri jiri wuljaiya, bargando! ¹² Kəji dama baworo fanowo, dalilnjudə samelan mukowando jauro ngəwu nangaro. Nonowo, adəgaiman nawiya kureye burwonjanadəa basaryera.

Manda-a nur-a

¹³ «Nayima manda duniaye wo. Amma mandadə kəlambo walyenoa, jiri fin gəle cayenju gairo walji? Awimaro faidajiwawo, tia deyan yirjane am guguwaccai. ¹⁴ Nayima nur duniaye wo. Bəрни kəla kau kuruwuyen dəganadə gəradiwawo. ¹⁵ Wunduma fatəla wasse kəmon təmjiwawo. Kam fatəla wassiya, kəla gənaduramnjuyen gənaje fadodən wundusoro nur ci. ¹⁶ Adəgaima nayi ye kəllowo nurndo fuwu amben wasso, awo ngəla diwidəa caro Bawando Mai Samemaro daraja cadoro!

* **5:3** 5.3 am karwulan talaawadə - Am duwon kəlanjaa awimaro ngojənni Alaa mərsajanadə.

† **5:6** 5.6 am kəna-a ngudu-aaro jire dioro ngənəptaimadə - Am duwon kowəri cade awo Ala cəraanaa dioro majaidə. ‡ **5:9** 5.9 tadawa Alaye - Alaa mərsajane awo ti cəraanaa dioro majana nangaro, tayi am hal ngələa Alaye gairo waljai.

Kəla Attaurayen

¹⁷ «Bare awo Attaura-a kitawuwa nawiyaye-alan ruwuwadadəa baworo dioro kadikkoro təmanuwwi. A'a, tayia baworo dioro gəni, tayi samma wakkajaro kadikko. ¹⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu same-a cidi-a baworo waljaimaro, arawu bi səkkal falma Attauralan baworo waljiwawo, sai tayi samma wakkajaiya duwon. ¹⁹ Wundu duwon wadawa aniye gananjaa ga waje am gade yea ngai alamjidə, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja jauro ganaalan bowojai. Amma wundu duwon wadawa ania jəgane am gade yea jaaro alamjidə, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja kuraalan bowojai. ²⁰ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, maləmba Attauraye-a Farisawa-aa jire diolan konuwawoa, təmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwawo.

Kəla gərgaduyen

²¹ «Amwurawande jaman kureyero: “Bare kam yejəmmi, wundu duwon kamba cejənədəa shararo caadi,”† cane wuljaanədəa fanuwwa. ²² Amma wu nayiro wulnjagakki, kam kamanjuro gərgajəgənədəa shararo caadi. Koro kam kamanjuro “Kam bowuye!” cəne rajənədəa majilis adinwuyero caadi. Koro kam duwon kamanjua waje tiro: “Batti!” cənnədəa kannu jaanamayero koljagai.

²³ «Adə nangaro na laya duwaduramben sadaa njəddoro isəmma duwon, awo kuttu laa kamanəmbo yiddəmmaa tangəmia, ²⁴ fuwu laya duwaduramdəyen sadaanəmdəa kolle lene ni-a kamanəm-a solodənowo duwon, daji walde are sadaanəm yidde.

²⁵ «Shararambo lawalamanəm-a rokko ledu diwi duwon, kəla jawallen doiro kowəri de tawaktəne, bare nia alkaliro sərənəjəgənniro. Adə gənia, alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi. ²⁶ Jiremaro niro wulnjəgəkki, nadən wufi njəgaidəa cotto rəmbəmmia, təmmaro luwumbawo!

Kəla kənjənyen

²⁷ «Koro tayiro: “Bare kənjəna dimmi,”† cane wuljaanədəa fanuwwa. ²⁸ Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamua cure mangarjənədə, karwunjun kənjəna cədəna. ²⁹ Simməm kəmboramdə njakke biwu dimia, tia kulainə gəmme. Tiyinəm samma kannuro fidiyidəroa, sim fal fuddəmmədəma niro ngalwo. ³⁰ Koro mukkonəm kəmboramdə njakke biwu dimia, tia kamme gəmme. Tiyinəm samma kannuro fidiyidəroa, mukko fal fuddəmmədəma niro ngalwo.

Kəla kamu dəptayen

³¹ «Koro waldane tayiro: “Kam kamunjua dəpcidə tiro kakkadu kamu dəptaye co,”† cane wuljana. ³² Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua kəla kənjənyen gəni dəpcənədə tia kənjənamaro cədəna. Koro wundu duwon kamu dəpkadaa niyajənədə, ti ye kənjəna cədəna.

Kəla kansı boyen

† 5:21 5.21 NL 20.13; SK 5.17 † 5:27 5.27 NL 20.14; SK 5.18 † 5:31 5.31 SK 24.1-4

³³ «Koro amwurawande jaman kureyero: “Bare bowuro kansi bummi, kansi Kəmandero yibbummadəa de!”† cane wuljaanadəa fanuwwa. ³⁴ Amma wu nayiro wulnjagakki, bare təmmaro kansi buwwi! Bare sameyen kansi buwwi, Alaye kurisnju kərmaie nangaro, ³⁵ bi cidiyen, sinju gənaduram nangaro, bi Jerujalemben, bərnī Mai Kuraye nangaro. ³⁶ Koro bare kəlandoyen kansi buwwi, ranguwe kanduri kəlandoye falmaa bul bi cələmbo diwwawo nangaro. ³⁷ Ngəlanjudə “Aaa,” bi “A’a,” wullowo. Awi yaye adəa kojənədə na ti Kəladoyen§ kadio.

Kəla rəmboyen

³⁸ «Koro tayiro: “Kam laa sim bi timi kamanjuye fal kittuluwoa, simnju bi timinju fal ye cattuluwo!”† cane wuljaanadəa fanuwwa. ³⁹ Amma wu nayiro wulnjagakki, bare kam kəlado wanuwwi. Kam laa fərinəm kəmboram mərin bakcia, wailadə yea tiro kalakkəgəne. ⁴⁰ Koro kam laa gəmajenəm moworo nia shararo njadi cənia, kolle garinəmdə yea ngojo. ⁴¹ Kam laa dunodunon njakke na kilometər fallaro lenəmia, na kilometər yindiario ti-a rokko lenowo. ⁴² Kam njuworənamadəro ye, koro kam nanəmnin tagari cəraanadəro bare dapkəgəmmi.

Kəla kəlado rawoyen

(Luk 6.27-36)

⁴³ «Koro tayiro: “Kəmaskinəmba raye,† kəladonəmba wane,” cane wuljaanadəa fanuwwa. ⁴⁴ Amma wu nayiro wulnjagakki, kəladowandəa rawowo, koro am nayia basarnjanadə yero Alaa yukkorowo, ⁴⁵ tadawa Bawando Mai Samemayero walloworo. Dalinjudə Ala cakke kəngal am ngəla-a diwi-aa wassi, koro ingi sameye ye jirewu-a jirenambuwu-aro cuduriyi nangaro. ⁴⁶ Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Akki mowomaso ye ngai gəna cadī? ⁴⁷ Koro kəramiyando runjaa lewanuwia, awi gəle am gadesoyea kojəna diw? Kərdiya ye ngai gəna cadī? ⁴⁸ Adə nangaro Bawando Mai Samemadə kalkallo diomadə gai, nayi ye kalkallo diowuro wallowo!

6

Kəla sadaayen

¹ «Hangal gənanowo, bare kəndondo jireye federo jama nayia njaroro diwwi. Adə gənia, mukowa na Bawando Mai Samemayen fanduwawo. ² Adə nangaro sadaa talaawaro yiddəmiya, bare mənəfəkkaso gai am gadero awo dimmadəa wulgəmmi. Tayidə dandal so, farsam solan am tayia caro daraja cadoro sadaa cadī. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna. ³ Amma nidə sadaa talaawaro yiddəmiya, bare mukkonəm waila awo mukkonəm kəmboram cədidəa nojənni, ⁴ sadaanəmdə asərlan napco. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji.

Kəla moduwayen

(Luk 11.1-4)

† 5:33 5.33 Lew 19.12; KI 30.2; SK 23.2 § 5:37 5.37 Kəlado - Yiwulis. † 5:38 5.38 NL 21.24; Lew 24.20; SK 19.21 † 5:43 5.43 Lew 19.18

⁵ «Moduwa dimiya, bare mənafəkkaso cadidə gai dimmi. Tayidə danda so, farsam solan daada am tayia caroro moduwa cadiya, caraana. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna. ⁶ Amma nidə moduwa dimiya, ngimməmbə ngaye cinnadəa jange Bawanəm turuiwawodəa kore. Daji Bawanəm asərլan curuidə niro mukowa nji. ⁷ Koro moduwa diwiya, bare kərđiyadə gai awo falla ngəwuro wuwulluwwi. Mananja ngəwu nangaro Ala tayia fanjiro təmajai. ⁸ Bare tayi gairo walluwwi, dalilnjudə kawu tia koruwidəmaro Bawando mərədundosodəa nojəna nangaro. ⁹ Akko ngailan moduwa dewo:

“Bawande Mai Samema,
cunəmbə daraja tio!

¹⁰ Nodonəm bargaa iso!
Awo raamma dunian tədo,
jiři same yen tədidə gai!

¹¹ Kəmbonde kuye sade.

¹² Biwunde gawursagane,
andi ye am biwu saddənadəa
gawurniyenadə gairo.

¹³ Bare kolsame jaraptiyende,
Kəladodəro kasane.

Nodo-a kənduwo-a daraja-a
har abadaro kaanəmdəma. Amin.”

¹⁴ «Nonowo, am biwu njaddənadəa gawurnuwia, Bawando Mai Samema nayi yea gawurnjai. ¹⁵ Amma tayia gawurnuwawoa, Bawando ye biwundo gawurjiwawo.

Kəla asemben

¹⁶ «Asem diwiya, bare mənafəkka cadidə gai fəkkando dinuwwi! Tayidə am asemnja caroro fəkkanja faljai. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna. ¹⁷ Amma nidə asem dimiya, kəlanəm ye kəndawulan samme, fəkkənəm ye lamme, ¹⁸ Bawanəm turuiwaworo kajia, bare wunduma asem dimiro nojənniro. Daji Bawanəm asərլan curuidə niro mukowa nji.

Kəla arsiyi captayen

¹⁹ «Bare kəlandoro arsiyi dunialan cammuwwi, na duwon kanam-a diwuram-a bannajai, barwuso ye faljane ngasaye ngojaidə. ²⁰ Kəlandoro arsiyi samelan cammowo, na duwon kanam-a diwuram-a bannajaiwawo, barwuso ye faljane ngasaye ngojaiwawodə. ²¹ Nonowo, na arsiyindo dəganadəman karwundo ye kərga.

²² «Simdə, tima fatəla tiyiyedə wo. Simməm ngaa, tiyinəm samma ye nurraro walji. ²³ Amma simməm jaujia, tiyinəm samma ye duwuro walji. To, nur nilan dəganadə duwua, duwu adə jaumaro kura, diye!

²⁴ «Wunduma rakce wolodi kam yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal cərayi, bi fal bərsəmje fal bassi. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuri-ayero walluwwawo.

Kəla karwungai dioyen (Luk 12.22-34)

²⁵ «Adə nangaro nayiro wulnjagakki, bare kəla awo rondoro buwi-a yawi-ayen bi kəla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi. Rodə kəmboa kojəna, koro tiyidə ye kajəmua kojəna, gəna? ²⁶ Ngudowa sameyēa ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro nema ye jawulan capcaiawo yaye, Bawando Mai Samema tayia ambaji. Nayidə jaurō ngudowaa darajan konuwwa, gəna? ²⁷ Wundundo gəle rakce karwungainjulān sa fal kawunjuro cərgaidə?

²⁸ «Koro awiro kəla kajəmuwen karwungai diwi? Fəreso karaaye jiri rijaidəa ruiwo, ngənəpcaiwawo, koro caa cadiwawo. ²⁹ Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana jaurō darajaa yaye, ngaltema kajəmu fəre aniye falnjaa nanshawan najəgəna cakkənni. ³⁰ Ala fəreso ku karaan rijai bari kannuro fijagai ania ngai jakcidə, fagatto nayi yea jannjai, nayi kambərse ganaadə!

³¹ «Adə nangaro bare kəla awo aniyen karwungai diwwi, bare kəlandoro: “Awi gəle buiye?” bi “Awi gəle yaiye?” bi “Awilan gəle tiyinde jangiye?” wulluwwi. ³² Kərdiyaso awo ania majai, amma Bawando Mai Samema nayi ye awo ani samman mərədundoaro nojəna. ³³ Attəroa, nodo bargaa Alaye-a jirenju-a manowo duwon, awo ani samma yea nayiro njadi. ³⁴ Adə nangaro bare karwungai bariye diwwi, karwungai bariyedə kuye gəni. Ku nguson suwol kaanjua.

7

Kəla ambo shara njəddoyen

(Luk 6.37-45)

¹ «Bare wundumaro shara yidduwwi,* nayi yero shara njaddiwawo. ² Jiri ambo shara yidduwidə gai, nayi yero shara njaddi. Koro jiri ambo ngalgəwidə gai, nayi yero ngalnəjai.

³ «Awiro kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm curo simməmbea asunəmbawodə? ⁴ Akko ni simməmlān karjəmbadə, awiawin gəle kamanəmbə: “Kolle kaləm simməmbedəa tuluwukke,” nəmi? ⁵ Mənafək! Karjəm simməmbedəa tuluwumiya duwon, daji ngəlaro rume kaləm sim kamanəmbedəa tuluwumi.

⁶ «Bare awo tayirdəa kəriyaro yiwwi, koro bare awondo darajaa fuwu aladeyayen kolluwwi. Kolluwiya, tayia guguwaccai, kəriya ye suwordane nayia njanjannjai.

Kəla koro-a madu-a cinna bakta-ayen

(Luk 11.9-13)

⁷ «Korowo njadi, manowo fanduwī, cinna bangowo kanjagai. ⁸ Wundu duwon cuworimadəro cadi, kam majimadə ye cuwandi, koro kam cinna bəkcimadə yero kajagai.

⁹ «Wundundo tadanju tia burodiro cuworiya, dongur kauye cidə? ¹⁰ Bi buniro cuworiya, kadi cidə? ¹¹ Nayi diwidə awowa ngəla tadawandoro njo nonuwwa, balle Bawando Mai Samema awowa ngəla am tia caworiro cidə! ¹² Adə nangaro awo duwon amso nayiro njaddiya raawwadəa nayi ye tayiro yiddowo! Adəma maana Attaura-a kitawuwa nawiya-ayedə wo.

Kəla ngaworam jəkkadəyen

* 7:1 7.1 bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kəlandoa sharawu am gadeyero ngonuwwi.

¹³ «Ngaworam jëkkadäyen ngawowo, dalilnjudë ngaworam farak, jawalnju ye këskeðä, tima ngaworam kannuyedä wo, am tiyen ngasayidë kada. ¹⁴ Amma ngaworam jëkka, jawalnju ye jaudë, tima ngaworam ro sawisoyero cadimadë wo, am tia cawandidë ganama.

Këla këska-a tadanju-ayen
(Mat 12.33-37; Luk 6.43-45)

¹⁵ «Nawiya kattuwuyero hangal gënanowo! Tayidë nandoro isaiya, alamanja dimi gai, amma karwunja jauro diwi bulduye gai.† ¹⁶ Tada casakkidëlan tayia asunuwi. Inab coccorilan njakcai wa? Koro tarmu kolollan cadori wa? ¹⁷ Këska ngëla nguson tada ngëla cakki, koro këska diwi ye tada diwi cakki. ¹⁸ Këska ngëladë rakce tada diwi cakkiwawo, koro këska diwidë ye rakce tada ngëla cakkiwawo. ¹⁹ Këska fi duwon tada ngëla cakkiwawodëa caljane kannuro fijagai. ²⁰ Adë nangaro tadanjalan tayia asunuwi.

Këla fuwura jireyen

²¹ «Am wuro: “Këma! Këma!” cani samma gëni nodo bargaa Mai Samemayero ngasayi, sai kam awo Bawani Mai Samema cëraanaa cëdimadë. ²² Yim adën‡ am ngëwu wuro: “Këma, Këma, cunëmlan gëna nawinawi kidiye, sedanso duyeiye, koro awo ajabba ajabba kada ye kidiye?” cani. ²³ Daji wuye tayiro: “Ngaltema nayia nonjakkëni. Wun kuruwunno lenowo, nayi diwi diomasodë!” nëkki.

Misal fado tandowu yindiye
(Luk 6.46-49)

²⁴ «Adë nangaro wundu duwon manani ania fanje jëganamadë, ti alama kam hangalla soronju këla kauyen cëdandënadë gai. ²⁵ Ingi sameye cudure bërëm fala tarje, karuwa ye cije sorodëa babakken-niya, sorodë wurdënni, dalilnjudë fërdunju këla kauyen tëdandëna nangaro. ²⁶ Amma wundu duwon manani ania fanjëna jëgännimadë, ti alama kam hangal bawoa soronju këla cididë kesayen cëdandënadë gai. ²⁷ Ingi sameye cudure bërëm fala tarje, karuwa ye cije sorodëa babakkeniya, wurde tægëmbo fiyada,» yeno Isaye.

²⁸ Isa mana ania cëde kerënniya, jama captanadë alamdunjudëa ajapkerä, ²⁹ dalilnjudë malëmbanja Attauraye gai gëni, kënduwoaro tayia alamji nangaro.

8

Isaye kam barasua isangaduwwu
(Mar 1.40-45; Luk 5.12-16)

¹ Isa këla kaudëyen jëpkenniya, am kada kadami tia geya. ² Kam barasua laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Këma, raammaa, rangëme wua isangasëgëme tayirro wallëkki,» yeno. ³ Isa mukko sajiye kamdëa leje: «Raakkëna, tayirro walle!» yeno. Sadëman barasudë tia kolje tayirro walyeno. ⁴ Daji Isaye tiro: «Bare wundumaro adëa wulgëmmi, amma lene rimandëro fëledëgëne, koro sadaa Nawi Musa wuljënadëa de, jamaro shedaro waljo!»

† 7:15 7.15 alamanja dimi gai, karwunja buldu gai - Curo dëla, ngawo kani. ‡ 7:22 7.22 yim adën - Kiyama.

Isaye soji kura Rombeye karea isangaduwu

(Luk 7.1-10; Yah 4.43-54)

⁵ Isa bærni Kafarnaambero kærgaanniya, soji kura Rombe laa nanjuro ise tia lowoje: ⁶ «Kæma, kareani dondi fadon bowada, tiyinju nuna jauro basardi,» yeno. ⁷ Isaye tiro: «Lekke tia isangagakki,» yeno. ⁸ Amma soji kuradæye tiro: «Kæma, nia fannin sawo tikkæni. Biya wada ye, kareani ngaji. ⁹ Wudæ cidiya kænduwo amben kærgakko, færduni yen sojiya takkæna. Falnjaro: “Lene!” nækkiya, leji. Fal laaro: “Are!” nækkiya, isi. Koro kareaniro: “Adæa de!” nækkiya, cædi.» ¹⁰ Isa adæa fangenniya, ajapce jama tia jagaidæro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo jama Israyilawuyen kambærse kura adæ gai fandækkæni! ¹¹ Nayiro wulnjagakki, am kada adinnam-a fæde-alan* isane Nawî Ibrahim-a Nawî Isaku-a Nawî Yakuba-a rokko nodo bargaa Mai Samemayen masæna dioro napcai. ¹² Amma tadawa nodo bargaa yedæa† deyan curo duwu cælæm pættero gæpcagai, nadæn so ye tædi, shæri ye naldi,» yeno. ¹³ Daji Isaye soji kuradæro: «Lene, kambærse nængaro awo suworæmmadæ wakkajo!» yeno. Kæræanjudæ sa adæman ngayeno.

Isaye am ngæwua isangaduwu

(Mar 1.29-39; Luk 4.38-44)

¹⁴ Isa fado Biturussero kadinniya, ya kæsai Biturusse kangea bowada kiro. ¹⁵ Isa mukkonju leyenniya, kangedæ tia kolje, ti ye cije Isaa sosadu badiyeno.

¹⁶ Yim adæa kængal kikkurunniya, bærniwudæ karuwamaso kada na Isayero kewudo. Mananjulaman sedannadæa duyeno, koro am dondi sammaa isangayeyeno. ¹⁷ Adægaima awo Kæmande kuren ci Nawî Ishayayen wuljænadæ wakkayeno. Tiye: «Kændondinde kælänjuro ngoje kasuwanden isangaseyera,»† cænna.

Isaa ga kæske gæni

(Luk 9.57-62)

¹⁸ Yim laa Isa jama kada tia dirijane kæljanadæa kirunniya, fuwurawanju wada bæræmdæa faldaye kaino. ¹⁹ Daji malæm Attauraye laa nanjuro ise tiro: «Sayinna, ndara lenæmi yaye nia njægakki,» yeno. ²⁰ Isaye tiro: «Kæluwuso bælaanjaa, ngudoso sameye ye fannjaa, amma Tada Kambedæ‡ nanju tustuyema bawo,» yeno. ²¹ Koro fuwurranju laa ye tiro: «Kæma, amarsægæne lekke bawania sittærakkiya duwon,» yeno. ²² Amma Isaye tiro: «Wua sægai, kolle am sanuna amanja sanunadæa sittæraja!» yeno.

Kænduwo Isaye kæla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen

(Mar 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Isa curo maarayero kærgaanniya, fuwurawanju ye tia jaane kasargawo. ²⁴ Sadæman karuwa dunoa cije ingi bæræmbe cambalje, har ingi maaradæro fiduwu badiyeno. Sadæn Isa kænæm cædi. ²⁵ Fuwurawanjudæ isane tia kænæmnin kesangæranniya, tiro: «Kæma, andia samoye, nuiye!» yera. ²⁶ Isaye tayiro: «Awiro yaayew,

* **8:11** 8.11 am adinnam-a fæde-alan - Kærðiya. † **8:12** 8.12 tadawa nodo bargaa yedæ - Israyilawu. † **8:17** 8.17 Ish 53.4 ‡ **8:20** 8.20 Tada Kambedæ - Isa kæla Tada Kambedæyen manajiya, kælänjuman manaji.

nayi kambərse ganaadə?» yeno. Daji cije karuwadə-a bərəmdə-aro kikkadənniya, dajane dunia gəmbo walyeno. ²⁷ Fuwurawanjudə ajarpəne: «A! Kam jiri fi attə? Karuwa-a bərəm-ama mananju jagai!» yera.

Kənduwo Isaye kəla sedannayen
(Mar 5.1-20; Luk 8.26-39)

²⁸ Isa bərəmdəa falje koje cidi Gadarawuyero kadinniya, karuwama yindi kaurilalan caluwe tia kapkeyera. Tayidə jauru jau, har wunduma rakce jawaldəyən kojiwawo. ²⁹ Daji yiljane: «Awi lambonəm andiro, Tada Alaye? Sanju cədənnin andiro ajawu gənaduwo wa kadim?» yera. ³⁰ Kuruwunjan alade kada newo cadi ye mbeji. ³¹ Daji sedannadə Isaa lowojane: «Dusamia, aladeyadəro dusagane curonjaro ngayiyoi!» yera. ³² Isaye tayiro: «To, lenowo!» yenniya, sedannadə caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə samma ngərəmjane kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno. ³³ Səniya aladeyayedə cagase bəlaro lejane awo kəla karuwamaso aniyen wakkajənədəa ambo wulyeyera. ³⁴ Daji am bəlaye samma ye Isaa kaptuwuro caluwe kerunniya, cidinja koljoro tia lowoyera.

9

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwo
(Mar 2.1-12; Luk 5.17-26)

¹ Daji Isa maaradəro ngaye bərəmdəa falje koje bərninjaro* wallada. ² Am laa kam tiyi nunaa kəla bənaramben ngojane nanjuro kewudo. Isa kambərsenjadəa kirunniya, kam tiyinju nunaadəro: «Tadani, bare təma kolləmmi, biwunəm gawurdəna,» yeno. ³ Daji maləmba Attauraye laa karwunjan: «Kam attə Alaa gaskajəna, diye!» yera. ⁴ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon niadiwi dəganadə? ⁵ Ndaso gəle budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma ra “Cine lene!” wulduma? ⁶ Nonowo, Tada Kambedə nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadəro: «Cine bənaramməm ngone fannəmbo lene!» yeno. ⁷ Kamdə cije fannjuro leyeno. ⁸ Jama captanadə adəa kerunniya, rijane Ala kənduwo adə gai ambo cinadəa kengoro.

Isaye Matiyua bowodu
(Mar 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Isa nadəa kolji duwon, kam laa tiro Matiyu cani kidaramnju akki mowoyen napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya, cije tia giya.

¹⁰ Isa fado Matiyuyelan masənaro napcəna duwon, akki mowomaso-a biwuma gadeso-a kada ye isane ti-a fuwurawanju-a rokko masəna dioro napkera. ¹¹ Farisawa adəa kerunniya, fuwurawanjuro: «Awiro maləmndo akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna cadidə?» yera. ¹² Isa adəa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo. ¹³ Lenowo, mana adəye maananju asunowo: “Bu fida gəni, kanjimərima raakko.”† Awoa jiremasoa gəni, biwumasoa bowoduro† kadikko,» yeno.

* 9:1 9.1 bərninjaro - Bərnə Kafarnaambe. † 9:13 9.13 Hos 6.6 † 9:13 9.13 biwumasoa bowodu - Tuwa cadoro.

*Kambiwu kəla asemben
(Mar 2.18-22; Luk 5.33-39)*

¹⁴ Daji fuwurawa Nawi Yahayaye na Isayero isane tiro: «Awirow andia Farisawa-a asem[‡] taiye, amma fuwurawanəm asem cadaiwawodə?» cane keworo. ¹⁵ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiya karwunja kuttaji wa? A'a, amma sa ise mai larusayedə dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.

¹⁶ «Wunduma guntu batta bərinne ingiro cakke captənni ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, batta bərinde capte kardudə cayemaro kuraro walji. ¹⁷ Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cədia, satkidə falde,[§] diben ye cidiro fidiyi, satki ye bannadi. A'a, amso diben bərinde satki bərinno fijagai, adəgainin tayi yindi samma kəlewa dasayi,» yeno.

*Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen
(Mar 5.21-43; Luk 8.40-56)*

¹⁸ Isa tayiro manajiyi ngai duwon, kura dandalle laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kərmama feroni bawoyeno. Are mukkonəm tiro gənaɡəne, roaro walji,» yeno. ¹⁹ Daji Isa cije fuwurawanju-a rokko kamdəa geya.

²⁰ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju* dajənni. Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyedəa leyeno, ²¹ awoa karwunjun: «To, kajəmunju bas lekkia, ngakki,» cəni. ²² Isa suworde tia kirunniya, tiro: «Feroni, bare təma kolləmmi! Kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma!» yeno. Sadəman kamudə ngayeno.

²³ Isa fado kam kura dandalledəyero ise algaidawu lagaranneso-a jama captana kalala fijai-aa kirunniya, ²⁴ tayiro: «Luwowo lenowo! Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno. Amma tia rujane tiro kaasu keddo. ²⁵ Jamadəa deyaro kettuluwunniya, ngaye ferodəa mukkojen cədane ciyeno. ²⁶ Lawar adə cididə ngaro tatargaada.

Isaye kambu yindia isangaduwu

²⁷ Isa nadəa kolje ledu cədi duwon, kambu yindi tia jaane kowo sapcane: «Isa *Tada Mai Daudaye,[†] andia njunosane!» cani. ²⁸ Fado laaro kərgaanniya, kambuwadə nanjuro kadira. Isaye tayiro: «Rangəkke adəa njaddəkkiro mərsasuwwa wa?» cəne kiworo. Kambuwadəyē: «Aaa, Kəma!» yera. ²⁹ Daji Isa simnja leje tayiro: «Kambərsendo nangaro, nayiro wakkanjaa!» yenniya, ³⁰ sim kewando. Isa tayiro wada ce: «Fanowo, bare wunduma adəa nojənni!» yeno. ³¹ Amma lejane lawar Isayedəa cididə ngaro tataryeyera.

Kalmaram: Tada Mai Daudaye

Nawi Mai Dauda jairo duwon Ala Nawi Smailaa cunode kəla Daudayero kəndawu jaitunne fijiyē samjiyē mai Israyilayero galayeno. Tən yimdən Ruhu Alayē karwu Daudayero kərgawo. Nawi Mai Dauda kəladowa jama Alayē sammaa lardu Israyilawuyen duje kərmajnu ye

[‡] 9:14 9.14 asem - Asem faral gəni, nafila. [§] 9:17 9.17 satkidə falde - Diben bərin mojjolje kuraro walji nangaro, satki dinadə faldi. * 9:20 9.20 bu fidanju - Salanambu. [†] 9:27 9.27 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alayē.

cidi kərđiyaye ngəwuro tatargadan. Maiya Israyilaye samman Nawi Mai Daudama kura wo. Ci nawiyaen Kəmandeje kaduwu Nawi Mai Daudaye laa tia daraja-a kənduwo-alan kojəna ise nodo bargaa Mai Samemaye dunia ngaro dunoaro tarjiyi yeno. Mai kura adə tima Almasiwu Alayedə wo. Adəgaima Bargaande Isa Almasiwudə warasama Nawi Mai Daudaye nangaro, tia kaala Tada Mai Daudayelan bowojai.

Isaye karuwama manajiwawoa isangaduwwu

³² Tayi sim cawandənadə sapkadaranniya, am gade karuwama laa rakce manajiwawoa ngojane na Isayero kewudo. ³³ Isa sedandəa duyenniya, kamdə manadu badiyeno. Daji jamadə ajapcane: «Ngaltema awo adə gai lardu Israyilayelan turunni!» yera. ³⁴ Amma Farisawadəye: «Kənduwo mai sedannayen sedannaa duji,» yera.

Kala ngəwu, kidawu gana

³⁵ Daji Isa leje dandalnjan jamaa alamje kawuri kəji nodo bargaa Mai Samemaye wuljiye am dondia kasuwanja ngan isangajiye ngai duwon, bəla-a bələdeya-a sammaa giya. ³⁶ Jama kada captanadəa kirunniya, tayia njunoyeno, dalilnjudə jəktane hangalnja caa cijəna alama dimiya səni bawoa gai nangaro. ³⁷ Daji fuwurawanjuro: «Kaladə ngəwu, amma kidawudə gana. ³⁸ Adə nangaro kəma kalayedəa lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njəddoro cunodo!» yeno.

10

Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu

(Mar 3.13-19; Luk 6.12-16)

¹ Isa fuwurawanju mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo sedan dudaye-a am kasuwa so, kəndondi so jiri fi yaye isangaduwwuye-a kaino. ² Cuwa kəngayambanju mewun yindindəyedə, tayima Siman kam tiro Biturus canidə, yanjugəna Andarawus, Yakuba tada Jabadiye, yanjugəna Yahaya, ³ Filibus, Bartolomi, Toma, Matiyu akki mowoma, Yakuba tada Alfawusse, Tadawus, ⁴ Siman kam Kan'anaye,* Yahusa Iskariyot kam mukko kələdowayero Isaa sərəttuwumadə.

Jawawi Isaye

kəla kida-a bone nja-ayen

Kida tayi mewun yindindəye

(Mar 6.7-13; Luk 9.1-6)

⁵ Isa tayi mewun yindin aniro wada ce kinodo. Tayiro: «Bare na kərđiyayero lenuwwi bi bəlawə Samariyawuyero ngawuwwi, ⁶ biya na jama Israyilawu tayi dimiya faccaanadə gaiyero lenowo! ⁷ Lenuwilan, ambo: "Nodo bargaa Mai Samemaye del karənjəna!" wulgənowo. ⁸ Am dondia isangagənowo, am sanunaa roaro kalangowo, am barasuaa isangagənowo tayirro walja, sedanna dunowo. Dero kiwanduw, nayi ye dero yowo.

⁹ «Bare kunguna dinarre, bi řiwullaye, bi kulloye ngonuwwi, ¹⁰ koro bare ngərwu, bi gəmajeyindi, bi suno gade, bi ka ngonuwwi, kidamaro ngənəwuramnju wajipcəgəna nangaro.

* **10:4** 10.4 kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma.

¹¹ «Bēla-a bēladēya-a fi yayero ngawuwiya, kam ngelama manowo fannjun jəmmowo nammowo, har kawu nadəa kolluwiro. ¹² Fannjuro ngawuwiya, barga dəpkəgənowo. ¹³ Am fadodəye ngəlaro njamoyia, bargandodə tayilan dəga. Amma nayia mowo wajaia, bargandodə nandoro waldo. ¹⁴ Wunduma nayia njamowonni bi manando ngojənnia, fadodəa bi bēladəa kolluwiyia, katti sindoye kagangowo.†
¹⁵ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am bēla adəyedə am bəрни Sodombe-a Gomorre-adəyēa‡ nanjaunin koji.

Bone nja mbeji

(Mar 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ «Fanowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njan-odəkki. Adə nangaro kadi gai burwoaro wallowo, koro bullam gai biwu bawoaro dəgaiwo. ¹⁷ Amsoro hangal gənanowo, dalilnjudə nayia njadane fuwu majilissero njasade dandalnjasolan kowonjai, ¹⁸ koro wu nangaro fuwu gomna so, mai soyerō njasadi, tayi-a kərđiya-aro shedaro walloworo. ¹⁹ Shararo njasadiya, bare kəla jiri mananuwi bi awo wulluwiyen karwungai diwwi. Ruhu Bawandoyedə sadən awo wulluwidəa nayiro njadi, ²⁰ dalilnjudə nayi gəni mananuwi, tima nayiyen manaji nangaro. ²¹ Yaana yanjugənaa sərəcciye roro ceyesi, bawa ye tadanjua ngai, tadawa ye bawanja-a yanja-aro turu cadde casakke tayia roro ceyesi. ²² Cuni nangaro§ am samma nayia wanjai, amma kam mərje har sa njerorambero dəganamadə njəkkawo cuwandi. ²³ Bēla laan nayia basarnjaiya, bēla gadero kasowo lenowo. Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu Tada Kambedə walde isidəro, bəlawā Israyilawuye sammaa ga yeruwwawo.

²⁴ «Fuwura maləmnjua kojiwawo, koro wolodi kəmanjua kojiwawo. ²⁵ Fuwura maləmnju gairo waljiya, jussəna. Wolodi ye kəmanju gairo waljiya, jussəna. Kəma fadoyedəa Beljabullan* bowoyera, balle am fannjuyē?

Bare rinuwwi!

(Luk 12.1-12)

²⁶ «Adə nangaro bare tayia rinuwwi. Awima jakkada federo culuwawodə bawo, koro awima asərre nodiwawodə bawo. ²⁷ Awo curo buneyen nayiro wulnjagakkənadəa kausulan wullowo, koro awo curo səmondoyen tatəpcane fanuwwadə yea farsamlan kurungowo. ²⁸ Am tiyi ceyesi ro rakcane cattuluwiwawodəa bare rinuwwi. Amma ti ro-a tiyi-a sammaa rakce kannu jahannamayen sijiyyidəa rinowo! ²⁹ Binaru yindi gursu tiloro caladi, gəna? Adə yaye Bawandoye nodunjun gənia, falnjama cidiro cukkuriwawo. ³⁰ Nayidə, kanduri kəlandoyema samma komgada. ³¹ Adə nangaro bare rinuwwi, binaru ngəwua darajan konuwwa. ³² Wundu duwon fuwu amben wua kasansənamadə, wu ye fuwu Bawani Mai Samemayen tia kasaddəkki. ³³ Amma wundu duwon fuwu amben wua angərsənamadə, wu ye fuwu Bawani Mai Samemayen tia angərnəkki.

† **10:14** 10.14 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai. ‡ **10:15** 10.15 bəрни Sodombe-a Gomorre-a - Bəрниya duwon amnja jauro diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fiyiye siyeyeno.

§ **10:22** 10.22 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. * **10:25** 10.25 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

Firda mbeji
(Luk 12.49-59)

³⁴ «Bare duniaro nanlewa kudoro kadikkoro tēmanuwwi. A'a, nanlewa gēni, kashagar† kudoro kadikko. ³⁵ Awoa amba firduro kadikko, tada kēlado bawanjuyero walji, fero ye kēlado yanjuyero walji, kamu tadaye ye kēlado kēsainjuyero walji. ³⁶ Adēgaima kambe waduwnjudē am fannjuyero waljai. ³⁷ Wundu duwon bawanju bi yanjua wumaa kojēnaro cēraanamadē, kakkerō waldu tinni. Wundu duwon tadanju bi feronjua wumaa kojēnaro cēraanamadē, kakkerō waldu tinni. ³⁸ Koro wundu duwon kēskanju karmoye‡ ngoje wua sēgannimadē, kakkerō waldu tinni. ³⁹ Kam duwon ronju fando cēraanamadē ronjudēa cuwatki, amma kam duwon wu nangaro ronju cuwatkēnamadē ronjudēa cuwandi.

Mukowa fando

⁴⁰ «Kam nayia njamowonamadē wumaa sēmowo. Koro kam wua sēmowonamadē ye ti wua sunodēnadēmaa cēmowo. ⁴¹ Kam duwon nawia ti nawi nangaro cēmowonamadē mukowa nawiye cuwandi. Koro kam jiremaa ti jirema nangaro cēmowonamadē mukowa kam jiremaye cuwandi. ⁴² Wundu duwon tayi aniye gananja laaro ti fuwurani nangaro ingi kēnjaye samsu cinamadē, jiremaro nayiro wulnjagakki, tēmmaro mukowanju fucciwawo,» yeno Isaye.

11

Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a
(Luk 7.18-35)

¹ Isa fuwurawanju mewun yindinno wada ce kerēnniya, nadēa kolje bēla bēlaro leje jamaa alamje tayiro kawuri kēji wulduwu badiyeno. ² Nawi Yahaya kosolan awo Almasiwu cēdidēa fangenniya, fuwurawanju laa nanjuro cunode ³ tiro: «Nima wa fuwun isimadē wo* ra gade gurenije?» cane tia keworo. ⁴ Isaye tayiro: «Waldēnowo, awo fanuwwa-a ruwwa-aa Yahayaro wulgēnowo: ⁵ Kambuwa sim cawandi, ngurdiyaya ye sinjan lejai, am barasua ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai, koro talaawa ye kawuri kējidēa fanjai. ⁶ Barganju kam wu nangaro taljiwawodē!» yeno.

⁷ Fuwurawa Yahayayedē sapkadaranniya, Isa kēla Yahayayen jamadēro mana njēddo badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngēlai laa kanji kanjiro karuwaye cakke moji cēdi wa? ⁸ A'a. Awi gēle kuroro leyew? Kam kajēmu shawa cakkenāa wa? A'a, am kajēmu shawa casakkēnadē mairilan kasarga. ⁹ To, awi gēle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki, nawimaa kojēna. ¹⁰ Tima kam duwon kēlanjun kitawulan adē ruwuwadadē: «Nin fuwunno kēngayammi nodēkke niro jawalnēm cassai.»† ¹¹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambēna sammayen wunduma Yahaya Kasalamaa kojēna bawo. Amma curo nodo bargaa Mai Samemayen tēngēridē tia kojēna. ¹² Jaman Yahaya Kasalamayen tamiya har kuro kudero nodo bargaa Mai Samemaye kiaddin fuwu juwui, am tiro fuwu

† 10:34 10.34 kashagar - Firda. ‡ 10:38 10.38 kēska karmoye - Kēska duwon tiro kam jajagane nuidē. * 11:3 11.3 nima wa fuwun isimadē wo - Almasiwu Alaye. † 11:10 11.10 Mal 3.1

bo dapcaanadē kənduwodəa dunodunon mowo majai. ¹³ Dalilnjudē kitawuwa nawiyaye-a Attaura Nawi Musaye-a nawinawi cadəna ngai duwon, har Yahaya kadio. ¹⁴ Manadəa ngodu kasadduwaa, tima Nawi Iliya fuwun isimadē wo. ¹⁵ Kam səmonjuamadē fanjo!

¹⁶ «Wundusoro am jaman adəyedəa rattalgəkki? Tayi alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo sapcane amanjaro: ¹⁷ «Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwwi. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwwi,» cani gai. ¹⁸ To, Yahaya ise juwunni ye, canni ye, «Ti karuwama!» yera. ¹⁹ Koro Tada Kambədə ise juwui, cai, «Akko kəmboma, kənjama, sawa akki mowomaso-a biwumaso-aye!» yera. Amma nanrashidudē kəndonjulən asudi.»

Isaye am ansiya Alayea wusadu
(Luk 10.13-16)

²⁰ Daji Isa am bərnija curonjan awo ajabba ajabba ngəwuso cədənədəyēa kəla təmjanneyen wusadu badiyeno. Tiye: ²¹ «Kuttundo am bərnī Korajinne! Kuttundo am bərnī Baitsaidaye! Ca awo ajabba ajabba nandon tədənəsodə bərnī Tirre-a Sidonne-alan† tədənəa, tən kuren amnja ajaja-a buwu-alan‡ napcane tuwa cadəna. ²² Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowomndo am bərnī Tirre-a Sidonne-ayedəa§ nanjaunin koji. ²³ Nayi ye am bərnī Kafarnaambe, samero wa samnjai təmayew? A'a, kannuro kolnjagai. Ca awo ajabba ajabba nandon tadənədə bərnī Sodomben tadənəa, kua gairo dəgai. ²⁴ Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowomndo bərnī Sodombedəa* nanjaunin koji,» yeno.

Na Isayen tustu fando

²⁵ Sa adən Isaye: «Bawani Kəma same-a dunia-aye, nia njungorəkki, dalilnjudə awo ania ilmuwu so, rashiduwə soro gəraame yallaro isanogəmna nangaro. ²⁶ Aaa, Bawa, adəma awo jauru raammadə wo.

²⁷ «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti gənia, wunduma Tadadəa nojənni. Koro wunduma Bawadəa nojənni, sai Tadadə-a am tayiro Tadadə isanojiyiya cəraana-a.

²⁸ «Arowo naniro, nayi kare kurwowu ngowada yimbaruwwa samma, tustu njadəkki. ²⁹ Wudə rokuraa gəni, karwu ngəlaa nangaro, duini† daundoro ngogənowo, kolsənowo alamnjakko, karwundon tustu fanduwī. ³⁰ Awoa duini ye kəske, karenī ye kamboi,» yeno.

12

Isa kəma yim tustuye
(Mar 2.23-28; Luk 6.1-5)

¹ Sa adən yim tustuyea Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadə kəna fanjaidə, kəla algamaye ficcane ngəro badiyera. ² Farisawa laa adəa kerunniya, tiro: «Akko rui, fuwurawanəm awo yim tustuyea kəndoro haramdəa cadi,» yera. ³ Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo

† 11:21 11.21 bərnī Tirre-a Sidonne-a - Bərnija kərdiyaye. ‡ 11:21 11.21 ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne. § 11:22 11.22 bərnī Tirre-a Sidonne-a - Bərnija duwon amnja jauru diwi nangaro Ala tayia siyeyeno. * 11:24 11.24 bərnī Sodombe - Bərnī duwon amnju jauru diwi nangaro Ala samelən tayiro kannu fiyiye siyeyeno. † 11:29 11.29 duini - Alamdu Isaye.

cədənədə kitawulan kəranuwwi wa? ⁴ Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje giwo. Rimannaro kajia, ti-a amnju-aro burodi sadaaye ngərodə haram!† ⁵ Ra, řimanna curo Fado Alayen awo yim tustuyea kəndoro haram cadison,* biwunja bawodəa Attauralan kəranuwwi wa? ⁶ Nayiro wulnjagakki, awo laa† Fado Alayea kojəna nadən mbeji. ⁷ Alaye: «Bu fida gəni, kanjimarıma raakko,»† cənna. Ca mana adəye maananju nonuwvaa, am ayaunja baworo ayau gənaawwi. ⁸ Awoa Tada Kambədə kəma yim tustuyea, diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(Mar 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹ Isa kəla fuwunna leyenniya, dandalnjaro kərgawo. ¹⁰ Nadən kam laa mukko canaa mbeji. Farisawadə Isaro ayau gənaduwu caraana nangaro, tiro: «Yim tustuyea kam isangaduwudə halal wa?» cane tia keworo. ¹¹ Isaye tayiro: «Wundundo diminju yim tustuyea bəlaaro cukkuriya, gərje cuttuluwiwawodə? ¹² Adəgaia, kam dimia darajan kojəna nangaro, yim tustuyea ngəla kəndo halal,» yeno. ¹³ Daji kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, ngaje kəlewa salai faldə gairo walyeno. ¹⁴ Farisawadə dandalnin keluwunniya, sawardane jawal Isaa njejoye mayera.

Wakkil Kəmaye

¹⁵ Isa adəa asuyenniya, nadəa kolyeno. Jama kada ye tia geya. Tayi sammaa isangajiyə ¹⁶ bare tia isanojaganniro səmonja kaskeno. ¹⁷ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənədə wakkayeno. Tiye:

¹⁸ «Akko wakkilni kərenəkkənədə, tia raakkəna, tima karwuni jauro kəjijəgəna wo.

Ruhuni tiro yakkəkke

jiredəa jama duniaye sammaro isanojiyi.

¹⁹ Kambiwu cədiwawo, yiljiwawo, kowonju farsamlan fandiwawo.

²⁰ Caccaw řimjənəa namjiwawo,

fatəla no cədi yea cejiwawo,

har jiredəa kənnasarro cuwudiro.

²¹ Koro jama duniaye samma

cunjulan təmanjaaro walji,»† cənna.

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mar 3.20-30; Luk 11.14-23)

²² Daji karuwama laa kambu ye, muwa ye kewudənniya, Isa tia isangajiyə caye gai curui ye manaji yero walyeno. ²³ Jama samma ajapcane: «Kam adə, tima gəni Tada Mai Daudayedə wo?» yera. ²⁴ Farisawadə adəa fangeranniya, tayiye: «Kənduwo Beljabul‡ mai sedannaye baslan sedannaa duji,» yera. ²⁵ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kərmai fi yaye kəlanjuro yaktəgənədə dəgəiwawo, koro bəla bi fado fi yaye kəlanjuro yaktəgənədə ye

† 12:4 12.4 1Sam 21.1-6 * 12:5 12.5 awo yim tustuyea kəndoro haram - Kida. † 12:6 12.6 awo laa - Isa kəlanjuma-a nodo bargaa Mai Samemaye-a. † 12:7 12.7 Hos 6.6 † 12:21 12.18-21 Ish 42.1-4 ‡ 12:24 12.24 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

dəğaiwawo. ²⁶ To, Yiwulis sedannanjua dujia, kəlanjuro yaktəgəna. Ndayilan gəle kərmainjudə dəğai? ²⁷ Koro wudə kənduwo Beljabullen sedannaa dukkia, fuwurawando kənduwo wunduyen gəle sedannaa dujai? Adəmaro tayi sharawundoro waljai. ²⁸ Amma kənduwo Ruhu Alayeman sedannaa dukkia, daji nodo bargaa Alaye nandoro isəna, diye!

²⁹ «Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye kəndanju cəməyiwawo, sai kam dunoadəa cikkeriya duwon. Cikkeriya, kəndanju cəməyi. ³⁰ Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro kam wua banasiye rokko cammiyewawodə tarduma. ³¹ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, biwu dio-a Alaa bastu-a samma kambo gawurdiy. Amma Ruhu Alayea bastudə gawurdiwawo. ³² Wundu duwon kəla Tada Kambədəyen manakuttu wuljidə, tiro gawurdiy. Amma wundu duwon kəla Ruhu Alayen manakuttu wuljidə, dunia yen kal, leira yen kal har abadaro gawurdiwawo.

Kəska-a tadanju-a

(Mat 7.15-20; Luk 6.43-45)

³³ «Kəskadə ngəlaa, tadanju ye ngəla. Kəskadə diwia, tadanju ye diwi. Kəskadə tadanjulən asudi. ³⁴ Nayi kaduwu fusiyaeso! Nayi jauru diwidə, awiawin gəle ranguwe awo ngəla mananuwi? Dalilnjudə awo karwulan dəganadəmaa cidə manaji nangaro. ³⁵ Kam ngələdə awo ngəla karwunjulan dəganadəyen ngəla cədi, koro kam diwidə ye awo diwi karwunjulan dəganadəyen diwi cədi. ³⁶ Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, Ala kəla mana faida bawoa kam manajəna sammayen tia cuwori. ³⁷ Awoa mananəmlən jiremaro walləmi bi mananəmlən jirenambumaro walləmi,» yeno.

Alama Nawi Yunusse

(Luk 11.29-32)

³⁸ Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-a laaye Isaro: «Sayinna, alama laa sameye fəlesagame ruiyeya, rayiyena,» cane tia keworo. ³⁹ Isaye tayiro: «Am ansi Alaye jaman diwi adəyeso alama majai, amma alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyiwawo. ⁴⁰ Jiři Nawi Yunus kuren curo buni mafəndiyen bune-a kausu-aro kawu yakkuro dəganadə gai, Tada Kambədə ye curo cidiyen bune-a kausu-aro kawu yakkuro dəğai. ⁴¹ Kiyama wakkajiya, am bərnə Niniweye cijane am jaman adəyedəa jirenambuwo shedajai, dalilnjudə tayi mana Nawi Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro. Akko awo laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji. ⁴² Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbədə ye cije am jaman adəyedəa jirenambuwo shedajai, dalilnjudə ti ci duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju fanduro isəna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaa kojəna nadən mbeji.

Waldu sedanne

(Luk 11.24-28)

⁴³ «Sedan kamlən culuwiya, leje curo karaa dəriyen na naptu ye maji, amma cuwandiawo. ⁴⁴ Daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənədəro waldəkke,» cəni. Waldiya, fadodəa bowu fat ye, tas fəraada ye, tassana ye najiyi. ⁴⁵ Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce cuwude ngasaane napcai. Adə nangaro naptu kam

adäyedä cayemaa kojənaro kuttaji. Am jaman diwi adäye yero adəgai wakkajiyi,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a

(Mar 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Isa jamadəro mana cəddi duwon, yanju-a yanjugənaso-a isane ci fadoyen dajane tiro mana caddo cane keworo. ⁴⁷ [Kam laaye tiro: «Akko yanəm-a yanəmgənaso-a deyan daada niro mana njəddoro majai,» yenniya,] ⁴⁸ Isaye kamdəro: «Wundu yanidə wo?§ Koro wunduso yanigənasodə wo?» yeno. ⁴⁹ Daji fuwuranjua mukkon fəlejiye: «Akko yani-a yanigənaso-adə! ⁵⁰ Wundu duwon awo Bawani Mai Samema cəraanaa cədimadə, tima yani-a yanigəna-adə wo!» yeno.

13

Jawawi Isaye

kəla nodo bargaa Mai Samemayen

Misal kasuni jəjərdumaye

(Mar 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Yim adəman Isa fadodən culuwe leje ci bərəmben napkenniya, ² am kada kadami nanjun captane, har cije maararo ngaye napkeno. Amdə samma ye ci bərəmben dajana ngai duwon, ³ awo kada misalnin tayiro wulduwu badiyeno. Tiye: «Kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. ⁴ Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji ngudowa isane cotto gewo. ⁵ Kasuni laa ye na kau kua katti ngəwu bawoalan fiyada. Katti ngəwu bawodəro, sadəman fiyeno. ⁶ Amma kəngal samero tatkenniya, kausu jauje fərdu bawo nangaro řimje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə řije algamadəa kimitkeyeno. ⁸ Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, řije nema kekko, laa tada mia mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku. ⁹ Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwaye

(Mar 4.10-12; Luk 8.9-10)

¹⁰ Daji fuwurawa Isaye nanjuro isane tiro: «Awi nangaro jamadəro misalnin managəmidə?» cane tia keworo. ¹¹ Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Mai Samemaye noduro amardəgəna, amma tayiro amardəgənni. ¹² Kam nanjun awoamadə,* tiro casargane ngəwuro walji, amma kam nanjun bawomadə,† awo cədanadəmaa tilan camoyi. ¹³ Akko dalil misalnin tayiro managəkkiyedə: Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cariwawo, kəlanja yero ngayiwawo. ¹⁴ Ngaima kəlanjan awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkaji. Tiye:

“Ngəlaro fanuwi duwon,
kəlandoro təmmaro ngayiwawo.

§ 12:48 12.48 Wundu yanidə wo? - Isa yanjua fagatto nojəna yaye, na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye. * 13:12 13.12 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgəne caye kojənaro asuji. † 13:12 13.12 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

Koro ngəlaro ruwi duwon,
 təmmaro asunuwwawo.
¹⁵ Am ani hangalkuttuaro waljana,
 kiaddin səmonja fanjai,
 simnja yea jakcana,
 bare simnjan carunni, səmonjan fanjanni,
 koro karwunjan asujanniro.
 Ngai gənia, naniro waldane tuwa cade
 tayia isangagəkki,† cənna.

¹⁶ «Amma barganja simndo, carui nangaro, səmondo ye, fanjai nangaro. ¹⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, jirewu so kada awo ruwwadəa kuroro jauro caraana, amma carunni. Koro awo fanuwwadəa fanduro caraana, amma fanjanni.

Maana misal kasuni jəjərdumaye
 (Mar 4.13-20; Luk 8.11-15)

¹⁸ «To, maana misal kasuni jəjərdumayedəyea fanowo! ¹⁹ Wundu duwon mana kəla nodo bargaadəyen fanje kəlanjuro ngaanimadə, Kəladodə ise mana karwunjun fidənadə cotto cuttuluwi. Tima kasuni kəla jawallen fidənadə wo. ²⁰ Kasuni na kauan fidənadə ye, tima kam manadəa fanjiyama, karwu kəjiaro cəmoyidə wo. ²¹ Amma tilan fərdu bawo nangaro, tussiwawo. Kəla manadəyen kuttu caiya, bi am tia basarjaiyama, waje kolji. ²² Kasuni na ngiwian fidənadə ye, tima kam manadəa fanjəna duwon, karwungai dio so, arsiyi mangardu so manadəa kəpcane tiro faidajiyiwawodə wo. ²³ Amma kasuni na katti ngəlaan fidənadə, tima kam manadəa fanje kəlanjun rojəna tiro faidajiyi, nema laa tadanju mia mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku cakkidə wo,» yeno.

Misal kasuni ngəla-a diwi-aye

²⁴ Isa tayiro misal gade ye wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kam kulonjun kasuni algamaye ngəla jəjərxənədə gai. ²⁵ Amma am samma kənəm cadi duwon, kəladonju ise curo algamadəyero kasuni kajimbe jəjərjiye sapkadan. ²⁶ Algamadə riye kəla fitkenniya, kajimdə ye asudiro walyeno. ²⁷ Kidawudə isane banja ngimbaro: “Barganəmmin, ni kasuni algamaye ngəla gəna kulonəmlan jəjərnəm? To, ndayilan gəle kajimbadə?” cane tia keworo. ²⁸ Banja ngimbaye tayiro: “Kəlado laa adəa cədo!” yeno. Daji kidawudəye tiro: “Leniye tuluwiyeya, raamma wa?” cane keworənniya, ²⁹ tiye: “A’a, lenuwe kajimdəa tuluwuwiya, algamadə yea mənguwi. ³⁰ Kollowo, har kalaro rokko riya. Biylajiya, kalawudəro kajimdəa kamja kəla kəlaro cekkerə kannun warja duwon, daji algamadə yea capca bəranilan gənaja nəkki,» yeno.

Misal kasuni mutarre-a yis-aye
 (Mar 4.30-34; Luk 13.18-21)

³¹ Koro Isa walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kasuni mutarre kam laa ngoje kulonjulan fijəna gai. ³² Kasuni mutarredə, curo kasuniya sammayen tima təngəxi

wo. Amma riye wurajiya, kaskawa jærwulan sammaro kuraro walje, har ngudoso dälambanjun fannja cadandi.» yeno.

³³ Koro walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedä alamanju yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kälje dije, har fum fujëna gai.» yeno.

³⁴ Isa jama captanadëro awo ani sammaa misalnin wulyeyeno. Misalnin gënia, awima tayiro wuljögëna bawo. ³⁵ Adëgaima awo Këmande kuren ci nawiyen wuljënadë wakkayeno. Tiye: «Misalnin mananëkki, awowa tën dunia alaktënaman gëraadadëa wullëkki,»† cënnä.

Maana misal kasuni ngëla-a diwi-aye

³⁶ Daji Isa jamadëa kolje fadodëro kasargawo. Fuwurawanju ye nanjuro isane tiro: «Marne, andiro maana misal kajim kuloyedëa fisarsagane,» yera. ³⁷ Isaye tayiro: «Kam kasuni ngëla jëjërjënämädë, tima Tada Kambedë wo, ³⁸ kulodë tima dunia wo, kasuni ngëladë tayima am nodo bargaadëa kasaccanadë wo. Kajimdë tayima am Këladodëa jaanadë wo, ³⁹ Këladë kajimdëa jëjërjënämädë, tima Yiwulis wo. Biyiladë, tima cinowo duniaye wo, kalawusodë, tayima malaiyawa wo. ⁴⁰ Jiri kajimdëa capcane kannun warjaidë gai, dunia cijiya, adëgai wakkaji. ⁴¹ Tada Kambedë malaiyawanjua juwaje lejane curo nodonju bargaacen am am gadea casakke biwu cadiso-a am diwi cadiso-a sammaa capcane ⁴² kannuro fijagai. Nadën so ye tëdi, sheri ye naldi. ⁴³ Daji jirewudë curo nodo bargaa Bawanjayen këngal gairo nurraro waljai. Kam sëmonjuamadë fanjo!

Misal gadegade nodo bargaa Mai Samemaye

⁴⁴ «Nodo bargaa Mai Samemayedë alamanju awo laa jaumaro tamanna kulolan rëpkada gai. Kam tia cuwandiya, caye gairo rëpce karwu këjiaro leje këndanju sammaa cëlade kulodëa ciwi.

⁴⁵ «Koro nodo bargaa Mai Samemayedë alamanju sawurma laa mursam ngëla maji gai. ⁴⁶ Mursam jauru tamanna laa cuwandiya, leje këndanju sammaa cëlade mursamdëa ciwi.

⁴⁷ «Koro nodo bargaa Mai Samemayedë alamanju buni taram laa buni tawu tia bërëmbö gëpcagane buni jiri jiri cadai gai. ⁴⁸ Cëmbëranaro waljiya, gëjane ci bërëmberö cawudëne napcane ngëla ngëladëa kërejane joworo fijagai, amma batti battidëa wajane yirjai. ⁴⁹ Dünya cijiya, adëgaima wakkaji. Malaiyawa isane jirenam-buwua curo jirewuyen firjane ⁵⁰ kannuro fijagai. Nadën so ye tëdi, sheri ye naldi,» yeno.

⁵¹ Isaye fuwurawanjuro: «Awo ani samma këlandoro ngaana wa?» cëne tayia kiworënniya, tiro: «Aaa,» yera. ⁵² Daji tayiro: «Adëgaima malëm Attauraye fi yaye fuwura nodo bargaa Mai Samemayedëro waljënadë alamanju këma fadöye ajaramnjun lëman dina-a bërëin-a ngoje cuttuluwidë gai,» yeno Isaye.

*Am bëla Najaratte Isaa wadu
(Mar 6.1-6; Luk 4.16-30)*

⁵³ Isa misal ania cëde kerënniya, nadëa kolyeno. ⁵⁴ Bëla wurajënadëro leje dandalnjan jamaa alamdu badiyeno. Amdë tia ajapcane: «Ndaran kam attë nanrashidu-a kënduwo-a ania kiwando?

† 13:35 13.35 Jaw 78.2

⁵⁵ Ti gəna tada katako karomadəyedə wo? Yanjuyə cunjudə Meram, gəna? Yanjugənasodə ye Yakuba-a Isuwu-a Siman-a Yahusa-a, gəna? ⁵⁶ Koro yanjugəna ferowa samma-a rokko kərgaiye, gəna? To, ndaran gəle ti adə awo ani samma kiwando?» canə ⁵⁷ tia kasatturo wayera. Amma Isayə tayiro: «Nawi curo bəlanjaye-a am fannjaye-aro kajia, darajanjua,» yeno. ⁵⁸ Kambərsenambunja nangaro, nadən awo ajabba ajabba ngəwu cədənni.

14

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo

(Mar 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹ Sa adən Mai Hirudus lawar Isayə fangenniya, ² kowonawanjusoro: «Kam adə Yahaya Kasalama, tima roaro walje cijo! Adəma nangaro kənduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun mbeji,» yeno.

³ Caman kəla lamar Ya Hirudiya kamu yanjugəna Mai Filibussen Mai Hirudus Yahayaa cədanə cekkere kosoro kesakko, ⁴ dalilnjudə Yahayayə Mai Hirudusso: «Kamu yanəmgənayə mowodə haram!» cəna nangaro. ⁵ Koro Mai Hirudus Yahayaa roro njejoro maji duwon, jamadəa riyeno, tia nawiro ngojana nangaro.

⁶ Ngaima duwon saanduri Mai Hirudus tambənayə kidənniya, fero Ya Hirudiyayə ise fuwunan bikke kirando. Karwu Maiyə jauru kəjije ⁷ tiro awi yayə ronju cəraanaa ci cəne wadu ngoje kansu giwo. ⁸ Ferodə ye leje yanju tiro gala ce walde Mairo: «Wuro na adən kəla Yahaya Kasalamayə curo buwuruyen se!» yeno. ⁹ Maidə karwunju jauru kuttu yayə, kansu bonju-a kusottowanju-a nangaro wada ce ¹⁰ amnju cunode lejane kosolan kəla Yahayayə kamgera. ¹¹ Daji kəlanjudəa buwurulan cawudəne ferodəro kedo, ti ye ngoje yanjuro kikkado. ¹² Fuwurawa Yahayayə isane kaminnju ngojane caade sittərayera, koro lejane Isaro lawar adəa wulyeyera.

Isayə am dəwu uwu ambadu

(Mar 6.30-44; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

¹³ Isa awo wakkajənədəa fangenniya, ti runju maararo ngayə nadəa kolje karaa na wunduma baworo leyeno. Amma jamadə adəa fangeranniya, tayi ye bəlanjasolan caluwe silan Isaa geya. ¹⁴ Isa maaradən jəpkenniya, jama kada captanədəa cure tayia njunoje amnja dondia isangayeyeno. ¹⁵ Dunia ləmgenniya, fuwurawanju isane tiro: «Na adə karaa bowu, koro dunia ye ləmjəna. Jamadəa salamme, bəladəyasoro leja awo kəmboye cesiwo!» yera. ¹⁶ Amma Isayə tayiro: «A'a! Sai lejaiya gəni, nayima awo kəmboye tayiro yowo!» yeno. ¹⁷ Tiro: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gənia, awima gade taiyende,» yera. ¹⁸ Isayə: «Wuro tayia sukkudowo!» cəne ¹⁹ wada ce jamadə kəla kajimben napca yeno. Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwurawanjuro ce, tayi ye jamadəro kedo. ²⁰ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowo samma capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəro. ²¹ Am duwon kəmbo adəa jawunadə kamuwa-a tadawa-a dawun baworo kongwa alama dəwu uwu gai.

Isayə kəla ingiyen silan ledu

(Mar 6.45-56; Yah 6.16-24)

²² Sadəman Isa fuwurawanjudəa cakke tin fuwuranno bəramdəa koja ci todəro lejaro maararo kasargawo, ti ye jamadəa salamji yeno. ²³ Tayia salamgenniya, ti runju moduwa dioro kəla kau kuruwuyero giwa. Nadən ti tilonju lok duwon, dunia ləmgəno. ²⁴ Koro sa adəlan karuwa dunoa cije ingi bərambedəa cambalje maaradəa babakce, har maaradə ci ingiyea kuruwunno leyeno. ²⁵ Sa yakku buneyen Isa kəla ingiyen silan nanjaro kadio. ²⁶ Fuwurawadə Isa kəla ingiyen silan ledu cədidəa kerunniya, karwunja pət kamde: «Kaime kam nunaye!» cane riduro burwu kesakko. ²⁷ Sadəman Isa tayiro manajiye: «Karwundo gerowo, wuma! Bare rinuwwi!» yeno.

²⁸ Daji Biturusse tiro: «Kəma, nimaa, amarsəgəne kəla ingiyen nanəmbo isəkko,» yeno. ²⁹ Isaye: «Are!» yenniya, Biturus curo maaradəyen culuwe tia naduwuro kəla ingidəyen silan ledu badiyeno. ³⁰ Amma karuwa dunoadəa kirunniya, yaaje tia ləptu badiyeno. Daji kowo sapce: «Kəma, wua səmoye!» yeno. ³¹ Sadəman Isa mukkonju sajiye tia cədane: «Ni kambərse ganaadə, awiro shekku kekəkəm?» yeno. ³² Daji maaradəro kasargaanniya, karuwadə gəm nəmgəno. ³³ Am curo maaradəyedə Isaro ambəccagane: «Jiremaro ni Tada Alaye!» yera.

³⁴ Daji bəramdəa faljane koyeranniya, cidi Gennesaretten jəpkerə. ³⁵ Am nadəye Isaa asuyeranniya, lawarnju cididə ngaro tatargaada. Amnja dondiso sammaa na Isayero cawudəne ³⁶ ci kalwunjuyedəmaa lejaro tia lowoyera. Am kalwunjudəa lejana samma ngayera.

15

Tayir-a tayir gəni-a (Mar 7.1-23)

¹ Daji Farisawa-a maləmba Attauraye-a laa Jerujalemlan cijane na Isayero isane tiro: ² «Awiro fuwurawanəmdə ada amwurawandeyea koljane mukkonja tuljannin* kəmbo jawuidə?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Nayidə nda, awiro wada Alaye kolluwe adando gawidə? ⁴ Awoa Alaye: “Bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!”† Koro “Kam duwon bawanju bi yanjuə bassənamadə, tia roro ceyeso!”† cənna. ⁵ Amma nayiye: “Kam bawanju bi yanjuə: ‘Awo nanin nuwandoro təmanuwwadəa Alaro gənaakkəna,’ cənia, ⁶ bare tilan bawanju-a yanju-aro ser cədde daraja cinni,” nuwi. Adəgaima adando nangaro mana Alayedəa bowuro kalakkew. ⁷ Nayi mənafəkkaso, awo Nawi Ishayaye kəlandon wuljənədə jire. Tiye:

⁸ “Jama adə cilan wuro daraja sadi, amma karwunjan nanin kuruwujana. ⁹ De sullo wua ambənsagai, alamdunjadə wada kambe,† cənna.»

¹⁰ Daji Isa jamadəa nanjuə bowoje tayiro: «Fanowo, asunowo! ¹¹ Awo ci kambero ngayidə kamdəa tayir gəniro cədiwawo, amma awo

* 15:2 15.2 mukkonja tuljannin - Kəla ada yauidiyayen kam mukko tuljənnin kəmbo juwuia, tayir gəniro walji. † 15:4 15.4 NL 20.12; SK 5.16 † 15:4 15.4 NL 21.17; Lew 20.9 † 15:9 15.8-9 Ish 29.13

cinjun culuwidə, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo,» yeno. ¹² Daji fuwurawadə nanjuro isane tiro: «Fərisawadə mana adəa kutturo fanjanaro nonəmma wa?» cane tia keworo. ¹³ Isaye tayiro: «Kəska fi duwon Bawani Mai Samema gəni kokcomadə, fərduyen tia məkcai. ¹⁴ Kollowo tayia, kambu kambua jedumaso! Kambu kambu kamanjua jejia, tayi yindi samma bəlaaro casukkuri.» ¹⁵ Daji Biturusse tiro: «Misal adəa andiro fisarsagane,» cəne Isaa kiworənniya, ¹⁶ Isaye: «A! Nayi ye kuamison kəla jakkadaa wa? ¹⁷ Awi yaye ci kambero ngaanadə curonjuro koje daji tiyinjuyen culuwiro nonuwwi wa? ¹⁸ Amma awo ci kamben culuwidə curo karwunjuyen isəna, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo. ¹⁹ Dalilnjudə niadiwi so, kam njejo so, kənjəna so, jarawa so, nambarwu so, shedakambu so, adəlamdu so samma curo karwudəyeman caluwi, ²⁰ anisodəma kamdəa tayir gəniro cadidə wo. Mukko tuljənnin bəri bodə kamdəa tayir gəniro cədiwawo,» yeno.

Kamu lardu kərdiyaye ser Alaye fando
(Mar 7.24-30)

²¹ Daji Isa nadəa kolje lardu bərni Tirre-a Sidonne-ayero leyeno. ²² Kamu Kan'anama† cididən dəgana laa nanjuro ise kowo sapce tiro: «Kəma, Tada Mai Daudaye, wua njunosəne! Feroni jaumaro karuwaa,» yeno. ²³ Amma Isa tiro mana falma kalakcəgənni. Daji fuwurawanju nanjuro isane tia lowojane: «Tia salamme lejo, kowo sapciaro andia sagai,» yera. ²⁴ Isaye: «Dimiya fattaana Israyilayero gənia, Ala wua wunduyemaro sunodənni,» yeno. ²⁵ Amma kamudə ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, wua banasəgəne!» ²⁶ Isaye: «Kəmbo yallayedəa ngonəme kərisoro njodə jussənni!» yenniya, ²⁷ kamudəye: «Aaa, Kəma. Adə yaye kərisodəma kəmbo cidiro cukkurunadəa jawui,» yeno. ²⁸ Daji Isaye kamudəro: «Kəmbərsənəmdə jairo kura, diye! Awo raammadə wakkajo!» yeno. Sadəman feronjudə ngayeno.

Isaye am kasuwa jiri jiria kada isangaduwwu

²⁹ Daji Isa nadəa kolje leje ci bərəm Galileye jəgane kəla kau kuruwuyen juwane napkeno. ³⁰ Am kada kadami isane ngurdiyi so, kambu so, dungu so, muwa so, am dondi gade ngəwu soa nanjuro cawude fuwunjun gənajane tayia isangayeyeno. ³¹ Jamadə muwaso manajai, dunguso ye ngaro waljana, ngurdiyiya ye sinjan lejai, koro kambuwa ye sim cawandənarə kerunniya, ajapcane Ala jama Israyilayedəa jajakkera.

Isaye am dəwu dewu ambadu
(Mar 8.1-10)

³² Daji Isa fuwurawanjua nanjuro bowoje tayiro: «Jama kada adəa njunokkəna, dalilnjudə ku wu-a rokko kawunja yakku, koro awima kəmboye nanjan bawo nangaro. Kənanjaa duwon tayia salamməkkiya, raakkəni, bare jawallan dunonja baworo waljənniro,» yeno. ³³ Fuwurawanjudəye tiro: «Ndarən gəle karaa adən kəmbo sarai fandiye jama kada adəa ambaniye?» yera. ³⁴ Isaye tayiro:

† 15:22 15.22 Kan'anama - Jaman Nawi Musayen lardu ku Israyel canidə cunju Kan'ana. Kan'anawu samma kərdiya, yaudiya tayia wul wajana.

«Burodi ndawu nandon?» cæne kiworænnya, tiro: «Tulur buni sanana laa-a,» yera.

³⁵ Daji Isa jamadæa cakke cidin napkeranniya, ³⁶ burodi tulurdæ-a buniyadæ-a ngoje Alaro ardiye fæsakce fuwurawanjuro ce, tayi ye jamadæro kedo. ³⁷ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadæ gaptowodæa capkeranniya, jowo kalaram tulur kesæmbæro. ³⁸ Am duwon kæmbo adæa jawunadæ, kamuwa-a tadawa-a dawun baworo kongwa dæwu dewu. ³⁹ Daji Isa jamadæa salamgenniya, maararo ngaye cidi Magadannero leyeno.

16

Alama sameye mada (Mar 8.11-13)

¹ Farisawa-a Sadusiya-a isane Isaa rijapturo alama laa sameye tayiro fælejuworo tia keworo. ² Isaye tayiro: «Kajirijiya, nayiye: “Kasam kæji fandiye, same kimejæna nangaro,» nuwi. ³ Koro dunia wajjiya, nayiye: “Ku ingi cuduri, same keyera kime cittaro waljæna nangaro,» nuwi. Awo samen fælediyidæa fisardu nonuwwa, amma awo jaman adæn wakkajidæa fisardudæ nayiro katkero! ⁴ Am ansi Alaye jaman diwi adæyeso alama majai, amma alama Nawu Yunusse gænia, alama fima tayiro fælediyiwawo,» yeno. Daji tayia kolje leyeno.

Yis Farisawa-a Sadusiya-aye (Mar 8.14-21)

⁵ Fuwurawadæ bæræm faljane ci todæro koyerranniya, ngessane burodi ngojanniro asuyera. ⁶ Daji Isaye tayiro: «Yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gænanowo!» yeno. ⁷ Tayidæ kattenjan: «Burodi ngoniyende nangaro ngai wulji,» cane mana badiyera. ⁸ Isa adæa asuje tayiro: «Nayi kambæse ganaaso, awiro kæla burodi nandon bawoyen kattendon mananuwidæ? ⁹ Ra, kua yaye asunuwwi wa? Burodi uwu am dæwu uwuro dagargaadadæ-a jowo ndawu cammuwwa-adæa ngessuwwa wa? ¹⁰ Ra, burodi tulur am dæwu dewuro dagargaadadæ-a jowo kalaram ndawu cammuwwa-adæa ngessuwwa wa? ¹¹ To, awiro gæle asunuwwidæ? Wu kæla burodiyen gæni mananjagakki, yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gænanowo yekko!» ¹² Daji fuwurawadæ yis burodiyero gæni, alamdu Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gænjaja wuljægænaro asuyera.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedæ woro asudu (Mar 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Isa cije cidi bærni Kaisariya Filifiyero kadinniya, fuwurawanjuro: «Wunduro Tada Kambedæa amsodæ ngoyera?» cæne tayia kiworo. ¹⁴ Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama canî, laa ye Nawu Iliya canî, laa ye Nawu Irimiya bi nawiya kureye falnja canî,» yera. ¹⁵ Tiye: «Nayidæ, wunduro wua ngosew?» cæne tayia kiworænnya, ¹⁶ Siman Biturusse: «Nima *Almasiwu Tada Ala Kændægaimayedæ wo!» yeno. ¹⁷ Daji Isaye tiro: «Barganæm Siman tada Yunusse, dalilnjudæ kam gæni, Bawani Mai Samema adæa isanonjægæna nangaro. ¹⁸ Niro wulnjægækki, nima

Biturus,* kəla kau adəyeman† jama kakke tandəkki,‡ koro kənduwo jaanamaye kəlanjan kənnasar cuwandiawo. 19 Niro nodo bargaa Mai Samemaye cuwurambanju§ njikki. Awi duwon dunian gerəmidə same yen tikkerəna, koro awi duwon dunian wuinəmidə same yen wuidəna,» yeno. 20 Daji Isa səmonja kasse tayiro bare wundumaro tima Almasiwudə woro wuljaganni yeno.

Kalmaram: Almasiwu Alaye

Maana Almasiwuyedə kam kəndawulan samgada. Jaman kureyen Ala kam laaa kəreje mai jama Israyilawuyero cədiya, nawi bi riman kuraa cakke fuwu jamayen kəla kamdəyero kəndawu jaitunne fijiye samjiyi. Adə noduwuram Kəmande kamdəa jama Alayea cunodoro kəreje galajənye. Kam ngailan maijənadəa Almasiwu Alayen bowojai.

Ci nawiyayen Kəmandeye kam laa maiya jaman kureyesodəa darajaa kənduwo-an kojənaa jamanjuro juwajiyi yeno. Kam adə yea Almasiwu Alayen bowojai, dalilnjudə Kəmande tiro Ruhunju cakke wakkilnjuro galajəna nangaro. Təlam nasaralan Almasiwudəa Kəristilan bowojai. Kidanju cu Kəmandeyen jama Alayea jawal jireyen nodo, koro nodo bargaa Alayea dunia ngaro tarduwu. Adə nangaro yaudiya jaman adəyən Isaa Almasiwu ye, Mai Israyilaye yelan bowoyera. Almasiwu Alaye-a Mai Israyilaye-a yindi samma kaala Bargaa Isa Wakkil Alayedəye.

*Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mar 8.31–9.1; Luk 9.22-27)*

21 Kua adən fuwun Isa fuwurawanjuro Ala kədarjəna Jerujalemba leje mukko amwurawa-a wurawa rimannaye-a maləmba Attaurayeyayen kuttu tai daje cane tia roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji cəne tayia alamdu badiyeno. 22 Daji Biturus tia səgəriro cuttuluwe jəkkade: «A! Ala nia adəro damnjuwo, Kəma! Adə təmmaro niro wakkanjiyiwawo!» yeno. 23 Amma Isa suworde Biturusso: «Nani kolle, Yiwulis! Jawalnilan takkallo walsəgəmna. Awo karwunəmlan tammadə Alaye gəni, kambel!» yeno.

24 Daji Isaye fuwurawanjuro: «Kam laa wua ga cəraanaa, mərədu kəlanjuyə wajo kəskanju karmoye* ngojo wua səga. 25 Dalilnjudə wundu duwon ronju riwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon wu nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cuwandi. 26 Kam dunia adə ngaa jəgənde ronju asarjiya, nda riwanju? Ra, awi gəle kam ce ronju cuwandi? 27 Dalilnjudə Tada Kambedə curo daraja Bawanjuyen malaiyawanju-a rokko isiya, daji wundu yayero kəla awo cədənasoyen kalkallo ci nangaro. 28 Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, Tada Kambedəye nodonju bargaa walde isi carui,» yeno.

* **16:18** 16.18 Biturus - Maananjudə kau. † **16:18** 16.18 kau adə - Awo Biturus wuljənadə.

‡ **16:18** 16.18 jama kakke tandəkki - Am duwon Isa tayia capce fuwurawanjuro waljane mananju ye jagaidə. § **16:19** 16.19 cuwuramba - Kənduwo. * **16:24** 16.24 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

17

Isaye darajanjua fāledu
(Mar 9.2-13; Luk 9.28-36)

¹ Ngawo adāyen kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a yanjugəna Yahaya-a runjaa ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. ² Fuwunjan Isaye alamanju falde fəkkanju kəngal gai tai daje yiyilyeno, koro kajəmunju ye nur gai bul fokko walyeno. ³ Sadəman Nawi Musa-a Nawi Iliya-a tayiro fəledagane Isa-a jandedu badiyera. ⁴ Daji Biturusse Isaro: «Kəma, andi na adən mbejidə jauro ngəla. Raammaa, ngurwo yakku na adən lamməkki: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno. ⁵ Manaji ngai duwon, fofou nurra ise tayia jakkeno. Curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia jauro raakkəna. Tima karwuni jauro kəjijuwo. Mananju fanowo!» yeno. ⁶ Adəa fangeranniya, fuwurawadə fədəryero rəbət təmdane karwunja tai daje kamgada. ⁷ Amma Isa ise tayia leje: «Cinowo, bare rinuwwi!» yeno. ⁸ Kəla sapkeranniya, Isa tilonju lon gənia, wundumaa carunni.

⁹ Kəla kaudəyen jəpcai duwon, Isaye tayiro wada ce: «Bare awo ruwwa adəa wundumaro wulgəwwi, sai Tada Kambedə karmolan cijiya duwon,» yeno. ¹⁰ Daji fuwurawadəye tiro: «Awiro gəle maləmba Attaurayedə sai Nawi Iliya burwoje isi* canidə?» cane tia keworo. ¹¹ Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya ise awiso kalkallo kalakci. ¹² Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isəna duwon, tia asujanni, koro awiso kuttu ronja cəraanaa tiro keddo. Adəgaima Tada Kambedə ye mukkonjan kuttu cai,» yeno. ¹³ Daji fuwurawadə kəla Yahaya Kasalamayen tayiro mana cəddiro asuyera.

Isaye tada karuwaa isangaduwwu
(Mar 9.14-29; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Na jama captanadəro kadiranniya, kam laa ise fuwu Isayen tungurumje ¹⁵ tiro: «Kəma, tademia njunone! Ti sedan koro-royea jauro suwoljəna, koro ngəwuro kannu so, ingi soro cukkurəna. ¹⁶ Fuwurawanəmbo tia kikkadəkkəniya, tia isangaduwwu tayiro katkero,» yeno. ¹⁷ Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwwu karwu yeskadaa, har sawi gairo dawundon dəgakki? Koro sawi gairo nayia rannjakki? Tadadəa wuro sukku-dowo!» yeno. ¹⁸ Isa sedandəro kikkadənniya, tadadəa kolje culuwe sadəman ngayeno.

¹⁹ Daji fuwurawadə na Isayero isane runjan tiro: «Awiro sedandəa duda andiro katkero?» cane tia keworo. ²⁰ Isaye tayiro: «Kambərsendo gana nangaro. Jiremaro nayiro wulnjagakki, ca kambərsendo mbejia, kasuni mutarre gai† yaye, kau kuruwu adəro: “Cine na todəro lene!” wulluwiya, cije leji. Awima nayiro tiyeri bawo! ²¹ [Amma sedan jiri adəyedə culuwiwawo, sai moduwa diwe asem tawiya duwon.]»

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mar 9.30-32; Luk 9.43b-45)

* **17:10** 17.10 Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidəro, Nawi Iliya isi. † **17:20** 17.20 kasuni mutarre gai - Curo kasuniya ngayen tima təngəri wo.

²² Fuwurawanju cidi Galileyelan capkadaranniya, Isaye tayiro: «Tada Kambedæa mukko ambero səræccagane ²³ tia roro ceyesi, koro kawu yakkuwa roaro walje ciji,» yeno. Daji fuwurawadæ karwunja jauro kuttayeno.

Isaye akki Fado Alaye biyadu

²⁴ Bærni Kafarnaambero kadiranniya, akki Fado Alaye mowomaso na Biturussero isane tiro: «Malæmndodæ akki Fado Alayedæa biyajiwawo wa?» cane tia keworo. ²⁵ Biturusse: «A'a, biyaji,» yeno. Fadoro kadinniya, Isaye burwon tiro: «Siman, awi tæmanæm? Na wundu-soyen maiya duniayesodæ akki camoyi? Na tadawanjayen ra na am gadesoyen?» cane tia kiworo. ²⁶ Biturusse: «Na am gadesoyen,» yenniya, Isaye tiro: «Adægaia, tadawanjasodæ dawun bawo, diye! ²⁷ Adæ yaye bare yakkiye karwunja wajænniro, lene bæræmbo mui kolgæne buni burwon tammadæa ngone cinju kane. Kanæmiya, gursu fal fandæmi. Ngone yadæ akki mowomasodæro ye, wu-a ni-ayero,» yeno.

18

Jawawi Isaye

kæla jama tia gawuyen

Wundunja kura wo?

(Mar 9.33-41; Luk 9.46-50)

¹ Sa adæn fuwurawadæ na Isayero isane tiro: «Curo nodo bargaa Mai Samemayen wundu kura wo?» cane tia keworo. ² Daji Isa tadaana laaa bowoje dawunjan isadajiye ³ tayiro: «Jiræmaro nayiro wulnjagakki, karwundo falde tadawa sanana gairo walluwwia, tæmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwawo. ⁴ Adæ nangaro wundu duwon tadaana adæ gai kælanjua awimaro ngojænnidæ, curo nodo bargaa Mai Samemayen tima kura wo.

⁵ «Koro wundu duwon tadaana adæ gaia cunilan* cæmowonamadæ, wumaa sæmowo. ⁶ Amma wundu duwon tadawa sanana wua mærsasanaso aniye falnjamara cakke talje biwu cædidæ, kamdæye daun-juro kau neduram mafændi lujagane bæræm kuruwuro gæpcaanama tiro ngalwo.

⁷ «Kuttunja am duniayeso, dalilnjudæ awowa tayia casakke taljane biwu cadi mbeji. Jaraptaso kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidæ! ⁸ Mukkonæm bi sinæm njakke tallæme biwu dimia, tia kamme nin kuruwunno gæmmæ! Mukko yindia bi si yindia kannu tæmmaro nuiwaworo ngawodæroa, maskin bi dungu ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo. ⁹ Koro simmæm njakke tallæme biwu dimia, tia kulaine nin kuruwunno gæmmæ! Sim yindia kannu jaanamayedæro ngawodæroa, sim falla ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo.

Misal dimi faccægænaye

(Luk 15.1-7)

¹⁰ «Hangal gænanowo, bare tadawa sanana aniye falnjamara rudu gænagæwwi! Nayiro wulnjagakki, samelan malaiyawanja sawisoro fækka Bawani Mai Samemaye carui kasarga. ¹¹ [Awoa Tada Kambedæ awo faccægænaso dæa maje njækkaworo isæna.] ¹² Awi gæle tæmanuw?

* 18:5 18.5 cunilan - Isa nangaro.

Kam laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filəgar ləgaridəa kərisolan kolje leje fal faccəgənədəa maji, mare? ¹³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiwandoa, karwukəji duwon kəla faldəyen cədidə, kəla filəgar ləgari faccagannidəyen cədidəmaa kojəna. ¹⁴ Adəgaima Bawando Samema ye tadawa sanana aniye falnjaye fattuwu cəraanni.

Kəraminəmbe biwu niro njəddo

¹⁵ «Kəraminəm biwu niro njəddia, lene katte nayi yindi run-doyen tiro biwunjudəa wulgəne. Mananəm fanjia, kəraminəmdəa mowomma. ¹⁶ Fanjiwawoa, kam fal bi yindi ngone kallo lenowo. Adəgainin mana fi yaye ci sheda yindi bi yakkuyen tabbattiyi. ¹⁷ Tayi yea fanduro wajia, jama wua gawuro wulgəne. Koro yaye jama wua gawudəmaa fanduro wajia, kərđi bi akki mowoma gairo tia ngone. ¹⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi duwon dunian geruwidə same yen tikkerəna, koro awi duwon dunian wuinuwidə same yen wuidəna. ¹⁹ Koro nayiro wulnjagakki, dunian kamndo yindi kəla awi yayen ardijane Bawani Mai Samemaa caworia, tayiro ci. ²⁰ Dalilnjudə na duwon kam yindi bi yakku cunilan captanadə, wu ye dawunjan,» yeno.

Misal kam gawurdu wadumaye

²¹ Daji Biturus na Isayero ise tiro: «Kəma, kəramini wuro biwu səddiya, ndawuro tia gawurnəkki? Har gadegade turlurro?» cəne tia kiworo. ²² Isaye tiro: «A'a, har gadegade turlurro gəni wulnjəgəkko, fitulur gadegade turlurro tia gawurne! ²³ Adə nangaro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju mai laa wolodiyanju-a kəla kasunjayen balas dio cəraanadə gai. ²⁴ Maidə balas dio badiyenniya, kam talanti† dəwu mewuro jəgaimaa tiro kekkudo. ²⁵ Kamdə awonju rəmboye bawodə, Maidə wadə ce ti-a kamunju-a yallanju-a kəndanju samma-aa calado kasudə tərəmbo yeno. ²⁶ Amma kamdə fuwu Maidəyen tungurumje tiro: “Barganəmmin, kanadi tai, sammaa rəmbəkki, diye!” yeno. ²⁷ Daji Maidə tia njunoje kasudəa wajiye tia kolje leyeno.

²⁸ «Kiluwunniya, wolodi adə ye kamanju laa dinariyus‡ miaro jəgaimaa kiro. Tia dauyen rəpciye kimiljiye: “Awo nia njəgakkidəa rəmbe!” yeno. ²⁹ Daji kamanjudə fuwunjun tungurumje tia lowoje: “Marne, kanadi tai, rəmbəkki, diye!” yeno. ³⁰ Amma waje tia kosoro cakke, har kasudəa cərəmbiro yeno.

³¹ «Wolodiya amanjudə awo wakkajənədəa kerunniya, karwunja jauro bannade lejane Maidəro awo wakkajəna sammaa wulyeyera. ³² Daji Maidə koro walde wolodidəa bowoje tiro: “Ni wolodi kəlado! Lowosəgəmna nangaro, kasunəm adə sammaa wangeyekko. ³³ Njunonjəkkənədə gai, wolodi kamanəmbe njunodudə niro wajim-njəgəna, gəna?” cəne ³⁴ gərgaje tia mukko am tiro ajawu caddiyero cakke, har ti ye sammaa cərəmbiro yeno. ³⁵ Adəgaima wundundo yaye karwunjun kamanjua gawurjiwawoa, Bawani Mai Samema ye tiro ngaidəmaa cəddi,» yeno Isaye.

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

† 18:24 18.24 talanti - Talanti faldə alama alwasi kida kərwu mewu wuriye gai.
18.28 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

‡ 18:28

19

Kambiwu kɛla kamu dɛptayen
(Mar 10.1-12)

¹ Isa mana ania cɛde kerɛnniya, cidi Galileyea kolje cidi Yahudiyaye ngawo bɛrɛm Jordaniyen dɛganaro leyeno. ² Jama kada kadami Isaa jaane nadɛn am dondia isangayeyeno.

³ Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kɛla dalil fiye yayen kam kamunju dɛptadɛ halal wa?» cane tia keworo. ⁴ Isaye tayiro: «Ngaltema kitawulan adɛa kɛranuwwi wa? “Badiduramnɛn Alaktumadɛ tayia kongwa-a kamu-aro alakkeno.”† ⁵ Koro tiye: “Dalil adɛyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro kɛrdiye tayi yindiso tiyi fallo waljai,”† cɛnna. ⁶ Adɛgaima kua adɛn fuwun tayidɛ yindi gɛni, tiloro waljana. Adɛ nangaro awo Ala kɛljɛnadɛa bare kam firjɛnni!» yeno.

⁷ Farisawadɛye tiro: «To, awiro gɛle Nawi Musa kam kamunjuro kakkadu dɛptaye co duwon koljoro wada kaino?»† cane tia keworo. ⁸ Isaye tayiro: «Kɛlakibbundo nangaro Nawi Musa kamu dɛpta nayiro amarngeyera, amma badiduramnɛn ngai gɛni. ⁹ Nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua kɛla kɛnjɛnayen gɛni dɛpce gade niyajɛnadɛ kɛnjɛna cɛdɛna,» yeno.

¹⁰ Daji fuwurawanjuye tiro: «Adɛma naptu kam kamunjuayea, niya dionambudɛma ngalwo!» yera. ¹¹ Isaye tayiro: «Kam nguson gɛni rakce mana adɛa ngoji, sai am duwon tayiro tinamasodɛ. ¹² Dalilɛnjudɛ am laa curo yanjayeman adim tayia casambɛna mbeji, am laa ye am tayia adimbo cadɛna mbeji, koro am laa ye nodo bargaa Mai Samemaye nangaro kɛlanja adimbo cadɛna mbeji.* Kam mana adɛa rakce ngojimadɛ ngojo!» yeno.

Isaye yalla sananaro barga dɛptuwu
(Mar 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ Daji am laa Isa mukkonju kɛla yallanja sananayero gɛnajuwo moduwa cɛddoro tayia nanjuro kewudɛranniya, fuwurawadɛ amdɛa wusayera. ¹⁴ Amma Isaye fuwurawanjuro: «Yalla sananadɛa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkɛwwi! Noda bargaa Mai Samemayedɛ am tayi gaiye nuwanja, diye!» yeno. ¹⁵ Daji kɛlanjaro mukko gɛnayeyenniya, nadɛa kolje leyeno.

Gariwu laaye ro sawisoye mada
(Mar 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Daji jairo laa ise Isaro: «Sayinna, awi ngɛla dikke ro sawisoye† fandɛkki?» cɛne tia kiworo. ¹⁷ Isaye tiro: «Awiro kɛla awo ngɛlayen wua suworɛmidɛ? Ti ngɛladɛ tilo lon! Ro sawisoye fando raammaa, wadawadɛa gai!»‡ yeno. ¹⁸ Jairodɛye: «Wada fiso?» cɛne tia kiworɛnniya, Isaye: «Bare ro kambe tuluwummi, bare kɛnjɛna dimmi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, ¹⁹ bawanɛm-a yanɛm-aro daraja ye, koro kɛmaskinɛm yea kɛlanɛm gairo raye!»†

† 19:4 19.4 Bad 1.27; 5.2 † 19:5 19.5 Bad 2.24 † 19:7 19.7 SK 24.1-4 * 19:12 19.12 am laa kɛlanja adimbo cadɛna - Am laa kɛlanja adimba gairo ngojane kamu dio wajana. † 19:16 19.16 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen tɛmmaro ceriwawo. ‡ 19:17 19.17 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. † 19:19 19.18-19 NL 20.12-16; Lew 19.18; SK 5.16-20

yeno. ²⁰ Jairodäye: «Wada ani sammaa gakkəna, awi gəle wua mauso?» yeno. ²¹ Isaye: «Kalkal diomaro waldu raammaa, lene kəndanəm lade talaawaro ye, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno. ²² Jairodə mana adəa fangenniya, ti jauro gariwu nangaro karwu kuttuaro sapkadan.

²³ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, gariwuye nodo bargaa Mai Samemayero ngawonju jauro jau, diye! ²⁴ Koro waldəkke nayiro wulnjagakki, gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudəro karimoye cuwuri riwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁵ Fuwurawadə adəa fangeranniya, jauro ajapcane: «Assha! Adəgaia, wundu gəle njəkkawo cuwandi?» yera. ²⁶ Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro awiso yoji!» yeno. ²⁷ Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia njəgaiyenadə, awi gəle fandiye?» yenniya, ²⁸ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, leira wakkaje Tada Kambedə kəla kurisnju kərmaiye darajaayen napciya, nayi wua səgawwadə ye kuris kərmaiye mewun yindinlan nammuwe jiriya Israyilaye mewun yindindəa noduwi. ²⁹ Koro wundu duwon cuni nangaro§ fado, bi yeiya, bi kannu, bi bawa, bi ya, bi yalla, bi kulo koljənadə mia mia cuwandi, koro ro sawisoye ye warasaji. ³⁰ Amma am burwoye ngəwu daryeyero waljai, koro daryeye ye burwoyero waljai,» yeno.

20

Misal kəma jərwu inabbe-a kidawunju-aye

¹ «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kam laa suwa ləp jərwunju inabbero kidawu madaaro culuwuna gai. ² Tayiro kidanja dabduyero dinariyus* fal fal biyaji cəne kasatkeranniya, tayia jərwunjuro kinodo. ³ Koro balde culuwe ci kasuwuyen am gade kida bawo napkada kiro. ⁴ Tayiro: “Nayi ye jərwuniro lenowo, awo kalkaldəa njadəkki,” yenniya, ⁵ cijane leyera. Kausu dawu-a duwor-a ye culuwe caye gai kido. ⁶ Koro yaye asar kiluwunniya, ci kasuwuyen am gade napkada cuwande tayiro: “Awiro dabdu sərambo na adən bowuro nammuwidə?” cəne tayia kiworo. ⁷ Tiro: “Wunduma kida sadənni nangaro,” yera. Daji tayiro: “Nayi ye jərwuniro lenowo!” yeno.

⁸ «Dunia mairiwuyenniya, kəma jərwuyedəye wakkilnjuro: “Kidawudəa bowone tayiro biyanja ye, am daryeyedən badinəmiya burwoyedəro yade,” yeno. ⁹ Am dunia asar kida badijanadə kadiranniya, dinariyus fal fal kewando. ¹⁰ Daji am burwon kida badijanadə kadiranniya, awo am daryeyedəyeya kojəna cawandiro təmajana duwon, ndasonja ye dinariyus fal fal kewando. ¹¹ Kewandənniya, karwunja waje ¹² tiro: “A! Am daryeye ani sa fallo kida cadəna yaye, andi-a kalkallo kidəm! Andidə suwa ləp tawaniye dabdu sərambo kausu jau fit kəlandəna ngənəptiyena, diye!” yera. ¹³ Amma kəma jərwuyedəye falnjaro: “Sawa, awima diwi njəddəkkəni. Dinariyus fallo kida dabduye dioro kasaddəmma, gəna? ¹⁴ Awo kaanəmdəa ngone lene, njikkənadə gairo kam daryeye yero yikkiya, raakko.

§ 19:29 19.29 cuni nangaro - Isaa kasaccəna nangaro.

* 20:2 20.2 dinariyus - Dinariyus

faldə alwasi kida kawu falle.

15 Kəndanilan rangəkke awo roni cəraana dikkiwawo wa? Ra, karwuni ngəladəro, wua sim diwin surumi?» yeno. 16 Adəgaima am daryeyedə burwoyero waljai, koro burwoyedə ye daryeyero waljai,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mar 10.32-34; Luk 18.31-34)

17 Isa Jerujalembu ledu cədi duwon, kəla jawallen fuwurawanju mewun yindindəa səgəriro cuttuluwe tayiro: 18 «Fanowo, Jerujalembu leniye, Tada Kambədəa mukko wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-aro sərəccagane shara ro tuluwoye tiro cadde 19 mukko kərdiyayero casakke, tayi ye tia rujane kirwolan jajarjane kəskaro jajagane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye
(Mar 10.35-45)

20 Daji ya tadawa Jabadiye tadawanju yindi-a kallo na Isayero isane fuwunjun tungurumje awo laa cərawo cəne tia kiworo. 21 Isaye tiro: «Awi raam?» cəne tia kiworo. Kamudəye tiro: «Marne, kərmainəm fandəmiya, kolle tadawani yindi ania napca, fal kəmboramməmlan, fal ye wailanəmlan!» yeno. 22 Isaye tayiro: «Awo koruwwadəmaa nonuwwi. Ranguwe kənjaram† yakkidən yawi wa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Aaa, rangiye!» yera. 23 Isaye tayiro: «Jire, kənjarammin yawi. Amma kəmborammilan so, wailanilan so nap-tadə, wu gəni kambo amargəkki, Bawani am kərejənədəro tayia dab-barjəgəna,» yeno. 24 Fuwurawa mewu gapcanadə adəa fangeranniya, yaana yindidəro gərgayeyera. 25 Daji Isa tayi sammaa bowoje tayiro: «Nonuwwa, maiya kərdiyaye talaawanjaa jauro raccaana, koro fuwumanjaso ye amnjaro kənduwo fəlejagai. 26 Amma dawundon ngai gəni. Wundu duwon dawundon kuraro waldu cəraanamadə wolodindoro waljo! 27 Koro wundu duwon fuwumandoro waldu cəraanamadə kəreandoro waljo! 28 Adəgaima Tada Kambədə tiro nanwolodi caddoro gəni kadio, tidəma nanwolodi cədo ronju co am ngəwu merujoro kadio,» yeno.

Isaye kambu yindia isangaduwu
(Mar 10.46-52; Luk 18.35-43)

29 Isa-a fuwurawanju-a bəla Jerikoyelan keluwunniya, am kada kadami tia geya. 30 Kambu yindi ci jawallen napkada duwon, Isa kojiro fangeranniya, kowo sapcane: «Kəma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera. 31 Jamadə tayiro jakkade mədək napca yera, amma cayea kojənarə kowo sapcane: «Kəma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera. 32 Daji Isa daje tayia bowoje: «Awi nayiro njaddəkkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. 33 Tayiye: «Kəma, sim fandiyeya, rayiye!» yera. 34 Daji Isa tayia njunoje simnja leyeno. Sadəman sim cawandə Isaa geya.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

† 20:22 20.22 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

21

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo

(Mar 11.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19)

¹ Jerujalembo karənjane bəla Baitfajeyero na Kau Jaitunnedəro kadiranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode ² tayiro: «Bəla fuwundoyedəro lenowo! Ngawuwiyama, koro laa kuttanjua tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo! ³ Kam laaye nayiro awo laa cənia, tiro: “Kəmadə tayilan məradunjua,” wulğənowo! Sadəman tayia juwajiyi,» yeno. ⁴ Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wulğənadə wakkayeno. ⁵ Tiye: «Fero Siyonnero* wullowo: “Akko mainəm nanəmbo kənde cədi, ti rokura bawoa kəla koroyen isi, kəla kuttayeman,»† cəna. ⁶ Fuwurawadə lejane awo Isa tayiro wulğənadəa kedo. ⁷ Daji korodə-a kuttanju-a na Isayero cawude kalwunja kəladəro ferjagane Isa juwane napkeno. ⁸ Jama kada ye kalwunja kəla jawallen feryera, laa ye dəlam kəri kəskaye kamjane kəla jawallen sərətkeera. ⁹ Am fuwu gərjana so, ngawonju jaana so kowo sapcane: «Hosanna,† Tada Mai Daudayero daraja tio! Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! Hosanna, Mai Samemaro daraja tio!»† canı. ¹⁰ Isa Jerujalembo kərgaanniya, am bəlaye samma hangalnja caa cijəna: «Wundu kam attə?» cane keworo. ¹¹ Jamadəye: «Tima Nawi Isa kam bəla Najarat cidi Galileyedə wo!» yera.

Isa Fado Alayen

(Mar 11.15-26; Luk 19.45-48; Yah 2.13-25)

¹² Daji Isa balballa Fado Alayero ngaye ladomaso-a njuwomaso-a sammaa duje tewur wuri canjimasoye-a napturam tattawar ladomasoye-a yea təmbalyeno. ¹³ Tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidəa fado moduwayelan bowojai,»† amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»† yeno.

¹⁴ Daji Fado Alayen kambuwa-a ngurdiyiyə-a na Isayero isane tayia isangayeyeno. ¹⁵ Wurawa rimannayə-a maləmba Attaurayə-a awo ajabba ajabba Isa cədidəa carune, koro tadawa sanana ye Fado Alayen yiljane: «Hosanna, Tada Mai Daudayero daraja tio!» canidəa fangeranniya, jauru gərgajane ¹⁶ tiro: «Awo tadawa sanana ani wuljaidəa fanəmma wa?» yera. Isaye tayiro: «Aaa, fakkəna. Ngaltəma adəa kitawulan kəranuwwi wa? “Tadawa sanana-a timalla-a yakkəme nia jajannjai!”»† yeno. ¹⁷ Daji Isa tayia kolje bərnidən culuwe bəla Baitaniyero leje boyeno.

Isaye ya tarmuye baskudu

(Mar 11.12-14)

¹⁸ Wajənanjua suwa ləp Isa bərniri walđi duwon, kəna tia kida. ¹⁹ Ci jawallen ya tarmuye kirunniya, nanjuro kadio, amma kalu gənia, awima cuwandənni. Daji Isaye tarmudəro: «Bare gadəro tada yakkəmmi!» yeno. Sadəman tarmudə ngau ngamgeno. ²⁰ Fuwurawadə adəa kerunniya, ajarpəne: «Awiawin tarmu adə samdən ngau ngamgeno?» cane keworo. ²¹ Isaye: «Jiremaro nayiro

* 21:5 21.5 Fero Siyonne - Jama Jerujalembe. † 21:5 21.5 Jak 9.9 † 21:9 21.9 Hosanna - Alaa yungoriyo! † 21:9 21.9 Jaw 118.25-26 † 21:13 21.13 Ish 56.7 † 21:13 21.13 Iri 7.11 † 21:16 21.16 Jaw 8.2

wulnjagakki, nayi shekku bawoa kambørsendoaa, ranguwe awo tar-mudəro yiddəkkənadəa diwi, koro adəa kojənarə kau kuruwu adəro: “Cine bərəmbo fidəgəne!” wulluwiya, wakkaji. ²² Kambørsendoaa, awi yaye moduwalan koruwiya, fanduwi,» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(*Mar 11.27-33; Luk 20.1-8*)

²³ Isa Fado Alayero kərgaanniya, jamaa alanji duwon, wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a nanjuro isane tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo adəa njo?» cane tia keworo. ²⁴ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki. Jaawudəa siwia, wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa nayiro wulnjagakki. ²⁵ Kasala Yahaya jamaro cəddənadə, sameyen kadio ra kamben?» cəne tayia kiworo. Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwidə?” cəne sawori. ²⁶ Amma “kamben” wulliyea, jamadəa riniyena, dalilnjudə am samma Yahayaa nawiro ngojana nangaro.» ²⁷ Daji Isaro: «Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjakakkiwawo,» yeno.

Misal tada yindiye

²⁸ «To, awi təmanuw? Kam laa tadanju yindia. Yim laa na tada burwoyedəro leje tiro: “Tadani, ku lene jərwuni inabben kida de!” yeno. ²⁹ Tadadəye: “A’a, raakkəni!” yeno, amma ngawo adəyen təmje leyeno. ³⁰ Koro bawadə na tada yindiyedəro leyenniya, ti yero caye gai wulyeyeno. Tadadəye: “To, bawa, lekki,» yeno, amma lejənni. ³¹ Kərma tayi yindi aniyen wundunja awo bawanju cəraanadəa cədo?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Burwoyedəma,» yeranniya, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, akki mowomaso-a jawarraso-a nayin burwonno nodo bargaa Alayero ngasayi. ³² Dalilnjudə Yahaya nandoro ise jawal jireye fəlengeyeranniya, nayi tia kasadduwwi, amma akki mowomaso-a jawarraso-adə tia kasatkera. Adəa ruwwa yaye, təmmuwe tia kasadduwwi.

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye

(*Mar 12.1-12; Luk 20.9-19*)

³³ «Akko misal gade yea fanowo! Kam laa kəma jərwuye mbeji, jərwu inabbe cəde garje curodən bəlaa ingi inabbe tuluwoye laje soro kuruwu juworoye kidando. Daji jərwudəa jərwuwu laaro agərijjiye bəlawuroro sapkada. ³⁴ Sa fərdoye karəngenniya, nuwanju cuwandoro karəawanju laaa na jərwuwudəyero kinodo. ³⁵ Amma jərwuwudə karəawanjudəa keda. Faldəa bakkera, faldə yea roro keyeso, faldə yero dongur kauye gəpcagane kano. ³⁶ Koro walde cayemaa kojənarə karəawa gade kinodənniya, caye gai tayi yero keddo. ³⁷ Darye kəma jərwudəye: “Tadaniro daraja cadi,» cəne tadanju nanjaro kinodo. ³⁸ Amma jərwuwudə tadanjudəa kerunniya, kattenjan: “Adəma warasamadə wo! Arowo tia yejiyo, warasanjudəa ngoniyoye!” yera. ³⁹ Daji tia cadane jərwudəlan cattuluwe roro keyeso. ⁴⁰ To, kəma jərwuyedə isiya, awi jərwuwu aniro cəddi?» cəne tayia kiworənniya, ⁴¹ tiro: «Am jaurə kəladə aniro ajawu jau fəlejiye roro ceyesi, koro am gade sa fərdoyen tiro nemanju cadimadəro jərwunjudəa agərijjiyi,» yera.

⁴² Daji Isaye tayiro: «Ngaltema awo kitawulan ruuwuwa adə kəranuwwi wa?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənədə wo.
Adə kəndo Kəmandeye,
andiro jairo ajabba!”†

⁴³ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, Ala nodonju bargaa mukkonon cə moye mukko jama gade awo ti cəraana cadimadəyero cakki.
⁴⁴ [Nonowo, kam kəla kau adəyero cukkurənamadə nanamdi, koro kaudə kambo cukkuriya, kəluwuro kalakci,» yeno.]

⁴⁵ Wurawa řimannaye-a Farisawa-a misallanju fangeranniya, kəlanjaman mana kidoro asuyera. ⁴⁶ Daji jawal tia taye majai duwon, jamadəa řiyera, dalilnjudə amdə samma tia nawiro ngojana nangaro.

22

Misal masəna larusaye (Luk 14.15-24)

¹ Koro Isa walde misalnin tayiro wulyeyeno. Tiye: ² «Nodo bargaa Mai Samemayedə alama mai laa tadanju nangaro masəna larusaye dabbarjəna gai. ³ Maidə wolodiyanju laaa am masənarə dojənədəa bowoja isaro nanjaro kinodənniya, kəndero wayera. ⁴ Koro walde wolodiya gadea cunode tayiro: “Am dokkənədəro wullowo: ‘Akko masənanidə deyada. Dalowani so, kənnawani kaisua so duwajana, awiso kərma dabbargada. Arowo masəna larusayero!’” yeno. ⁵ Amma am dojənədə mananjudəa awimaro ngojanni sapkadara. Laa kulonjaro, laa saniaramnjaro leyera. ⁶ Am gapcənasodə ye wolodiyadəa cadane basarjane roro keyeso. ⁷ Maidə gərgəje sojiyanju cunode kamceji ania roro ceyese bəlanja kannun waryera. ⁸ Daji Maidəye wolodiyanjuro: “Akko masəna larusayedə dabbargada, amma am dokkənədə martawa tia boye cadanni. ⁹ Adə nangaro lenowo lai laisolan am fanduwwa sammaa masəna larusayero bowonowo isa!” yeno. ¹⁰ Daji wolodiyadə lejane lai lai jaane am cawandəna sammaa ngəlan diwin capcane isane, har larusaramdə damgeno.

¹¹ «Maidə am dojənədəa kuroro kərgaanniya, curonjan kam laa kalwu larusaye lujənni kiro. ¹² Maidəye tiro: “Sawa, awiawin kalwu larusaye bawoa na adəro kərgaam?” cəne tia kiworənniya, kamdəro awo wulduye katkero. ¹³ Daji Maidəye wolodiyanjuro: “Tia si-a mukko-alan gerowo deyan curo duwu cələm pəttero gəpkənowo, nadən so ye tədi, sheri ye naldi,” yeno. ¹⁴ Nonowo, am bowojənədə ngəwu, amma tayi kərejənədə gana,» yeno.

Kambiwu kəla akki njoyen (Mar 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Daji Farisawadə lejane sawardane jawal Isaro curo mananjuyen bəlaa laduwuye mayera. ¹⁶ Fuwurawanja-a am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro canode tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, jawal Alaye kalkallo yikkərami yero noniyena, dalilnjudə wundumaa rinəmmi

† 21:42 21.42 Jaw 118.22-23

ye, gayirnəmmi ye nangaro. ¹⁷ To, awi təmanəm? Kaisarro* akki njodə halal ra haram?» cane tia keworo. ¹⁸ Amma Isa niadiwinjadəa asuje tayiro: «Mənafəkka! Awiro wua rijamsuwi? ¹⁹ Wuro dinariyus tilan akki biyanuwidəa fəlesəgənowo rukke!» cəne dinariyus tiro kekkudo. ²⁰ Tayiro: «Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cəne tayia kiworənniya, ²¹ tiro: «Kaisarre,» yera. Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa, awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro awo Alayedəa Alaro yowo!» yeno. ²² Adəa fangeranniya, tia jauro ajapcane koljane sapkadara.

Kambiwu kəla cinowo duniayen
(Mar 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Yim adəman Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidə, na Isayero isane tiro koro cadde: ²⁴ «Sayinna, Nawu Musaye: “Kam laa tada bawo bawoje kamu koljia, yanjugəna kamunjudəa niyajo tiro kaduwu majuwo!”† cənna. ²⁵ Akko curonden yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin bawoje kamunjudəa yanjugənarə kolyeyeno. ²⁶ Yindiyedə-a yakkuyedə-a yero ngai wakkajiye, har ti tulurredə kamudəa cəməye bawoyeno. ²⁷ Ngawo adəyen kamudə ye bawoyeno. ²⁸ To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

²⁹ Isaye tayiro: «Nayidə fattuwuwwa, dalilnjudə kitawu bi kənduwo Alaye nonuwwi nangaro. ³⁰ Cinowo duniayen larusa so, niya so cadiwawo, tayi alama malaiyawa samelan dasaanadə gairo waljai.† ³¹ Koro karmon cidudə, awo Ala kitawulan nayiro wulnjanadəa kəranuwwi wa? ³² Tiye: “Wuma Ala Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-a wo,»† cənna. Ti Ala am nunaye gəni, am roaye, diye!» yeno. ³³ Jamadə adəa fangeranniya, tai dajane alamdunjudəa ajapkerə.

Wadawa samman finja kura wo?
(Mar 12.28-34)

³⁴ Farisawadə Isa Sadusiyadəa manan yapcəgənarə fangeranniya, captane nanjuro kadira. ³⁵ Curonjan maləm Attauraye laa tia rijapturo tiro: ³⁶ «Sayinna, wadawa curo Attaura Nawu Musayedən finja kura wo?» cəne tia kiworo. ³⁷ Isaye tiro: «“Ala Kəmanəmba karwunəm ngan, ronəm ngan, hangalnəm ngan raye!”† ³⁸ Adəma wada kura burwoye wo! ³⁹ Koro yindiyedə ye ti gai: “Kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!”† ⁴⁰ Wada yindi anima fərdə Attaura Nawu Musaye-a kitawuwa nawiyaye-a sammaye!» yeno.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye
(Mar 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ Farisawadə nadən captana duwon, Isaye tayiro: ⁴² «Awi kəla Almasiwudəyen təmanuw? Ti tada wunduye?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Tada Mai Daudaye!»‡ yera. ⁴³ Daji Isaye tayiro: «Adəgaimaa, ndayilan gəle Mai Dauda Ruhə Alayen tia Kəmalan bowoyeno? Tiye: ⁴⁴ “Kəmandeye Kəmaniro: ‘Namme kəmborammilan duwon,

* **22:17** 22.17 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **22:24** 22.24 SK 25.5 † **22:30** 22.30 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadəro sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † **22:32** 22.32 NL 3.6 † **22:37** 22.37 SK 6.5 † **22:39** 22.39 Lew 19.18 † **22:42** 22.42 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

kələdowanəmba cidiya sinəmbəro yakkəkko!' cənna."† ⁴⁵ Mai Dau-daye tia Kəmalan bowojənədə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?» yenniya, ⁴⁶ wundunjama rakce tiro jaawu cinni. Koro adən fuwun wunduma gadero cinju mudu kaje tiro koro cəddənni.

23

Hal maləmba Attauraye-a Farisawaye-a

(Mar 12.38-40; Luk 20.45-47)

¹ Daji Isaye jamadə-a fuwurawanju-aro: ² «Maləmba Attauraye-a Farisawa-adə napturam Nawi Musayen napkada.* ³ Adə nangaro awo nayiro wulnjagai sammaa dewo gaiwo. Amma bare kəndonjadəa diwwi, dalilnjudə awo wuljanadəa cadiwawo nangaro. ⁴ Katkun kurwowu dama bawo casakkere ngawana ambero gənajagai, amma tayi kəlanja ngulondonjama casange tayia banajagaiwawo. ⁵ Kəndonja sammaa am tayia caroro cadi. Layanja mana Alaye ye fatatallo cadi, gəsər kalwunjaye ye kuruwuro cadi.† ⁶ Masəna kuralan na darajaa-a dandallan napturam fuwuye-a caraana, ⁷ koro kasuwulan am tayiro lewa darajaye cadde tayia Sayinnalan bowojaiya, jaumaro caraana.

⁸ «Amma nayidə, bare Sayinnalan bowonjanni, dalilnjudə maləmnədo fal, nayi sammaa ye kərəmiya nangaro. ⁹ Koro dunia adən bare wundumaa Bawalan bowonuwwi, dalilnjudə Bawando fal, ti samelan dəganadə.‡ ¹⁰ Koro bare fuwumalan bowonjanni, dalilnjudə fuwumando fal, ti Almasiwudə. ¹¹ Kam curondon kuramadə wolodindoro walji. ¹² Nonowo, wundu yaye kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro wundu yaye kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai.

Kuttunja maləmba Attauraye-a Farisawa-a!

(Luk 11.37-54)

¹³ «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Cinna nodo bargaa Mai Samemayero ngawoyedəa ambo jakkəgəwwa. Nayi kələndo ye ngawuwwi, koro am tiyen ngaworo majaidə yero dapəkəgəwwa. ¹⁴ [Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa buwi ye, halndə gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərnuwi ye. Adə nangaro ajawundo leiran jauru kura!]

¹⁵ «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kərdi falla adinndoro kalakturo bərəm kura kura konuwe lardu lardu gawi. Təmjiya, tia kannuma nayimaa jauru konjanaro kalanguwi. ¹⁶ Kuttundo simoduwu kambuwaso! Nayiye: “Wundu duwon kəla Fado Alayelan kansı juwuidə, awima gəni. Amma kam kəla dinar Fado Alayen dəganadəyelan kansı juwuiya, kansinju tia cə dai!” nuwi. ¹⁷ Nayi kambuwa hangal bawoaso! Ndasonja gəle kura wo, dinardə ra Fado Alaye dinardəa tayirro kalakciyidə? ¹⁸ Koro nayiye: “Wundu duwon kəla laya duwadurambelan kansı juwuidə, awima gəni. Amma kam kəla sadaa laya duwaduramdən gənaadadəyən kansı juwuiya, kansinju tia cə dai!” nuwi. ¹⁹ Nayi kambuwaso! Ndasonja gəle

† 22:44 22.44 Jaw 110.1 * 23:2 23.2 napturam Nawi Musaye - Kənduwo jamaro mana Alaye alamduwu-a fisarduwu-aye. † 23:5 23.5 laya - Laya yauidyaudi mana Alaye kəlan ruwuwada ngum-a ngasu-aro tudəgənədə. ‡ 23:9 23.9 Bawa - Bawa buye gəni, adinne.

kura wo, sadaadə ra laya duwaduram sadaadəa tayirro kalakciyidə? ²⁰ Adə nangaro kam kəla laya duwaduramben kansi juwunamadə kəla laya duwadurambe-a awo kəlanjun gənaada samma-ayen kansi giwo. ²¹ Koro kam kəla Fado Alayen kansi juwunamadə kəla Fado Alaye-a ti curonjun dəganama-ayen kansi giwo. ²² Koro kam kəla sameyen kansi juwunamadə kəla kuris kərmaiyə Alaye-a ti kəladən napcənama-ayen kansi giwo.

²³ «Kuttundo maləm̄ba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Karasu so, bulu kaskasi so, nana soman jakka tuluwuwi, amma awo Attauralan adəa nankuran kojənadəa kolluwwa: jire dio so, kanjimari fəleduwu so, aman roda so. [§] Adəa kolluwwin awo ani yea dio wajimnjaana. ²⁴ Nayi simoduwu kambuwaso! Kandana cejenuwi, amma karimo yunduwi!*

²⁵ «Kuttundo maləm̄ba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Nayi ngawo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulluwe tayirro kalanguwi, amma curonjudə awo ndallada so, ndəlambe solan cəmbəřəna. ²⁶ Farisa kambu! Burwon curo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulle duwon, ngawodə ye tayirro waljo!

²⁷ «Kuttundo maləm̄ba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Nayi alama kauri garuda bullan cingada gai, ti ngawoyen kuroro shawa, amma curon silla am sanunaye-a awo tayirnambuye jiri jiri-an cəmbəřəna. ²⁸ Ngaima nayidə, am ngawondo carune jirewuro ngonjai, amma curondodə nanmənafək-a nandiwi-an cəmbəřəna.

²⁹ «Kuttundo maləm̄ba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kauriya nawiya kureye tanduwi, taktuwuram jirewuye ye janenuwi. ³⁰ Nayiye: “Ca jaman amwurawandesoyen kərgaiyea, tayiro kəldəgəyiye bu nawiyadəa finiyende,” nuwi. ³¹ Ngainin nayima kaduwu am nawiyadəa ceyesənaye nuwe shedanuwi. ³² To, kəndo diwi amwurawandoyedəa təmogənowo! ³³ Nayi kadiya, kaduwu fusiyyeso! Ndayilan gəle ranguwe ajawu kannuyero kanuwi? ³⁴ Adə nangaro wudə nawiya-a rashiduwa-a maləm̄ba Attauraye-a nayiro juwanjagakki. Laanja kəskaro jagəwe roro yejuwi, laanja yea dan-dallandon kirwolan kowonuwe bəla bəlan tayia basarnuwi. ³⁵ Adəma nangaro jirewuye dunia adəye bunja samma kəlandoro cukkuri, bu duwon jaman Nawi Haabila jiremadəyen tamiya har jaman Nawi Jakariya tada Barakaye katte Fado Alaye-a laya duwadurambe-ayen ronju tuluwuwwadəyero kudero samma fidənadə. ³⁶ Jiremaro nayiro wulnjagakki, awo ani samma am jaman adəyemaro wakkajiyi.

Karwukutta Isaye Jerujalemba

(Luk 13.31-35)

³⁷ «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawiyadəa roro yejuwe am juwanjaanadəro dongur kauye gəgəpkəwe sanuidə! Alama kuwui tadawanju fefedowanjun jakcidə gai, ngəwuro nayia nanin captundo raakkəna, amma wayew. ³⁸ Akko fanndo de sul kolnjaana.† ³⁹ Nayiro

§ **23:23** 23.23 Karasu so, bulu kaskasi so, nana so - Jire dio so, kanjimari fəleduwu so, aman roda sodə, tayi jakka kaluyedəa faidan kojana. * **23:24** 23.24 Kandana cejenuwi, amma karimo yunduwi! - Kandana-a karimo-adə yindi samma haram. Awo təngəřima carune wayera yaye, awo jaumaro kura carune wajanni. † **23:38** 23.38 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwanjan culuwuna.

wulnjagakki, gadero wua suruwawo, har nayiye: “Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə!” wulluwiro.»

24

Jawawi Isaye

kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen

(*Mar 13.1-37; Luk 21.5-38*)

¹ Isa Fado Alayen culuwuna leji duwon, fuwurawanju nanjuro isane tiro tando tando Fado Alayedəa fəleduwuro badiyera. ² Amma Isaye tayiro: «Awo ani sammaa ruwwa, gəna? Jiremaro nayiro wulnjagakki, kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.

Badiduram boneye

(*Mar 13.3-13; Luk 21.7-19*)

³ Isa kəla Kau Jaitunnen narpəna duwon, fuwurawanju runjan isane tiro: «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro sa kəndenəm-a sidu duniaye-aye cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo. ⁴ Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni! ⁵ Am ngəwu cunilan* isane: “Wuma Almasiwudə wo!” cane am kada cawatki. ⁶ Kəriwu na karənsə-a kuruwusə-alan nukcənarə fanuwiya, bare hangalndo cijənni! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni. ⁷ Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. Kəna ye na naro ngayi, koro cidi ye na gadegaden loloji. ⁸ Awo ani samma badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejəna gai.

⁹ «Daji nayia njadane basarnjane roro njeyesi, koro cuni nangaro† jama duniaye samma wanjai. ¹⁰ Daji am ngəwu ye wua ganja koljai. Laa aman amanjaye jawui, laa gade yea wajai. ¹¹ Koro nawiya kattuwuye isane am kadaa jambajane cawatki. ¹² Kəla jirenambu tərɡanayen kərəwo am ngəwuye təgərđi. ¹³ Amma kam mərje har sa njerorambero‡ dəɡanamadə njəkkawo cuwandi. ¹⁴ Koro kawuri kəji nodo bargaa ye adə ye jama duniaye samməro shedaro wuldiiyi duwon, daji njeroramdə isi.

Bone kura

(*Mar 13.14-23; Luk 17.20-37; 21.20-24*)

¹⁵ «Adə nangaro sa duwon awo waada jauro batti masiwa kudoma lawarnju Nawı Daniyel ruwujənədə na jauro darajaan daada ruwiya,† (Kəradumadə asujo!), ¹⁶ daji am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kaurə cagasə leja! ¹⁷ Kam kəla soronjuyen dəɡanadə bare jəpce kare ngoduro curo sorodəyero ngaanni! ¹⁸ Koro kam kulolan dəɡanadə ye bare kalwunju ngoduro waldənni! ¹⁹ Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja! ²⁰ Bare kasondo nangərılan§ bi yim tustuyen wakkajənni Alaa korowo! ²¹ Dalilnjudə sadən bone jauro kuttu mbeji, bone duwon sa dunia alaktənədən tai kuro kudero ngaltema

* **24:5** 24.5 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo canı. † **24:9** 24.9 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. ‡ **24:13** 24.13 sa njerorambe - Kənde Tada Kambedə. † **24:15** 24.15 Dan 9.27; 11.31; 12.11 § **24:20** 24.20 nangəri - Curo lardu yaudiyayen sanju jauro samsu ye, kuttu ye.

jirinju tuwandanni fuwu yen fagat tuwandiawo nangaro. ²² Koro ca Kɛmande bone adɛye kawunju fulujɛnnia, wunduma njɛkkawo cuwandiawo. Amma am kɛrɛjɛnadɛ nangaro kawudɛa fuluji. ²³ Sa adɛn kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudɛ!” bi “Towonju ti!” cɛnia, bare tia yasarawwi! ²⁴ Dalilnjudɛ almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya kattuwuyeso-a isane alama kura so, awo ajabba ajabba so cadɛne, yoyenoa, har am kɛrɛjɛnadɛmaa jambajane cawatki. ²⁵ Akko kawu wakkajidɛro, adɛa nayiro wulnjagakkɛna. ²⁶ Adɛ nangaro am laaye nayiro: “Towonju ti karaalan!” cania, bare lenuwwi. Bi “Akkonju ti curo ngimben!” cania, bare tayia yasarawwi. ²⁷ Jiri same adinnamlan har fɛdero cuwalde wassidɛ gai, kɛnde Tada Kambedɛ ye ngai. ²⁸ Na riwa dɛganalan kowuwaso ye captai.

Kɛnde Tada Kambedɛye

(Mar 13.24-27; Luk 21.25-28)

²⁹ «Sadɛman ngawo bone yim aniyen kɛngal cɛlɛmbo walji, kumbal ye nurnju ciwawo, sillowuwaso ye samelan casuri, koro kɛnduwowa sameye ye jaurɛ lolɛjai. ³⁰ Daji alama Tada Kambedɛ samelan fɛlediyi. Daji jama duniaye samma karwunja kuttaji, koro Tada Kambe kɛnduwoa-a jaurɛ darajaa-a kɛla fofou sameyen isi carui.† ³¹ Adɛgaima malaiyawanjua nuktu kura kangadiyen cunode talgɛmo duniaye dewu samman tai ci dajiram sameyesoro yade amnju kɛrɛjɛnadɛa capcai.

Misal ya tarmuye

(Mar 13.28-31; Luk 21.29-33)

³² «Ya tarmuyen misal adɛa asunowo! Sa fɛktu badije kalu rijiya, nangɛri karɛnjɛnaro nonuwwa. ³³ Ngaima awo ani samma wakkajai ruwiya, ti cinnalan del karɛnjɛnaro* nonowo! ³⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adɛye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. ³⁵ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani tɛmmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dɛgaiwo!

(Mar 13.32-37; Luk 21.34-38)

³⁶ «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajaidɛa wunduma nojɛnni. Bawadɛro kajia, malaiyawa samelan dasaana ye nojanni, Tadadɛ ye nojɛnni. ³⁷ Kɛnde Tada Kambedɛye alamanju jaman Nawi Nuhuye gai. ³⁸ Awoa jaman adɛn kawu ingi tufanaye isidɛro, amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadi ye ngai duwon, har yim ise Nawi Nuhu curo maaradɛyero kɛrgawo. ³⁹ Nanjama nangi duwon, ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno. Kɛnde Tada Kambedɛye ye adɛgairo walji. ⁴⁰ Daji yim adɛn kongwa yindi kulolan duwon, fal ngojane fal koljai. ⁴¹ Koro kamu yindi ye nedu cadi duwon, fal ngojane fal koljai.

⁴² «Adɛ nangaro faadaro dɛgaiwo, dalilnjudɛ yim Kɛmando isidɛa nonuwwi nangaro. ⁴³ Amma adɛa nonowo, ca kɛma fadoyedɛ sa barwu bune fannjuro isidɛa nojɛnaa, faadaro dɛgane tia kolje fannjuro ngaiyawo. ⁴⁴ Adɛgaima nayi ye faadaro dɛgaiwo, dalilnjudɛ sa tɛmanuwwilan Tada Kambedɛ isi nangaro.

† 24:30 24.30 Dan 7.13-14 * 24:33 24.33 ti cinnalan - Tada Kambedɛye kɛndenju del karɛnjɛna.

*Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye**(Luk 12.35-48)*

⁴⁵ «Wundu gale wolodi amanna ye, hangalla yedə wo, ti duwon kəmanja tia kəreje wolodiya amanju nuwanja kəmboye sa təraanan njoro galajənadə? ⁴⁶ Kəjinju wolodi kəmanju walidiya, ngai cədi najiyidə! ⁴⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kəmadə kəndanju sammaa mukko wolodi adəyero cakki. ⁴⁸ Amma ca wolodi adə ti kam batti duwon karwunjun: “Kəmani duwan isiwawo,” cəne ⁴⁹ wolodiya amanja babaktu badije mbalmaso-a kallo jawune casairo walyenoa, ⁵⁰ daji wolodi adəye kəmanju yim təmajənni-a sa nojənni-alan ise ⁵¹ tia kirwolan jajarje curo mənafəkkayero cakki. Nadən so ye tədi, sheri ye naldi.

25*Misal kəlayakku mewuye*

¹ «Sa adən* nodo bargaa Mai Samemaye alamanju ferowa kəlayakku mewu fatəlanja ngojane mai larusayedəa kaptuwuro caluwunadə gai. ² Curonjan uwu hangal bawoa, uwu ye hangalla. ³ Tayi hangal bawoadə fatəlanja ngoyeranniya, kəndawu ngojanni. ⁴ Amma tayi hangalladə fatəlanja-a kalwo curon kəndawu gadea-a ngoyera. ⁵ Mai larusayedə duwan isənnidə, tayi sammaa kənəm ngoyeno. ⁶ Dawu buneyen kowo laa nukce: “Akkonju mai larusayedə! Luwowo tia kapkənowo!” yeno. ⁷ Daji kəlayakku ani samma cijane fatəlanja dabbardu badiyera. ⁸ Amma tayi hangal bawoadəye hangalladəro: “Andiro kəndawu gana sadowo, fatəlawande no cadi!” yeranniya, ⁹ hangalladəye: “A’a, andi-a nayi-aa sadiwawo. Lenowo na ladomasoyen yiwowo!” yera. ¹⁰ Kəndawu njuworo ledu cadi duwon, mai larusayedə kadio. Tayi dabbardanadə ti-a kallo na ngəməri larusayero ngasaane cinnadə jakkera. ¹¹ Ngawo adəyen kəlayakku gapcanadə ye isane tiro: “Barganəmmin, barganəmmin, andiro cinnadəa fərəmsaganeye!” yera. ¹² Amma mai larusayedəye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki, nayia nonjakkəni,” yeno. ¹³ To, nayi ye faadaro dəgaiwo, dalilnjudə yimnju bi sanju nonuwwi nangaro.

*Misal kəma-a wolodijanju-aye**(Luk 19.11-27)*

¹⁴ «Koro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju kam laa bəlawuro cədi cəne wolodijanju bəwoje kəndanju mukkonjaro cakkənadə gai. ¹⁵ Wundunja yayero kəla raktunjuyen talanti† kaino. Kam fallo uwu ce, fallo yindi ce, fal yero fal kaino. Daji bəlawuro leyeno. ¹⁶ Sadəman kam talanti uwu cəmwonamadə leje tayilan sawur cəde riwa uwuye kiwando. ¹⁷ Kam yindi cəmwonamadə ye adəgai cəde riwa yindiye kiwando. ¹⁸ Amma kam talanti fal cəmwonamadə leje bəlaa laje wuri kəmanjuye gərayeno.

¹⁹ «Ngawo kawu kadayen kəma wolodiya aniyedə bəlawuron kadinniya, tayi-a balas kedo. ²⁰ Kam talanti uwu cəmwonamadə ise gade uwu cuwude tiro: “Barganəmmin, talanti uwu simmadə, akko gade uwu riwaro fandəkkəna,” yeno. ²¹ Kəmanjuye tiro:

* 25:1 25.1 Sa adən - Sa Tada Kambədə duniaro walde isidən.

† 25:15 25.15 talanti - Talanti faldə alama alwasi kida kərwu mewu wuriye gai.

“Wuse, wolodi ngelama, amanma! Awo ganan aman dimmadə, awo ngəwu mukkonəmbo yakkəkki. Are kallo kəji faniyo!” yeno. ²² Kam talanti yindi cəwownamadə ye ise tiro: “Barganəmmin, talanti yindi simmadə, akko gade yindi riwaro fandəkkəna,” yenniya, ²³ kəmanjuye tiro: “Wuse, wolodi ngelama, amanma! Awo ganan aman dimmadə, awo ngəwu mukkonəmbo yakkəkki. Are kallo kəji faniyo!” yeno. ²⁴ Daji kam talanti fal cəwownamadə ye ise tiro: “Barganəmmin, ni kam jauru nokkəna. Na nadəmmilan kalanəmi, koro na kasuni finəmmilan mowomi nangaro, ²⁵ rinjəkke lekke bəlaa lakke wuřinəmdəa gərayekko. Akko awonəm,” yeno. ²⁶ Amma kəmanjuye tiro: “Ni wolodi kəlado, kam bowuye! Na nadəkkənilan kalanəkki, koro na kasuni finəkkənilan mowokkiro nonəmma, gəna? ²⁷ Ca wuřinidəa bankilan gənanəmmaa, waldunidən wuřini riwanjua mowokkəna. ²⁸ To, talanti faldəa nanjun mowowo, kam nanjun mewuadəro yowo! ²⁹ Wundu duwon nanjun awoamadə, † tiro casargane ngəwuro walji, amma kam nanjun bawomadə, § awo cədanadəmaa tilan camoyi. ³⁰ Wolodi faida bawoa adəa deyan curo duwu cələm pəttero gəpkənowo, nadən so ye tədi, sheri ye naldi,” yeno.

Jama duniaye sammaro shara kamduwu

³¹ «Sa Tada Kambədə darajanjua malaiyawa samman kundenno walde isiya, kəla kurisnju kərmaiye darajaayen napci. ³² Jama duniaye samma fuwunjun captai, jiri səni dimiya-a kaniya-aa firjidə gai, kam kamanju-aa firje tayia kəwu yindiro yakci. ³³ Dimiyadəa kəmboramnjuro cakki, kaniyadə yea wailanjuro. ³⁴ Daji Maidəye tayi kəmboramnjuyədəro: “Nayi Bawani barga dəmnjaanadə, arowo nodo bargaa duwon kawu dunia alaktənayen nayiro dabbargaadadəa gandowo! ³⁵ Awoa kənania duwon, awo kəmboye sew. Ngudunia yen, awo kənjaye sew. Wu kusotto yen, sisawuw. ³⁶ Kajəmuni bawo yen, awo jaktuye sew. Wu dondi yen, kisseyew. Kosoro sasakkəna yen, naniro kadiw,” cəni. ³⁷ Daji am jirewu aniye tiro: “Kəma, yimbi nia kənanəmba ngiruiye duwon, awo kəmboye ngeiye? Ra, ngudunəmba duwon, awo kənjaye ngeiye? ³⁸ Yimbi kusottoro walyem duwon, njuriye nia ngisayiye? Ra, kajəmunəm bawo duwon, awo jaktuye ngeiye? ³⁹ Yimbi ni dondi bi kosolan duwon, njuriye nanəmbo kadiye?” cəni. ⁴⁰ Maidəye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi duwon kəramiyani aniye gananjaro ser yidduwiya, wumaro sidduw,” cəni. ⁴¹ Daji Maidəye tayi wailanjuyədəro: “Nayi baskuwadadə, nani kollowo kannu təmmaro nuiwawo Yiwulis-a malaiyawanju-aro dabbarjaanadəro ngawowo! ⁴² Awoa kənania duwon, awo kəmboye siwwi. Ngudunia yen, awo kənjaye siwwi. ⁴³ Wu kusotto yen, səsaawwi. Kajəmuni bawo yen, awo jaktuye siwwi. Wu dondi yen, kosolan yen naniro isuwwi,” cəni. ⁴⁴ Daji tayi ye tiro: “Kəma, yimbi kənanəmba nia ngiruiye? Bi ngudunəmba, bi kusotto, bi kajəmunəm bawoa, bi dondi, bi kosolan duwon, nia njuruiye niro ngistuwwuro wayeiyey?” cəniya, ⁴⁵ Maidəye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki,

† 25:29 25.29 wundu duwon nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarə asuji. § 25:29 25.29 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

sawi duwon tayi aniye gananjaro ser njëddoro wanuwiya, wumaro njëddoro wanuw,” cëni. ⁴⁶ Daji tayidë ajawu sawisoyero ngasayi, amma jirewudë ro sawisoyero ngasayi,» yeno Isaye.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

26

Isaa roro njejoro mada

(Mar 14.1-2; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57)

¹ Isa mana ani sammaa cëde kerënniya, fuwurawanjuro: ² «Sala Laya Njëkkayirambero kawu yindi gapcoro nonuwwa, koro Tada Kambedëa mukko ambero sërëccagane këskaro tia jajagane roro ceyesi,» yeno.

³ Daji wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a fado řiman kura tiro Kaifas caniyen captane ⁴ sawardane Isaa nangalan tame roro njejoye nia ngoyera. ⁵ Amma tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama hangalsango casangënni!» yera.

Kamu laaye Isaa sittëranjuro dabbarduwu

(Mar 14.3-9; Yah 12.1-8)

⁶ Isa bëla Baitaniyelan fado Siman dërimayen* ⁷ masëna cëdi duwon, kamu laa sëndal curonjun kawudi jauru tamannaa ngoje ise kawudidëa këla Isayero fiyeyeno. ⁸ Fuwurawadë adëa kerunniya, kutturo carune kattenjan: «Awiro kawudidëa basarjidë? ⁹ Ca adëa wuri kadaro calade wuridëa talaawaro cadëna!» yera. ¹⁰ Isa adëa asuje tayiro: «Awiro kamu adëa suwolluwi? Wuro awo jauru ngëla sëddëna. ¹¹ Talaawasodë sawisoro curondon mbeji, amma wudë sawisoro gëni curondon dëgakki. ¹² Kawudi adëa tiyiniro fiduwunjudë, sittëraniro wua dabbarseyeno. ¹³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia ngayen kawuri këji adëa wuljai nguson, kamu adëa takturo awo sëddënadë yea wuljai,» yeno.

Yahusa Iskariyot Isaa sërëttuwuma

(Mar 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ Daji mewun yindindëye falnja, kam tiro Yahusa Iskariyot canidë, na wurawa řimannayero leje ¹⁵ tayiro: «Isaa mukondoro yakkëkkia, awi wuro siwi?» cëne tayia kiworënniya, cunگو řiwullaye fiakku mukkonjuro kesakko. ¹⁶ Daji sa adën Yahusa dama Isaa tayiro sërëttuwuye mada badiyeno.

Masëna sala Laya Njëkkayirambe

(Mar 14.12-21; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30)

¹⁷ Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoaye kidënniya, fuwurawadë na Isayero isane tiro: «Ndaran masëna layayedëa niro dabbarnjëgëiye bumi?» cane tia keworo. ¹⁸ Isaye: «Bërnidëro ngawowo, na kam laayero lenowo tiro wullowo: “Sayinnaye niro sanju del karënjëna, fuwurawanju-a rokko masëna layayedëa fannëmlan cadì,» yeno.» ¹⁹ Daji fuwurawadë jiri Isa tayiro wuljëgënadë gai kedo. Adëgaima masëna layayedëa dabbaryera.

²⁰ Këngal kikkurënniya, Isa mewun yindindë-a rokko masënaro napkera. ²¹ Masëna cadi duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki,

* **26:6** 26.6 Siman dërima - Ti calan dërima duwon ngajënadë.

kamndo fal wua mukko kəladowayero sərənsiyi,» yeno. ²² Karwunja jauro kuttaje fal fallen wundu yaye: «Kəma, wuma wa?» cəne tia koro badiyeno. ²³ Isaye tayiro: «Kam duwon wu-a buwururo mukko yakkiyenadə, tima wua sərəttuwumadə wo. ²⁴ Tada Kambədə saptidəma,† jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai, amma kam duwon Tada Kambədə kəladowanjuro sərəcciyidə, kuttunju! Kam adə tambənnima tiro ngalwo!» yeno. ²⁵ Daji Yahusa kam tia sərəttuwumadəye: «Sayinna, wuma wa?» yenniya, Isaye tiro: «Nimaye wulləmma,» yeno.

Masəna Kəmaye

(*Mar 14.22-26; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-25*)

²⁶ Masəna cadi duwon, Isa burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce fuwurawadəro ce: «Ngonowo buiwo, adə tiyini,» yeno. ²⁷ Koro kənjaram ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro ce: «Nayi samma yaiwo, ²⁸ dalilnjudə adəma buni aman ndəptaye† duwon biwu am kadaye gawurdu nangaro fidənadə wo.† ²⁹ Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun gadero ingi inabbe§ adəa yakkiwawo, har yim nayi-a rokko nodo bargaa Bawaniyelən bərinno yakkiro,» yeno. ³⁰ Daji aiya Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau Jaitunnero leyera.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(*Mar 14.27-31; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38*)

³¹ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Bune adəman nayi samma kəla wuyen ngaworo walduwi, akko awo kitawulan ruwuwadadə: «Sənidəa bangəkkiya, dimiya bəriyedə tatar dai.»† ³² Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi Galileyero lekki,» yeno. ³³ Biturusse tiro: «Tayi samma kəla niyen ngaworo waldai yaye, wudə təmmaro ngaworo waldəkkiwawo!» yeno. ³⁴ Isaye: «Jiremaro niro wul-njəgəkki, ku bune adəman kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno. ³⁵ Amma Biturusse tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero walyeno yaye, təmmaro nia angərnjəkkiwawo!» yeno. Fuwurawa samma ye ngai wulyera.

Moduwa Isaye

(*Mar 14.32-42; Luk 22.39-46*)

³⁶ Isa fuwurawanju-a na tiro Gessemani canidəro kadiranniya, tayiro: «Na adən nammowo duwon, na todəro lekke moduwa dikke,» yeno. ³⁷ Daji Biturus-a tada yindi Jabadiyedə-aa ngoje rokko lejane karwunju kuttaje ronju jauro bannadu badiyeno. ³⁸ Tayiro: «Karwuni jauro kuttajəna, har nukki gai. Na adən danowo, faadaro wu-a kallo dəgaiwo!» yeno. ³⁹ Gana laa kuruwuje fədəryero təmdə moduwa cədə: «Bawani, yojia, kənjaram* adəa wulan ngone! Adə yaye rawonidə gəni, kaanəmdəma ti wo!» yeno. ⁴⁰ Na fuwurawanju-yero walladanniya, kənəm cadi nayeyeno. Biturusso: «Assha! Sa fallo ranguwe wu-a kallo faadaro dəgawwawo wa? ⁴¹ Bare jaraptuwwiro faadaro dəgaiwo, moduwa dewo! Ruhudə† cəraana,

† **26:24** 26.24 Tada Kambədə sapti - Isa nui. † **26:28** 26.28 buni aman ndəptaye - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-aye tabbacciyidə. † **26:28** 26.28 NL 24.8; Iri 31.31-34 § **26:29** 26.29 ingi inabbe - Diben. † **26:31** 26.31 Jak 13.7 * **26:39** 26.39 kənjaram - Kənjaram bone njaye. † **26:41** 26.41 ruhudə - Ro kambe.

amma tiyidə duno kəskea!» yeno. ⁴² Koro walde yindihero leje moduwa cəde: «Bawani, kənjaram adəa wulan ngonəmbawo sai yakkuyamaa, rawonəmdəma tədo!» yeno. ⁴³ Nanjaro walladanniya, caye gai kənəm cadi nayeyeno, simnja nga kurwowujəna nangaro. ⁴⁴ Koro walde tayia kolje yakkuyero leje mananju cayedəlan moduwa kido. ⁴⁵ Daji na fuwurawadəyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kənəmbo bowadando tussuwi wa? Sadə cədəna, Tada Kambədəa mukko biwumasoyero sərəccaana. ⁴⁶ Cinowo, leniyo! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del karənjəna!» yeno.

Isaa ta

(*Mar 14.43-52; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11*)

⁴⁷ Isa mana cədi ngai duwon, Yahusa mewun yindindəye falnja kadio. Jama kada ye na wurawa rımannaye-a amwurawa jamaye-ayen kashagar so, ka so mukkonna ti-a rokko kadira. ⁴⁸ Caman ti sərəttuwumanjudə tayiro bəlaanan isanojiye: «Kam tiro lewa darajaye yiddəkkidə, tima! Tia taiwo!» cəna. ⁴⁹ Sadəman Yahusa na Isayero ise: «Wuse, sayinna!» cəne tiro lewa darajaye kido. ⁵⁰ Isaye tiro: «Sawani, awo kəndoro isəmmadəa del!» yeno. Daji amdə fuwujane Isaa mukkon dap keda. ⁵¹ Am na Isayen dajanadəye falnja mukko sajiye kashagar ficce wolodi rıman kurayea bakce səmonju tən kamgeno. ⁵² Daji Isaye tiro: «Kashagarnəmbe fannjuro kalange! Wundu duwon kashagar ficcənamadə kashagarlaman nui. ⁵³ Ra, nonəmmi wa rangəkke Bawania bowonəkke sadəman wuro malaiyawa kəwu mewun yindinmaa[‡] kojənaa juwasiyidə? ⁵⁴ Adəgai gənia, jiri fin gəle awo Ala caman kədarje kitawulan wuljənədə wakkaji?» yeno. ⁵⁵ Sa adən Isaye jamadəro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndema gai taro wa isuwidə? Yim nguson Fado Alayen napkada jamaa alamməkki duwon, wua sədawwi. ⁵⁶ Amma awowa nawiya kitawulan ruwujanasodə wakkajaro awo ani samma tadəna,» yeno. Daji fuwurawanju samma tia koljane keyaso.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(*Mar 14.53-65; Luk 22.66-71; Yah 18.12-24*)

⁵⁷ Daji am Isaa cadanadə tia na Kaifas rıman kuradəyero kesado, na duwon maləmbe Attauraye-a amwurawa jamaye-a ye captanadə. ⁵⁸ Biturus ye katte kaskadaaro har balballa fado rıman kurayedəro tia jəgane kərgaanniya, awo wakkajidəa kuroro dawu gureduwu Fado Alayen napkeno. ⁵⁹ Wurawa rımannaye-a majiliswu samma-a Isaa roro njeoro sheda bowuye mayera, ⁶⁰ shedawu kattuwuye kada isana yaye, cəwandənni. Darye am yindi isane: ⁶¹ «Kam adəye rakce Fado Alayedə wurje curo kawu yakkuyen cədandi cəna,» yera. ⁶² Daji rıman kuradə cije daje Isaro: «Jaawunəm bawo wa? Awi gəle am ani kəlanəmnin shedajaidə?» cəne tia kiworo. ⁶³ Amma Isa cinju kajənni. Koro rıman kuradə walde tiro: «Ala Kəndəgaima nangaro, jire wulsagane! Nima wa Almasiwu Tada Alayedə wo?» cəne tia kiworo. ⁶⁴ Isaye tiro: «Nima wulləm, wuma! Koro nayiro wulnjagakki, kua adən fuwun Tada Kambədə mukko kəmboram Mai Kənduwomayen napkada ye, curo fofou sameyen kənde cədi ye ruwi,»[†] yeno. ⁶⁵ Daji

[‡] 26:53 26.53 kəwu malaiyawaye - Malaiya dəwu arakku gai. [†] 26:64 26.64 Jaw 110.1; Dan 7.13-14

řiman kuradę kalwunju karje:Š «A! Ti Alaa gaskajo! Sheda jiri fi gęle gade maniyę? Nayi kęlanda Alaa gaskadunjudęa fanuwwa. ⁶⁶ Awi gęle tęmanuw?» cęne tayia kiworęnniya, tiro: «Ronju tuluwoma jusso!» yera. ⁶⁷ Daji laanja fękkanjuro lallari tęwatęwajagane tia babakkera, laanja ye marin baccane ⁶⁸ tiro: «Ha! Almasiwu, nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera.

Biturusse Isaa angęrdu

(*Mar 14.66-72; Luk 22.54-65; Yah 18.25-27*)

⁶⁹ Biturus balballa fadoyedęn napkada duwon, kir laa ise tiro: «Ni ye Isa kam cidi Galileye-a rokko kęrgaw!» yeno. ⁷⁰ Amma Biturus fuwu tayi sammayen angęrje: «Awo wullęmidęa nokkęni,» yeno. ⁷¹ Daji cinna ngaworambo kiluwunniya, kir gade tia cure am nadęn dasaanadęro: «Kam adę ye Isa kam Najaratte-a rokko!» yeno. ⁷² Koro Biturus walde tia angęrje kansi juwe: «Tia nokkęni,» yeno. ⁷³ Gana sam kidęnniya, am nadęn dasaanadę isane Biturusso: «Fagatto ni ye kamnja fal, tęlammęmlan asungeiye,» yera. ⁷⁴ Amma Biturus kęlanju baskuje kansi juwe: «Kam adęa nokkęni!» yeno. Sadęman gudowom kokkore kekko. ⁷⁵ Daji Biturus awo Isa tiro wulnjagęnadęa takkeno. Isaye: «Kawu gudowom kokkore cakkidęro, wua yakkuro angęrsęmi,» cęnna. Takkęnniya, deyaro culuwe tai daje so ngoyeno.

27

Yahusaye kęlanju njejo

¹ Dunia wayęnniya, wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a samma cinja kęljane Isaa roro ceyesi yera. ² Daji Isaa cekkere caade mukko Gomna Bilatussero kesakko.

³ Yahusa sęręttuwumanjudę shara karmoye Isaro caddiro kirunniya, tuwaje leje cungo řiwullaye fiakkudęa wurawa řimannaye-a amwurawa-aro ce ⁴ tayiro: «Biwu dikkęna, kam biwunju bawoa sęręnjagakkęna,» yeno. Tiro: «Awi andia sasakko? Nima awonęm nonęm,» yęranniya, ⁵ Yahusa wuřidęa Fado Alayero gępciye nadęa kolje leje kęlanju kęskaro rodiye kano. ⁶ Wurawa řimannayeso wuřidęa capkeranniya, amanjaro: «Baitęmbal Fado Alayero fiduwunjudę haram, wuři buye nangaro,» yera. ⁷ Daji nia ngojane wuřidęn cidi duwurammaye casiwe kaurila kusottowayero kedo. ⁸ Adęma nangaro ku kundenno nadęa Cidi Buyelan bowojaidę. ⁹ Adęgaima awo Kęmande kuren ci Nawi Irimiyayen wuljęnadę wakkayeno. Tiye: «Cungo řiwullaye fiakku, wuři duwon jama Israyilaye taman kęlanjun kasaccanayedęa ngojane ¹⁰ cidi duwurammayedęa kesiwo, Kęmande wulsęgęnadę gai,»† cęnna.

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(*Mar 15.1-5; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38*)

¹¹ Isa fuwu Gomna Bilatussen dajęna duwon, gomnaye tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedę wo?» cęne tia kiworo. Isaye: «Nima wullęm, wuma!» yeno. ¹² Amma wurawa řimannaye-a amwurawa-a tia burwuyęranniya, awima tayiro kalakcęgęnni. ¹³ Daji Bilatusse tiro:

Š 26:65 26.65 kalwunju karje - Karwukuttanjuro kalwu daunjuyedęmaa karyeno. † 27:10 27.9-10 Jak 11.12-13

«Awo kadan burwunjanadæa fanəmmi wa?» cæne tia kiworo. ¹⁴ Amma Isa awima tiro kalakcægønni, har gomnadæ jauru ajapkeno.

Isaro shara karmoye kamduwu

(*Mar 15.6-15; Luk 23.13-25; Yah 18.39-19.16a*)

¹⁵ Caman kærwu nguson sala adælan gomnadæ adanju jægane kosoma fal jama caraanadæa tayiro salamjiyi. ¹⁶ Sa adæn kosoma laa jauru nowada mbeji, cunju Barabbas. ¹⁷ Daji jama capkadaranniya, Bilatusse tayiro: «Wundua nayiro salamnjagakkiya, rawuw? Barabbassa ra Isa kam tia Almasiwulan bowojaidæa?» ¹⁸ Awoa nandærinja nangaro Isaa mukkonjuro særætkeyeraro nojæna. ¹⁹ Ngaima Bilatus kæla kurisnju sharayen napkada duwon, kamunju kam laaa cunode tiro: «Bare kam jirema adæro awima yiddəmmi, kæla tiyen ku kænnaşimlan jauru bone yakkæna nangaro,» yeno. ²⁰ Amma wurawa řimannaye-a amwurawa-a jamadæa casakke Barabbassa tayiro salamjuwo Isaa roro cejo yera. ²¹ Koro gomnadæ walde tayiro: «Tayi yindi anilan wundunjaa nayiro salamnjagakkiya, rawuw?» cæne tayia kiworo. Tiro: «Barabbas!» yera. ²² Bilatusse tayiro: «Awi gæle Isa kam tia Almasiwulan bowojaidæro yiddækki?» cæne tayia kiworo. Tayi sammaye: «Kæskaro tia jagæne no!» yera. ²³ Bilatusse: «Awiro? Ayau awiye cædo?» yenniya, caye baworo kowo sapcane: «Kæskaro tia jagæne no!» yera.

²⁴ Bilatus curo lamar adæyen awima rakce cædiwawo ye, kalala ngæwuji yero kirunniya, ingi ngoje fuwunjan mukkonju tulje tayiro: «Bu kam adæyen mukkonni bawo, nayima awondo nonuw!» yeno. ²⁵ Amma jama sammaye: «Bunju kæla andi-a kaduwunde-ayen dæga!» yera. ²⁶ Daji Bilatus tayiro Barabbassa salamgeyeno. Amma sojiyanjudæa cakke Isaa kirwolan jajaryeranniya, tia kæskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Sojiyaye Isaa basardu

(*Mar 15.16-20*)

²⁷ Daji sojiya Bilatussedæ Isaa curo gomnariyero caade kæwunja sojiyaye sammaa fuwunjun capkera. ²⁸ Tia řingeranniya, kalwu kime* tiro lujagane ²⁹ ariawu kariyiye† kælejane kælanjuro gænajagane mukkonju kæmborambo ka kesakko. Daji fuwunjun tungurumjane tia rujane: «Ala ngæwuro, Mai Yaudiyaye!» yera. ³⁰ Koro lallari tiro tæwajagane kadæa camoye tilan kælanju babakkera. ³¹ Tiro rudu gænajagane kerænniya, kalwu kimedæa řinjane kajæmunju cayedæa lujagane tia kæskaro jaduwo kesado.

Isaa kæskaro jaduwu

(*Mar 15.21-32; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27*)

³² Caluwuna lejai duwon, kam laa bæla Kuraneye cunju Simana kæla kælyera. Sojiyadæ dunodunon tia casakke kæska Isayedæa ngoje ³³ na tiro Golgota canidæro leyera, Golgotaye maananjudæ Na Buwo Kælaye. ³⁴ Isaro diben curonjun awo laa mir cani‡ diyadaa caro kedo, amma cade kidambænniya, kænjaro wayeno. ³⁵ Tia kæskaro jayeyeranniya, kajæmunju ngojane walawala cade kattenjan

* **27:28** 27.28 kalwu kime - Kalwu maila. † **27:29** 27.29 ariawu kariyiye - Jawa kærmaiye.

‡ **27:34** 27.34 awo laa mir cani - Karwun tiyi jau næmdaye.

dagaryera. ³⁶ Daji nadən tia kuroro napkera. ³⁷ Kəlakajinjudəro allo ayaunju kəlan ruwuwadadəa royeyera: TI ADƏMA ISA MAI YAUDIYAYEDƏ WO. ³⁸ Gəndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulan. ³⁹ Am kamjana kojaisodə tiro rudu gənajagane kəlanja kalakalalcane ⁴⁰ tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnəme curo kawu yakkuyen tandəmidə, nda kəlanəm moye! Ni Tada Alayea, kəskadən jəmme!» canı. ⁴¹ Wurawa rımannaye ye maləmba Attauraye-a amwurawa-a rokko adəgai tiro rudu gənajagane amanjaro: ⁴² «Am gadea cəkkaana, amma rakce kəlanju cəmoyiwawo! Tima Mai İsrayilawuyedə woa, kəskadən kərmama jəpco, tia kasaddiye. ⁴³ Alaa mərsajəna. To, Ala tia cəraanaa, kərmama tia cəmowo, tiye: “Wu Tada Alaye,” cəna nangaro,» canı. ⁴⁴ Jiri adə gainin gəndewu yindi ti-a rokko jajaanadə ye İsa rarayera.

Karmo İsaye

(Mar 15.33-41; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37)

⁴⁵ Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado. ⁴⁶ Sa yakku kajiriyedə İsa kowo dunoaro sapce: «Eloi, Eloi, lama sabaktani?» yeno, maananjudə «Alani, Alani, awiro wua kolsem?» ⁴⁷ Am nadən dajanadə adəa fangeranniya, laanjaye: «Nawi İliyaa bowoji!» yera. ⁴⁸ Sadəman falnja cəgase leje soso ngoje diben comcombo ləpciye cuttuluwe karo lassiyə İsarə sayeyeno. ⁴⁹ Amma am gapcanadəye: «Nda kollowo, Nawi İliya ise tia cəkkaaya, ruiyo!» yera. ⁵⁰ Daji İsa walde kowo dunoaro sapce ro kirəmbo.

⁵¹ Sa adən juwa curo Fado Alayen dəganadə[§] samən tamiya kəla cidiyannaro kudero farak yindiro kargadan. Cidi ye loloyeno, kauwa ye fafalladara, ⁵² kauriya ye fərəmdane kamin mummınaye kada karmolan ciyera. ⁵³ İsa roaro ciyenniya, kaurilan caluwe bərnı tayirro* ngasaane nadən am kadaro fəleyaadara. ⁵⁴ Kajalladə sojiyanju İsa gurejaimadə-a rokko cidi loloje awo wakkajənaa kerunniya, karwunja kamde: «Jiremaro ti Tada Alayedəma!» yera.

⁵⁵ Kamuwa kada ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji. Cidi Galileyen İsa jaane banajagai. ⁵⁶ Curonjan Meram Magdala so, Meram Yakuba-a İsuwu-aye yanja so, tadawa Jabadiye yanja so mbeji.

Sittəra İsaye

(Mar 15.42-47; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42)

⁵⁷ Dünya kajiriyenniya, gariwu laa kam Arimatiyaye cunju İsuwu kadio, ti ye fuwura İsaye. ⁵⁸ Na Bilatussero leje kamin İsayedə tiro cadoro kiworənniya, Bilatus wada ce kamindəa tiro kaino. ⁵⁹ Daji İsuwu leje kamindəa ngoje lowowon batta linnen kəkərje ⁶⁰ kaurinju bərin curo kauyen lajənadəro cakke sənaje ci kauridəyero kau kura təmbaljiye leyeno. ⁶¹ Meram Magdala-a Meram faldə-a ye fuwu kauriyedən napcana mbeji.

Kauri guredu

§ 27:51 27.51 juwa curo Fado Alayen dəganadə - Juwa adə na Ala-a tadoye gərəji. Maana kardunjuyedə bargə karmo Almasiwuyen jawal Ala-a tadoye kaada. * 27:53 27.53 bərnı tayir - Jerujalem.

⁶² Yim dabbarduye† kojənaŷe wajənanjua wurawa řimannaye-a Farisawa-a na Bilatussen captane ⁶³ tiro: «Barganəmm̄in, jambama adə ronjualan: “Ngawo kawu yakkuyen roaro walləkke cikki!” cənnadəa kəlan taiyena. ⁶⁴ Adə nangaro wada ye sojiyanəm kauridəa kawu yakkuro gureja, bare fuwurawanjuso isane kaminnjudəa ndaljane ambo: “Karmolan cijəna!” wuljannirow. Jamba daryeyedə burwoyedəa koji,» yera. ⁶⁵ Bilatusse tayiro: «Sojiyaa ngonowo lenowo, jiři nonuwwadə gairo kauridəa gureja!» yeno. ⁶⁶ Daji kauridərow lejane kau kura ci kauriyedərow tawaa bakcagane sojiyadəa gadirow gənaŷera.

28

Karmolan cidu Isaye

(Mar 16.1-8; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10)

¹ Yim tustuye koyenniya, mawuye yim burwoyeya* suwa ləp Meram Magdala-a Meram faldə-a kauridəa kuroro leŷera. ² Sadəman cidi loloyeno, malaiya Kəmandeye laa samelan jəpce kau kuradəa təmbalje kəladən napkeno. ³ Camunonju mələkci gai, kajəmunju ye bul fok. ⁴ Sojiyadə ridunjuro jairow lolojane am sanuna gairo walyera. ⁵ Amma malaiyadəye kamuwadərow: «Bare rinuwwi! Isa kam kəskaro jajaanadəa manuwiro nokkəna. ⁶ Wuljənadə gai, ti na adən bawo, cijəna! Arowo na tia sənajanadəa ruiwo! ⁷ Daji duwan lenowo fuwurawanjuro: “Karmolan cijəna. Ti nayia burwonjane cidi Galileyero leji, nadən tia ruwi,» wulgənowo. Akko adəa nairow wulnjagakkəna,» yeno. ⁸ Daji kamuwadə karwunja kamdəna ye, jairow kəji fanjai yero kauridən caluwe cagase lawardəa fuwurawanjuro njadoro leŷera. ⁹ Sadəman Isa tayia kapciye: «Wusowo!» yenniya, nanjuro isane sinjuro kamdagane tiro ambətkeyera. ¹⁰ Daji Isaye tayiro: «Bare rinuwwi! Lenowo kəramiyaniro wulgənowo cidi Galileyero leja, nadən wua sarui,» yeno.

Sojiya gureduwuye lawar njo

¹¹ Kamuwadə ledu cadi duwon, sojiya gureduwuye laanja bərnidərow waldane wurawa řimannayedərow awo wakkajəna sammaa wulyeyera. ¹² Tayi ye amwurawadə-a rokko captane nia ngoyeranniya, wuri ngəwu sojiyadərow cade ¹³ tayiro: «Akko awo wulluwidə: “Bune kənəm diye duwon, fuwurawanjuso isane kaminnjudəa ndalyera.” ¹⁴ Koro gomnadə awo adəa fanjia, tia lowoniye nayia njamoyiye,» yera. ¹⁵ Daji sojiyadə wuridəa camoye lejane tayiro wuljaanadə gai kedo. Adəgaima ku kundenno mana adə curo yaudiŷayen tatargada.

Isaye fuwurawanjuro fəleduwu

(Mar 16.9-20; Luk 24.36-49; Yah 20.19-23)

¹⁶ Daji fuwurawa mewun tilondə cidi Galileyero lejane kau kuruwu Isa tayiro wuljəgənadərow kadira. ¹⁷ Tia kerunniya, tiro ambətkeyera, amma laanja dakkera. ¹⁸ Daji Isa nanjaro ise tayiro: «Kənduwo sameye-a cidiye-a sammaa wuro sadəna. ¹⁹ Adəma nangaro lenowo jama duniaye sammaa fuwurawaniro dewo, tayiro cu Bawadəye-a Tadadəye-a Ruhudəye-alan kasala yiddowo. ²⁰ Koro wadawa nairow

† 27:62 27.62 yim dabbarduye - Jəm̄ma, yim tustuye səbdu. burwoyeya - Ladu.

* 28:1 28.1 mawuye yim

njadakkəna sammaa jaaro tayia alammowo. Nonowo, wu sawisoro
nayı-a rokko, har cidu duniayero,» yeno.

MARKUS Kawuri kəji Isa Almasiwuye Markus ruwujənadə

Linjila Markussedə

Kitawu Markus ruwujənadə, tima Linjila kənyindiyedə wo. Ti Markusdə kəngayamba mewun yindin Isaye falnja gəni yaye, Biturus-a kəngayamba gadedə-aa jauro nojəna. Tayiyen ti ye lawar Isayedəa fangeno. Tussənni ngawon Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo ania kəla kəndəgai Isayen ruwuyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

DABBARDA KIDA ISAYE

*Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu
(Mat 3.1-12; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28)*

- ¹ Akko badiduram kawuri kəji Isa Almasiwu Tada Alayeyedə.
² Kuren curo kitawu Nawi Ishayayen ruwuwadadə gai:

«Nin fuwunno kəngayammi nodəkke
niro jawalnəm cassai.†

³ Tidə kam laa karaan kowo sapce:
“Kəmandero jawal dabbargənowo,
koduramnju cəkko dewo!”
cəne wormaji.»†

⁴ Nawi Yahaya Kasalama fəlediye karaan jamaro kawuri kasala tuwaye biwuwa gawurduye cəddi kərga. ⁵ Adəgaima am lardu Yahudiyaye-a bərnı Jerujalembe-a samma nanjuro isane biwunja wuljane curo bərəm Jordaniyen tayiro kasala tuwaye kiddo. ⁶ Yahayaye kajəmunjudə kanduri karımoyn caaada, canjanju ye ngirin tikkerəna. Kəmbonju ye kawi-a kəmagən-a. ⁷ Jamaro kawuri cədde: «Kam laa wua kənduwon kosəna je sunonjuye ngunəme wuiduma tikkəni ngawonin isi. ⁸ Wudə ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma tidə Ruhu Alayelan nayiro kasala njaddi,» yeno.

*Ruhu Alaye Isaro jəptuwu-a Yiwulisse Isaa jaraptu-a
(Mat 3.13-17; 4.1-11; Luk 3.21-22; 4.1-13)*

⁹ Yim anin Isa bəla Najarat cidi Galileyedən cije bərəm Jordaniyero ise Nawi Yahaya tiro kasala kiddo. ¹⁰ Isa ingidəlan kiluwunniyama, same farakko fərəmdə Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpciyi kiro. ¹¹ Koro samelan kowo nukce: «Nima Tadani wo, njəraakkəna. Niramnin jauro karwuni kəjjəna!» yeno. ¹² Sadəman Ruhu Alayedə tia cakke karaa dəriro kiluwo. ¹³ Karaadən kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kərga. Ti bundiya karaaye-a rokko, malaiyawa ye tiro ngissagai.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

† 1:2 1.2 Mal 3.1 † 1:3 1.3 Ish 40.3

*Isaye kidanju badidu**(Mat 4.12-17; Luk 4.14-15)*

¹⁴ Ngawo Nawi Yahayaa kosoro casakkənayen, Isa cidi Galileyero walde jamaro kawuri kəji Alaye wulduwu badiyeno. ¹⁵ Tiye: «Sadə cədəna, nodo bargaa Alaye del karənjəna! Təmmowo, kawuri kəji Alayedəa kasaddowo!» yeno.

*Isaye fuwurawanju burwoyeya bowodu**(Mat 4.18-22; Luk 5.1-11)*

¹⁶ Yim laa Isa ci bərəm Galileyeya jəgai duwon, Siman-a yanjugəna Andarawus-a buni taramnja bərəmdəro fijagai kiro. Tayidə buni tawu.

¹⁷ Isaye tayiro: «Arowo wua səgaiwo, nayia kam tawuro njadəkki,*» yeno. ¹⁸ Sadəman buni taramnja koljane tia geya.

¹⁹ Koro gana fuwuyenniya, Yakuba tada Jabadiye-a yanjugəna Yahaya-a curo maarayen buni taramnja caassai kiro. ²⁰ Sadəman tayia bowoje cijane bawanja Jabadi-a kidawunju-aa curo maaradəyen koljane tia geya.

*Isaye kam karuwaa isangaduwwu**(Luk 4.31-37)*

²¹ Daji Isa-a fuwurawanju-a bərni Kafarnaamero kadira. *Yim tustuye kidənniyama, Isa dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno.

²² Jamadə alamdunjudəa ajapkerə, dalilnjudə alamdunjudə maləmba Attaurayedə gai gəni, kənduwoaro manaji nangaro. ²³ Sa adən curo dandalnjadəyen karuwama laa burwu cakke: ²⁴ «A! Isa kam Najaratte, awi lambonəm andiro? Andia siduwuro wa kadim? Nia asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə wo!»† yeno. ²⁵ Amma Isa sedandəro jəkkade mana dapciye: «Cinəm jange kamdəa kolle luwe!» yeno. ²⁶ Daji sedandə burwu dunoa cakke kamdəa jəjəkce kolje kiluwo. ²⁷ Tayi samma ajapcane amanjaro: «Attə awi? Alamdu jiri bərin, diye! Kənduwoaro sedansoro wada ciya, jagai!» cani. ²⁸ Sadəman lawar Isaye cidi Galileye ngaro tatargaada.

Kalmaram: Yim tustuye

Ala same-a dunia-a kawu arakkulan alakkeno. Kawu tulurre kidənniya, kidanju alaktuye cerənadəro, Ala tuskeno. Kawu turredəro tagənasso barga dəpəciye kaanjuro kido.

Ci Nawi Musayen Ala wada Israyilawuro ce curo mawuyen kawu arakkuro kida cado, amma kawu turredə bare kida cadənni, yim adə tussa tiro ambəccaa yeno. Jama Israyilawudə səbdua yim tustuyero kedo.

Jaman Bargaande Isa Almasiwuyen wurawa adinwu kəwu Farisawaye awo ngəwusoro kida cane jamaro yim tustuyeya dio dapcaana, har bare am dondisoa yim tustuyeya isangajaganni cani.

*Isaye am ngəwua isangaduwwu**(Mat 8.14-17; Luk 4.38-44)*

²⁹ Dandaldən keluwunniyama, Isa-a Yakuba-a Yahaya-a rokko fado Simanne-a Andarawusse-aro leyera. ³⁰ Ya kəsai Simannedə dondi

* 1:17 1.17 kam tawu - Am duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majaidə. † 1:24 1.24 Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

bowada, kange tia cədana. Daji Isaro lawarnju wulyeyeranniya, ³¹ nanjuro leje mukkonju cədane tia kisango. Kangedə tia kolje, ti ye tayia sosadu badiyeno.

³² Yim adəa kəngal kikkurunniya, am dondi-a karuwamaso-a sammaa na Isayero kewudo. ³³ Am bərnidəye samma ci fadodəyen captana duwon, ³⁴ Isa am kada kasuwa jiri jiria isangayeyeno, koro sedanna kada duyeno. Amma sedannadəro manadu amarjəgənni, ti wunduro nojana nangaro.

³⁵ Wajənanjua suwa ləp Isa tawaje culuwe na wunduma baworo leje nadən moduwa kido. ³⁶ Siman-a amanju-a ye tia madaro keluwo. ³⁷ Kewandənniya, tiro: «Am samma nia manjai,» yera. ³⁸ Isaye tayiro: «Bəlawə gadero leniyo, amnja yero mana Alaye yiddəkko! Adəma nangaro kadikko,» yeno. ³⁹ Adəgaima Isa bəla bəlaro leje dandalnjan ambo mana Alaye wuljiyi, sedanna ye duji ngai duwon, cidi Galileye sammaa diriyeno.

Isaye kam barasua isangaduwu

(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ Kam barasua laa na Isayero ise tungurumje tia lowoje: «Raam-maa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno. ⁴¹ Isa kamdəa njunoje mukko sajiye tia leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. ⁴² Sadəman barasudə tia kolje tayirro walyeno. ⁴³ Daji Isa tiro marmarea cədde tia salamgeno. ⁴⁴ Tiro: «Bare awima wundumaro wulgəmmi, amma lene řimandəro fəledəgəne. Tayirro walləmmadə, sadaa Nawi Musa wuljənadəa de, jamaro shedaro waljo!» yeno. ⁴⁵ Adə yaye kamdə leje ngəwuro manaje lawardəa ndarasoro tataryeyeno, har Isa bəla fimaro rakce federo ngayiwawo, sai karaa wunduma bawolan dəgai. Koro jama ndarasoyen yaye nanjuro isai.

2

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu

(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Ngawo kawu ganayen Isa bəрни Kafarnaambero walladanniya, jamadə ti fadonno fangera. ² Am ngəwu isane captane, har cinnaman na baworo walyeno. Tayiro mana Alaye cəddi duwon, ³ am dewu kam tiyi nunaa laa ngojane isane nanjuro kewudo. ⁴ Amma jama captana nangaro rakcane Isaa karənjaiwawodə, daji sorodəro jawane kəla sorodəye na Isa dəganadən kajane kamdəa kəla bənarəmnjuyen sayeyera. ⁵ Isa kambərsenjadəa kirunniya, kam tiyinju nunaadəro: «Tadani, biwunəm gawurdəna,» yeno.

⁶ Daji maləmba Attauraye laa nadən napkada karwunjan: ⁷ «Awiro kam attə ngai wulji? Alaa gaskajəna, diye! Ala gənia, wunduma kambo biwu gawurjiyi bawo, mare?» cani. ⁸ Sadəman Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon awo ania wulluwidə? ⁹ Ndaso gəle kam tiyinju nunaa adəro budu wo: «Biwunəm gawurdəna» wulduma ra «Cine bənarəmməm ngone lene!» wulduma? ¹⁰ Nonowo, Tada Kambədə* nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadəro:

* **2:10** 2.10 Tada Kambədə - Isa kəla Tada Kambədəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

11 «Niro wulnjögækki, cine bənaramməm ngone fannəmbo lene!» yeno. 12 Sadəman kamdə fuwu am sammayen cije bənaramnju ngoje leyeno. Tayi samma jairo ajapcane Alaa congorəne: «Awo adə gai ngaltema ruiyende!» yera.

Isaye Lewia bowodu

(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

13 Koro Isa walde ci bərəmbero kadio. Am kada kadami nanjuro isane tayia alamgeno. 14 Kodu cədi duwon, Lewi tada Alfawusse kidaramnju akki mowoyen napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya, cije tia giya.

15 Isa fado Lewiyen masənaro napcəna duwon, akki mowomaso-a biwuma gadeso-a kada ye ti-a fuwurawanju-a rokko masəna dioro napkera, tayi gai kada tia jaana nangaro. 16 Maləmba Attauraye kəwu Farisawaye laa Isa biwumaso-a akki mowomaso-a rokko masəna cadiro kerunniya, fuwurawanjuro: «Awiro Isa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna cadidə?» yera. 17 Isa adəa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo. Jiremasoa gəni, biwumasoa bowoduro† kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben

(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

18 Fuwurawa Nawi Yahayaye-a Farisawaye-a asem‡ cadai duwon, am laa na Isayero isane tiro: «Awiro fuwurawa Yahayaye-a Farisawaye-a asem cadai, amma fuwurawanəm cadaiwawodə?» cane keworo. 19 Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiya asem cadai wa? A'a, mai larusaye dawunjan duwon, asem cadaiwawo. 20 Amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.

21 «Wunduma guntu batta bərinne ingiro cakke captənni ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, batta bərində dinadəyen capte kardudə cayemaro kuraro walji. 22 Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiwiwawo. Ngai cədia, dibendə satkidəa falji.§ Diben ye bawo, satki ye bawo. A'a, amso diben bərindəa satki bərinno fijagai,» yeno.

Isa kəma yim tustuye

(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

23 Yim tustuyea laa Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadə kəla algamaye fifirdu badiyera. 24 Farisawa laaye tiro: «Akko rui, awiro fuwurawanəm awo yim tustuyea kəndoro haramdəa cadidə?» yera. 25 Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo cədənədəa ngaltema kitawulan kəranuwwi wa? 26 Jaman Abiyatar řiman kurayedən curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje jəgəre amnju yero ce gewo. Rimannaro gənia, am gadero burodi sadaaye ngərodə haram!»† 27 Daji Isaye tayiro: «Ala kamdəa yim tustuye nangaro alakənni, yim tustuyedəa kam nangaro alakkeno. 28 Adə nangaro Tada Kambedə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

† 2:17 2.17 biwumasoa bowodu - Tuwa cadoro. ‡ 2:18 2.18 asem - Asem adə faral gəni, nafila. § 2:22 2.22 dibendə satkidəa falji - Diben bərin mojjolje kuraro walji nangaro, satki dinadəa falji. † 2:26 2.26 1Sam 21.1-6

3

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu

(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ Koro Isa walde dandallo kərgawo. Nadən kam laa mukko canaa mbeji. ² Am laa ye Isaro ayau gənaduwo caraana nangaro hangalnjayen tia ninijai, yim tustuyeaman kamdəa isangayeyenoaro. ³ Daji Isa kam mukko canaadəro: «Cine dawunden dane!» yeno. ⁴ Koro jamadəro: «Yim tustuyea ngəla kəndo ra diwi kəndoma halal wo? Ro njəkkawo ra ro tuluwoma halal wo?» cəne kiworo. Amma gəm kedo. ⁵ Isa gərgaje kəla karwukibbanjayen karwunju jauro kuttaje tayia ninije kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, mukkonju kələwa salairo walyeno. ⁶ Farisawadə dandaldən keluwunniyama, lejane am Mai Hirudusse-a rokko sawardane jawal Isaa njejoye mayera.

Jama kadaye Isaa ga

(Mat 4.23-25; Luk 6.17-19)

⁷ Daji Isa-a fuwurawanju-a cijane ci bərambero leyerə. Cidi Galileyen am kada kadami tia geya. Koro am lardu Yahudiyaye-a ⁸ Jerujalembe-a lardu Idumiyaye-a cidi adinnam bəram Jordaniye-a cidi bəрни Tirre-a Sidonne-ason kada kadami ye awo Isa cədisodəa fanjane nanjuro kadira. ⁹ Adəgaima Isaye fuwurawanju bare am kada captanadə tia gəgərpəcaganni ro maara tiro dabbarjaa yeno. ¹⁰ Isa am kada isangajəgəna nangaro, am kasuwaasodə tia lejaro gəgərpətagai. ¹¹ Sedanso ye tia caruiya, fuwunjun tungurumjane ngujane yiljane: «Ni Tada Alaye!» cani. ¹² Amma bare tia isanojaganni ro tayiro jauro kikkado.

Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu

(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Daji Isa kəla kauyero juwane am tayilan mərədunjuadəa bowoje nanjuro kadira. ¹⁴ Curonjan mewun yindin kəreje tayia kəngayambanjuro galayeno. Nianjudə ti-a rokko napca, tayia cunodo leja kawurinjua jamaro wuljaa, ¹⁵ kənduwo sedan dudaye cawando. ¹⁶ Akko am mewun yindin galajənadə, tayima Siman kam tiro cu Biturus cakkənadə, ¹⁷ Yakuba tada Jabadiye, yanjugəna Yahaya-a, tayi yindi yero cu Bonaji cakkəna, maananjudə tadawa raduye,* ¹⁸ koro Andarawus, Filibus, Bartolomi, Matiyu, Toma, Yakuba tada Alfawusse, Tadawus, Siman kam Kan'anaye,† ¹⁹ Yahusa Iskariyot kam mukko kələdowayero Isaa sərəttuwumadə.

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mat 12.22-32; Luk 11.14-23)

²⁰ Daji Isa fadoro wallada. Jama kada ye caye gai captane, har Isa-a fuwurawanju-aro masəna kəmboro katkero. ²¹ Kəramiyanju adəa fangeranniya, tia taro leyerə, hangal tia maujəna cani nangaro. ²² Koro maləmba Attauraye Jerujalemlan isanadəye: «Beljabul‡ tia cədana! Kənduwo mai sedannayen sedannaa duji,» yera. ²³ Daji Isa tayia bowoje misalnin tayiro wuljiye: «Awiawin

* **3:17** 3.17 tadawa raduye - Am ro doia. † **3:18** 3.18 kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma. ‡ **3:22** 3.22 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

Yiwulis rakce Yiwulissa duji? ²⁴ Kərmai duwon kəlanjuro yaktiyia, rakce dəgəiwawo. ²⁵ Fado duwon kəlanjuro yaktiyia, fadodə ye rakce dəgəiwawo. ²⁶ Yiwulis ye kəlanju lawalaje yaktiyia, rakce dəgəiwawo, dunonju cerəna. ²⁷ Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye kəndanju cəməyiwawo, sai kam dunoadəa cikkeriya duwon. Cikkeriya, kəndanju cəməyi.

²⁸ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, biwu dio-a Alaa bastu-a samma kambo gawurdiy. ²⁹ Amma kam Ruhu Alayea bassimadə, təmmaro tiro gawurdiyiwawo. Biwu har abadaro gawurdiyawo cədo!» yeno. ³⁰ Adəa wuldunjudə, ti karuwama canı nangaro.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(*Mat 12.46-50; Luk 8.19-21*)

¹ Isaye yanju-a yanjugənaso-a isane ci fadoyen dajane am tia bowojaro kenodo. ² Am kada ye Isaa dirijane kəljane napcana duwon, tiro: «Yanəm-a yanəmgənaso-a deyan nia manjai,» yera. ³ Isaye tayiro: «Wunduso yani-a yanigənaso-adə wo?»[§] yenniya, ⁴ am nadən napcanadəa ninije: «Akko yani-a yanigənaso-adə! ⁵ Wundu duwon awo Ala cəraanaa cədimadə, tima yani-a yanigəna-adə wo!» yeno.

4

Misalla Isaye

Misal kasuni jəjərdumaye
(*Mat 13.1-9; Luk 8.4-8*)

¹ Koro Isa walde ci bərəmben jamaa alamdu badiyeno. Am kada kadami nanjun captane, har maararo ngaye napkeno. Amdə samma ye cidilan ci bərəmdəyen dajana ngai duwon, ² awo kadan misalnın jamaa alamgeno. Curo alamdunjuyen tayiro: ³ «Fanowo, kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. ⁴ Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnın fiyada. Daji ngudowa isane cotto gewo. ⁵ Kasuni laa ye na kau kua katti ngəwu bawoalan fiyada. Katti ngəwu bawodəro, sadəman riyeno. ⁶ Amma kəngal samero tatkenniya, kausu jauje fərdu bawo nangaro rimje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə riye algamadəa kimicciye, kəla cakkənni. ⁸ Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, riye kəla ficce nema tai daje kekko, laa tada fiakku fiakku, laa firakku firakku, laa mia mia,» yeno. ⁹ Daji Isaye tayiro: «Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnın manaduwaye
(*Mat 13.10-17; Luk 8.9-10*)

¹⁰ Na Isayen wunduma gade baworo walyenniya, tayi mewun yindində-a amnju gade tia dirijane kəljanadə-a kəla misalladəyen tia keworo. ¹¹ Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Alaye noduro amardəgəna, amma tayi dawundon bawomasodəro awiso misalnın wuldiy. ¹² Ngaima: «Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cariwawo. Adə gənia, Alaro waldane biwunja gawurdəna!»[†] yeno.

§ 3:33 3.33 Wunduso yani-a yanigənaso-adə wo? - Isa yanjua fagatto nojəna yaye, na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye. **† 4:12** 4.12 Ish 6.9-10

Maana misal kasuni jəjərdumaye

(Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Koro Isa walde tayiro: «Misal adəa asunuwwi wa? Awiawin gəle misal gade asunuwi? ¹⁴ Kasuni jəjərdumadə mana Alaye jəjərjo. ¹⁵ Kasuni kəla jawallen fidənasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, sadəman Yiwulis ise mana tayilan fidənadəa cuttuluwidə wo. ¹⁶ Tayi na kauan fidanasodə ye, tayima am manadəa fanjaiyama, karwu kəjiaro camoyidə wo. ¹⁷ Amma tayilan fərdu bawo nangaro, tussaiwawo. Kəla manadəyen kuttu casaiya, bi am tayia basarjaiyama, wajane koljai. ¹⁸ Am laaso ye kasuni na ngiwian fidənasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, ¹⁹ karwungai dio so, arsiyi mangardu so, awo gade luwaptu so karwunjaro ngasaane manadəa kəpcane tayiro fəidajiyiwawodə wo. ²⁰ Amma tayi na katti ngəlaan fidanasodə, tayima am manadəa fanjane ngojane karwunjan rojana tayiro fəidajiyi, nema laa tadanju fiakku, laa firakku, laa mia mia casakkidə wo.»

Misal fatəlaye

(Luk 8.16-18)

²¹ Koro Isa walde: «Fətəladəa kəmon təmdaro ra cidिया dəgəllen gənaduro cawudi wa? A'a, tia kəla gənaduramnjuyen gənaji. ²² Awima gəraada federo culuwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə ye bawo. ²³ Kam səmonjuamadə fanjo!» ²⁴ Koro tayiro: «Awo fanuwiro hangal gənanowo! Jiri ambo ngalgəwwadə gai, nayi yero ngalnəgai, koro adəa kojəna nayiro njasargai. ²⁵ Kam nanjun awoamadə,* tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,† awo cədanadəmaa tilan camoyi.»

Misal kasuni řije wurajiyə

²⁶ Koro Isa walde: «Nodo bargaa Alayedə alamanju kam laa kasuni cidiro řijiyi gai. řijiyiya, ²⁷ bune yen kal, kausu yen kal bonewane cədi, kasunidə ye řije wuraji, amma jiri řin tədi nojənni. ²⁸ Kattidəma cakke nema culuwi. Burwon kal cədiya, kəla ficci. Kəla cuttuluwiya, řim cədi. ²⁹ Bafiyama, tawida ngoje cəwərdi, sa kalaye isəna nangaro.»

Misal kasuni mutarre

(Mat 13.31-35; Luk 13.18-21)

³⁰ Koro Isa walde: «Awiro nodo bargaa Alayea rattalgəiyə? Misal řin gəle tia řisarniyə? ³¹ Alamanju kasuni mutarre gai. Kasuni mutarredə, curo kasuniya am cidilan řijai řammayen řima řəngəři wo. ³² Amma řijaiya, řije kəskawa řərwulan řammaro kura woro walje, dəlam kura kura cəde, har ngudoso rakcane kaudinjun řannja cadandi,» yeno.

³³ Kəla raktunja řanduyen Isa tayiro mana Alayea misal kada řiri adə řainin wulyeyeno. ³⁴ Misalnin gənia, awima tayiro wuljəgənni. Amma řa nanjun jama baworo waljiya, fuwurawanjuro awiso řisarjiyi.

Kənduwo Isayə kəla karuwa-a cambaldu ingiyə-ayen

(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Yim adəa dūnia ləmdu cədi duwon, Isayə fuwurawanjuro: «Leniyə bərəmdəa falliyə ci ingiyə todəro koniyol!» yeno. ³⁶ Daji

* **4:25** 4.25 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isayə řanjidə, nodunju cərgəne caye kojənarə asuji. † **4:25** 4.25 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isayə řanjawodə, nodunju řanadəmaa tilan camoyi.

jamadæa kolyeranniya, maaradæn Isaa ngojane leyera. Maara gade ye rokkonjun mbeji. ³⁷ Daji karuwa dunoa cije ingi bæræmbe cambalje maaradæro fidiye, har maaradæa læptu mayeno. ³⁸ Sadæn Isa ngawo maaradæyen kəlanju birlan kənəm cədi. Fuwurawanjudæ tia kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Sayinna, nuiye, ni lambonəm bawo wa?» yera. ³⁹ Isa cije karuwadæro jəkkade ingi bæræmbedæro: «Waldæne gəm bone!» yenniya, karuwadæ daje dunia gəmbo walyeno. ⁴⁰ Daji Isaye tayiro: «Awiro yaayew? Kua yaye kambərsendo bawo wa?» yeno. ⁴¹ Fuwurawanjudæ jauro rijane amanjaro: «A! Wundu gəle kam attə? Karuwa-a bæræm-ama mananju jagai!» yera.

5

Kənduwo Isaye kəla sedannayen

(*Mat 8.28-34; Luk 8.26-39*)

¹ Daji Isa-a fuwurawanju-a bæræmdæa faljane kojane cidi Gərasawuyero kadira. ² Isa maaradəlan jəpkenniyama, karuwama laa kaurilalan culuwe tia kapkeyeno. ³ Kamdæ kaurilalan kərga, koro wunduma rakce tia cikkeriwawo. Sərgalaman tia geroro yojiwawo. ⁴ Calan ngəwuro sinju-a mukkonju-aro sərga casakkəna yaye, kullum kəjan kəjanno kakamji. Wunduma rakce tia rojiwawo. ⁵ Bune-a kausu-a curo kaurila-a kauwa-ayen burwu cakke tiy inju kaunin rereji kərga.

⁶ Kamdæ Isaa kuruwun kirunniya, cəgase ise fuwunjun tungurumje nguje ⁷ dunonjuro yilje: «Awi lambonəm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemayedə? Fuwu Alayen lowonjəkkəna, bare wuro ajawu gənasəgəmmi!» yeno. ⁸ Adæa wuldunjudæ, Isaye calan tiro: «Sedan, kamdæa kolle luwe!» cəna nangaro. ⁹ Daji Isaye tiro: «Wundu cunəm?» cəne kiworənniya, tiye: «Cuni Kəwu Sojiyaye,* andi kada nangaro,» yeno. ¹⁰ Bare tayia cididəlan dujənniro Isaa ngəwuro lowoyeno. ¹¹ Nadæn alade kada kəla kau kuruwuyen newo cadi ye mbeji. ¹² Koro sedannadæ Isaa lowojane: «Aladeyadæro dusagane curonjaro ngayiyol!» yera. ¹³ Tayiro amarjiye caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadæ alama dəwu yindi gai ngərəmjane kaulan jəpcane bæræmdæro fidagane ingiye ngoje kasuno.

¹⁴ Səniya aladeyayedə cəgase lejane bəladə-a karaanju-alan lawardæa ambo wulyeyera. Amdæ ye awo wakkajənadæa kuroro keluwo. ¹⁵ Na Isayero isane kam duwon tilan kəwu sedannaye caluwunadæ kajəmunju ye lujəna, hangalnju ye kalkaljəna napkada kerunniya, riyera. ¹⁶ Tayi lamar adæa carunadæ awo karuwamadə-a aladeyadə-aro wakkajəgənadæa amdæro wulyeyera. ¹⁷ Daji amdæ ye Isa cidinja koljoro tia lowodu badiyera. ¹⁸ Isa maaradæro ngayi duwon, kam tilan sedanna caluwunadæ ye Isaa lowoje kasacco rokkonjun dəga yeno. ¹⁹ Isa tiro amarjəgənni, tiro: «Waldæne fannəmbo, ser kura Kəmande niro njəddənadə-a jiri nia njunonjənadə-a tayiro satkəgəne!» yeno. ²⁰ Daji kamdæ leje cidi Bəlamewuyen ser kura Isa tiro cəddənadæa ambo wulduwu badiyeno. Tayi samma ajapkerə.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen

(*Mat 9.18-26; Luk 8.40-56*)

* 5:9 5.9 Kəwu Sojiyaye - Soji dəwu arakku gai.

²¹ Koro Isa walde maaradən bəramdəa falje koyenniya, jama kada isane tia dirijane kəlyera. Isa ci bəramben duwon, ²² kam laa wurawa dandaldəye falnja cunju Jairus nadəro kadio. Isaa kirunniya, fuwunjun tungurumje ²³ tia jauru lowoje: «Feroni kəlayakku no cədi. Are mukkonəm tiro gənağəne, ngajo roaro dəgaro!» yeno. ²⁴ Isa cije kamdə-a rokko leyera. Koro jama kada jaane tiro kəkəldagane tia gəgərəpkeyera.

²⁵ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju† dajənni. ²⁶ Mukko karwunma ngəwusoyen jauru leiya cana, koro kəndanju sammaa cuwatəkəna yaye, kalkalnju cuwandənni, kasuwadə fuwu juwui. ²⁷ Daji lawar Isayedəa fangenniya, kamudə ise ngawoyen susuje kalwunjudəa leyeno, ²⁸ awoa karwunjun: «To, kajəmunju bas lekkia, ngakki,» cəni. ²⁹ Sadəman bu fidanju dayeno, koro nanlewa cuwandənarə tiyinjun fangeno. ³⁰ Sadəman Isa ye kənduwo tilan culuwunaro asuje dawu jamadəyen suworde: «Wundu kalwuni lejo?» cəne kiworo. ³¹ Fuwurawanjudəye tiro: «A! Jamadə niro kəkəldagane gəgərəmnjaana rumma duwon, wundu nia lenjoro korəmidə?» yera. ³² Amma Isa memeje kam adəa cədənədəa kuroro mayeno. ³³ Kamudə awo tiro wakkajəgənədəa nojəna nangaro, riye lolojiaro ise fuwunjun tungurumje tiro jiredə ngaa wulyeyeno. ³⁴ Daji Isaye tiro: «Feroni, kambəsenəm nangaro njəkkawo fandəmma! Kəlewan lene, nanlewa yadel!» yeno.

³⁵ Isa tiro manajiyi ngai duwon, am laa fado kam kura dandaldəyen isane tiro: «Feronəm bawojəna. Awiro maləmdəa gadero suwolləmi?» yera. ³⁶ Amma Isa awo wuljaidəa fangenniya, kura dandalledəro: «Bare rinəmmi, biya yasarai!» yeno. ³⁷ Biturus-a Yakuba-a yanjugəna Yahaya-a gənia, bare wunduma gade tia jəganni yeno. ³⁸ Fado kam kura dandalledəyero kadiranniya, Isa jama captana kalala fijai kiro, laa so cadi, laa waiyo cani. ³⁹ Kərgaanniya, Isaye tayiro: «Awiro kalala finuwi ye, so diwi yedə? Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno. ⁴⁰ Amma tia rujane tiro kaasu keddo.

Amdə sammaa deyaro kittuluwunniya, ferodəye bawa-a ya-a am tia casadduwunadə-aa ngoje na ferodəyero kasargawo. ⁴¹ Ferodəa mukkoymen kidanniya, tiro: «Talita kum!» yeno, maananjudə: «Feroma, niro wulnjəgəkki, cine!» ⁴² Sadəman ferodə cije dadadu badiyeno. Tidə kərwanju mewun yindin. Adəa kerunniya, jauru ajapkerə. ⁴³ Daji Isa wada ce tayiro bare wunduma lawar adəa fanjənni yeno. Koro awo kəmboye ferodəro cado yeno.

6

Am bəla Najaratte Isaa wadu
(Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Daji Isa nadəa kolje bəla wurajənədəro kadio. Fuwurawanju ye tia geya. ² Yim tustuyea dandallan jamaa alamdu badiyeno. Am tia kərənjana ngəwuso ajapcane: «Ndarən kam attə awo ania kiwando? Nanrashidu tiro tina attə awi? Koro ndayilan awo ajabba ajabba mukkonjuyen tədi? ³ Ti gəna katako karoma, tada Merambe, yeiya Yakubaye-a Josiye-a Yahusaye-a Simanne-adə wo? Koro yanjugəna

† 5:25 5.25 bu fidanju - Salanambu.

ferowadə-a rokko kərgaiye, mare?» cane tia kasatturo wayera. ⁴ Isaye tayiro: «Nawi curo bəlanjaye-a durnjuye-a am fannjaye-aro kajia, darajanjua,» yeno. ⁵ Adə nangaro nadən awo ajabba ajabba rakce cədənni, sai am dondi gana laaro mukkonju gənajiye tayia isangayeyeno. ⁶ Adəgaima Isa kəla kambərsenambunjayen ajapkeno. Daji bəla bəlaro leje jamaa alamdu badiyeno.

Isaye kəngayambanju mewun yindindəa nodo

(Mat 10.5-15; Luk 9.1-6)

⁷ Daji Isa mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo kəla sedan-nayen ce tayia yindi yindiyeen nodo badiyeno. ⁸ Tayiro wada ce bəlawurodəro ka gənia, bare awima ngojanni: kəmbo, bi ngərwu, bi wuri, ⁹ koro suno casakko, amma bare gəmajə yindi ngojanni yeno. ¹⁰ Koro tayiro: «Ndaran yaye fado ngawuwwadən nammowo, har kawu nadəa kolluwiro. ¹¹ Amma ndaran yaye nayia njamowonni bi manando fandu wayeraa, nadəa kolluwiya, katti sindoye kagangowo,* tayiro shedaro waljo!» yeno. ¹² Adəgaima kəngayambanjudə lejane ambo kawuri cadde tuwa cado yera. ¹³ Sedan kada duyera, koro am dondi kadaro kəndawu jaitunne fijagane samjagane tayia isangayeyera.

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo

(Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)

¹⁴ Mai Hirudus lawar ani sammaa fangeno, dalilnjudə cu Isayedə ndarasoro tatardəgəna nangaro. Am laaye: «Yahaya Kasalama roaro walje cijo! Adəma nangaro kənduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun mbeji,» cani. ¹⁵ Laaye: «Ti Nawi Iliya,» cani. Laaye: «Ti nawi, nawiya kureye falnja gai,» cani. ¹⁶ Amma Mai Hirudus adəa fangenniya, tiye: «Yahaya kam kəlanju kamməkkənədə roaro walje cijo!» yeno.

¹⁷ Caman Mai Hirudus Ya Hirudiyaa, ti kamu yanjugəna Mai Filibusse duwon, kamuro cəmwona. Ti nangaro, Mai Hirudus cakke Yahayaa cadane cekkere kosoro kesakko, ¹⁸ dalilnjudə Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu yanəmgənaye mowodə haram!» cəna nangaro. ¹⁹ Koro Ya Hirudiyaa Yahayaa wul wajəna, har tia roro njejoro maji. Amma jawal cuwandənni, ²⁰ dalilnjudə Mai Hirudus Yahayadə jirema ye, kam Alaye yero asujiye tia riye cəriwi nangaro. Mai Hirudus tia kərənjiya, hangalnju ciji, adə yaye mananju fanduro cəraana.

²¹ Ngaima duwon Ya Hirudiyaye sanju kadio.† Saanduri Mai Hirudus tambənaye kidənniya, Mai Hirudus wakkillanju-a kajallawanju-a amwurawa cidi Galileye-aro masəna kəji dabbaryeyeno. ²² Fero Ya Hirudiyaye ise bikke kirandənniya, Mai Hirudus-a kusottowanju-a ye karwunja jauru kəjiyeno. Mai Hirudusse ferodəro: «Awi yaye ronəm cəraanadəa suwore niro njikke!» yeno. ²³ Kansu juwune tiro: «Kore! Awodə reda cidiniyero walyeno yaye, niro njikki,» yeno. ²⁴ Daji ferodə culuwe yanjuro: «Yani, awiro tia korəkki?» yenniya, Ya Hirudiyaye: «Kəla Yahaya Kasalamaye!» yeno. ²⁵ Sadəman ferodə dəgalje na Maidəyero walde tiro: «Wuro kərmamaro kəla Yahaya Kasalamaye curo buwuruyen simiya, raakko!» yeno. ²⁶ Maidə

* **6:11** 6.11 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai.

† **6:21** 6.21 Ya Hirudiyaye sanju kadio - Sanju kənnasar fandoye kadio.

karwunju jauro kuttu yaye, kansi bonju-a kusottowanju-a nangaro ferodero daptuwu cəraanni. ²⁷ Sadəman kowonanju laaro wada ce kəla Yahayayedəa cuwudo yeno. Kowonadə leje kosolan kəla Yahayaye kamje ²⁸ kəlanjudəa buwurulan cuwude ferodero kaino, ti ye ngoje yanjuro kaino. ²⁹ Fuwurawa Yahayaye lawar adəa fangeranniya, isane kaminnju ngojane caade kauriro casakke sənayera.

Isaye am dəwu uwu ambadu

(Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

³⁰ Kəngayambadə na Isayen captane awo cadəna-a jiri jamaa alamjana-a sammaa tiro wulyeyera. ³¹ Isaye tayiro: «Arowo runde karaa na wunduma bawo laaro leniyo, tussowo!» yeno, dalilnjudə am kada kadami nanjaro isane waldai, har dama masəna dioyemaa cawandənni nangaro. ³² Daji tayi runja maararo ngasaye karaa na wunduma baworo leyera. ³³ Amma ledu cadilan am kada tayia carune asujane bəla samman caluwe silan cagase tayin fuwunno nadəro leyera. ³⁴ Isa maaradən jəpkenniya, jama kada captanadəa cure tayia njunoyeno, tayi alama dimiya səni bawoa gai nangaro. Daji awo kadan tayia alamdu badiyeno. ³⁵ Dunia ləmgenniya, fuwurawanju isane tiro: «Na adə karaa bowu, koro dunia ye ləmjəna. ³⁶ Jamadəa salamme, bəla-a bəladəya-asoro leja awo kəmboye cesiwo!» yera. ³⁷ Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kəmboye tayiro yowo!» yeno. Tayiye: «A! Leniye kəmbo dinariyus[‡] yer yindia yiwiye tayiro yiye wa?» yera. ³⁸ Isaye: «Burodi ndawu taw? Lenowo ruiwo!» yeno. Lejane kerunniya, tiro: «Uwu buni yindi-a,» yera. ³⁹ Daji Isa wada ce jamadəa yakca kəwu kəwuro kəla kajim kəriyen napca yeno. ⁴⁰ Adəgai amdə yaktane laa mia mia, laa fiwu fiwuro napkera. ⁴¹ Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadəyen gənayera. Koro buni yindidə yea tayi sammaro dagaryeyeno. ⁴² Tayi samma jawune kulyera. ⁴³ Fuwurawadə gaptowo burodiye-a buniyee-aa capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəro. ⁴⁴ Am burodi adəa jawunadə kongwa dəwu uwu.

Isaye kəla ingiyen silan ledu

(Mat 14.22-36; Yah 6.16-24)

⁴⁵ Sadəman Isa fuwurawanjudəa cakke tin fuwunno bərəmdəa koja ci todəro bəla Baitsaidayero lejaro maararo kasargawo, ti ye jamadəa salamji yeno. ⁴⁶ Tayia salamgenniya, moduwa dioro kəla kau kuruwuyero giwa. ⁴⁷ Kəngal kikkurənniya, maaradə dawu ingiyen, Isa ye ti tilonju lok kəla kauyen. ⁴⁸ Karuwa dunoa nangaro fuwurawanju kiaddin fuwuro lejairo kirunniya, Isa sa yakku buneyen kəla ingiyen silan nanjaro kadio. Karənnjayen kodu cəraana duwon, ⁴⁹ Isa kəla ingiyen silan ledu cədidəa kerunniya, kaime kam nunaye cane burwu kesakko. ⁵⁰ Tayi samma tia caruna ye, karwunja kamdəna ye. Sadəman Isa tayiro manajiye: «Karwundo gerowo, wuma! Bare rinuwwi!» yeno. ⁵¹ Daji tayiro kəldiye maaradəro kərgaanniya, karuwadə gəm nəmgəno. Tai dajane ajapcana, ⁵² dalilnjudə maana lamar burodi uwuyedəa asujanni, kəlanja tikkerəna nangaro.

[‡] 6:37 6.37 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

⁵³ Daji bərəmdəa faljane koyeranniya, cidi Gennesarettero isane maaradəa kekkerə. ⁵⁴ Maaradən jəpkeranniyama, am cididəye Isaa asuyera. ⁵⁵ Adəgaima amdə cagase cididə ngaro tatardagane amnja dondiso kəla bənaramnjayen ngojane ndara yaye na ti mbeji fanjanadəro njado badiyera. ⁵⁶ Bələdeya, bi bəla, bi bəla kuloye, biya ndara duwon na lejəna ngasoro am dondisodəa ngojane cawudəne ci kalwunjuye runju lejaro tia lowoyera. Am kalwunjudəa lejana samma ngayera.

7

Tayir-a tayir gəni-a (Mat 15.1-20)

¹ Farisawa-a maləmba Attauraye laa-a Jerujalemlan isane na Isayen capkadaranniya, ² fuwurawanju laa mukkonja tayir gəni bəri jawui kero, maananjudə mukkonja tuljanni. ³ Wotte Farisawadə-a yaudiya samma-a ada amwurawanjaye jaane mukkonja kalkallo tuljannia, kəmbo jawuiwawo. ⁴ Kasuwulan isaiya, kasaldannia, kəmbo jawuiwawo. Koro ada gade kada cadana cadi mbeji, gəmdowolom so, tasa so, kulo so tulda gai. ⁵ Daji Farisawa-a maləmba Attauraye-aye Isaro: «Awiro fuwurawanəmdə ada amwurawayedəa koljane mukkonja tayir gənin kəmbo jawuidə?» cane tia keworo. ⁶ Isaye tayiro: «Nayi mənafəkkaso, awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen kəlandon wuljənədə jire, kitawulan ruwuwadadə gai. Tiye:

“Jama adə cilan wuro daraja sadi,
amma karwunjan nanin kuruwujana.

⁷ De sullo wua ambənsagai,
alamdunjadə wada kambe,”† cənna.

⁸ Wada Alaye kolluwe ada kambe gawwa.»

⁹ Koro tayiro: «Fagat, wada Alaye wanuwe adando garo jauru nonuwwa! ¹⁰ Kuren Nawi Musaye: “Bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!”† koro “Kam duwon bawanju bi yanjua bassənamadə, tia roro ceyeso!”† cənna. ¹¹ Amma nayiye: “Kam bawanju-a yanju-aro: ‘Awo nanin nuwandoro təmanuwwadəa Alaro gənaakkəna,’ cənia, ¹² bare gadero bawanju-a yanju-aro banajəgənni,” nuwi. ¹³ Adəgaima adando tatarnuwe mana Alayedəa bowuro kalakkew. Koro awo kada jiri adə gai diwi,» yeno.

¹⁴ Daji Isa walde jamadəa nanjuro bowoje tayiro: «Nayi samma fanowo, asunowo! ¹⁵ Awima awo deyalan curo kambero ngaye kamdəa tayir gəniro cədimə bawo, amma awowa curo kamben caluwidə, tayima kamdəa tayir gəniro cadi wo. ¹⁶ [Kam səmonjuamadə fanjo!]] ¹⁷ Isa jamadəa kolje fadoro kərgaanniya, fuwurawanjudə kəla misal adəyen tia keworo. ¹⁸ Isaye tayiro: «A! Nayi ye kəla jakkadaa wa? Awi yaye deyalan curo kambero ngaanadə kamdəa tayir gəniro cədiwaworo nonuwwi wa? ¹⁹ Dalilnjudə karwunjuro gəni, curonjuro ngaye tiyinjuyen culuwi,» yeno. Adəgainin kəmbo samma halallo asuyeyeno. ²⁰ Isaye walde tayiro: «Awo curo

kamben culuwidə, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo. ²¹ Dalilnjudə niadiwi so, jarawa so, nambawu so, kam njejo so, ²² kənjəna so, mangar so, nankəlado so, curoyindi so, nanjane so, nandəri so, ngadar so, rokura so, hangalnambu so karwu kamedəman caluwi. ²³ Awo diwi ani samma curo karwudəyen caluwe kamdəa tayir gəniro cadi,» yeno.

Kamu lardu kərdiyaye ser Alaye fando
(Mat 15.21-28)

²⁴ Daji Isa cije nadəa kolje lardu bəрни Tirre-a Sidonne-ayero* leyeno. Bare wunduma ti mbejiro asujənni fado laaro kərgawo, amma gəradunjudə yojənni. ²⁵ Kamu laa feronju kəlayakku karuwaa lawar Isaye fangenniya, ise fuwunjun tungurumgeno. ²⁶ Kamudə lardu Gəresse tia cidi Siri-Fenisiyelan kesambo. Daji Isa sedandəa feronjulana dujoro tia ngəwuro lowoyeno. ²⁷ Isaye tiro: «Kolle burwon yalla jawo kulja, kəmbo yallayedəa ngonəme kərisoro njodə jussənni!» yenniya, ²⁸ kamudə tiro kalakciye: «Aaa, Kəma. Adə yaye kərisodəma kəmbo yalla koljane cidiro cukkurunadəa jawui,» yeno. ²⁹ Daji Isaye tiro: «Kəla mananəm adəyen lene, sedandə feronəmlan culuwuna,» yeno. ³⁰ Adəgaima kamudə fadoro walladanniya, feronju kəla dəgəllen bowada nayeyeno, koro sedandə tilan culuwuna.

Isaye kam muwa ye, kəgənji ye isangaduwu

³¹ Daji Isa lardu bəрни Tirredəa kolje cidi bəрни Sidonneyen koje bərəm Galileye cidi Bəlamewudəyero kadio. ³² Nadən tiro kam laa muwa ye, kəgənji ye cakkude Isaa lowojane mukkonju tiro gənajuwo yera. ³³ Isa kamdəa dawu am captanayen səgəriro kittuluwunniya, ngulondonju curo səmo yindi kamdəyero cakke lallari təwaje təlam kamdəyea leyeno. ³⁴ Daji Isa kəla samero sapce captiye sinje: «Efata!» yeno, maana efatayedə fərəmdəne. ³⁵ Sadəman səmo kamdəye fərəmdə, awo təlamnjuro mana dapcəgəna ye wuide, farakko manadu badiyeno. ³⁶ Isa amdəro wada ce bare wundumaro wuljaganni yeno. Amma wada ce sapciyi yaye, cayemaa kojənarə manajaidəma. ³⁷ Amdə jauro naa kojənarə ajapcane: «Awisoa kalkallo cədəna, har muwasoa fanjairo cədi ye, kəgənjiyoa manajairo cədi ye!» canı.

8

Isaye am dəwu dewu ambadu
(Mat 15.32-39)

¹ Yim anin caye gai jama kada na Isayen mbeji, koro awima kəmboye nanjan bawo. Daji Isa fuwurawanjua nanjuro bowoje tayiro: ² «Jama kada adəa njunokkəna, dalilnjudə ku rokkonilan kawunja yakku, koro awima kəmboye nanjan bawo nangaro. ³ Kənanjaa duwon tayia fannjaro lejaro salamməkkia, jawallan dunonja baworo walji, laanja kuruwun isana nangaro,» yeno. ⁴ Fuwurawadəye tiro: «Ndarən gəle karaa adən kam rakce kəmbo cuwande jama ania ambaji?» yera. ⁵ Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cəne kiworənniya, tiro: «Tulur,» yera.

* 7:24 7.24 lardu bəрни Tirre-a Sidonne-aye - Lardu kərdiyaye.

⁶ Daji Isa jamadæa cakke cidin napkera. Burodi tulurdæa ngoje Alaro ardiyenniya, fæsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadæyen gænaja cæne fuwunjan gænayera. ⁷ Buni sanana ye nanjan mbeji. Isa bunidæ yea ngoje Alaro ardiyenniya, fuwurawanjuro ce fuwu amdæyen gænaja yeno. ⁸ Jamadæ jawune kulyera. Fuwurawadæ gaptowodæa capkeranniya, jowo kalaram tulur kesæmbæro. ⁹ Nadæn am alama dæwu dewu gai mbeji. Daji Isa jamadæa salamgennyama, ¹⁰ ti-a fuwurawanju-a maararo ngasaye cidi Dalmanutayero leyera.

Alama sameye mada

(Mat 16.1-4)

¹¹ Daji Farisawa laa isane kambiwu Isaro njæddo badiyera. Tia rijapturo alama laa sameye tayiro fælejuworo mayera. ¹² Amma Isa captiye sinje: «Awiro am jaman adæye alama majaidæ? Jiremaro nayiro wulnjagakki, alama fima am jaman adæyero fælediyiwawo,» yeno. ¹³ Daji tayia kolje maaradæro walde ngaye bæræm falje kanji todæro koyeno.

Yis Farisawa-a Mai Hirudus-aye

(Mat 16.5-12)

¹⁴ Fuwurawadæ ngessane burodi ngojanni. Burodi fal curo maaradæyen gænia, nanjan awo kæmboye bawo. ¹⁵ Isa sæmonja kasse tayiro: «Yis Farisawaye-a Mai Hirudusse-aro hangal gænanowo!» yeno. ¹⁶ Tayidæ kattenjan kæla burodinja bawoyen mana badiyera. ¹⁷ Isa adæa asuje tayiro: «Awiro kæla burodi nandon bawoyen mananuwidæ? Ra, kua yaye ruwe asunuwwi wa? Nayi kæla tikkerænaa wa? ¹⁸ Simndæa duwon ruwwawo wa? Sæmondæa duwon fanuwawo wa? Ra, nayi ngeskada? ¹⁹ Burodi uwu am dæwu uwuro fæsakkeyekkæniya, gaptowodæn jowo ndawu yimbæruw?» yeno. Tiro: «Mewun yindin,» yera. ²⁰ Isaye: «Koro burodi tulur am dæwu dewuro fæsakkeyekkæniya, gaptowodæn jowo kalaram ndawu yimbæruw?» Tiro: «Tulur,» yera. ²¹ Daji tayiro: «To, kua yaye asunuwwi wa?» yeno.

Isaye kambu isangaduwwu

²² Isa-a fuwurawanju-a bæla Baitsaidayero kadiranniya, am laa kambu laa cawude Isaa lowojane kamdæa lejo yera. ²³ Daji Isa mukko kambudæyæa cædane tia jeje ngawo bælayero kittuluwo. Simnjuro lallæri tæwajiye tiro mukko gænajiye: «Awo laa rumi wa?» cæne tia kiworo. ²⁴ Kambudæ kæla sapce: «Aaa, am rukki, amma alamanja kæska dadajai gai,» yeno. ²⁵ Koro Isa walde simnjuro mukko gænayeyenniya, ricce sim cuwande awiso farakko curuiro walyeno. ²⁶ Daji Isaye: «Bare bæladæmaro waldæme ngaammi!» cæne kamdæa salamje fadoro lejo yeno.

Biturussæ Isama Almasiwu Alayedæ woro asudu

(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

²⁷ Isa-a fuwurawanju-a bæladæyaso cidi bæрни Kaisariya Filifiyen dasaanadæro leyera. Kæla jawallen duwon, Isaye fuwurawanjuro: «Wunduro wua amsodæ ngosera?» cæne tayia kiworo. ²⁸ Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama cani, laa ye Nawi Iliya cani, laa ye nawiya kureye falnja cani,» yera. ²⁹ Daji Isa walde: «Nayidæ, wunduro wua ngosew?» cæne tayia kiworænniya, Biturussæ: «Nima Almasiwudæ

wo!» yeno. ³⁰ Amma Isa səmonja kasse tayiro bare wundumaro ti wunduro wuljaganni yeno.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

³¹ Koro Isa fuwurawanjuro Ala kajarjəna *Tada Kambedə kuttu tai daje cane amwurawa-a wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a tia wajane roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji cəne tayia alamdu badiyeno. ³² Adəa federo tayiro wulyeyeno. Biturus tia səgəriro cuttuluwe tiro njəkkado badiyeno. ³³ Amma Isa suworde fuwurawanjua kirunniya, Biturusso jəkkade: «Nani kolle, Yiwulis! Awo karwunəmlan tammadə Alaye gəni, kambel!» yeno.

³⁴ Daji Isa jamadə-a fuwurawanju-aa nanjuro bowoje tayiro: «Kam laa wua ga cəraanaa, mərədu kəlanjuye wajo kəskanju karmoye* ngojo wua səga. ³⁵ Dalilnjudə wundu duwon ronju řiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon wu-a kawuři kəji Alaye-a nangaro ronju cuwatkenamadə ronjudəa cəřiwi. ³⁶ Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda riwanju? ³⁷ Awi gəle kam ce ronju cuwandı? ³⁸ Wundu duwon jaman diwi Alaro nan'ansi njəddoye adən kəla wu-a manani-ayen nangujənamadə, Tada Kambedə ye daraja Bawanjuyen malaiyawa sameye-a rokko isiya, tia nanguji,» yeno.

9

¹ Koro Isa walde: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, nodo bargaa Alaye kənduwoaro walde isi carui,» yeno.

Kalmaram: Tada Kambe

Alama kərwu yer uwu gai kawu Bargaande Isa Almasiwu tambidəro, Nawi Daniyel kənnasimlan kuris Alaye-a malaiyawa kada kadami-aa kiro. Nawi Daniyel curui ngai duwon, alama adamgənayə laa curo fofou sameyen ise kuris Alayedəa nayeyeno. Ala tiro kənduwo-a daraja-a kərmai-aa ce jama duniaye samma tiro ambətkeyera. Kərmainjudə sawisoro dəgai, təmmaro ceriwawo. Kam kəlanjun Nawi Daniyel mana cədənədə tima Isa Almasiwudə wo.

Bargaande Isa ngəwuro kaala Tada Kambedən fəidade kəlanjua adamgənayə kuranjadəro ngoyeno. Awi maananjudə? Jiri awo kitawulan ruwuwadadə gai, Ala kajarjəna Tada Kambedə kuttu tai daje cane wurawa adinwu yaudiyaye tia wajane roro keyeso, koro kawu yakkua roaro walje ciyeno. Adəgaima ti biwu cədannidə biwu duniaye ngoje, har Ala ronju njodəa ardije ambo gawara kaino. Adəma nangaro Tada Kambedə nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji, koro ambo wowom gənaduwuye ye mbeji. Kiyama wakkajiya, Tada Kambedə duniaro walde ise jama duniaye sammaro shara cəddi.

Isaye darajanjua fəledu

(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

² Ngawo adəyen kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a Yahaya-a runjaa ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. Fuwunjan Isaye

* **8:34** 8.34 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

alamanju falde ³ kajəmunju ye bul fok tai daje yiyiljiro walyeno, jiri wunduma dunialan kare tulje rakce buljiwawodə gai. ⁴ Koro Nawi Iliya-a Nawi Musa-a tayiro fəledagane Isa-a jandedu badiyera. ⁵ Daji Biturusse Isaro: «Sayinna, andi na adən mbejidə jauru ngəla. Kolle ngurwo yakku lammiyo: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno. ⁶ Awo wuljidəmaa nojənni, tayi rijana nangaro. ⁷ Daji fofou ise tayia jakkeno. Curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia jauru raakkəna. Mananju fanowo!» yeno. ⁸ Sadəman memeyeranniya, Isa tilonju lon gənia, wundumaa carunni.

⁹ Kəla kaudəyen jəpcai duwon, Isa tayiro sapciye bare awo caruna adəa wundumaro wuljaganni, sai Tada Kambedə karmolan cijiya duwon yeno. ¹⁰ Tayi ye lamar adəa curonjan royera, amma awi maana karmolan ciduyedə woro kattenjan tawori kasarga. ¹¹ Daji fuwurawadəye tiro: «Awiro maləmba Attaurayedə sai Nawi Iliya burwoje isi* canidə?» cane tia keworo. ¹² Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya burwon ise awiso kalkallo kalakci. Awiro gəle kitawulan Tada Kambedə tai daje kuttu cane am tia rujane wajai ruwuwadadə? ¹³ Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isəna, koro awiso kuttu ronja cəraanaa tiro keddo, jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai,» yeno.

Isaye tada karuwaa isangaduwwu
(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Na fuwurawa gapcanadəyero kadiranniya, am kada kadami tayia dirijane kəljana, koro maləmba Attauraye ye tayiro kambiwu caddi kero. ¹⁵ Jamadə Isaa kerunniyama, tayi samma ajapcane cagase isane tia lewayera. ¹⁶ Daji Isaye fuwurawadəro: «Kəla awiyen tayi-a kambiwu diwi?» cəne tayia kiworo. ¹⁷ Curo jamadəyen kam laaye tiro: «Sayinna, tadani niro njukkudəkko. Ti karuwaa, sedandə tiro mana dapcəgəna. ¹⁸ Ndaran yaye karuwadə tia cədaia, tia cidiro bəp gəpce, cinju nga bilwua shərinju nalje suduji. Sedandəa dujaro fuwurawanəmba lowoyekkəniya, tayiro katkero,» yeno. ¹⁹ Isaye tayiro: «Am jaman adəyero kambərsenambuwo, har sawi gairo dawundon dəgakki? Koro sawi gairo nayia rannjakki? Tadadəa wuro sukkudowo!» yeno. ²⁰ Daji tadadəa tiro kekkudo. Sedandə Isaa kirunniyama, tadadəa bakce, kar kar loloje cidiro cure cinju nga bilwua fərwəryeno. ²¹ Isaye bawa tadadəyedəro: «Tən sawi gai adə tiro wakkajiyi?» cəne tia kiworo. Kamdəye tiro: «Gananjun. ²² Tia njejoro ngəwuro kannu so, ingi soro gəpcəgəna. Rangəmia, marne njunosane andia sasane!» yeno. ²³ Daji Isaye tiro: «A! Rangəmia? Kam duwon mərsajənamadəro awiso yoji!» ²⁴ Sadəman bawa tadadəye kowo sapce: «Mərsanjəkkəna, marne kambərsenambunin banasəgəne!» yeno. ²⁵ Isa am kada nadəro cagase isairo kirunniya, sedandəro jəkkade: «Nima sedan muwa kəgənjima, wada njikki, tia kolle luwe, bare gadero tiro ngaammi!» yeno. ²⁶ Daji sedandə burwu cakke tadadəa tai daje bakce fərdakce kolje kiluwo. Tadadə alama kamin gairo walje, har am ngəwuye: «Ti bawo, nuna!» yera. ²⁷ Amma Isa tia mukkyoen cədane sapkenniya, tadadə cije dayeno.

* 9:11 9.11 Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidəro, Nawi Iliya isi.

²⁸ Isa fadoro kërğaanniya, fuwurawanjuye runjan tiro: «Awiro sedandæa duda andiro katkerø?» cane tia keworo. ²⁹ Isaye tayiro: «Moduwan gænïa, jawal sedan jiri adæa duduye bawo,» yeno.

Isaye walde kæla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 17.22-23; Luk 9.43b-45)

³⁰ Daji Isa-a fuwurawanju-a nadæa koljane cidi Galileyen koyera. Isa wunduma nojiya cæraanni, ³¹ dalilnjudæ fuwurawanjua alamji nangaro. Tayiro: «Tada Kambedæa mukko ambero særæccagane tia roro ceyesi. Ngawo tia ceyesænayen kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno. ³² Amma fuwurawadæ mana adæa asujanni, koro tia kororo riyera.

Wundunja kura wo?
(Mat 18.1-9; Luk 9.46-50)

³³ Daji Isa-a fuwurawanju-a bærni Kafarnaambo kadira. Isa curo fadoyen duwon, tayiro: «Kæla awiyen jawallan kambiwu diwidæ?» cæne tayia kiworo. ³⁴ Amma tayi cinja kajanni, dalilnjudæ jawallan kambiwu kæla wundunja kura woyen cadæna nangaro. ³⁵ Daji Isa napce tayi mewun yindindæa bowoje tayiro: «Kam laa fuwumaro waldu cæraanaa, jama sammaye ngawoma-a wolodinja-aro waljo!» ³⁶ Daji tadaana laaa ngoje dawunjan isadayeyeno. Tadaadæa nganjiro ngoyenniya, tayiro: ³⁷ «Wundu duwon tadaana adæ gaia cunilan† cæmowonamadæ, wumaa sæmowo. Koro wundu duwon wua sæmowonamadæ, wua gæni, ti wua sunodænamadæa cæmowo,» yeno.

³⁸ Yahayaye Isaro: «Sayinna, kam laa sedanso cunæmlan duji kiruiyendeya, andia saanni nangaro, tiro dapkeyeie!» yeno. ³⁹ Amma Isaye: «Bare tiro dapkæwwi, dalilnjudæ wunduma cunilan awo ajabba cædidæ rakce diwini wuljiwawo. ⁴⁰ Awoa kam lawalamande gænïdæ kaande. ⁴¹ Wundu duwon nayi Almasiwuye nangaro ingi kænjayæ gæmdowolom fal njadænamadæ, jiremaro nayiro wulnjagakki, tæmmaro mukowanju fucciwawo.

Awiso njakke biwu dimiro hangal gænane!

⁴² «Wundu duwon tadawa sanana wua mærsasanaso aniye falnjaa cakke talje biwu cædidæ, kamdæye daunjuo kau neduram mafændi lujagane bærambo gæpcaanama tiro ngalwo. ⁴³ Mukkonæm njakke tallæme biwu dimia, tia kamme! Mukko yindia kannu tæmmaro nuiwaworo ngawodæroa, maskin ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo. ⁴⁴ [Curo jaannamayedæn kuri tiyidæa jawuidæ sanuiwawo, koro kannudæ ye tæmmaro nuiwawo.] ⁴⁵ Koro sinæm njakke tallæme biwu dimia, tia kamme! Si yindia kannuro nia gæptuwudæroa, dungu ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo. ⁴⁶ [Curo jaannamayedæn kuri tiyidæa jawuidæ sanuiwawo, koro kannudæ ye tæmmaro nuiwawo.] ⁴⁷ Koro simmæm njakke tallæme biwu dimia, tia kulaine! Sim yindia kannuro nia gæptuwudæroa, sim falla nodo bargaa Alayero ngaammama niro ngalwo. ⁴⁸ Curo jaannamayedæn kuri tiyidæa jawuidæ sanuiwawo, koro kannudæ ye tæmmaro nuiwawo.

† 9:37 9.37 cunilan - Isa nangaro.

⁴⁹ «Wunduso kannulan mandaaro walji.† ⁵⁰ Mandadə ngəla, amma kəlambo walyenoa, jiri fin gəle cayenju gairo walji? Adə nangaro nayi kəlando mandaaro wallowo, amando-a ye nanlewan dəgaiwo!»

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

10

Kambiwu kəla kamu dəptayen

(Mat 19.1-12)

¹ Daji Isa nadəa kolje cidi Yahudiyaye ngawo bərəm Jordaniyen dəganaro leyeno. Caye gai jama kada tiro captagane, koro walde tayia alamdu badiyeno. ² Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kam kamunju dəptadə halal wa?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Awi Nawi Musa nayiro wadaro njado?» yeno. ⁴ Tiro: «Nawi Musa kakkadu kamu dəptaye ruwunəme tia koldu kwaro amarjəgəna,»† yera. ⁵ Isaye tayiro: «Kəlakibbundo nangaro Nawi Musa wada adəa nayiro ruwungeyera. ⁶ Amma badiduramnin: “Ala tayia kongwa-a kamu-aro alakkeno.”† ⁷ “Dalil adəyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro kərđiye ⁸ tayi yindiso tiyi fallo waljai.”† Adəgaima kua adən fuwun tayidə yindi gəni, tiloro waljana. ⁹ Adə nangaro awo Ala kələnədəa bare kam firjənni!» yeno.

¹⁰ Tayi fadon duwon, fuwurawanju kəla mana adəyən tia keworo. ¹¹ Isaye tayiro: «Wundu duwon kamunjua dəpce gade niyajənədə tiro biwu cədde kənjəna cədəna. ¹² Koro kamu duwon kwanjua dəpce gade niyajənədə, ti ye kənjəna cədəna,» yeno.

Isaye yalla sananaro barga dəptuwu

(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejoro nanjuro cawudi duwon, fuwurawadə amdəa wusayera. ¹⁴ Isa adəa kirunniya, karwunju waje fuwurawanjuro: «Yalladəa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkəwwi! Nodo bargaa Alayedə am tayi gaiye nuwanja, diye! ¹⁵ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa Alayedəa kasaccənnidə təmmaro ngayiwawo!» yeno. ¹⁶ Daji yalladəa nganjuro ngoje kələnjaro mukko gənajiye tayiro barga dəpkeyeno.

Gariwu laaye ro sawisoye mada

(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Isa cije jawal kidanniya, kam laa cəgase ise fuwunjun tungurumje tiro: «Maləm ngəlama, awi dikke ro sawisoye* fandəkki?» cəne tia kiworo. ¹⁸ Isaye tiro: «Awiro wua ngəlaman bowosəmi? Ala gənia, wunduma ngəla bawo. ¹⁹ Wadawadəa nonəmma:† Bare ro kambe tuluwummi, bare kənjəna dimmi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, bare kamba jambanəme kəndanju bummi, bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!»† yeno. ²⁰ Kamdəye: «Sayinna, tən gananiyan wada ani sammaa gakkəna,» yeno. ²¹ Isa tia ninije kirawo. Tiro: «Awo

† **9:49** 9.49 kannulan mandaaro walji - Bonədə, tilaman kambərse kambe kibbaji. † **10:4** 10.4 SK 24.1-4 † **10:6** 10.6 Bad 1.27; 5.2 † **10:8** 10.7-8 Bad 2.24 * **10:17** 10.17 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo. † **10:19** 10.19 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. † **10:19** 10.19 NL 20.12-16; SK 5.16-20

fal nia maunjəna. Lene kəndanəm sammaa lade talaawaro ye, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno. ²² Kamdə mana adəa fangenniya, ti jairo gariwu nangaro fəkkanju kərje karwu kuttuaro sapkadan.

²³ Isa memeje fuwuranjuro: «Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonju jairo jau, diyel!» yeno. ²⁴ Fuwurawadə mana adəa ajapkerə. Amma Isa walde tayiro: «Tadawani, nodo bargaa Alayero ngawodə jairo jau! ²⁵ Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudəro karimoye cuwuri riwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁶ Fuwurawadə cayemaa kojənarə ajapcanə amanjarə: «Assha! Adəgaia, wundu gəle njəkkawo cuwandi?» yera. ²⁷ Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro gəni. Alaro awiso yoji!» yeno. ²⁸ Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia njəgaiyena,» yenniya, ²⁹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma cuni-a kawuri kəji Alayedə-a nangaro fado, bi yeiya, bi kanna, bi bawa, bi ya, bi yalla, bi kulo koljənadə ³⁰ dunia adəman fado, yeiya, kanna, ya, yalla, kulo gadegade mia mia kuttu-ason cuwandiawoma bawo. Koro leira wakkajiya, ro sawisoye ye cuwandi. ³¹ Amma am burwoye ngəwu daryeyero waljai, koro daryeye ye burwoyero waljai,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)

³² Isa-a fuwuranju-a jawal Jerujalembe ngojana duwon, Isa tayin fuwunno ledu cədi. Fuwurawadə ajapcana, koro am tia jagaisodə ye rijana. Koro Isa walde mewun yindindəa səgəriro cuttuluwe awo tiro fuwun wakkajiyidəa tayiro wulduwu badiyeno. ³³ Tayiro: «Fanowo, Jerujalembo leniye, Tada Kambədəa mukko wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-aro sərəccagane shara ro tuluwoye tiro cadde mukko kərdiyayero casakke, ³⁴ tayi ye tia rujane tiro lallari təwajagane kirwolan jajarjane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye
(Mat 20.20-28)

³⁵ Daji tadawa Jabadiye Yakuba-a Yahaya-a na Isayero isane tiro: «Sayinna, awo njuworiyemadəa andiro saddəmiya, rayiye!» yera. ³⁶ Isaye tayiro: «Awi nayiro njaddəkkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. ³⁷ Tiro: «Marne, kərməinəm darajaa fandəmiya, kolsane nammiyo, fal kəmboramməmlan, fal ye wailanəmlan!» yera. ³⁸ Isaye tayiro: «Awo koruwwadəmaa nonuwwi. Ranguwe kənjaram yakkidən yawi wa? Koro ranguwe kasala dikkidəa diwi wa?»[†] cəne tayia kiworənniya, ³⁹ tiro: «Aaa, rangiye!» yera. Isaye tayiro: «Kənjaram yakkidən yawi ye, kasala dikkidəa diwi ye. ⁴⁰ Amma kəmborammilan so, wailanilan so naptadə, wu gəni kambo amargəkki, na anidə am tayiro dabbar-gaadaye,» yeno. ⁴¹ Fuwurawa mewu gapcanadə adəa fangeranniya, Yakuba-a Yahaya-aro gərgəyeyera. ⁴² Daji Isa tayi sammaa bowoje tayiro: «Nonuwwa, curo jama kərdiyasoyen am duwon jama tayia maiyaro ngojanasodə talaawanjaa jairo raccaana, koro fuwumanjaso ye amnjaro kənduwo fəlejagai. ⁴³ Amma dawundon ngai gəni. Wundu duwon dawundon kuraro waldu cəraanamadə wolodindoro

[†] **10:38** 10.38 kənjaram-a kasala-a - Bone nja.

waljo! ⁴⁴ Koro wundu duwon fuwumandoro waldu cëraanamadë karea nayi sammayero waljo! ⁴⁵ Awoa Tada Kambedëma tiro nanwolodi caddoro gëni kadio, nanwolodi cëdo ronju co am ngëwu merujoro kadio,» yeno.

Isaye kambu laa cunju Bartimawus isangaduwu
(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Isa-a fuwurawanju-a bëla Jerikoyero kadira. Jama kada-a rokko Jerikolan keluwunniya, kambu laa cunju Bartimawus tada Timawusse ci jawallen napkada lowo cëdi mbeji. ⁴⁷ Isa kam Najaratte dë kojiro fangenniya, kowo saptu badije: «Isa, Tada Mai Daudaye, S wua njunosëne!» yeno. ⁴⁸ Am ngëwu tiro jakkade mëdëk napco yera, amma cayea kojënaro kowo sapce: «Tada Mai Daudaye, wua njunosëne!» yeno. ⁴⁹ Daji Isa daje: «Tia bowonowo iso!» yeno. Kambudëa bowojane: «Bare tëma kollëmmi! Cine nia bowonji,» yera. ⁵⁰ Kambudëa awonju jaktuye gëpce cije na Isayero kadio. ⁵¹ Isaye tiro: «Awi niro njëddëkkiya, raam?» cëne tia kiworo. Kambudëa: «Sayinna, sim fandëkkiya, raakko!» yeno. ⁵² Daji Isaye tiro: «Lene, kambërsenëm nangaro njëkkawo fandëmma!» yeno. Sadëman sim cuwande jawallan Isaa ga badiyeno.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

11

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo
(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19)

¹ Jerujalembo karënjane gëre bëlawo Baitfaje-a Baitani-aye na Kau Jaitunnedëro kadiranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode ² tayiro: «Bëla fuwundoyedëro lenowo! Ngawuwiyama, koro kutta wunduma tiro ngalte juwanni tuwada nagëwi. Fërangowo kudowo! ³ Kam laaye nayiro: «Awiro adëa diwi?» cënia, tiro: «Këmadë tilan mëradunjua, kërmama kalakci,» wulgënowo!» ⁴ Daji lejane kuttadë lailan ci fadoyen tuwada nayeyera. Kuttadëa fërakcai duwon, ⁵ am laa nadën daadaye tayiro: «Awi diwi? Awiro kuttadëa fërangowi?» yera. ⁶ Jiři Isa tayiro wuljëgënadë gairo jaawu cadëne amdë ye tayia kolyera. ⁷ Daji kuttadëa* na Isayero cawude kalwunja këladëro ferjagane Isa juwane napkeno. ⁸ Jama kada ye kalwunja këla jawallen feryera, laa ye ngëlai karaan kamjanadëa sërëtkëra. ⁹ Am fuwu gëjjana so, ngawonnju jaana so kowo sapcane: «Hosanna!† Bargaa ti cu Këmandeyen isimadë! ¹⁰ Nodo bawande Mai Daudaye isimadëa bargaa! Hosanna, Mai Samemaro daraja tio!»† canı. ¹¹ Adëgaima Isa Jerujalembo ise Fado Alayero kërgawo. Awiso kirunniya, dunia lëmjëna nangaro, tayi mewun yindindë-a rokko caluwe bëla Baitaniyero leyerä.

Isaye ya tarmuye baskudu
(Mat 21.18-22)

¹² Wajënanjua Isa fuwurawanju-a bëla Baitaniyelan keluwunniya, këna tia kida. ¹³ Kuruwun ya tarmuye kalunjua kirunniya, waneye

§ 10:47 10.47 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. * 11:7
11.7 kuttadëa - Noduwuram Isa mai gai rokura bawoa Jerujalembo këlewan ngayiye. † 11:9
11.9 Hosanna - Alaa yungoriyo! † 11:10 11.9-10 Jaw 118.25-26

tada cuwandi cəne nadəro kadio. Kadinniya, kalu gənia, awima cuwandənni, dalilnjudə sa tarmuye gəni nangaro. ¹⁴ Daji Isaye tarmudəro: «Bare wunduma gadero tadanəm juwunni!» yeno. Koro fuwurawanju adəa fangera.

Isa Fado Alayen

(*Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Yah 2.13-25*)

¹⁵ Daji Isa-a fuwurawanju-a Jerujalembo kadira. Isa balballa Fado Alayero ngaye ladomaso-a njuwomaso-aa dudu badiyeno. Tewur wuri canjimasoye-a napturam tattawar ladomasoye-aa təmbalje ¹⁶ wundu yayero Fado Alayedəyen karea kodu dapkeyeno. ¹⁷ Daji jamadəa alamje tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidəa fado moduwaye jama dunia sammayelan bowojai,”† amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»† yeno. ¹⁸ Wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a adəa fangeranniya, jawal Isaa njejoye madu badiyera. Isaa rijana, dalilnjudə jama samma alamdunjudəa ajapcana nangaro. ¹⁹ Dunia ləmgenniya, Isa-a fuwurawanju-a bərnidən keluwo.

²⁰ Wajənanjua suwa ləp jawaldəyen kojai duwon, ya tarmuyedəa har fərdunjuro ngau ngamjəna kero. ²¹ Daji Biturus takce Isaro: «Sayinna, akko rui! Tarmu baskunəmmadə ngamjəna!» yeno. ²² Isaye tayiro: «Alaa mərsanowo! ²³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon kau kuruwu adəro: “Cine bərəmbə fidəgəne!” cəne karwunjun shekku baworo awo wuljənadə wakkajiro mərsajiyə, wakkaji. ²⁴ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, awi yaye moduwalan koruwiya, tia fanduwwaro mərsanowo, kaandoji. ²⁵ Moduwaro danuwwa duwon, kam laa karwun tawwaa, tia gawurnowo! Bawando Mai Samema ye biwundo gawurnjagai. ²⁶ [Amma tia gawurnuwwia, Bawando Mai Samema ye biwundo gawurnjagaiwawo.]»

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(*Mat 21.23-27; Luk 20.1-8*)

²⁷ Koro Isa-a fuwurawanju-a waldane Jerujalembo kadira. Isa curo Fado Alayen dadaji duwon, wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa-a nanjuro isane ²⁸ tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo awo ania dioyedəa njo?» cane tia keworo. ²⁹ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki, wuro jaawudəa sewo. Siwia, wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa nayiro wulnjagakki. ³⁰ Kasala Yahaya jamaro cəddənədə, sameyen kadio ra kamben? Wuro jaawudəa sewo!» yeno. ³¹ Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori. ³² Amma “kamben” wulliyə wa?» yera. Adəa wuldunjadə, jamadəa rijana, dalilnjudə am samma Yahaya nawiro ngojana nangaro. ³³ Daji Isaro: «Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

12

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye
(*Mat 21.33-46; Luk 20.9-19*)

¹ Daji Isa misalnin wurawa adinwuyesoro manaduwwu badiyeno. Tayiro: «Kam laa jərwu inabbe cəde garje curodən bəlaa ingi inabbe tuluwoye laje soro kuruwu juworoye kidando. Daji jərwudəa jərwwu laaro aḡərijiye bəlawuroro sapkada. ² Sa fərdoye kidənniya, nuwanju cuwandoro kəreanju laaa na jərwwudəyero kinodo. ³ Amma jərwwudə tia cadane bakcane mukko dea duyera. ⁴ Koro walde kərea gade kinodo. Ti yea cadane kəlanju bakcane tia basaryera. ⁵ Koro walde kərea gade kinodənniya, tia roro keyeso. Koro kəreawa gade kada kinodo. Laanja bakkerə, laanja keyeso. ⁶ Kamnju falma tiro gapcuwo, tadanju jauro cəraanadə. Darye tiye: «Tadaniro daraja cadi,» cəne tia nanjaro kinodo. ⁷ Amma jərwwudə kattenjan: «Adəma warasamadə wo! Arowo tia yejiyo, warasadə kaandero walji!» yera. ⁸ Daji tia cadane roro ceyese ngawo jərwwudəyən gəpkera. ⁹ To, kəma jərwwudə awi cədi? Ise jərwwu ania roro ceje am gadero jərwwunjudə ci. ¹⁰ Awo kitawulan ruwwada adəa kəranuwwi wa?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənadə wo.

¹¹ Adə kəndo Kəmandeye,
andiro jauro ajabba!”†

¹² Jawal tia taye majai duwon, jamadəa riyera, dalilnjudə kəlanjaman misaldəa kidoro asujana nangaro. Daji tia koljane sapkadara.

Kambiwu kəla akki njoyen

(Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Daji wurawa adinwuyesodə Isaro curo mananjuyen bəlaa lajaa cane Farisawa laa-a am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro kenodo. ¹⁴ Kadiranniya, tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, wundumaa rinəmbawo yero noniyena, dalilnjudə gayirəmbawo, jawal Alaye kalkallo yikkərami nangaro. To, Kaisarro* akki njodə halal ra haram? Yiye ra bare yiyende?» cane tia keworo. ¹⁵ Amma Isa nanmənafəknjadəa asuje tayiro: «Awirowo wua rijamsuwi? Wuro dinariyus† sukkudowo rukke!» cəne ¹⁶ dinariyus tiro kekkudo. Tayiro: «Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Kaisarre,» yera. ¹⁷ Daji Isaye tayiro: «Awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro awo Alayedəa Alaro yowo!» yeno. Adəgaima tia jauro ajapkerə.

Kambiwu kəla cinowo duniayen

(Mat 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸ Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidə, na Isayero isane tiro koro cadde: ¹⁹ «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa yanjugəna tada bawo bawoje kamu koljia, kamu yanjugəna faccəḡənayədəa niyajo yanjugənarə kaduwu majuwu!”† ruwujəna. ²⁰ Akko yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin bawoyeno. ²¹ Yindiyədə ye kamudəa niyaje tada cuwandənnin bawoyeno. Yakkuyədə ye ngai.

† 12:11 12.10-11 Jaw 118.22-23 * 12:14 12.14 Kaisar - Gomna kura Rombe. † 12:15 12.15 dinariyus - Wuri tilan akki biyajai. † 12:19 12.19 SK 25.5

²² Adəgaima tayi tulusdə tada cawandənnin bawoyera. Darye kamudə ye bawoyeno. ²³ To, tayi tuluso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

²⁴ Isaye tayiro: «Dalil nayi fattuwuwayedə, kitawu bi kənduwo Alaye nonuwwi, mare? ²⁵ Karmolan cijaiya, larusa so, niya so cadiwawo, tayi alama malaiyawa samelan dasaanadə gairo waljai.† ²⁶ Koro karmon cidudə, Attaura Nawi Musayen kəranuwwi wa? Kitawulan na kannu dawu kəska cambiyedən Alaye Musaro: “Wuma Ala Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-a wo,† cənna. ²⁷ Ti Ala am nunaye gani, am roaye, diye! Nayidə tai danuwe fattuwuwwa!» yeno.

Wadawa samman finja kura wo?

(Mat 22.34-40)

²⁸ Maləmba Attauraye falnja isəna kambiwunjadəa kəranji duwon, Isa tayiro jaawu ngəla cinaro asuyenniya, tiro: «Wadawa samman finja kura wo?» cəne tia kiworo. ²⁹ Isaye tiro: «Sammaro kura wodə, tima: “Jama Israyilawuye fanowo, Ala Kəmandədə ti tilonju lok. ³⁰ Ala Kəmanəmba karwunəm ngan, ronəm ngan, hangalnəm ngan, dunonəm ngan raye!”† ³¹ Koro yindiyedə: “Kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!”† Wadawa aniro kura wo gade bawo!» yeno. ³² Maləm Attaurayedəye tiro: «Jirenəm, sayinna! Awo wulləmmadə fagat: Aladə ti tilonju. Ti gənia, Ala gade bawo. ³³ Tia karwunəm ngan, hangalnəm ngan, dunonəm ngan raame kəmaskinəm yea kəlanəm gairo rawodə, layaso-a sadaaso-a sammaro kura wo!» yeno. ³⁴ Isa maləmdə hangal kəjiaro juwarcəgəna kirunniya, tiro: «Ni-a nodo bargaa Alaye-a kattendo kuruwu gəni!» yeno. Ngawo adəyen wunduma cinju mudu kaje tiro koro gade cəddənni.

Almasiwudə Tada Mai Daudəye

(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Fado Alayen Isa jamadəa alamdu cədi duwon, tayiro: «Ndayilan maləmba Attaurayedəye Almasiwudə Tada Mai Daudəye§ canidə? ³⁶ Mai Dauda kəlanjuma Ruhu Alayen manaje: “Kəmandəye Kəmaniro: ‘Namme kəmborammilan duwon, kəladowanəmba cidiya sinəmbəro yakkəkko!’ cənna.”† ³⁷ Mai Dauda kəlanjuma tia Kəmalan bowojənadə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?» yeno. Jama jauru kada karwu kəjiaro tia kəranjai.

Hal maləmba Attauraye

(Mat 23.1-36; Luk 20.45-47)

³⁸ Curo alamdunjuyen Isaye: «Maləmba Attaurayero hangal gənanowo! Kalwu kuruwua dadadu caraana, koro kasuwulan lewa darajaa-a ³⁹ dandallan bi masəna kuralan na darajaa-a jaumaro caraana. ⁴⁰ Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa jawui ye, halnja gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərjai ye. Am aniye ajawunja leiran jauru kura!» yeno.

† **12:25** 12.25 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † **12:26** 12.26 NL 3.6 † **12:30** 12.29-30 SK 6.4-5 † **12:31** 12.31 Lew 19.18 § **12:35** 12.35 Tada Mai Daudəye - Kaduwu Mai Daudəye, kaala Almasiwu Alaye. † **12:36** 12.36 Jaw 110.1

Sadaa kamu kwa faccəgənaaye

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Isa karən sanduwu sadaa fidaaramben napkenniya, jamadə curo sanduwudəyero wuri fijagai lawarji duwon, arsiyiwu kada isane wuri ngəwu fijagai kiro. ⁴² Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye ise gursu kime* yindi fiyeyeno. ⁴³ Daji Isa fuwurawanjua bowoje: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu ngudi kwa faccəgənaa adə sadaa am gadeye sammaa kojənaro fijəgəna. ⁴⁴ Tayi samma arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti ngudi duwon kəndanju sammaa fiyeyeno. Awo ronju riwoye ngaa fiyeyeno,» yeno.

13

Jawawi Isaye

kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen

(Mat 24.1-44; Luk 21.5-38)

¹ Isa Fado Alayen luwo cədi duwon, fuwurawanjuye fal tiro: «Sayinna, akko rui kau ani-a soro ani-a jaumaro ajabba!» yeno. ² Isaye tiro: «Soro mafəndi mafəndi ania rumma, gəna? Kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.

Badiduram boneye

(Mat 24.3-14; Luk 21.7-19)

³ Isa kəla Kau Jaitunnen na Fado Alaye turuidən napcəna duwon, Biturus-a Yakuba-a Yahaya-a Andarawus-a runjan isane tiro: ⁴ «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro awo ani sammaye sanja cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo. ⁵ Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni! ⁶ Am ngəwu cunilan* isane: “Wuma ti wo!” cane am kadaa cawatki. ⁷ Kəriwu na karənso-a kuruwuso-alan nukcənaro fanuwiya, bare hangalndo cijənni! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənəni. ⁸ Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. Cidi ye na gadegaden loloji, koro kəna ye na naro ngayi. Awo ani samma badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejəna gai.

⁹ «Hangal gənanowo! Fuwu majilissero njasade dandalsolan kowonjai, koro wu nangaro fuwu gomna so, mai soyen danuwi, tayiro shedaro walloworo. ¹⁰ Adəgaima sai kawuri kəji Alayedə jama duniaye sammaro wuldiyiya duwon. ¹¹ Nayia njadane shararo njasadiya, bare kəla awo wulluwiyen karwungai diwwi. Awo wulduye Ruhu Alaye sadən nayiro njadidəa mananowo, dalilnjudə nayi gəni, tima manaji nangaro. ¹² Yaana yanjugənaa sərəcciye roro ceyesi, bawa ye tadanjua ngai, tadawa ye bawanja-a yanja-aro turu cadde casakke tayia roro ceyesi. ¹³ Cuni nangaro† am samma nayia wanjai, amma kam mərje har sa njerorambero‡ dəganamadə njəkkawo cuwandi.

Bone kura

(Mat 24.15-28; Luk 21.20-24)

* **12:42** 12.42 gursu kime - Kunguna yaudiyaye tamannju ganama. * **13:6** 13.6 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani. † **13:13** 13.13 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. ‡ **13:13** 13.13 sa njerorambe - Kənde Tada Kəmbədə.

14 «Sa duwon awo waada jauro batti masiwa kudoma na tia jussännilan daada ruwiya,† (Keradumadə asujo!), daji am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja! 15 Kam kəla soronjuyen dəganadə bare jəpce kare ngoduro curo sorodəyero ngaanni! 16 Koro kam kulolan dəganadə ye bare kalwunju ngoduro waldənni! 17 Yim anin kamu curoa so, nğanji cəmbia sodə, kuttunja! 18 Bare awo adə nangərilan§ wakkajənni Alaa korowo! 19 Dalilnjudə yim anin bone jauro kuttu mbeji, bone duwon sa Ala dunia alakənayen tai kuro kudero ngaltema jirinju tuwandənni fuwu yen fagat tuwandiawo nangaro. 20 Koro ca Kəmande bone adəye kawunju fulujənnia, wunduma njəkkawo cuwandiawo. Amma am kərejənadə nangaro kawudəa fulujəna. 21 Sa adən kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudə!” bi “Towonju ti!” cənia, bare tia yasarawwi! 22 Dalilnjudə almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya kattuwuyeso-a isane alama so, awo ajabba ajabba so cadəne, yoyenoa, har am kərejənadəmaa jambajane cawatki. 23 Nayidə, hangal gənanowo! Kawu wakkajidəro, awo sammaa nayiro wulnjagakkəna.

Kənde Tada Kambədəye

(Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)

24 «Amma ngawo bone yim aniyen kəngal cələmbo walji, kumbal ye nurnju ciwawo, 25 sillowuwaso ye samelan casuri, koro kənduwowa sameye ye jauro lolojai. 26 Daji Tada Kambədə jauro kənduwoa-a darajaa-a curo fofouyen isi carui.† 27 Adəgaima malaiyawanjua cunode talgəmo duniaye dewu samman ci dajiram duniayen tai ci dajiram sameyero yade amnju kərejənadəa capcai.

Misal ya tarmuye

(Mat 24.32-35; Luk 21.29-33)

28 «Ya tarmuyen misal adəa asunowo! Sa fəktu badije kalu řijiya, nangəri karənjənarə nonuwwa. 29 Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, ti cinnalan del karənjənarə* nonowo! 30 Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. 31 Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dəgaiwo!

(Mat 24.36-44; Luk 21.34-38)

32 «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajaidəa wunduma nojənni. Bawadəro kajia, malaiyawa samelan dasaana ye nojənni, Tada də ye nojənni. 33 Hangal gənanowo, faadaro dəgaiwo, sanju nonuwwi nangaro. 34 Alamanju kam bəlawuro cədi gai. Kənduwo fannjuro kistuwuyedəa wolodiyanjuro koljiye wundunja yayero kidanju ce cinna guredumaro faadaro dəga cəne sapkadano. 35 Adə nangaro faadaro dəgaiwo, dalilnjudə sa kəma fadoye isidəa nonuwwi nangaro, kajiri, bi bune, bi fajar, bi suwa, 36 bare yekkinndo bawo kənəm diwi nayia nanjaganni! 37 Awo nayiro wulnjagakkənadəa wundusoro wulgəkki, faadaro dəgaiwo!» yeno Isaye.

† 13:14 13.14 Dan 9.27; 11.31; 12.11 § 13:18 13.18 nangəri - Curo lardu yauidiyayen sanju jauro samsu ye, kuttu ye. † 13:26 13.26 Dan 7.13-14 * 13:29 13.29 ti cinnalan - Tada Kambədəye kəndənju del karənjəna.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

14

Isaa roro njejoro mada

(*Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57*)

¹ Sala Laya Njèkkayirambe-a sala Burodi Yis Bawoaye-aro kawu yindi gapco. Koro wurawa řimannaye-a malamba Attauraye-a jawal Isaa nangalan tame roro njejoye majai. ² Tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama hangalsango casangènni!» yera.

Kamu laaye Isaa sittèranjuro dabbarduwu

(*Mat 26.6-13; Yah 12.1-8*)

³ Isa bëla Baitaniyelan fado Siman dèrimayen* masèna cèdi duwon, kamu laa sèndal curonjun kawudi mèndemi ye, jaurò tamanna ye, cunju nardi ngoje ise sèndaldèa dauyen namje kawudidèa kèla Isayero fiyeyeno. ⁴ Am laa awo adèa kutturo carune kattenjan: «Awiro kawudidèa basarjidè? ⁵ Ca kawudi adèa dinariyus† yer yakku kojènarò calade wuridèa talaawaro cadèna!» cane tiro sariwu gènaduwu badiyera. ⁶ Amma Isaye tayiro: «Tia kollowo! Awiro tia suwolluwi? Wuro jaurò ser sèddèna. ⁷ Talaawasodè sawisoro curondon mbeji, koro sawi yaye, raawwaa, ranguwe tayia banagèwi, amma wudè sawisoro gèni curondon dègakki. ⁸ Kamu adè awo rakcènadèa cèdo. Kawudi adèa tiyiniro fiyiye sittèraniro wua dabbarseyeno. ⁹ Jiremarò nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia ngayen kawuri kèji Alayedèa wuljai nguson, kamu adèa takturo awo sèddènadè yea wuljai,» yeno.

Yahusa Iskariyot Isaa sèrèttuwuma

(*Mat 26.14-16; Luk 22.3-6*)

¹⁰ Daji Yahusa Iskariyot mewun yindindèye falnja Isaa mukko wurawa řimannayero sèrèttuwuro nanjaro leyeno. ¹¹ Adèa fangeranniya, karwunja kèjije tiro wuri cadi cane wadu ngoyera. Yahusadè dama Isaa tayiro sèrèttuwuye mada badiyeno.

Masèna sala Laya Njèkkayirambe

(*Mat 26.17-25; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30*)

¹² Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngèlarò Laya Njèkkayirambedèa‡ duwajaidè kidènniya, fuwurawanjuye tiro: «Ndaràn leniye masèna layayedèa niro dabbarnjègèye bumi?» cane tia keworo. ¹³ Daji Isa fuwurawanjuye yindi cunode tayiro: «Bèrnidèro ngawowo, kam laa bule ingia ngojèna-a kèla kèlluwi. Tia gaiwo, ¹⁴ fado duwon ngaanaye kèmadèro wulgènowo: “Sayinnaye kusot-toram na fuwurawanju-a rokko masèna layayedèa cadidè ndaran?” ¹⁵ Nayiro soro sameye ngim kura curon karea dabbargada fèljenjagai. Nadèn masènadèa andiro dabbarsaganowo!» yeno. ¹⁶ Daji fuwurawadè lejane bèrnidèro ngasaye jiri Isa tayiro wuljègènadè gai awiso kewando. Adègaima masèna layayedèa dabbaryera.

* **14:3** 14.3 Siman dèrima - Ti calan dèrima duwon ngajènadè. † **14:5** 14.5 dinariyus - Dinariyus faldè alwasi kida kawu falle. ‡ **14:12** 14.12 ngèlarò Laya Njèkkayirambe - Ngèlarò duwon bunju wowom karmoyero kadumadè.

17 Kəngal kikkurənniya, Isa mewun yindində-a rokko kadira. 18 Napcana masəna cadi duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo fal wua mukko kəladowayero sərənsiyi, rokkomaro masəna diye,» yeno. 19 Karwunja jauro kuttaje fal fallen wundu yaye: «Wuma wa?» cəne tia koro badiyeno. 20 Isaye tayiro: «Curo mewun yindindəyen kərga, kam duwon wu-a buwururo mukko yakkiyenədə. 21 Tada Kambədə saptidəma, § jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai, amma kam duwon Tada Kambədə kəladowanjuro sərəcciyidə, kuttunju! Kam adə tambənnima tiro ngalwo!» yeno.

Masəna Kəmaye

(Mat 26.26-30; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-25)

22 Masəna cadi duwon, Isa burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce tayiro ce: «Ngonowo, adə tiyini,» yeno. 23 Koro kənjaram ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro ce tilan tayi samma kesano. 24 Isaye tayiro: «Adəma buni aman ndəptaye* duwon am kada nangaro fidənədə wo.† 25 Jiremaro nayiro wulnjagakki, na adən fuwun gadero ingi inabbe† yakkiwawo, har yim nodo bargaa Alayen bərinno yakkiro,» yeno. 26 Daji aiya Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau Jaitunnero leyerə.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(Mat 26.31-35; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38)

27 Isaye fuwurawanjuro: «Nayi samma ngaworo walduwi, akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Sənidəa bəngəkkiya, dimiyadə tatar-dai.”† 28 Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi Galileyero lekki,» yeno. 29 Biturusse tiro: «Tayi samma ngaworo waldai yaye, wudə ngaworo waldəkkiwawo!» yeno. 30 Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku bune adəman kawu gudowom yindiro kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno. 31 Amma Biturusse kowo dunoaro sapce tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero walyeno yaye, təmmaro nia angərnjəkkiwawo!» yeno. Tayi samma ye ngai wulyera.

Moduwa Isaye

(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)

32 Na tiro Gessemani canidəro kadiranniya, Isaye fuwurawanjuro: «Na adən nammowo duwon, moduwa dikke,» yeno. 33 Daji Isa Biturus-a Yakuba-a Yahaya-aa ngoje rokko lejane karwunju kuttaje ronju jauro bannadu badiyeno. 34 Tayiro: «Karwuni jauro kuttajəna, har nukki gai. Na adən danowo, faadaro dəgəiwo!» yeno. 35 Gana laa kuruwuje cidiro təmdiye, yojia, sa boneyedə tia cədanniro moduwa dio badiyeno. 36 Tiye: «Bawani, awiso niro yoji. Kənjaram adəa† wulan ngone! Adə yaye awo wu raakkəna gəni, awo ni raammadəma!» yeno. 37 Na fuwurawanjuero walladanniya, kənəm cadi nayeyeno. Biturusso: «Siman, kənəm wa dimi? Assha! Sa fallo rangəme faadaro dəgəmbawo wa? 38 Bare jaraptuwwiro faadaro dəgəiwo, moduwa dewo! Ruhudə cəraana, amma tiyidə duno kəske!» yeno. § 39 Koro

§ 14:21 14.21 Tada Kambədə sapti - Isa nui. * 14:24 14.24 buni aman ndəptaye - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-aye tabbacciyidə. † 14:24 14.24 NL 24.8; Iri 31.31-34 † 14:25 14.25 ingi inabbe - Diben. † 14:27 14.27 Jak 13.7 ‡ 14:36 14.36 kənjaram - Kənjaram bone njaye. § 14:38 14.38 ruhudə - Ro kambe.

walde leje mana cayedalan moduwa kido. ⁴⁰ Nanjaro walladanniya, caye gai kənəm cadi nayeeno, simnja nga kurwowujəna nangaro. Awo tiro wulduwuyema nojanni. ⁴¹ Yakkuyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kənəmbo bowadando tussuwi wa? Cerəna! Sadə cədəna, Tada Kambedəa mukko biwumasoyero sərəccaana. ⁴² Cinowo, leniyo! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del karənjəna!» yeno.

Isaa ta

(Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11)

⁴³ Sadəman Isa mana cədi ngai duwon, Yahusa mewun yindindəye falnja kadio. Jama kada ye na wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-ayen kashagar so, ka so mukkonna ti-a rokko kadira. ⁴⁴ Caman ti sərəttuwumanjudə tayiro bəlaanan isanojiye: «Kam tiro lewa darajaye yiddəkkidə, tima! Tia taiwo, fərəstiwaworo yadowo!» cənna. ⁴⁵ Daji Yahusa kadinniyama, na Isayero ise: «Sayinna!» cəne tiro lewa darajaye kiddo. ⁴⁶ Daji Isaa mukkon dap keda. ⁴⁷ Am nanjun dajanadəye falnja kashagar ficce wolodi řiman kurayea bakce səmonju tən kamgeno. ⁴⁸ Isaye tayiro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndema gai taro wa isuwidə? ⁴⁹ Yim nguson nandon Fado Alayen dəgaiye jamaa alamməkki duwon, wua sədawwi. Amma awo kitawulan ruwuwadadə wakkajo!» yeno. ⁵⁰ Daji fuwurawanju samma tia koljane keyaso.

⁵¹ Jairo laa mayafi gənia, awima tiyinjun bawo Isaa jəgana mbeji. Amdə tia kedanniya, ⁵² mayafidəa koljiye de sul kiyaso.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(Mat 26.57-68; Luk 22.66-71; Yah 18.12-24)

⁵³ Daji Isaa ngojane na řiman kurayero kesado. Nadən wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a maləmba Attauraye-a samma ye capkadara. ⁵⁴ Biturus ye katte kaskadaaro har balballa fado řiman kurayedəro tia jəgane kərgaanniya, kannu gəttoro dawu gureduwu Fado Alayen napkeno.

⁵⁵ Wurawa řimannaye-a majiliswu samma-a sheda Isaa roro njeoro mayera yaye, cawandənni. ⁵⁶ Am kada kəlanjun sheda bowuye cadəna, amma cinja tilojənni. ⁵⁷ Daji am laa cijane sheda bowuye cade: ⁵⁸ «Tiye: “Wudə Fado Alaye mukko kamben tədandəna adəa wurnəkke curo kawu yakkuyen mukko kamben gəni gade tandəkki,” ngai cəne fangeiye,» yera. ⁵⁹ Amma kəla adəyeman cinja tilojənni.

⁶⁰ Daji řiman kuradə cije dawunjan dəje Isaro: «Jaawunəm bawo wa? Awi gəle am ani kəlanəmnin shedajaidə?» cəne tia kiworo.

⁶¹ Amma Isa cinju kaje jaawu cinni. Koro řiman kuradə walde tiro: «Nima wa Almasiwu Tada Ti Bargaayedə wo?» cəne tia kiworo.

⁶² Isaye: «Wuma! Koro Tada Kambedə mukko kəmboram Mai Kənduwomayen napkada ye, curo fofou sameyen kənde cədi ye ruwi,»† yeno. ⁶³ Daji řiman kuradə kalwunju karje:*

«A! Sheda jiri fi gəle gade maniye? ⁶⁴ Alaa gaskadunjudəa fanuwwa. Awi gəle təmanuw?» cəne tayia kiworənniya, tayi samma tiro shara kamjagane ronju tuluwoma jusso yera. ⁶⁵ Daji laanja tiro lalləri təwatəwajagane

† **14:62** 14.62 Jaw 110.1; Dan 7.13-14 * **14:63** 14.63 kalwunju karje - Karwukuttanjuro kalwu daunjuyedəmaa karyeno.

simnju jakcane tia babaktu badiyera. Tiro: «Nawinawi de!» cani. Adogaima gureduwudə ye tia cadane marin babakkera.

Biturusse Isaa angərdu

(*Mat 26.69-75; Luk 22.54-65; Yah 18.25-27*)

⁶⁶ Biturus balballa fadoyedən cidiyan duwon, kir řiman kuraye laa nadəro kadio. ⁶⁷ Biturus kannu jəgətti kirunniya, tia ngəlaro ninije: «Ni ye Isa kam Najaratte-a rokko kərgaw!» yeno. ⁶⁸ Amma Biturus angərje: «Awo wulləmidəmaa nokkəni, asukkəni!» yeno. Daji cinna ngaworambo culuwe gudowom kokkore kekko. ⁶⁹ Kirdə walde tia cure am nadən dasaanadəro: «Kam adə ye falnja!» yeno. ⁷⁰ Koro Biturus walde angəryeno. Gana sam kidənniya, am nadən dasaanadəye Biturusso: «Fagatto ni ye kamnja fal, ni kam lardu Galileye nangaro!» yera. ⁷¹ Amma Biturus kəlanju baskuje kansi juwe: «Kam kəlanjun mananuwi adəa nokkəni!» yeno. ⁷² Sadəman gudowom yindiyero kokkore kekko. Daji Biturus awo Isa tiro wuljəgənadəa takkeno. Isaye: «Kawu gudowom yindiro kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» cənna. Takkenniya, tai daje so ngoyeno.

15

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(*Mat 27.11-14; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38*)

¹ Dunia wayenniyama, wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a maləmba Attauraye-a majiliswu samma-a ci tiloaro sawari kedo. Daji Isaa cekkere caade mukko Gomna Bilatussero keřakko. ² Bilatusse Isaro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno. ³ Wurawa řimannayedə awo kadan Isaa burwuyera. ⁴ Daji Bilatus walde tiro: «Kalakkəmbawo wa? Awo kadan burwunjanadəa fanəmmi wa?» cəne tia kiworo. ⁵ Amma Isa kua yaye tiro kalakcəgənni, har Bilatus ajapkeno.

Isaro shara karmoye kamduwu

(*Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Yah 18.39–19.16a*)

⁶ Caman kərwu nguson sala adəlan gomnadə kosoma fal jama caworənadəa tayiro salamjiyi. ⁷ Sa adən kam laa amanju-a turu cade kam ceyese kosolan rojana mbeji, cunju Barabbas. ⁸ Daji jama na gomnayedəro isane awo caman tayiro caddidəa njəddoro tia koro badiyera. ⁹ Bilatusse tayiro: «Mai Yaudiyayedəa wa nayiro salamnja-gakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. ¹⁰ Awoa nandərinja nangaro wurawa řimannayedə Isaa mukkonjuro sərətkeyeraro nojəna. ¹¹ Amma wurawa řimannayedə jamadəa casakke cuju Isayero Barabbassa tayiro salamjuwo yera. ¹² Bilatusse walde tayiro: «Awi gəle kam tia Mai Yaudiyayelan bowonuwwadəro yiddəkki?» cəne tayia kiworo. ¹³ Kowo sapcane: «Kəřkaro tia jagəne no!» yera. ¹⁴ Bilatusse: «Awiwo? Ayau awiye cədo?» yenniya, caye baworo kowo sapcane: «Kəřkaro tia jagəne no!» yera. ¹⁵ Daji Bilatus awo ronjaye cədiya cəraana nangaro, tayiro Barabbassa salamgeyeno. Amma cakke Isaa kirwolan jajaryeranniya, tia kəřkaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Sojiyaye Isaa basardu

(*Mat 27.27-31*)

16 Daji sojiyadə Isaa curo balballa gomnariyero caade kəwunja sojiyaye sammaa bowojane capkera. 17 Kalwu kime* tiro lujagane ariawu kariyiye† kəlejane kəlanjuro gənayeyera. 18 Daji tiro: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» wulduwu badiyera. 19 Kalan kəlanju babakcane lalləri tiro təwajagane fuwunjun tungurumjane tiro daraja kedo. 20 Tiro rudu gənajagane kerənnya, kalwu kimedəa rinjane kajəmunju cayedəa lujagane tia kəskaro jaduwo kesado.

Isaa kəskaro jaduwo

(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27)

21 Kam laa bəla Kuraneye mbeji, cunju Siman, tidə Aleksanda-a Rufus-aye bawanja. Karaan cijəna kodu cədi duwon, sojiyadə dunodunon tia casakke kəska Isayedəa ngoje leyerə. 22 Isaa na tiro Golgota canidəro kesado, Golgotaye maananjudə Na Buwo Kəlaye. 23 Isaro diben curonjun awo laa mir canit‡ diyadaa caro kedo, amma kənjaro wayeno. 24 Daji tia kəskaro jajagane kajəmunju ngojane wundunja yaye nuwanju cuwandoro walawala cade kattenjan dagaryera. 25 Sa Isaa jajaanadə, sa ləgar suwaye. 26 Allo ayaunju kəlan ruwuwadadə: MAI YAUDIYAYE. 27 Gəndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulan. 28 [Adəgaima awo kitawulan ruwuwadadə wakkayeno. Tiye: «Amso tia biwumaro ngoyera,»† cənna.] 29 Am kamjana kojaisodə tiro rudu gənajagane kəlanja kalakalacane tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnəme curo kawu yakkuyen tandəmidə, 30 nda kəskadən jəmmə kəlanəm moye!» cani. 31 Wurawa rimannaye ye maləmba Attauraye-a rokko adəgai tiro rudu gənajagane amanjaro: «Am gadea cəkkaana, amma rakce kəlanju cəmoyiwawo! 32 Almasiwu Mai Israyilawuyedə kəskadən kərma jəpco, ruiyo tia kasaddiyo!» cani. Gəndewu yindi ti-a rokko jajaanadə ye Isaa rarayera.

Karmo Isaye

(Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37)

33 Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado. 34 Sa yakku kajiriyedə Isa kowo dunoaro sapce: «Eloi, Eloi, lama sabaktani?» yeno, maananjudə «Alani, Alani, awiro wua kolsem?» 35 Am nadən dajanadə adəa fangeranniya, laanjaye: «Fanowo, Nawu Iliyaa bowoji!» yera. 36 Daji falnja cəgase leje soso ngoje diben comcombo ləpciye cuttuluwe karo lassiyə Isaro sayeyeno. Tiye: «Nda kollowo, Nawu Iliya ise tia kəskadən cəsayia, ruiyo!» yeno. 37 Daji Isa kowo dunoaro sapce ro kirəmbo.

38 Sa adən juwa curo Fado Alayen dəganadə§ samən tamiya kəla cidiyannaro kudero farak yindiro kargadan. 39 Kajalla sojiyaye fuwu Isayen daadadə jiri Isa bawojənadə kirunnya, tiye: «Jiremaro kam adə Tada Alayedəma!» yeno.

40 Kamuwa laa ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji. Curonjan Meram Magdala-a Meram Yakuba Gana-a Josi-aye yanja-a Salomi-a.

* 15:17 15.17 kalwu kime - Kalwu maila. † 15:17 15.17 ariawu kariyiye - Jawa kərmaiye.

‡ 15:23 15.23 awo laa mir cani - Karwun tiyi jau nəmdaye. † 15:28 15.28 Ish 53.12

§ 15:38 15.38 juwa curo Fado Alayen dəganadə - Juwa adə na Ala-a tadoye gəraji. Maana kardunjuyedə bargə karmo Almasiwuyen jawal Ala-a tadoye kaada.

⁴¹ Sa Isa cidi Galileyedən tia jaane banajagai. Koro kamuwa gade kada Isaa jaane Jerujalembo isana ye nadən mbeji.

Sittara Isaye

(*Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42*)

⁴² Yim adə yim dabbarduye.* Wajiyi yim tustuye nangaro, dunia kajiriyenniya, ⁴³ Isuwu kam Arimatiyaye, ti curo majiliswudəyen jauru kam kura ye, nodo bargaa Alayedəye kəndenju gureji ye, na Gomna Bilatussero ridu bawoaro leje kamin Isayedəa tiro cadoro kiworo. ⁴⁴ Bilatus Isa nagatto bawojənədəa ajapce kajalla sojiyayedəa bowoje Isa tussəna wa bawojənədəo kiworo. ⁴⁵ Kajalladəyen Isa bawojənaro asuyenniya, kaminnjudəa Isuwuro kaino. ⁴⁶ Daji Isuwu leje lowowon batta linne ciwe kamindəa kəskadəlan cəsəye battadən kəkərje kauri curo kauyen lajana laaro cakke sənaje ci kauridəyero kau kura təmbalyeyeno. ⁴⁷ Meram Magdala-a Meram Josiye yanju-a ye lawarjane na Isaa sənajanədəa kero.

16

Karmolan cidu Isaye

(*Mat 28.1-10; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10*)

¹ Yim tustuye koyenniya, Meram Magdala-a Meram ya Yakubaye-a Salomi-a lejane kawudi kamin Isayedəro fidaaro kesiwo. ² Mawuye yim burwoyeyə* suwa ləp kəngal kiluwunniya, kauridəro leyera. ³ Kattenjan: «Wundu gəle ci kauridəyen kau kuradəa andiro təmbalji?» cani. ⁴ Amma kəla sapkeranniya, akko kau mafəndidə təmballada kero. ⁵ Kauridəro kasargaanniya, jairo laa kalwu bulla kəmboramnin napkada kero. Tia kerunniya, karwunja tai dajə kamgadano. ⁶ Jairodəye tayiro: «Bare karwundo kamdənni! Isa kam Najaratte ti kam kəskaro jajaanədəa manuwi. Ti na adən bawo, cijəna! Akko na tia sənajanədəa ruiwo! ⁷ Amma lenowo fuwuranju-a Biturus-aro: «Ti nayia burwonjane cidi Galileyero leji. Nayiro wulnjaanədə gai, nadən tia ruwi,» wulgənowo,» yeno. ⁸ Daji karwunja kamdəna kar kar lolojaiaro kauridən caluwe cagase leyera. Jauru rijana nangaro, wundumaro awima wuljaganni.

Isaye fəleduwunju-a samero ledunju-a

(*Mat 28.16-20; Luk 24.36-53; Yah 20.11-23*)

⁹ [Mawuye yim burwoyeyə suwa ləp karmolan ciyenniya, Isa burwon Meram Magdala kamu tilan sedan tulur dujənədəro fəleyaada. ¹⁰ Meram ye leje am calan Isa-a rokko dasaanədə karwukuttaro cesiridəa najiye tayiro wulyeyeno. ¹¹ Amma Isa roaro waljəna ye, Meram tia curuna yero fangeranniya, njasarairo wayera.

¹² Ngawo adəyen jiri gaden Isa amnja yindi karaaro ledu cadidəro fəleyaada. ¹³ Tayi yindidə ye waldane amnja gapcanədəro wulyeyera, amma tayi yea njasarairo wayera.

¹⁴ Koro fuwuranju mewun tilondə masəna cadi duwon, Isa tayi yero fəlediye kəla njasarainambunja-a kəlakibbunja-ayelan tayiro kikkado, dalilnjudə am ngawo cijənayen tia carunədəa njasarairo wayera. ¹⁵ Daji Isaye tayiro: «Dunia ngaro lenowo, kawuri kəji

* **15:42** 15.42 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu. burwoyeyə - Ladu.

* **16:2** 16.2 mawuye yim

Alayedæa adamgæna sammaro wulgænowo! ¹⁶ Kam kasacce tiro kasala caddænamadæ njækkawo cuwandi, amma kam kasatturo wajænamadæ wowom Alaye tia cædai. ¹⁷ Am kasaccanamadæ akko alama rakcane cadidæ: Cunilan sedanna dujai, tælamba gade bærin manajai, ¹⁸ kadi mukkon ngojai. Sum casaia, tayia lorujiwawo. Mukkonja am dondiro gænajagaiya, nanlewa cawandi,» yeno.

¹⁹ Kæma Isa mana adæa tayiro cæddænaye ngawon, tia samero casade kæmboram Alayen napkeno. ²⁰ Tayi ye lejane ndara yayero kawuri kæji Alayedæa wuljagai adægai duwon, Kæmadæ tayia banajiye alama kadan manadæa jirero tabbacciyi kærga.]

LUKA Kawuri kəji Isa Almasiwuye Luka ruwujənədə

Linjila Lukayedə

Kitawu Luka ruwujənədə, tima Linjila kənyakkuyədə wo. Luka lowotor cidi Gəresse. Ti kəngayamba mewun yindin Isaye falnja gəni yaye, Ruhū Alaye tia cakke lawar Isayeə tən badiduramnjun jəgane hangallayen cucuwore fangenniya, awo ania sawije kitawunjudəə ruwuyeno. Lamar ani wakkajanədə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

DƏLWU KITAWU ADƏA RUWUDUYE

¹ Tiyofalas, Ala ngəwuro! Amnde ngəwu gərgam kəla lamarra dawunden wakkajana aniyen ruwuduro ngəssana, ² jiri am duwon tən badiduramnin awo ania simnjan caruna-a mana Alaye sattuwumasoro waljana-adə andiro isanosaanədə gai. ³ Barganəmmin, tən badiduramnjan awo ani sammaa gakke hangallayen kokorəkke fakkəna nangaro, wu ye tayia sawinəkke niro kitawulan ruwunjəgəkki yekko. ⁴ Ngainin awowa niro njakkarana sammaa tabbatto nonəmi.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Lawar tambo Nawi Yahayaye

⁵ Jaman Mai Hirudus lardu Yahudiyaye cunodidən, riman laa mbeji kəwu řimanna Abiyayen kərga, cunju Jakariya. Kamunju ye kaduwu Nawi Harunaye, cunju Alisabatu. ⁶ Tayi yindiso na Alayen jirewu, wada Kəmandeye sammaa taldu baworo jaana. ⁷ Tada cawandənni, Alisabatu rakce cambiwawo nangaro, koro tayi yindi kawu ngəwu jawuna.

⁸ Kəwu Abiyaye sanja dirije kidənniya, Jakariya ye kidanju nanřimanne fuwu Alayen badiyeno. ⁹ Kəla ada řimannadəyen kamnja fal Fado Alaye na darajaaro ngawo kaaji cakkoro walawala cade Jakariyaa kəreyera. ¹⁰ Sa kaaji njakkoyen jama samma balballadən captana moduwa cadi duwon, ¹¹ malaiya Kəmandeye laa kəmboram kaaji njakkoramben daada tiro fəleyaada. ¹² Jakariya tia kirunniya, hangalnju jade karwunju pət kamgada. ¹³ Amma malaiyadəye tiro: «Jakariya, bare rinəmmi, Ala moduwanəm cəməwona. Kamunəm Alisabatu niro tada kongwa njəkkambi, tiro cu Yahaya yakke. ¹⁴ Tiramnin jauru karwunəm kəjiji, koro tambonjudəye am kada ye kəji fanjai. ¹⁵ Ti na Kəmandeyen kam darajaaro walji. Bare diben bi mbal fimaa canni,* kawu tambimaro Ruhū Alaye tilan dəgai. ¹⁶ Kaduwu Israyilaye kadaa jawal Ala Kəmanjayero kalakciyi. ¹⁷ Tidə ro-a kənduwo-a Nawi Iliyayelan Kəmadəə burwoje ise bawaso-a tadawanjaso-a soloji, am ansiya Alaye ye hangal jirewuyero kalakciyi. Adəgaima Kəmadəro jamaa dabbarjiyi,» yeno. ¹⁸ Amma Jakariyaye malaiyadəro: «Awiawin mana adəə jirero nokki? Akko wu kiarinəkkəna, kamuni ye kəmurjojənədə,» yeno. ¹⁹ Daji malaiyadəye

* **1:15** 1.15 Bare diben bi mbal fimaa canni - Ala tia jauru cədana nangaro.

tiro: «Wuma Jibərilla fuwu Alayen dadumadə wo. Tima wua nanəmbo lawar kəji adəa njukkudəkkoro sunodo. ²⁰ Amma manani yasarammidə, har awo ani wakkajaidəro, mədək namməme mana dimbaworo walləmi. Awo wulnjəgəkkəna adə sanju cədiya, tabbatto wakkaji.» ²¹ Jama Jakariyaa gurejai ngai duwon, na darajaadən jauro tussənadəa ajapkerə. ²² Kiluwunniya, mana tayiro njəddo tiro tiyero. Jamadə awo ajabba laa na darajaalan tiro fəledəgənaro asuyera. Muwamuwan gənia, tayiro rakce manajiyiwawo, mədək napkeno. ²³ Kida nanrimanne sanju kerənniya, fadoro wallada.

²⁴ Ngawo kawu aniyen kamunju Alisabatu curo ngoyeno. Kəndawu uwuro kuwulero kəlanju cakke karwunjun: ²⁵ «Akko ser Kəmande səddəna. Kawu anin kanjimərinju wuro fəlesiyə dawu amben nanguni cuttuluwuna,» yeno.

Lawar tambo Isaye

²⁶ Alisabatu curo ngojənaye kəndawu arakkua Ala malaiya Jibərillaa bəla Najarat cani cidi Galileyedəro cunode ²⁷ na fero kəlayakku laa təmajinju[†] kaduwu Mai Daudaye laa cunju Isuwuyero leyeno. Ferodə cunju Meram. ²⁸ Malaiyadə na Merambero ise tiro: «Wuse, ni Kəmande jauro barga dəmnjəgənamadə! Kəmadə ni-a rokko,» yeno. ²⁹ Merambe hangalnju kəla lewa adəyen jauro cije awi maananjuro kəlanju cuwori duwon, ³⁰ malaiyadəye tiro: «Meram, bare rinəmmi, Ala niro barga dəmnjəgəna. ³¹ Akko curo ngonəme tada kongwa yambəmi, tiro cu Isa yakke. ³² Ti kam darajaaro walje tia Tada Mai Samemayelan bowojai. Ala Kəmande tiro kərma kaarinju Mai Daudayedəa ci. ³³ Adəgaima jama Yakubayea[‡] har abadaro cunodi, kərmainju ye təmmaro ceriwawo.» ³⁴ Daji Merambe malaiyadəro: «Awiawin attə yoji, wu ngaltema kwa nokkənədə?» cəne tia kiworo. ³⁵ Malaiyadəye tiro: «Ruhu Alaye kəlanəmbo jəpciye kənduwo Mai Samemaye nia fofou gairo jannji. Adə nangaro tada tayir nilan tambidəa *Tada Alayelan bowojai. ³⁶ Akko kəraminəm Alisabatu ye nankəmurjonjun curo ngojəna. Kamu rakce cambiwawo canidə, kərma curonju kəndawu arakkuyea. ³⁷ None, awima Alaro tiyeri bawo!» ³⁸ Merambe: «Wu kanji Kəmandeye. Kəla mananəmben wakkajo!» yeno. Daji malaiyadə tia kolje sapkadan.

Kalmaram: Tada Alaye

Bargaande Isa Alaa Bawanjulan bowoyeno. Kəmande Ala ye Isa Almasiwudəa Tadanjulan bowoyeno. Nonowo, Aladə adamgəna gəni, tidə ruhu, maananjudə tiyinju bawo. Tambo Isayedə, kənduwo Ruhu Alaye fero kəlayakku kwa nojənniro jəpciye curo ngoje Isaa kembo. Adəgainin Isa kambo walyeno. Kam fi yaye dunia adən bawa adamgəna cədana, amma tambonju jauro ajabba nangaro Isa bawa adamgəna cədanni. Nawi Adamdə, Ala tia alakkeno, koro andi samma ye adamgəna ti gai, amma Bargaande Isa Alayen kadio. Adəma nangaro Isaa Tada Alayelan bowojai.

Nangi rəpta Merambe Alisabaturo

[†] **1:27** 1.27 təmajinju - Kəla ada yauidiyayen Meram jiremaro kamu Isuwuyə, amma koro yaye ti-a rokko dəganni. [‡] **1:33** 1.33 jama Yakubaye - Israyilawu.

³⁹ Yim anin Meram cije duwaduwan bəla cidi Yahudaye curo kauwa kura kurayen dəgana laaro leje ⁴⁰ fado Jakariyayero ngaye Alisabaturu salamgeyeno. ⁴¹ Alisabatu salamnjudəa fangenniya, tada curonjuyedə moji kido. Ruhu Alaye Alisabaturu jəpçiye ⁴² kowo dunoaro sapce: «Curo kamuwayen nima bargaa wo, tada curonəmbədə ye bargaa! ⁴³ Koro awiro gəle Kəmande wuro ser sədde, har ya Kəmaniye naniro isidə? ⁴⁴ Akko salamməmdəa fangekkəniyama, tada curoniyedə karwukəjiro moji kido. ⁴⁵ Awo Kəmande niro wulnjəgənədə wakkajiro mərsanəmmədə, barganəm!» yeno.

Aiya Merambe

⁴⁶ Daji Merambe:

«Karwuni Kəmandea jajakci,

⁴⁷ roni Ala Njəkkayimanilan kəji fanji.

⁴⁸ Wu kanjinjudəa curo nantalaaniyen§ surune ngurnosəna.

Na adən fuwun am jaman sammaye wua bargaaan bowosai,

⁴⁹ Mai Kənduwoma ser kura wuro səddəna nangaro.

Cunju darajaa.

⁵⁰ «Jaman kureyen tai jaman ngusoro
kanjimarınju am tia rijanaro fəlejiyi.

⁵¹ Kəmande mukkonjun kərmai fəleje,
am karwunjan rokuraa tarjəna.

⁵² Maiyaso kərmailan cəsaye səlje,
talaawaso yea darajaaro cəddəna.

⁵³ Am kənanjaasoa awo ngəlan ambaje,
gəriwuwaso yea mukko dea dujəna.

⁵⁴ Kəmande kanjimarınju fəledu koljənni,
kanjinju Israyilaa banajəgəna,

⁵⁵ amwurawande Nawi Ibrahim-a kaduwunju
har abada-aro wuljəgənədə gai.»

⁵⁶ Meram fado Alisabatuyen kəndawu yakku gairo napkenniya,
fannjuro wallada.

Tambo Nawi Yahayaye

⁵⁷ Alisabatu sanju njamboye kidənniya, tada kongwa kembo.

⁵⁸ Am fannjuye-a kəmaskiyanju-a ser kura Kəmande tiro cəddənədəa
fangeranniya, karwukəjinja tiro fəleyeyera. ⁵⁹ Kawu wuskua jama
kajanjuro kadiranniya, tiro cu bawanju Jakariyaye njakko mayera,

⁶⁰ amma yanjuye: «A'a, tia Yahayalan bowojai,» yeno. ⁶¹ Tayiye tiro:
«Wunduma curo kəramiyanəmben cu adəa bawo!» yera. ⁶² Daji

muwamuwan bawanjuro cu fi tadadəro cakkiya cəraworo keworo.

⁶³ Jakariya allo cuwore tilan «Cunju Yahaya» ruwuyenniya, tayi samma
ajapkerə. ⁶⁴ Sadəman Jakariya ci ye cuwande, təlamnju ye wuide, Alaa

cungoriaro mana badiyeno. ⁶⁵ Daji kəmaskiyanja samma riyera, koro
lawar adə cidinja Yahudiyaye kauwa kura kuraa samməro tatargaada.

⁶⁶ Jama adəa fanjana samma karwunjan rojana, amanjaro: «Tadaana

§ 1:48 1.48 nantalaani - Ti talaa ye, kəlanjua awiməro ngojənni ye.

adə, awirow gəle walji?» cani. Fagatto mukko Kəmandeyedə* tilan kərga.

Nawinawi Jakariyaye

⁶⁷ Daji Ruhu Alayen Jakariyaro jəpçiye nawinawi cəde:

⁶⁸ «Ala Kəma Israyilawuyedəa yungoriyo!

Nguwu jamanjuyero ngaye tayia merujəna,

⁶⁹ andiro curo kaduwu kanjinju Mai Daudayen Njəkkayima kənduwoa galasaana.

⁷⁰ Kəmande kuren ci nawiyanju kərejənayen wuljənədə gai,

⁷¹ mukko kəladowande-a waduwunde samma-ayen samoye

⁷² amannju bargaa koljənnilan amwurawandero kanjimarınju fəlejiyi.

⁷³ Akko kansi duwon bawande Nawı Ibrahimbo jəbbunədə:

⁷⁴ Mukko kəladowandeyen andia samoyiya, andi ye ridu bawoaro rangiye tia gaiye

⁷⁵ fuwunjun nanmumin-a jire-alan kawunde samman tiro ambətkəiye.

⁷⁶ «Ni ye tadanidə, nia nawı Mai Samemayen bowonjai.

Kəmadən fuwunno lenəme tiro jawal dabbərgəmi,

⁷⁷ jamanjuro biwunja gawurduyen njəkkawodəa isanogəmi.

⁷⁸ Ala Kəmande kanjimarima ye, serma ye nangaro,

cakke Nur Kudoma nandero samelan ise

⁷⁹ am duwu-a kaudi karmoye-alan dasaanədəa wassi, koro andiro jawal nanlewayedəa fəlesagai.»

⁸⁰ Adəgaima tadadə wuraji ye, Ruhu Alayen dunoaji ye, har yim jama Israyilayero fəledəgənarə karaan kərga.

2

Tambo Isaye

(Mat 1.18-25)

¹ Jaman adən Kaisar* Agustas wada ce am larduwanjuyə sammaa komja yeno. ² Sa kom burwoyē adəa cadidən, Kəriniiyus tima gomna cidi Siriyaye wo. ³ Daji am samma bəlanja bəlanjaro tayia komjaro leyera. ⁴ Ngaima duwon Isuwu ye, ti kaduwu Mai Daudaye nangaro, bəla Najarat cidi Galileyelan cije bəla Mai Daudaye Baitalami cani cidi Yahudiyayedəro leji cəne ⁵ təmajinju Meram curoadəa ngoje tayia komjaro kallo leyera. ⁶ Tayi Baitalamilan duwon, Merambe sanju njamboye kidənniya, ⁷ tada kongwa karuro kembo. Kusottoramnin† na jəpturam cawandənni nangaro, Meram tia jenen kəleje curo kalwo kəmboram ləmannayen sənayeno.

Səniya-a malaiyawa-a

⁸ Cidi adən səniya laa karaan dasaana ləmannanja bune gurejai duwon, ⁹ malaiya Kəmandeyə laa tayiro fəlediye daraja Kəmandeyə

* **1:66** 1.66 mukko Kəmandeyə - Kərmajinju. * **2:1** 2.1 Kaisar - Gomna kura Rombe.

† **2:7** 2.7 kusottoram - Jaman adən na kusottorambedən amdə ye soro sameyelan, ləmannadə ye cidiyalan dasayi.

nur gai tayia wasse dirije kelyenniya, tai dajane riyera. ¹⁰ Amma malaiyadaye tayiro: «Bare rinuwwi, akko kawuri kaji nayiro wulnjagakki, kawuri duwon jama sammaye karwu kajijiyida. ¹¹ Ku bala Mai Daudayen Njakkayimando tambona. Tima Almasiwu Kamadə wo! ¹² Akko awo nayiro naptu alamaye cədidə: Timal jenen kəleyada curo kalwo kəmboram ləmannayen bowada nəgəwi,» yeno. ¹³ Sadəman malaiyadəro malaiyawa kəriwuwu Kəmandeye kəldagane Alaa congərone: ¹⁴ «Samelan Alaro daraja tio, dunia yen am ngurnojənaro nanlewa jəpcuwo!» yera.

¹⁵ Malaiyawadə tayia koljane samero walladaranniya, səniyadəye kattenjan: «Ciniyo Baitalamiro leniyo, awo wakkaje Kəmande andiro isanosaana adəa ruiyo!» yera. ¹⁶ Daji duwaduwan lejane Meram-a Isuwu-a timal curo kalwo kəmboram ləmannayen bowadadə-aa nayeyera. ¹⁷ Tia kerunniya, tayi ye awo malaiyadə kəla tadadəyen tayiro wuljəgənadəa isanoyera. ¹⁸ Am lawar səniyadə tayiro wuljaanadəa fanjanadə nga ajapkera. ¹⁹ Meram ye awo ani sammaa karwunjun rojəna tayia takci kərga. ²⁰ Daji awo malaiyadə tayiro wuljəgəna sammaa kalkallo fanjana ye caruna ye nangaro, səniyadə Alaa congərone tiro daraja cadiaro karaanaro walladara.

²¹ Kawu mawua yim tadadəa kajaduye kidənniya, tiro cu Isa kesakko, cu duwon malaiyadə kawu yanju curo ngojiro wuljənadə.

Isaa Kəmandero saduwu

²² Kəla Attaura Nawi Musayen sanja tayirro walduye† kidənniya, Isuwu-a Meram-a tadadəa ngojane Kəmandero saduwuro Jerujalemba kesado, ²³ Attauralan ruwuwadadə gai: «Tada kongwa karu tambəna nguson Kəmandeyero waljo!»† ²⁴ Koro sadaa yea kəla awo Attauralan wuldənadəyen kedo: «Bullam yindi bi tattawar sanana yindi.»†

²⁵ Sa adən Jerujalemlan kam laa mbeji, cunju Simiyon. Tidə jirema ye, adinma ye, sa simalo jama Israyilaye cinduyedəa gureji, koro Ruhu Alaye tilan kərga. ²⁶ Caman Ruhu Alayedə tiro Almasiwu Kəmandeyedəa curunni duwon nuiwawo wuljəgəna. ²⁷ Ngaima duwon Ruhu Alayedə Simiyonna cakke balballa Fado Alayero kərgawo. Isuwu-a Meram-a awo Attaura wuljənadəa dioro Isaa kewudənniya, ²⁸ Simiyon tia nganjiro ngoje Alaa cungere:

²⁹ «Kəmande, wuro wulsəgəmmadə gai,
kərma wu kanjinəmba kolsəne kəlewan nukko!

³⁰ Akko njəkkawonəm simmin rukəna,

³¹ njəkkawo duwon fuwu jama duniaye sammayen dab-
barnəmmadə.

³² Adə jama kərdiyayero nur Alaye njukkudoma ye,
jamanəm Israyilawuyero daraja njoma ye,» yeno.

³³ Bawanju-a yanju-a awo kəlanjun wuljənadəa fangeranniya, ajapkera. ³⁴ Simiyon tayiro barga dəpciye Merambo: «Akko Ala kədarjəna tada adə nangaro curo jama Israyilawuyen am kada ye cijai, kada ye

† **2:22** 2.22 sanja tayirro walduye - Tada tambənaye kawu fidewua, ya nguson Fado Alayero leje sadaa cədi. † **2:23** 2.23 NL 13.2, 12 † **2:24** 2.24 Lew 12.6-8

casuri. Ti naptu alama waadaye cædi, ³⁵ karwu am kadayen gæraada federo culuwo. Nidæ ye, kashagar karwunæm sukci,» yeno.

³⁶ Nadæn nawi kamuye laa ye mbeji, cunju Hannatu. Ti fero Fanuwelle ye, kaduwu Asherre ye. Kawu ngæwu juwuna, kælajakun kwanju-a rokko kærwu tulurro napkenniya, ³⁷ kwadæ bawoyeno, ngawo adæyen runju napce, har kærwu fiskun lukko dewun kiwando. Ngaltema Fado Alayedæa koljænni, asem-a moduwa-a cædilan bune-a kausu-a Alaa ambæcciyi kærga. ³⁸ Sa adæn Hannatu ye ise Alaro ardije kæla tadadæyen am duwon Jerujalem merudu gurejai sammaro mana kiddo.

³⁹ Daji kæla wada Kæmandeyen awo sammaa kedænnya, Isuwu-a Meram-a bælænja Najaratte cidi Galileyero walladara. ⁴⁰ Adægaima tadadæ wuraji ye, dunoaji ye, jairo rashiduji ye, koro barga Alaye tilan kærga.

Isa kærwu mewun yindinna Fado Alayen

⁴¹ Saa nguson Isaye bawanju-a yanju-a Jerujalembo sala Laya Njækkayirambero lejai. ⁴² Ngai duwon Isa kærwunju mewun yindin§ kidænnya, kæla adayen kallo saladæro leyeræ. ⁴³ Ngawo sala kojænayen, fadoro wal dai duwon, nojannilan tada Isadæ Jerujalemnin napkeno. ⁴⁴ Ti dawu jamadæyen cane ledu kawu falle kedænnya, curo kæramiyanja-a sawawanja-ayen tia madu badiyera. ⁴⁵ Cawandænndæ, Jerujalembo tia maduro walladara.

⁴⁶ Ngawo kawu yakkuyen Isa Fado Alayen dawu malæmbayen napkada tayia kærænji ye, cuwori ye nayeyera. ⁴⁷ Am tia kærændu cadi samma kæla hangalkæjinju-a jaawunju-ayen ajapcana. ⁴⁸ Bawanju-a yanju-a tia kerunnya, jairo ajapcane yanjuye tiro: «Tadani, awiro adæa andiro seddæm? Wu-a bawanæm-a hangalnde nga cijæna nia manjiye,» yeno. ⁴⁹ Isaye tayiro: «Awiro wua masew? Fado Bawaniyedæn naptudæ wuro wajipdæro nonuwwi wa?» yeno. ⁵⁰ Amma mananju adæa asujanni.

⁵¹ Daji Isa tayia jægane kallo bæla Najarattero waldane mananja ngoji kærga. Yanju awo ani sammaa karwunjun royeno. ⁵² Adægaima Isa wuraji ye, rashiduji ye, na Alaye-a ambe-an ardiya cuwandi ye kærga.

DABBARDA KIDA ISAYE

3

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu (*Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Yah 1.19-28*)

¹ Nodo Kaisar* Tiberiyasse saa kænnewu wuria Buntus Bilatus gomna cidi Yahudiyaye, Hirudus ye mai Galileye, awanjugæna Filibus ye mai cidi Ituriyaye-a Tarakunitisse-aye, Lisaniyas ye mai Abileneye, ² koro Annas-a Kaifas-a ye wurawa rimannaye. Jaman adæn mana Alaye karaan Nawi Yahaya tada Jakariyayero jæpkeyeno. ³ Daji Yahaya cidi bæræm Jordaniye sammaa jægane jamaro kawuri cædde kasala tuwaye biwuwa gawurduye wormaji kærga. ⁴ Adægaima awo Nawi Ishaya curo kitawunjuyen ruwujænadæ wakkayeno. Tiye:

§ **2:42** 2.42 Isa kærwunju mewun yindin - Kæla ada salayedæn kærwu adæman jairo yaudiyaye samma rakcane ibada dio badiyera. * **3:1** 3.1 Kaisar - Gomna kura Rombe.

«Karaan kam laa kowo sapce:

“Kəmandero jawal dabbargənowo,
koduramnju cəkko dewo!

⁵ Ngorso rəpkadaro walja,
kəri-a kau-aso ye sanaadaro walja.
Jawal kəriyadaso cəkko walja,
batti ye tassa.

⁶ Ngainin adamgəna samma njəkkawo Alayedəa carui,”
cəne wormaji.» †

⁷ Jama kada na Yahayayero tayiro kasala tuwaye cəddoro isai duwon, Yahayaye tayiro: «Nayi kaduwu fusiyayeso! Wundu nayia ajawu isidəro kasoworo galanja? ⁸ Awo tuwa jireye fəlejiyisoa dewo! Bare karwundon: “Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe,” wulluwwi. Nayiro wulnjagakki, Alaye kənduwonju dongur kauye anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji. ⁹ Akko kəmmamaro bewodə fərdu kəskayen gənaada. Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai,» yeno.

¹⁰ Daji jama captanadəye tiro: «Awi gəle diye?» cane tia keworo. ¹¹ Yahayaye tayiro: «Kam nanjun gəmajə yindiadə kam cədanniro fal co, koro kam nanjun kəmboadə ye ngai cədo!» yeno. ¹² Akki mowomaso ye tayiro kasala tuwaye cəddoro nanjuro isane tiro: «Sayinna, awi gəle diye?» cane tia keworo. ¹³ Tayiro: «Bare awo wowom wulnjaanadəa kojənarə mowuwwi!» yeno. ¹⁴ Koro sojiya ye tiro: «Andi nda, awi gəle diye?» cane tia keworənniya, tayiro: «Bare dunon bi jirenambun wuri kambe mowuwwi, amma kəla biyandoyen danowo!» yeno.

¹⁵ Jamadə təmanjaa karwunjan Yahayama wa Almasiwudə woro cawori duwon, ¹⁶ Yahayaye tayi sammaro: «Wu ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma kam laa wua kənduwon kosəna je sunonjuye wuiduma tikkəni isi. Tidə Ruhu Alaye-a kannu-alan nayiro kasala njaddi. ¹⁷ Akko mukkonjun kəmo laladuramba na wasturamnjujyero ise algama-a kalari-a firji. Algamanjudəa culore bəralan gənaji, amma kalariidəa kannu təmmaro nuiwawolan warji,» yeno. ¹⁸ Adəgaima mana kadan Yahaya jamadəa galaje tayiro kawuri kəji Alayedəa wulyeyeno.

¹⁹ Calan Yahaya Mai Hirudusso kamu yanjugənayə Ya Hirudiyaa kamuro cəmowona-a awo diwi kada cədənadə-a nangaro jəkkadəna. ²⁰ Daji Mai Hirudus biwunjuro biwu gade cərgane Yahayaa kosoro kekko.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu
(Mat 3.13-17; Mar 1.9-11)

²¹ Jaman Nawi Yahaya jama sammaro kasala tuwaye cəddidən, Isa yero kasala kiddo. Daji Isa moduwa cədi duwon, same farakko fərəmdə ²² Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpəciye samelan kowo nukce: «Nima Tadani wo, njəraakkəna. Niramnin jaurə karwuni kəjjəna!» yeno.

*Kaariya Isaye**(Mat 1.1-17)*

²³ Isa kærwunju fiakku gai duwon, kidanju badiyeno. Jamadê tia tada Isuwuyero ngoyera. Isuwudê tada Eliye, ²⁴ Eli ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye, Lewi ye tada Malkiye, Malki ye tada Jannaye, Janna ye tada Isuwuye, ²⁵ Isuwu ye tada Mattatiyaye, Mattatiya ye tada Amosse, Amos ye tada Nahumbe, Nahum ye tada Esliye, Esli ye tada Naggaiye, ²⁶ Naggai ye tada Maatte, Maat ye tada Mattatiyaye, Mattatiya ye tada Semeyinne, Semeyin ye tada Yosakke, Yosak ye tada Yodaye, ²⁷ Yoda ye tada Yohanaye, Yohana ye tada Resaye, Resa ye tada Jorobabelle, Jorobabel ye tada Sheyaltiyelle, Sheyaltiyel ye tada Neriye, ²⁸ Neri ye tada Malkiye, Malki ye tada Addiye, Addi ye tada Kosambe, Kosam ye tada Almadamaye, Almadama ye tada Yeriye, ²⁹ Yeri ye tada Yushawuye, Yushawu ye tada Aliyejerre, Aliyejer ye tada Yerimaye, Yerima ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye, ³⁰ Lewi ye tada Simiyonne, Simiyon ye tada Yahudaye, Yahuda ye tada Isuwuye, Isuwu ye tada Jonamiye, Jonami ye tada Aliyakimbe, ³¹ Aliyakim ye tada Malayaye, Malaya ye tada Mannaye, Manna ye tada Mattataye, Mattata ye tada Natanne, Natan ye tada Mai Daudaye, ³² Mai Dauda ye tada Yisaiye, Yisai ye tada Abidaye, Abida ye tada Bowosse, Bowos ye tada Salmonne, Salmon ye tada Nashonne, ³³ Nashon ye tada Aminadabbe, Aminadab ye tada Adaminne, Adamin ye tada Arambe, Aram ye tada Hesronne, Hesron ye tada Feresse, Feres ye tada Yahudaye, ³⁴ Yahuda ye tada Yakubaye, Yakuba ye tada Isakuye, Isaku ye tada Nawi Ibrahimbe, Nawi Ibrahim ye tada Tarahuye, Tarahu ye tada Nahorre, ³⁵ Nahor ye tada Serukke, Seruk ye tada Rewuye, Rewu ye tada Feleкке, Felek ye tada Abiruye, Abiru ye tada Shelaye, ³⁶ Shela ye tada Kenanne, Kenan ye tada Arfajadde, Arfajad ye tada Samuye, Samu ye tada Nawi Nuhuye, Nawi Nuhu ye tada Lamekke, ³⁷ Lamek ye tada Matusalembe, Matusalem ye tada Idêrisaye, Idêrisa ye tada Jaredde, Jared ye tada Mahalalelle, Mahalalel ye tada Kenanne, ³⁸ Kenan ye tada Yenosse, Yenos ye tada Shituye, Shitu ye tada Nawi Adambe, Nawi Adam ye Alaye.

4*Yiwulisse Isaa jaraptu**(Mat 4.1-11; Mar 1.12-13)*

¹ Ruhu Alaye Isalan dægana duwon, Isa bærəm Jordaniye kolje Ruhu Alaye tia simojiye karaa dæriro culuwe ² kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kërğa. Yim anin Isa awima juwunni, ngawo adæyen kèna tia kida. ³ Daji Yiwulisse tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye adêro wulgæne kæmboro waljo!» yeno. ⁴ Isaye: «A'a, kitawulan ruuwuada: «Kam kæmbo baslan gæni dægai,»† yeno.

⁵ Koro Yiwulis tia na tœri laaro cade samdæn tiro larduwa duniaye sammaa fæleyeyenniya, tiro: ⁶ «Kænduwo-a daraja-a larduwa ani sammayedæa niro njikki. Awo ania wuro sadæna, wu ye kam raakkænaro tayia yikki. ⁷ Wuro sujada sæddæmia, ani samma kaanæmbo waljai.»

yeno. ⁸ Isaye: «A'a, kitawulan ruuwuwa: "Ala Kəmandero sujada yidde, ti tilonjuro ambətkəgəne!"»† yeno.

⁹ Koro yaye Yiwulis tia Jerujalemba cade loiloiram Fado Alayen gənayenniya, tiro: «Ni Tada Alayea, na adən səktəne cidiro yukkure!»¹⁰ Awoa kitawulan ruuwuwa: "Ala malaiyawanjuro wada ce nia njarıwi,"¹¹ koro: "Nia mukkonjan kamnjagai bare sinəm kauro gəmdəgənni,"»† yeno. ¹² Isaye tiro kalakciye: «A'a, kitawu ye wuljəna: "Bare Ala Kəmandea rijamməmmi!"»† yeno. ¹³ Tia jarapce kerənniya, Yiwulis tia har sa gade laaro kolyeno.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu

(Mat 4.12-17; Mar 1.14-15)

¹⁴ Daji Isa kənduwo Ruhu Alayea cidi Galileyero wallada. Lawarnju ye lardu sammaro tatargaada. ¹⁵ Dandal dandallo leje jamaa alamgen-niya, wunduso tia jajakkeno.

Am bəla Najaratte Isaa wadu

(Mat 13.53-58; Mar 6.1-6)

¹⁶ Ngai duwon Isa Najarat bəla wurajənədəro kadio. Kəla adanjuyen yim tustuyea dandallo ngaye jamadəro kəra njəddoro cije dayeno. ¹⁷ Tiro kitawu Nawi Ishayaye cade kayenniya, na adə ruuwuwa adəa kiwando. Tiye:

¹⁸ «Ruhu Kəmandeye wulan kərga, tima kawuri kəji talaawaro wulgəkkoro wua galasəna nangaro.

Am cadane kərearo waljanaro

nankam kəlaye cawandi,

kambuwa yero sim cawandi wulduwuro

wua sinodo.

Koro am curo jəktuyen dasaanaye asərnja jakturo

wua sinodo.

¹⁹ Ngaima "Sa ser Kəmandeye fandoye cədəna!"

jamaro wulgəkke wormaduro kadikko.»† yeno.

²⁰ Daji kitawudəa jakce kistuwumadəro kalakciye napkeno.* Am samma dandaldən tiro sim fijaana duwon, ²¹ tayiro: «Kuma awo kitawulan ruuwuwa səmondon fanuwuwa adə wakkajəna,» yeno. ²² Tayi samma kəla mana serra cinjun culuwuna adəyen ajarpəne tia jajakcane amanjaro: «A! Kam attə tada Isuwuyədəma, gəna?» canı. ²³ Daji Isaye tayiro: «Fagatto karau adəa sədduwe: "Karwunma, kəlanəm isangaane!" Koro wuro: "Awo ajabba ajabba bərnı Kafarnaamben dimma faniyenadəa bəlande yen de, ruiye!" nuwi. ²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, nawi fimaa bəla wurajənalın kasaccanni.

²⁵ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren jaman Nawi Iliyayen lardu Israyilayen kamuwa kwa faccaanaa kada mbeji, koro kərwu yakku redaaro ingi duro waje lardu sammaro kəna kura kərgawo. ²⁶ Adə

† 4:8 4.8 SK 6.13 † 4:11 4.10-11 Jaw 91.11-12 † 4:12 4.12 SK 6.16 † 4:19 4.18-19 Ish

61.1-2 * 4:20 4.20 napkeno - Sayinna napcəna duwon, jamadəa alamdu badiji.

yaye kamu kwa faccægənaa laa bəla Sarepta lardu Sidonnedəro† gənia, Ala Nawı Iliyaa na wundunjamayero cunodənni. ²⁷ Koro jaman Nawı Iliyasayen lardu İsrayılayen am barasua kada mbeji. Adə yaye Naaman kam lardu Siriyayea‡ gənia, Nawı Iliyasa wundunjamaa isangajəgənni,» yeno. ²⁸ Adəa fangeranniya, am dandalnin dasaana samma tiro fum gərgəyeyera. ²⁹ Cijane tia cadane ngawo bəlayero cattuluwe ci kau kura bəlanja kəladən garjanadəyero kesado. Nadən tia cidiyaro gəptuwu majai duwon, ³⁰ İsa dawunjayen reje koje leyeno.

İsaye kam karuwaa isangaduwu

(*Mar 1.21-28*)

³¹ Daji İsa bərnı Kafarnaambe cidi Galileyro kadio. Yim tustuye kidənniya, dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. ³² Jamadə alamdunjudəa ajapkerə, kənduwoaro manaji nangaro. ³³ Curo dandaldəyən karuwama laa mbeji, kamdə burwu dunoaro cakke: ³⁴ «A! İsa kam Najaratte, awi lambonəm andiro? Andia siduwuro wa kadim? Nia asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə wo!»§ yeno. ³⁵ Amma İsa sedandəro jəkkədə mana dapciye: «Cinəm jange kamdəa kolle luwe!» yeno. Sedandə kamdəa dawunjan cidiro yapkeyenniya, tia lorujənnin kolje kiluwo. ³⁶ Tayi samma ajapcane amanjaro: «Attə mana jiri fi? Kənduwoaro sedansoro wada ciya, caluwi!» canı. ³⁷ Lawar İsaye cididə ngaro tatargaada.

İsaye am ngəwua isangaduwu

(*Mat 8.14-17; Mar 1.29-39*)

³⁸ İsa dandaldən kiluwunniya, fado Simannero leyeno. Ya kəsai Simannedə dondi, kange tia jauro cədana. Daji İsaro lawarnju wulyeyeranniya, ³⁹ ise tiro ngujiye kangedəro kikkado. Kangedə tia kolje, ya kəsai ye sadəman cije tayia sosayeno.

⁴⁰ Kəngal kikkurunniya, amnja dondi kasuwa jiri jiria sammaa na İsayero kewudo. Wundunja yayero mukko gənajiye isangayeyeno. ⁴¹ Sedanna ye am ngəwun caluwe yiljaiaro: «A! Ni Tada Alaye!» canı. Amma İsa tayiro jəkkədə manadu amarjəgənni, ti Almasiwuro nojana nangaro.

⁴² Wajənanjua suwa ləp İsa cije culuwe na wunduma baworo leyeno. Am ngəwu tia madaro keluwo. Kewandənniya, bare tayia koljənniro tia roduro mayera. ⁴³ Amma İsaye tayiro: «Dole bəlawə gadero lekke kawuri kəji nodo bargaa Alayedəa wulgəkki. Adəma nangaro Ala wua sinodo,» yeno. ⁴⁴ Adəgaima cidi Yahudiyaye yen dandalnjan jamaro kawuri kəjidəa wulyeyeno.

5

İsaye fuwurawanju burwoyeyə bowodu

(*Mat 4.18-22; Mar 1.16-20*)

¹ Yim laa İsa ci bərəm Genesaretten daada, am ngəwu ye mana Alaye fanduro gəgərəptagane tia kimiccagai ngai duwon, ² maara yindi ci ingidəyən tuwada kiro. Buni tawudə jəpcana, karenja buni taye tuldu cadi. ³ Daji İsa leje maara Simannedəro ngaye tiro: «Ci ingidəyən

† 4:26 4.26 lardu Sidonne - Lardu yaudiyaye gəni, kərdiyaye. ‡ 4:27 4.27 lardu Siriyaye - Lardu kərdiyaye. § 4:34 4.34 Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

ganaro lene!» yeno. Ngai kidənnya, Isa ci maaradəyen napce koro yaye jamadəa alamdu badiyeno.

⁴ Mana cəde kerənniya, Simanno: «Maaradəa na kuruwuro yade, buni taramndo figənowo buni taiwo!» yeno. ⁵ Simanne tiro: «Maləm, bune farai ngənəptiye diyenason, awima taiyende! Amma wulsəgəmmadəro, buni taramdəa ingidəro figəkki,» yeno. ⁶ Fiyeyeranniya, buni kada kadami cadane, har buni taramnjadə kakamdu badiyeno. ⁷ Daji amanja maara toyedəa mukkon cəgəpcane isa tayia banajaaro bowoyera. Isane maara yindi sammaa bunin kek casəmbəre, har maara yindiso ləpturo mayera.

⁸ Siman tiro Biturus canidə adəa kirunniya, fuwu Isayen tungurumje: «Kəma, marne nani kolle! Wu biwuma, diye!» yeno. ⁹ Awoa tia am rokkonjuye-aso kəla buni ngəwu cadanadəyen ajapkerə. ¹⁰ Koro sawawanju kidaye Yakuba-a Yahaya-a tadawa Jabadiye ye ajapkerə. Daji Isaye Simanno: «Bare rinəmmi, kua adən fuwun kam tamaro walləmi!»* yeno. ¹¹ Maaranja ci ingiyero kewudənniya, awonja sammaa koljane tia geya.

Isaye kam barasua isangaduwu

(Mat 8.1-4; Mar 1.40-45)

¹² Isa bəla laan duwon, kam laa tiyinju ngan barasua mbeji. Isaa kirunniya, fədəryero təmde tia lowoje: «Kəma, raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno. ¹³ Isa mukko sajiye kamdəa leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. Sadəman barasudə tia kolyeno. ¹⁴ Daji Isa tiro wada ce: «Bare wundumaro adəa wulgəmmi, amma lene řimandəro fəledəgəne. Tayirro walləmmadə, sadaa Nawi Musa wuljənadəa de, jamaro shedaro waljo!» yeno. ¹⁵ Adəson lawar Isaye cayea kojənarə ndarasoro tatargaada. Am kada kadami tia kərəndu-a kasuwanjan ngadu-aro nanjuro capkadara. ¹⁶ Amma Isa ngəwusoro karaa wunduma baworo leje moduwa cədi.

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu

(Mat 9.1-8; Mar 2.1-12)

¹⁷ Yim laa Isa fado laan jamaa alamdu cədi duwon, Farisawa-a maləmba Attauraye-a nadən napkada ye mbeji. Tayidə bəlawə samma cidi Galileye-a Yahudiyaye-a bərnə Jerujaləmbə-alan isana, koro na Isayen kənduwo Kəmandeye am dondi isangaduwaye mbeji. ¹⁸ Daji am laa kam tiyi nunaa kəla bənaramben ngojane kadira. Kamdəa cawude fuwu Isayen gənajai cane mayerason, ¹⁹ jama captana nangaro rakcane nanjuro isaiwawodə, daji sorodəro jawane kajane kamdəa kəla bənaramnjuyen dawu jamayen fuwu Isayero sayeyera. ²⁰ Isa kambərsenja kirunniya, kamdəro: «Kam, biwunəm gawurdəna,» yeno.

²¹ Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-adə karwunjan: «Wundu gəle kam Alaa gaskajəna attə? Ala gənia, wunduma kambo biwu gawurjiyi bawo, mare?» canī. ²² Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon ngai wulluwidə? ²³ Ndaso gəle budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma ra “Cine lene!” wulduma? ²⁴ Nonowo, Tada Kambədə† nanjun kənduwo biwu ambe dunialan

* 5:10 5.10 kam tama - Kam duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majidə.
Tada Kambədə - Isa kəla Tada Kambədəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

† 5:24 5.24

gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadëro: «Niro wulnjægækki, cine bënarammëm ngone fannëmbo lene!» yeno. ²⁵ Sadëman kamdë fuwu jamadëyen cije bënaramnju ngoje Alaa congoriaro fannjuro leyeno. ²⁶ Tayi samma jauru ajapcane rijane Alaa congorane: «Ku awo ajabba ajabba ruiyena!» yera.

Isaye Lewia bowodu

(*Mat 9.9-13; Mar 2.13-17*)

²⁷ Ngawo adëyen Isa culuwe akki mowoma laa cunju Lewi kidaram-njun napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua sëgai!» yenniya, ²⁸ cije kare samma kolje tia giya.

²⁹ Daji Lewi fannjun Isaro masëna kura dabbaryeyeno. Akki mowomaso-a am gadeso-a kada ye Isa-a fuwurawanju-a rokko masëna dioro napkera. ³⁰ Farisawa-a malëmbanja Attauraye-a adëa kerunniya, karwunja waje fuwurawanjuro: «Awiro akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masëna diwidë?» yera. ³¹ Isaye tayiro: «Kam dondi gënia, kam ngadë lowotor majiwawo. ³² Jiremasoa gëni, biwumasoa bowokke tuwa cadoro kadikko,» yeno.

Kambiwu këla asemben

(*Mat 9.14-17; Mar 2.18-22*)

³³ Am laaye Isaro: «Fuwurawa Nawi Yahayaye-a Farisawaye-a ngëwusoro asem† cadai ye, moduwa cadai ye, amma kaanëm jawui ye, casai ye,» yera. ³⁴ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiyaa yakkuwe asem cadai wa? ³⁵ A'a, amma sa ise mai larusayedëa dawunjan cattuluwiya, sa adën duwon asem cadai.»

³⁶ Koro walde tayiro misal adëa cëdde: «Wunduma kajëmu bërin karje guntu ngoje kajëmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cëdia, kajëmu bërin ye kardëna, guntu bërin ye dinadëro candënni. ³⁷ Koro wunduma diben bërin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cëdia, diben bëringdë satkidëa falje§ cidiro fidiyi, satki ye bannadi. ³⁸ A'a, amso diben bëringdëa satki bërinno fijagai. ³⁹ Koro wunduma diben dina canadë bëringdëa majiwawo, tiye: "Diben dinadë këji," cëni nangaro.»

6

Isa këma yim tustuye

(*Mat 12.1-8; Mar 2.23-28*)

¹ Yim tustuyea laa Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadë këla algamaye ficcane mukkonjan këmëssane ngëro badiyera. ² Farisawa laaye tayiro: «Awi nangaro awo yim tustuyea këndoro haramdëa diwidë?» yera. ³ Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a këna fanjanadën, awo cëdënadëa kitawulan këranuwwi wa? ⁴ Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje jëgëre amnju yero ce gewo. Rimannaro gënia, am gadero burodi sadaaye ngërodë haram!»† ⁵ Daji Isaye tayiro: «Tada Kambedë këma yim tustuye, diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwi

(*Mat 12.9-14; Mar 3.1-6*)

† 5:33 5.33 asem - Asem faral gëni, nafila. § 5:37 5.37 diben bëringdë satkidëa falje - Diben bërin mojjolje kuraro walji nangaro, satki dinadëa falji. † 6:4 6.4 1Sam 21.1-6

⁶ Koro yim tustuyea laa Isa dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. Nadən kam laa mukkonju kəmboram canaa mbeji. ⁷ Maləm̄ba Attauraye-a Farisawa-a Isaro ayau gənəduwu majai nangaro hangaln-jayen tia ninijai, yim tustuyeaman kamdəa isangayeyenoaro. ⁸ Amma Isa awo karwunjaye asuje kam mukko canaadəro: «Cine dawunden dane!» yeno. Kamdə cije dayenniya, ⁹ Isaye jamadəro: «Nayia njaworəkki, yim tustuyea ser dio ra niadiwi dioma halal wo? Ro kambe njəkkawo ra ro tuluwoma halal wo?» ¹⁰ Isa memejiaro tayi sammaa curui duwon, kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, mukkonju kəlewa salairo walyeno. ¹¹ Maləm̄ba Attauraye-a Farisawa-a jauru gərgajane sawardane awo Isaro njəddoye mayera.

Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu
(Mat 10.1-4; Mar 3.13-19)

¹² Yim anin Isa leje kəla kauyero juwane bune farai moduwa kido. ¹³ Dunia wayenniya, fuwurawanjua bowoje curonjan mewun yindin kəreje tayia kəngayambanjuro galayeno. ¹⁴ Tayima Siman kam tiro cu Biturus cəkkənədə, yanjugəna Andarawus, Yakuba, Yahaya, Filibus, Bartolomi, ¹⁵ Matiyu, Toma, Yakuba tada Alfawusse, Siman tiro kam lardunju rawoma canidə, ¹⁶ Yahusa tada Yakubaye, Yahusa Iskariyot kam fuwun aman bomaro waljənədə.

Jawawi Isaye faya laan
(Mat 4.23-25; Mar 3.7-12)

¹⁷ Isa kəngayambanju-a rokko kaudəlan jəpce faya laan na fuwurawanju kada captanalan dayeno. Koro jama gade jauru ngəwu bərn̄ni Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye samma-a bərn̄niya ci tekuye Tir so, Sidon so-alan ye ¹⁸ mananju kərəndu-a kasuwanjan ngadu-aro nanjuro kadira. Am duwon karuwa tayia basarjaidə ngayera. ¹⁹ Jama samma Isaa leduro mayera, dalilnjudə kənduwo tiyinjun culuwe tayi sammaa isangajiyi nangaro.

Barga-a kuttu-a
(Mat 5.3-12)

²⁰ Daji Isa fuwurawanjua niniyenniya, tayiro:

«Bargando nayi talaawadə,*
nodo bargaa Alayedə nuwandodəro.

²¹ Bargando nayi kərma kənandoadə,
fuwun kulluwidəro.

Bargando nayi kərma yiruwidə,
fuwun kaasu diwidəro.

²² «Am Tada Kambedə nangaro nayia wanjane dunjane raranjane diwindo wuljaiya, bargando! ²³ Sa adən kəji fanowo, bikke ye farnowo, dalilnjudə samelan mukowando jauru ngəwu nangaro. Nonowo, adəgaiman amwurawanja kureyeso nawayaro keddo.

²⁴ «Kuttundo nayi gəriwuwadə,
nuwando dunialan fanduwwadəro.

²⁵ Kuttundo nayi kərma kulluwwadə,

* **6:20** 6.20 nayi talaawadə - Am duwon kəlanjaa awimaro ngojənni Alaa mərsajanadə.

fuwun kəna fanuwidəro.
Kuttundo nayi kərma kaasu diwidə,
fuwun karwukutta nayia njadane yiruwidəro.

²⁶ «Am samma ngələndo wuljaiya, kuttundo! Nonowo, adəgaiman amwurawanja kureyeso nawiya kattuwuyero keddo.

Kəladonəm rawo
(Mat 5.43-48)

²⁷ «Amma nayi manani fanuwidəro wulnjagakki, kəladowandoa rawowo, waduwundoro ser yiddowo, ²⁸ am nayia baskunjanadəro barga dəpkənowo, koro am nayia basarnjanadə yero Alaa yukkorowo. ²⁹ Kam ferinəm mařin bakcia, feri faldə yea fəlegəne. Koro kam kalwunəm gari ngojia, bare gəmajedəa dapkəmmi. ³⁰ Wundu duwon njuworənadəro ye, koro kam karenəm ngojənadəro bare yukkorəmmi. ³¹ Jiři am nayiro njaddiya raawwadə gai, nayi ye tayiro yiddowo!

³² «Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye am tayia caraanađəa caraana. ³³ Am nayiro ser njaddiro ser yidduwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye ngai cadi. ³⁴ Am nayiro njakkarəmbiro kasu yiwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye tayiro kalkal kalakcaaro amanjaro kasu cadi. ³⁵ Amma nayidə, kəladowandoa rawowo, ser yiddowo, kasu yiwiya, bare awima fanduwiro təmanuwwi. Daji mukowando ngəwuro walje, nayi ye tadawa Mai Samemayero walluwi, dalilnjudə ti am kələdowa so, sernambuwu soye serma nangaro. ³⁶ Bawando kanjimariđadə gai, nayi ye amba njunonowo!»

Bare wundumaro shara yidduwwi!
(Mat 7.1-6)

³⁷ «Bare wundumaro shara yidduwwi,† nayi yero shara njaddiwawo. Bare wundumaro ayau gənagəwwi, nayi yero ayau gənanjagaiwawo. Gawurnowo, nayi yea gawurnjai. ³⁸ Yowo, nayi yero njadi, jakka kek cəmbəřəna, har fidun fidi gairo nayiro njadi. Jiři ambo ngalgəwidə gai, nayi yero ngalnjagai.»

³⁹ Daji Isa tayiro misal adəa ce: «Kambu kambu kamanjua jeji wa? Tayi yindi samma bəlaaro casukkuri, mare? ⁴⁰ Fuwura maləmnjua kojənni. Amma fuwura fi yaye ngələro alamgadaro waljiya, maləmnju gairo walji.

⁴¹ «Awi kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm curo simməmben asunəmbawodə? ⁴² Akko ni simməmlan karjəmbadə, awiawin gəle kamanəmbə: “Sawani, kolle kaləm simməmbedəa tuluwukke,” nəmi? Mənafək! Karjəm simməmbedəa tuluwumiya duwon, daji ngələro rume kaləm sim kamanəmbedəa tuluwumi.

Kəska-a tadanju-a
(Mat 7.15-20; 12.33-37)

⁴³ «Kəska ngəla tada diwi cakkiwawo, koro kəska diwi ye tada ngəla cakkiwawo. ⁴⁴ Kəska fi yaye tadanjulən asudi. Tarmu kolollan cadoriwawo, koro inab ye coccorilan njakcawawo. ⁴⁵ Kam ngələđə

† 6:37 6.37 Bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kələndoa sharawu am gadeyero ngonuwwi.

awo ngəla karwunjulan dəgana nangaro ngəla cədi, koro kam diwidə ye awo diwi karwunjulan dəgana nangaro diwi cədi. Adəgaima awo karwulan dəganadəmaa ci manaji.

Misal fado tadowu yindiye
(Mat 7.24-27)

⁴⁶ «Awiro wua Kəma, Kəmalan bowosuwi, amma awo wulləkkənədəa diwwawodə? ⁴⁷ Wundu duwon naniro ise manani fanje jəganamadə, nayiro camunonju fəlenjagakki. ⁴⁸ Ti alama kam soro cədandi cəne leje kuruwuro laje fərdudəa kəla kauyen gənajənədə gai. Ingi bərəmbe ngəwuje fala tarje sorodəa babakkenniya, wurjənni, dalilnjudə sorodə ngəlaro tədandəna nangaro. ⁴⁹ Amma kam duwon manani fanjəna jəgannimədə, ti alama kam soro fərdu bawo cidilan cədandənədə gai. Ingi bərəmbe ngəwuje fala tarje sorodəa bakkenniyama, wurgada. Wurdu sorodəye jauru diwi,» yeno Isaye.

7

Isaye soji kura Rombeye karea isangaduwu
(Mat 8.5-13; Yah 4.43-54)

¹ Isa mananju samma jamaro cədde kerənniya, bəрни Kafarnaam-bero leyeno. ² Nadən soji kura Rombe laa kareanju jaumaro cəraana dondi no cədi mbeji. ³ Soji kuradə lawar Isaye fangenniya, amwurawa yaudiyaye laaa nanjuro cunode tia lowoja iso kareanju isangajuwo yeno. ⁴ Na Isayero kadiranniya, tia jauru lowojane: «Marne, adəa tiro yiddəmiya jussəna, ⁵ dalilnjudə jamande yaudidəa cəraana, har dandal andiro settando,» yera. ⁶ Daji Isa tayi-a rokko leyerə. Isa fadodəa karəngenniya, soji kuradə sawawanju laaa na Isayero cunode tiro: «Soji kuraye yeno: “Kəma, bare suwoldəmmi, nia fannin sawo tikkəni. ⁷ Nanəmbo kəndema ye tikkəni. Biya wada ye, kareani ngaji. ⁸ Wudə cidiya kənduwo amben kərgakko, fərduni yen sojiya takkəna. Falnjaro: ‘Lene!’ nəkkiya, leji. Fal laaro: ‘Are!’ nəkkiya, isi. Koro kareaniro: ‘Adəa de!’ nəkkiya, cədi.”» ⁹ Isa adəa fangenniya, ajapce suworde jama tia jagaidəro: «Nayiro wulnjagakki, curo jama Israyilawuyeman kambərse kura adə gai fandəkkəni!» ¹⁰ Daji am soji kura cunodənədə fadodəro walladaranniya, kareadəa kəlewanju salai nayeyera.

Isaye tada kamu kwa faccəgənaayea roaro kalaktu

¹¹ Ngawo adəyen tussənni Isa bəla laa Nayin canidəro leyeno. Fuwurawanju-a am ngəwu-a ye tia casadduwe leyerə. ¹² Ngaworam bəlayədəa karənjana duwon, kam laa nuna ngojana kaurilaro casadi. Yanjudə tada gade cədanni, kwanju ye faccəgəna, koro jama kada bəladəye yadəa casadduwi. ¹³ Kəmadə tia kirunniya, njunoje tiro: «Bare yirəmmi!» yeno. ¹⁴ Balangardəa karənje leje am tia ngojanədə gəm dayera. Isaye: «Jairo, niro wulnjəgəkki, cine!» yenniya, ¹⁵ kam nunadə cije napce mana badiyeno. Daji Isa tia yanjuro kalakkeyeno. ¹⁶ Am samma rijane Alaa congorəne: «Fagat, nawi kura curonden culuwuna, Ala jamanjua banaduwo isəna!» yera. ¹⁷ Lawar Isaye adə cidi Yahudiyaye-a larduwa tia dirijane kəljana-a samməro tatargaada.

Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a
(Mat 11.1-19)

¹⁸ Fuwurawa Nawi Yahayaye awo ani sammaa tiro wulyeyera. Daji Yahaya curonjan yindi bowoje ¹⁹ na Kəma Isayero koro adəa njəddoro kinodo: «Nima wa fuwun isimadə wo* ra gade gureniye?» ²⁰ Na Isayero kadiranniya, tiro: «Yahaya Kasalama andia nanəmbo koro adəa njəddoro sanodo: “Nima wa fuwun isimadə wo ra gade gureniye?”» cane tia keworo. ²¹ Sa adən Isa am kəndondia-a kasuwaa-a karuwaa-a kada isangajiyi, koro kambuwa ngəwua simbaro cədi. ²² Daji Isaye fuwurawa Yahayayero: «Waldənowo, awo ruwwa-a fanuwaa-aa Yahayaro wulgənowo: Kambuwa sim cawandi, ngurdiyaya ye sinjan lejai, am barasua ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai, koro talaawa ye kawuri kəjidəa fanjai. ²³ Barganju kam wu nangaro taljiwawodə!» yeno.

²⁴ Fuwurawa Yahayayedə sapkadaranniya, Isa kəla Yahayayen jamadəro mana njəddo badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngəlei laa kanji kanjiro karuwaye cakke moji cədi wa? ²⁵ A'a. Awi gəle kuroro leyew? Kam kajəmu shawa cakəkənaa wa? A'a, am kajəmu shawa casakke curo larasuyen dasaanadə mairilan kasarga. ²⁶ To, awi gəle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki, nawimaa kojəna. ²⁷ Tima kam duwon kəlanjun kitawulan adə ruwuwadadə: “Nin fuwunno kəngayummi nodəkke niro jawalnəm cassai.”† ²⁸ Nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambəna sammayen wunduma Yahayaa kojəna bawo. Amma curo nodo bargaa Alayen təngəridə tia kojəna.» ²⁹ (Jama sammaa akki mowomason kundenno caman kawuri Yahayaye fanjanadə, Alaa jiremaro asujane kasaccane tayiro kasala tuwaye kiddo. ³⁰ Amma Farisawa-a maləmba Attauraye-a awo Ala tayiro niajəgənadəa wajane kasala tuwaye Yahayayedəa kasaccanni.)

³¹ «Wundusoro am jaman adəyedəa rattalgəkki? Awi gəle tayi-a camun wo? ³² Tayi alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo sapcane amanjaro: “Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwwi. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwwi,” cani gai. ³³ To, Yahaya Kasalama ise burodi ye juwunni, diben ye canni, “Ti karuwama!” yew. ³⁴ Koro Tada Kambədə ise juwui, cai, “Akko kəmboma, kənjama, sawa akki mowomaso-a biwumaso-aye!” yew. ³⁵ Amma nanrashidudə kəndonju ngan asudi.»

Isaye kamuro biwunju gawurduwu

³⁶ Farisa laa Isaa masəna dioro doyenniya, Isa fannjuro ngaye masənaro napkeno. ³⁷ Bəladən kamu biwuma laa mbeji. Isa fado Farisadəyen masəna cədiro fangenniya, səndal curonjun kawudi tamanna ngoje ise ³⁸ ngawo Isayen dajə ciriaro si Isayero simalo kokoljiye kanduri kəlanjuyen cinje ka cinjuye gənajiye kawudidəa fijiye samgeyeno. ³⁹ Adəa kirunniya, Farisa Isaa dojənadə karwunjun: «Ca kam adə nawia, kamu tia lejidə biwumaro noji,» yeno. ⁴⁰ Isaye tiro kalakciye: «Siman, awo laa niro wulnjəgəkkiya, raakkəna,» yenniya, tiye: «Sayinna, wulle!» yeno. ⁴¹ Isaye: «Am yindi

* 7:19 7.19 nima wa fuwun isimadə wo - Almasiwu Alaye. † 7:27 7.27 Mal 3.1

kam laayen wuri tagariyera. Faldə kasuro dinariyus† yer uwu ngoyeno, faldə ye dinariyus fiwu ngoyeno. ⁴² Cawande carəmbənnidə, kamdə kasudəa tayi yindi sammaro wayeyeno. Wundunja gəle tia jaumaro cərayi?» cəne tia kiworo. ⁴³ Simanne: «Təmanidən kam tiro ngəwu wajəgənadəma,» yenniya, Isaye: «Jire wulləm,» yeno. ⁴⁴ Daji Isa kanji kamudəyero suworde Simanno: «Kamu adəa rumma, gəna? Fannəmbo ngaakkənadən, ingi si tuldaye sukkudəmmi, amma kamu adə simalonju siniro kokoljiye kanduri kəlanjuyelan cingeno. ⁴⁵ Feriniro ka cinəmbe gənaame kaptuwu darajaa ye səddəmmi, amma ngaakkənaman, ti wuro sinilan lewa darajaye njəddo koljənni. ⁴⁶ Ni kəlaniro kəndawu jaitunnema figəmmi, amma ti siniro kawudi tamanna fijiye samgeyeno. ⁴⁷ Adə nangaro niro wulnjəgəkki, biwunju ngəwu gawurdənarə kərawo kura wuro fəlesəgəna, amma kam biwu ganaa gawurdənadə kərawo ganama fəlejiyi.» ⁴⁸ Daji Isaye kamudəro: «Biwunəm gawurdəna,» yeno. ⁴⁹ Am masəna dioro ti-a kallo napcanadəye amanjaro: «Wundu kam biwu gawurduma attə?» yera. ⁵⁰ Daji Isaye kamudəro: «Kambərsənəm nangaro njəkkawo fandəmna, kəlewan len!» yeno.

8

Kamuwa laa njadduwowu Isaye

¹ Ngawo adəyen tussənni Isa bəla kuran ganansoa jəgane jamaro kawuri kəji nodo bargaa Alaye wulyeyeno. Fuwurawanju mewun yindində-a ² kamuwa laa karuwa so, kasuwa son isangajəgəna-a tia kesadduwo. Kamuwadə tayima Meram kamu tilan sedan tulur caluwuna tia Magdalan bowojai-a ³ Yanna kamu Ba Kuja cuwuramma Mai Hirudusse-a Susanna-a kamu gade ngəwu-a. Koro kamuwa laa gade ngəwu kəndanjalan Isa-a fuwurawanju-aa banajagai kasarga.

Misal kasuni jəjərdumaye

(Mat 13.1-9; Mar 4.1-9)

⁴ Am kada kadami bəla bəlan isai duwon, jama ngəwu na Isayen capkadaranniya, tayiro misal adəa wulyeyeno. ⁵ Tiye: «Kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji am koduwu guguwaccane ngudowa isane cotto gewo. ⁶ Kasuni laa ye na kau kauan fiyada. Riyenniya, noso nambu nangaro rimje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə ti-a kallo riye algamadəa kimitkeyeno. ⁸ Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, riye tada mia mia kekko,» yeno. Isa adəa wulyenniya, kowo sapce: «Kam səmonjuamadə fanjol!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwaye

(Mat 13.10-17; Mar 4.10-12)

⁹ Fuwurawanju maana misal adəyedəa keworənniya, ¹⁰ Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Alaye noduro amardəgəna, amma am gadesodəro misalnin wuldiyi. Ngaima: “Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cariwawo.”†

Maana misal kasuni jəjərdumaye

(Mat 13.18-23; Mar 4.13-20)

† 7:41 7.41 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle. † 8:10 8.10 Ish 6.9

¹¹ «Akko maana misaldäye: Kasunidə mana Alaye. ¹² Kasuni kəla jawallen fidanasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, bare kasaccane njəkkawo cawandənniwo, Yiwulis ise manadəa karwunjan cuttuluwidə wo. ¹³ Kasuni na kauan fidanasodə, tayima am manadəa fanjaiya, karwu kəjiaro camoyidə wo. Amma tayilan fərdu bawo nangaro, kawu ganaro kasaccai yaye, kəla manadəyən kuttu casaiya, wajane koljai. ¹⁴ Kasuni na ngiwian fidanasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, karwungai dio so, arsiyi mangardu so, duniaaram so karwunjaro ngasaane kun bərin manadəa kəpcane tayiro fəidajiyi-wawodə wo. ¹⁵ Amma kasuni na katti ngəlaan fidanasodə, tayima am manadəa fanjane ngojane karwunja ngəlan rojana tayiro fəidajiyi, kanadin nema laa casakkidə wo.

Misal fatəlaye

(*Mar 4.21-25*)

¹⁶ «Wunduma fatəla wasse kəmon təmjiwawo bi cidiya dəgəllen gənəjiwawo. Kam fatəla wassiya, am ngasayidə nurdəa caroro tia kəla gənəduramnjuyen gənəji. ¹⁷ Awima gəraada federo culuwiwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə ye bawo. ¹⁸ Adə nangaro jiri manani fanuwiro hangal gənənowo! Kam nanjun awoamadə,* tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,† awo cədana təmājənədəmaa tilan camoyi,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a

(*Mat 12.46-50; Mar 3.31-35*)

¹⁹ Daji Isaye yanju-a yanjugənaso-a nanjuro kadira, amma jama ngəwu nangaro rakcane tia gərəjanni. ²⁰ Am laaye tiro: «Yanəm-a yanəmgənaso-a deyan daada nia manjai,» yeranniya, ²¹ Isaye tayiro: «Nonowo, yani-a yanigənaso-adə,‡ tayima am mana Alaye fanjane jagaidə wo!» yeno.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen

(*Mat 8.23-27; Mar 4.35-41*)

²² Yim laa Isa fuwurawanju-a rokko curo maarayero ngasaane tayiro: «Leniyo bərəmdəa falliyo ci ingiye todəro koniyo!» cəne ledu badiyera. ²³ Lejai duwon, kənəm Isaa ngoyeno. Daji karuwa dunoa cije ingi maaradəa ləptu maje, har masiwa tayia fando karəngeno. ²⁴ Fuwurawadə isane tia kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Maləm, maləm, nuiye!» yera. Isa cije karuwadə-a cambaldu ingiyedə-aro kikkadənniya, dajane dunia gəmbo walyeno. ²⁵ Daji Isaye tayiro: «Nda kambərsendodə?» yeno. Fuwurawanjudə rijane ajarpəcane amanjaro: «A! Wundu gəle kam attə? Karuwa-a ingi-amaro wada ciya, jagai!» yera.

Kənduwo Isaye kəla sedannəyən

(*Mat 8.28-34; Mar 5.1-20*)

²⁶ Daji Isa-a fuwurawanju-a bərəmdəa faljane kojane cidi Gərasawuye fuwu cidi Galileyero kadira. ²⁷ Isa maaradəlan

* **8:18** 8.18 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarə asuji. † **8:18** 8.18 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganədəmaa tilan camoyi. ‡ **8:21** 8.21 yani-a yanigənaso-a - Na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye.

jəpkənniyama, karuwama laa bəladən ise tia kapkeyeno. Tussəna kamdə kajəmu ye lujənni, fado yen napcənni, kaurilalan kərga.

²⁸ Kamdə Isaa kirunniya, burwu cakke fuwunjun tungurumje nguje dunonjuro yilje: «Awi lambonəm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemayedə? Lowonjəkkəna, bare wuro ajawu gənasəgəmmi!» yeno. ²⁹ Adəa wuldunjudə, Isa burwoje sedandəro wada ce kamdəa koljo culuwo cənna nangaro. Calan ngəwuro sedandə kamdəa cədana. Mukkonju-a sinju-a sargasolan tasakkerəna yaye, tayia tən kakamje sedandə tia karaaro cuttuluwi. ³⁰ Daji Isaye tiro: «Wundu cunəm?» cəne kiworənniya, tiye: «Kəwu Sojjiyaye,» § yeno, sedan kada tiro ngasaana nangaro. ³¹ Bare tayia na ajawuyedəro dujəgənni sedannadə Isaa lowoyera. ³² Nadən alade kada kəla kau kuruwuyen newo cadi ye mbeji. Koro sedannadə Isaa lowojane tayia koljo curo aladeyadəyero ngasaworo. Tayiro amarjiye ³³ kamdən caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə ngərəmjanə kaulan jəpcanə bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno.

³⁴ Səniya aladeyayedə awo wakkajənədə kerunniya, cagase lejane bəladə-a karaanju-alan lawardəa ambo wulyeyera. ³⁵ Daji amdə ye awo wakkajənədə kuroro keluwo. Na Isayero isane kam duwon tilan sedanna caluwunadə kajəmunju ye lujəna, hangalnju ye kalkaljəna fuwu Isayen napkada nayeyeranniya, riyera. ³⁶ Am lamar adəa carunadə jiri karuwamadə nanlewa cuwandənədə tayiro wulyeyera. ³⁷ Karwunja jauru kamdəna nangaro, am cidi Gərasawuye samma Isa cidinja koljoro tia lowoyera. Daji ci bərəmbe todəro walduro Isa maaradəro kərgawo. ³⁸ Kam tilan sedanna caluwunadə ye Isaa lowoje kasacco rokko leja yeno. Amma Isa tia salamje: ³⁹ «Waldəne fannəmbo, ser kura Ala niro njəddənədəa tayiro satkəgəne!» yeno. Daji kamdə leje bəlanja sammalan ser kura Isa tiro cəddənədəa ambo wulyeyeno.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen
(Mat 9.18-26; Mar 5.21-43)

⁴⁰ Isa cidi Galilejero walladanniya, jamadə cijane mukko yindin tia kemowo, tayi samma tia gurejai nangaro. ⁴¹ Daji kura dandalle laa cunju Jairus na Isayero ise fuwunjun tungurumje fannjuro isoro tia jauru lowoyeno, ⁴² dalilnjudə feronju tok tilo kərwu mewun yindinna gai no cədi nangaro. Isa ledu cədi duwon, jamadə jauru tiro kəkəldagane tia gəgərəpkeyera.

⁴³ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju* dajənni. Koro kəndanju samma karwunmasoyen cuwatkəna yaye, wunduma tia rakce isangajəgənni. ⁴⁴ Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyədəa leyeno. Sadəman bu fidanju dayeno. ⁴⁵ Isaye: «Wundu wua lesə?» cəne kiworo. Wundu yaye ti gəni yenniya, Biturusse: «Maləm, jamadə nia dirinjane kəlnjana gəgərəmnjagai, diye!» yeno. ⁴⁶ Amma Isaye: «Kam laa wua lesəna, kənduwo wulan culuwunaro asukkəna,» yeno. ⁴⁷ Kamudə rakce gəradiwaworo kirunniya, lolojiaro ise fuwunjun tungurumje tiro fuwu jama sammayen dalil tia lejəna-a jiri nanlewa sadəman cuwandəna-adəa wulyeyeno.

§ 8:30 8.30 Kəwu Sojjiyaye - Soji dəwu arakku gai.

* 8:43 8.43 bu fidanju - Salanambu.

48 Isaye tiro: «Feroni, kambørsenäm nangaro njëkkawo fandëmma! Këlewan lene!» yeno.

49 Isa manaji ngai duwon, kam laa fado Jairussen ise tiro: «Feronäm bawojëna, bare gadero malëmdëa suwollëmmi,» yeno. 50 Amma Isa adëa fangenniya, tiro: «Bare rinëmmi, biya yasarai, ngaji,» yeno. 51 Fadodëro kadiranniya, Isaye Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ferodëye bawa-a ya-a ani gënia, bare wunduma ti-a rokko ngaanni yeno. 52 Sa adën am samma këla ferodëyen karwukuttaro casiri. Daji Isaye tayiro: «Bare yiruwwi. Ferodë bawojënni, kënäm cëdi,» yeno. 53 Amma ferodë nuna nojanadëro, tia rujane tiro kaasu keddo. 54 Daji ferodëa mukkoyen cëdane kowo sapce: «Feroma, cine!» yeno. 55 Ferodë ro cuwande sadëman ciyeno. Isaye awo këmboye ferodëro cado yeno. 56 Bawanju-a yanju-a jauro ajapkerä. Amma Isa wada ce tayiro bare wundumaro awo wakkajënadëa wuljaganni yeno.

9

Isaye këngayambanju mewun yindindëa nodo

(Mat 10.5-15; Mar 6.7-13)

1 Daji Isa mewun yindindëa bowoje tayiro kënduwo sedan sammaa dudaye-a am kasuwaa isangaduwaye-a ce 2 tayiro leja kawuri këji nodo bargaa Alaye jamaro wuljaa am dondi yea isangajaa yeno. 3 Tayiro: «Bëlawurodëro bare awima ngonuwwi: ka, bi ngërwu, bi këmbo, bi wuri, bi gëmaje yindi. 4 Ndarän yaye fado ngawuwwadën nammowo, har kawu nadëa kolluwiro. 5 Amma ndarän yaye nayia njamowonnia, bëlanja kolluwiya, katti sindoye kagangowo, tayiro shedaro waljo!»* yeno. 6 Adëgaima këngayambanjudë saptane bëla bëlaro lejane kawuri këji Alaye jamaro wulyeyera, koro ndarasolan am dondi isangayeyera.

Mai Hirudusse hangal cidu

(Mat 14.1-12; Mar 6.14-29)

7 Mai Hirudus awo wakkajëna sammaa fangenniya, hangalnju caa cijëna, dalilnjudë am laaye: «Yahaya Kasalama roaro walje cijo!» cani, 8 laaye: «Nawi Iliya ambo walde fëleduwo!» cani, laaye: «Nawiya kureye falnja roaro walje cijo!» cani. 9 Mai Hirudusse: «Wuma këla Yahayayedëa kammëkko. Wundu gële kam awo kada këlanjun fakki attë?» yeno. Adëgaima Isaa kuroro maji.

Isaye am dëwu uwu ambadu

(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Yah 6.1-15)

10 Këngayambadë walladaranniya, awo cadëna sammaa Isaro wulyeyera. Daji tayi runjaa ngoje karaa bëla laa Baitsaida canidëyero leyera. 11 Amma jama adëa asuyëranniya, tia geya. Isa jamadëa cëmoye tayiro mana këla nodo bargaa Alayen wuljiye amnja dondidëa isangayeyeno. 12 Dunia lëmdu badiyënniya, tayi mewun yindindë isane tiro: «Na dëgaiyënadë karaa. Jamadëa salamme, bëladëya-a bëla-asoro leja bënaräm-a këmbo-a majal!» yera. 13 Amma Isaye tayiro: «Nayima awo këmboye tayiro yowo!» yeno. Tayiye: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gënia, awima gade taiyende. Leniye këmbo

* 9:5 9.5 katti sindoye kagangowo - Sëmo kasta, maananjudë wowom Alayero tayia koljagai.

jama ani sammaro yikkiwiye wa?» yera. ¹⁴ Nadən kongwa alama dəwu uwu gai mbeji. Isaye fuwuranjuro: «Jamadəa yakkowo, kəwu fiwu fiwuyero napca,» yeno. ¹⁵ Adəgai cade am samma napkera. ¹⁶ Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwuranjuro ce fuwu jamadəyen gənyera. ¹⁷ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəro.

Bituruse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu
(Mat 16.13-20; Mar 8.27-30)

¹⁸ Yim laa Isa runju moduwa cədi, fuwuranju ye rokkonjun duwon, tayiro: «Wunduro wua amsodə ngosera?» cəne tayia kiworo. ¹⁹ Tayiye: «Am laa nima Yahaya Kasalama wo cani, laa ye Nawu Iliya cani, laa ye nawiya kureye falnja roaro waljo cani,» yera. ²⁰ Daji Isa walde: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworənniya, Bituruse: «Nima Almasiwu Alayedə wo!» yeno. ²¹ Amma Isa səmonja kasse tayiro wada ce bare wundumaro adəa wuljaganni yeno.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 16.21-28; Mar 8.31-9.1)

²² Koro Isa walde tayiro: «Ala katarjəna Tada Kambedə kuttu tai daje cane amwurawa-a wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a tia wajane roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

²³ Daji Isaye tayi sammaro: «Kam laa wua ga caraanaa, mərədu kəlanjuye wajo wajisoro kəskanju karmoye† ngojo wua səga. ²⁴ Dalilnjudə wundu duwon ronju řiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma kam duwon wu nangaro ronju cuwatkenamadə ronjudəa cəřiwi. ²⁵ Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda riwanju? ²⁶ Wundu duwon kəla wu-a manani-ayen nangujənamadə, Tada Kambedə ye darajanju-a daraja Bawadəye-a malaiyawanjuye-aa isiya, tia nanguji. ²⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, nodo bargaa Alaye carui,» yeno.

Isaye darajanju fəledu
(Mat 17.1-13; Mar 9.2-13)

²⁸ Ngawo Isa awo ania wuljənayan kawu wusku gaia, moduwa dioro cije Bituruse-a Yahaya-a Yakuba-a ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. ²⁹ Moduwa cədi duwon, alama fəkkanjuye falde kajəmunju ye bul fok tai daje yiyiljiro walyeno. ³⁰ Sadəman am yindi Isa-a jandəjai mbeji, tayima Nawu Musa-a Nawu Iliya-a. ³¹ Jauro nurra fəledagane kəla karmo Isaye Jerujalemnin wakkajiyen manajai. ³² Bituruse-a amanju-aa kənəm dama bawo ngojəna duwon, fayeranniya, Isaye darajanjudə-a am yindi nanjun daadadə-aa kero. ³³ Sa am yindidə nanjun saptaidən, Bituruse Isaro: «Maləm, andi na adən mbejidə jauro ngəla. Kolle ngurwo yakku lammiyo: fal kaanəm, fal Nawu Musaye, fal ye Nawu Iliyaye,» yeno, amma awo wuljidəmaa nojənni. ³⁴ Manaji ngai duwon, fofou ise tayia jakkeno. Fofou tayia jakcənaro kerunniya, riya. ³⁵ Daji curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia kərenəkkəna. Mananju fanowo!» yeno. ³⁶ Kowodə nəmgenniya, Isaa tilonju lon kero. Yim anin wundumaro awo carunadəa wuljaganni gəm napkera.

† 9:23 9.23 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

Isaye tada karuwaa isangaduwu

(Mat 17.14-21; Mar 9.14-29)

³⁷ Wajənanjuwa Isa-a fuwuranju yakkuḍa-a kaudən jəpkeranniya, am kada kadami nanjuro isane tia kapkeyera. ³⁸ Daji curo jamadəyen kam laa kowo sapce: «Sayinna, nia lowonjəkkəna, tadanía njunone! Ti gənia, gade takkəni. ³⁹ Sedan tia cəḍaiya, sadəman burwu cakke cinju nga bilwua kar kar loloji. Tussənarə basarjənnia, tia koljiwawo. ⁴⁰ Sedandəa dujaro fuwuranəmba lowoyekəkəniya, tayiro katkero,» yeno. ⁴¹ Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwa karwu yeskadaa, har sawi gairo dawundon dəgakke nayia rannjakki?» yenniya, kamḍaro: «Tadanəm kude!» yeno. ⁴² Tadadə kənde cədi duwon, sedandə tia babakce cure fərdaktu badiyeno. Amma Isa sedandəro jəkkade tadadəa isangajiye bawanjuro kalakkeyeno. ⁴³ Jama samma kənduwo Alayedəa jaurə ajapkerə.

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mat 17.22-23; Mar 9.30-32)

Jamadə awo Isa cədi ngaa ajapcana duwon, Isaye fuwuranju: ⁴⁴ «Awo kərma wulnjagakkidəa ngəlarə kəlandon taiwo, Tada Kambedəa mukko ambero sərəccagai,» yeno. ⁴⁵ Amma fuwuranwadəə mana adəa asujanni, maananju tayiro gəraaada, koro kəla mana adəyen tia kororo riyera.

Wundunja kura wo?

(Mat 18.1-9; Mar 9.33-41)

⁴⁶ Daji kattenjan kambiwu kəla wundunja kura woyen ciyeno. ⁴⁷ Isa awo karwunjaye asuje tadaana laaa ngoje gərenjun isadajiye ⁴⁸ tayiro: «Wundu duwon cunilan† tada adəa cəmowonamadə, wumaə səmowo. Koro wundu duwon wua səmowonamadə, ti wua sunodənamadə cəmowo. Awoa kam curondon ganadə, tima kura wo,» yeno.

⁴⁹ Yahayaye Isaro: «Maləm, kam laa sedanso cunəmlan duji kiruiyendeya, andia saanni nangaro, tiro dapkeyeiye!» yeno. ⁵⁰ Amma Isaye: «Bare tiro dapkəwwi, awoa kam lawalamando gənidə kaando,» yeno.

ISA KƏLA JAWAL JERUJALEMBEN

Am cidi Samariyaye Isaa saworo wadu

⁵¹ Isaye sanju samero saptaye karəngenniya, nia Jerujalembə leduye tai daje ngoyeno. ⁵² Kəngayamba tin fuwunno cunode tiro jəpturam dabbarduwuro lejane bəla laa cidi Samariyayero kasargawo. ⁵³ Amma Jerujalembə leji nangaro, am bəladəye tia saworo wayera. ⁵⁴ Fuwuranju Yakuba-a Yahaya-a adəa kerunniya, tiro: «Kəma, wada yiye samelan kannu jəpce tayia juwuiya, raamma wa?» cane tia keworo. ⁵⁵ Amma Isa suworde tayiro kikkado. ⁵⁶ Daji bəla gadero koyera.

Isaa ga kəske gəni

(Mat 8.18-22)

⁵⁷ Jawalnin lejai ngai duwon, kam laaye Isaro: «Ndara lenəmi yaye nia njəgakki,» yeno. ⁵⁸ Isaye tiro: «Kəluwuso bəlaanjaa,

† 9:48 9.48 cunilan - Isa nangaro. § 9:53 9.53 am bəladəye tia saworo wayera - Am cidi Samariyaye yaudi, amma ngalongawuri. Yaudiya ye tayia wayera, tayi ye yaudiyadəa wayera.

ngudoso sameye ye fannjaa, amma Tada Kambedäye nanju tustuyema bawo,» yeno. ⁵⁹ Isaye kam laaro: «Wua sɛgai!» yenniya, kamdäye tiro: «Kəma, amarsəgəne lekke bawania sittərakkiya duwon,» yeno. ⁶⁰ Amma Isaye tiro: «Kolle am sanuna amanja sanunadəa sittərāja! Amma nidə, lene nodo bargaa Alayedəa ambo satkəgəne!» yeno. ⁶¹ Koro kam laaye Isaro: «Kəma, nia njəgakki, amma amarsəgəne lekke jamania alakələwakkīya duwon,» yeno. ⁶² Daji Isaye tiro: «Kam barero ngujəna duwon ngawo curuimadə, nodo bargaa Alayedən faidanju bawo,» yeno.

10

Isaye fuwuranjuyə fitulur yindin nodo

¹ Ngawo adəyən Kəmadə curo fuwuranjuyən am fitulur yindin gade kərəje tayia yindi yindiyən cunode bəla so, bələdeya so, na leji sammaro tin fuwunno leyera. ² Tayiro: «Kaladə ngəwu, amma kidawudə gana. Adə nangaro kəma kalayedəa lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njəddoro cunodo!» ³ Lenowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njanodəkki. ⁴ Bare wuri, bi ngərwu, bi suno gade ngonuwwi, koro bare kəla jawallen danuwe wundumaa lewanuwwi. ⁵ Fado fi yayero ngawuwiya, burwon ambo: “Fado adə bargaa cuwando!” wulgənowo. ⁶ Kam nanlewaye nadən mbejia, bargandodə tilan dəgai. Amma bawoa, bargandodə nandoro walddi. ⁷ Fado adən jəmmowo nammowo, awo njadənadəa buiwo yaiwo, kidamaro ngənəwuramnju wajipcəgəna nangaro. Bare fado adəa kolluwe fado fadoro lenuwwi. ⁸ Bəla fi yayero ngawuwe nayia njamoyiya, awo njadənadəa buiwo, ⁹ amnja dondi nadən isangagənowo, koro jamadəro: “Nodo bargaa Alayə nayia karənnjana!” wulgənowo. ¹⁰ Amma sa bəla laaro ngawuwe nayia mowo wajaiya, farsambo luwowo tayiro: ¹¹ “Katti bəlandoye sinderə tandəgənədəmaa cinniye nayiro kolnjagaiye! Amma adəa nonowo, nodo bargaa Alayə karənjəna!” wulgənowo. ¹² Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am bəla adəyedə am bəрни Sodombea* nanjaunin koji.

Isaye am ansiya Alayea wusadu

(Mat 11.20-24)

¹³ «Kuttundo am bəрни Korajinne! Kuttundo am bəрни Baitsaidaye! Ca awo ajabba ajabba nandon tədənasodə bəрни Tirre-a Sidonne-alan† tədənaa, tən kuren amnja tuwa cade ajaja-a buwu-alan‡ napcana. ¹⁴ Amma kiyama wakkajiya, wowomndo am bəрни Tirre-a Sidonne-ayədəa§ nanjaunin koji. ¹⁵ Nayi ye am bəрни Kafarnaambe, samero wa samnjai təmayew? A’a, kannuro kolnjagai.

¹⁶ «Kam manando ngojənamadə mananimaa ngojo. Kam nayia wanjanamadə wumaa waso. Koro kam wua wasənamadə ye ti wua sunodənədəmaa wajo,» yeno.

Fuwurawa fitulur yindindəye waldu

* **10:12** 10.12 bəрни Sodombe - Bəрни duwon amnju jairo diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fijiye siyeyeno. † **10:13** 10.13 bəрни Tirre-a Sidonne-a - Bəрниya kərdiyaye. ‡ **10:13** 10.13 ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne. § **10:14** 10.14 bəрни Tirre-a Sidonne-a - Bəрниya duwon amnja jairo diwi nangaro Ala tayia siyeyeno.

¹⁷ Fuwurawanju fitulur yindində karwu kəjiaro walladaranniya, Isaro: «Kəma, cunəmlan sedannama manande jaana,» yera. ¹⁸ Isaye tayiro: «Yiwulis radu gai samelan curi kirukko. ¹⁹ Fanowo, nayiro kənduwo kadi so, kəlanji so guwattuye njadəkkəna, koro kənduwo kəla duno kəladodəye sammayen njadəkkəna. Awima rakce nayiro njaddiwawo. ²⁰ Adə yaye bare sedanna manando jagaidəro karwundo kəjijənni, cundo samelan ruwuwadadəro kəjijo!»

Isaye karwunju kəjidu

²¹ Sa adən Ruhu Alaye cakke karwu Isaye tai daje kəjije: «Wusenjəkkəna, Bawani, Kəma same-a dunia-aye, dalilnjudə awo ania rashiduwa so, ilmuwu soro gəraame tadawa sananaro isanogəmma nangaro. Aaa Bawa, adəma awo raamma wo.

²² «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti gənia, wunduma Tadadəa nojənni. Koro wunduma Bawadəa nojənni, sai Tadadə-a am tayiro Tadadə isanojijiyi, cəraana-a,» yeno.

²³ Isa suworde fuwurawanju runjaro: «Sim duwon awo ruwwadəa caruidə, barganja! ²⁴ Nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, maiya so kada awo ruwwadəa kuroro caraana, amma carunni. Koro awo fanuwadəa fanduro caraana, amma fanjanni,» yeno.

Misal kam kanjimariya cidi Samariyaye

²⁵ Maləm Attauraye laa Isaa rijapturo cije tiro: «Sayinna, awi dikke ro sawisoye* fandəkki?», yenniya, ²⁶ Isaye tiro: «Awi curo Attaurayen ruwuwadadə? Ndayiro tia kərayem?» yeno. ²⁷ Tiye: «“Ala Kəmandea karwunəm ngan, ronəm ngan, dunonəm ngan, hangalnəm ngan raye!»† Koro kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!»† yeno. ²⁸ Isaye: «Kalkallo wulyem. Adəa de, ro fandəmi,» yeno.

²⁹ Amma maləm Attaurayedə ti jiremaro fəleduwuro maje Isaro: «To, wundu gəle kəmaskini wo?» yeno. ³⁰ Daji Isaye tiro: «Kam laa Jerujalemnin cijəna bəla Jerikoyero leji duwon, jawalkorjimaso tia kapcagane rinjane babakcane tia nuna gai koljane leyera. ³¹ Adəgai duwon, řiman† laa jawaldəyen ise kamdəa kirunniya, səgərije koje leyeno. ³² Lewi‡ laa ye nadəro ise tia kirunniya, səgərije koje leyeno. ³³ Kam cidi Samariyaye laa ye bəlawuro cədi duwon, nadəro kadio. Tia kirunniya, jauru njunoje ³⁴ ise tunowanjuro kəndawu-a diben-a karwunno fijiye kəlekəleyeno. Daji tia koronjuro dam gənajiye kusottorambo cuwude tiro kiskeyeno. ³⁵ Wajənanjua dinariyus yindi cuttuluwe kəma kusottorambo ce tiro: “Kam adəro kiskəne. Waldəkkiya, wuri kojənarə yejəmma sammaa niro kalannjəgəkki,» yeno.

³⁶ «To, maləm, niyen wa curo am yakku aniyen wundunja kəmaski kam jawalkorjimaso kapcaanadəye wo?» cəne tia kiworo. ³⁷ Maləm Attauraye: «Kam tia njunojənadəma,» yenniya, Isaye tiro: «Ni ye lene, ti gai de!» yeno.

Marta-a Meram-a

* **10:25** 10.25 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo. † **10:27** 10.27 SK 6.5 † **10:27** 10.27 Lew 19.18 † **10:31** 10.31 řiman - Rimanna Israyilawuye kaduwu Nawi Harunaye, koro kidanja Fado Alayen kedo. ‡ **10:32** 10.32 Lewi - Kaduwu Nawi Lewiye, řimanna gai kidanja Fado Alayen kedo.

³⁸ Isa-a fuwurawanju-a lejai duwon, bēla laaro kadiranniya, kamu laa cunju Marta tia fannjun kisawo. ³⁹ Yanjugēna cunju Meram fuwu Kēmadāyēn napkada mananju kērandu cēdi duwon, ⁴⁰ Martaro kida sosaye ngəwujīye hangalnju jaurō jaada. Daji Marta na Isayero ise tiro: «Kēma, yanigēna wua kolsēna runi kida dikkidē, ni lambonēm gēni wa? Tiro wulgēne wua banasuwo!» yeno. ⁴¹ Kēmadāyē tiro: «Marta, Marta, awo ngəwuro hangalnēm jadi, ⁴² amma awo faidaadē falma, diye! Meram awo ngalwodēa kērejo, koro wunduma nanjun cəməyiwawo.»

11

Isaye kēla moduwayen alamdu

(Mat 6.9-15; 7.7-12)

¹ Yim laa Isa na laan moduwa cēde kerənniya, fuwurawanjuyē falnja tiro: «Kēma, andiro moduwa dio sakkarai, jiri Yahaya fuwurawanjuro cəkkəranadē gai,» yeno. ² Isaye tayiro: «Sa moduwa diwiya, ngai wullowo:

“Bawa, cunəmbō daraja tio!

Nodonēm bargaa iso!

³ Yimbi yaye kəmbondē sade.

⁴ Biwunde gawursagane,

andi ye am biwu saddənadēa gawurniyē nangaro.

Bare kolsame jaraptiyende.”»

⁵ Koro Isa walde tayiro: «Kamndo laa sawanjua duwon dərdu fannjuro leje tiro: “Sawa, burodi yakku tagarisəgəne. ⁶ Kərmama sawani laa curo bəlawuroyēn duwon, nanin jəpkeno, koro wu ye awima tiro yikke juwui bawo,” yenniya, ⁷ sawanjudē curo fadodəyēn tiro: “Kolsəne, bare suwolsəmmi! Cinna ye jakkada, koro wu-a yallani-a ye boniyena. Rangəkke cikke njikkiwawo,” cəni wa? ⁸ Nayiro wulnjagakki, nansawanja nangaro gəni, dolero cije awo cəraana sammaa ci. Dalilnjudē kamdē nangujənni tia cuworiya, cuwori nangaro.

⁹ «Koro nayiro wulnjagakki, korowo njadi, manowo fanduwī, cinna bangowo kanjagai. ¹⁰ Wundu duwon cuworimadəro cadī, kam majimadē ye cuwandi, koro kam cinna bəkcimadē yero kajagai.

¹¹ Bawa fi curondon tadanju tia buniro cuworiya, cunjuro kadi cidē?

¹² Bi ngəwullo cuworiya, kəlanji cidē? ¹³ Nayi diwidē awowa ngəla tadawandoro njo nonuwwa, balle Bawa Mai Samema Ruhunjudəmaa am tia caworiro juwajiyidē!» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mat 12.22-32; Mar 3.20-30)

¹⁴ Yim laa Isa sedan kam laaa muwaro cədənāa duje kiluwunniya, kamdē mana badiyeno. Jamadē ajapkerā, ¹⁵ amma laaye: «Kənduwo Beljabul* mai sedannayēn sedannāa duji,» yera. ¹⁶ Laanja ye tia rijapturo alama laa sameyē tayiro fəlejuworo mayera.

* **11:15** 11.15 Beljabul - Mai sedannayē tiro Yiwulis canī.

¹⁷ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kərmai fi yaye kəlanjuro yaktəgənədə dəgəiwawo, koro fado duwon kəlanjuro yaktəgənədə dəgəiwawo. ¹⁸ Wu sedannaa kənduwo Beljabullen dukki nuwwa. To, Yiwulis ye kəlanjuro yaktiyia, ndayilan gəle kərmainjudə dəgai? ¹⁹ Koro wudə kənduwo Beljabullen sedannaa dukkia, fuwurawando kənduwo wunduyen gəle sedannaa dujai? Adəmaro tayi sharawundoro waljai. ²⁰ Amma kənduwo Alayeman sedannaa dukkia, daji nodo bargaa Alaye nandoro isəna, diye!

²¹ «Kam dunoa mukkon bərimia fannju gurejiya, kəndanju samma kələwa. ²² Amma kam laa tia dunon kojəna ise tia lawalaje nasardiya, bəriminju ardiyənadəa cəməye kəndanju sammaa ngoje dagarji. ²³ Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro kam wua banasiye rokko cammiyewawodə tarduma.

Waldu sedanne
(Mat 12.43-45)

²⁴ «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dəriyen na naptuye maji, cuwandiawodə, daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənədəro waldəkke,” cəni. ²⁵ Waldiya, fadodəa tas fəraada ye, tassana ye najiyi. ²⁶ Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce cuwude ngasaane napcai. Adə nangaro naptu kam adəyedə cayemaa kojənaro kuttaji,» yeno.

²⁷ Isa manaji ngai duwon, kamu laa curo jamadəyen kowo sapce: «Bargaa kamu nia njambe kiam njinadə!» yeno. ²⁸ Isaye: «Attəroa, barganja am mana Alaye fanjane jaanadə!» yeno.

Alama Nawi Yunusse
(Mat 12.38-42)

²⁹ Jamadə na Isayen cacaptai adəgai duwon, Isaye: «Am jaman adəye jəuro diwi. Alama laa sameye majai, amma alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyiwawo. ³⁰ Jiri Nawi Yunus kuren am bəрни Niniweyero alamaro waljənədə gai,† Tada Kambədə ye am jaman adəyero alamaro walji. ³¹ Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbədə cije am jaman adəyedəa jirenambuwuro shedaji, dalilnjudə ti ci duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju fanduro isəna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaa kojəna nadən mbeji. ³² Kiyama wakkajiya, am bəрни Niniweye ye cijane am jaman adəyedəa jirenambuwuro shedajai, dalilnjudə tayi mana Nawi Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro. Akko awo laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji.

Misal fatəla-a nurnju-aye
(Mat 5.15; 6.22-23)

³³ «Wunduma fatəla wasse na turuiwawolan bi kəmon təmjiwawo. Kam fatəla wassiya, am ngasayidə nurdəa caroro tia kəla gənaduramnjuyen gənaji. ³⁴ Simməmdə, tima fatəla tiyinəmbe wo. Simməm ngaa, tiyinəm samma ye nurraro walji. Amma simməm kuttua, tiyinəm samma ye duwuro walji. ³⁵ To, hangal gənane, bare nur nilan dəganadə duwuro waljənniro! ³⁶ Tiyinəmlan ndarama

† **11:30** 11.30 Nawi Yunus gai - Jiri Nawi Yunus kawu yakkuro curo buni mafəndiyen dəganadə gai, Isa ye nune kawu yakkuro kaminnju curo kauriyen dəgai.

duwu bawo samma nurraa, alama fatəla nurnjulan nia wasnjidə gai kərgam.»

Kuttunja Farisawa-a maləm̄ba Attauraye-a!
(Mat 23.1-36)

³⁷ Isa mana cədi ngai duwon, Farisa laa fannjuro tia masəna dioro doyenə. Leje fadodəro ngaye masənaro napkera. ³⁸ Farisadə kəla Isa mukkonju tulje tayirro cədənnin masənaro narpənayen ajapkeno. ³⁹ Daji Kəmaye tiro: «Nayi Farisawadə ngawo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulluwe tayirro kalanguwi, amma curondodə kare kambe luwaptu so, niadiwi solan cəmbəṛəna. ⁴⁰ Nayi hangal kuttua! Ti ngawodəa alakənadə curodə yea alakənni wa? ⁴¹ Karwu tiloaro sadaa yowo, daji awiso nayiro tayirro walnjagai.

⁴² «Kuttundo nayi Farisawa! Bulu kaskasi so, nana so, kərijuwo samma solan‡ jakka tuluwuwi, amma jire dio so, Alaa rawo soa kolluwwa. Tayidəa kolluwwin awo ani yea dio wajimnjaana. ⁴³ Kuttundo nayi Farisawa! Dandallan napturam fuwuye-a kasuwulan lewa darajaa-a raawwa. ⁴⁴ Kuttundo, nayi alama kauri noduram bawoa§ am nojannilan tia guwaccane kojaidə gai,» yeno.

⁴⁵ Maləm̄ba Attauraye falnjaye tiro: «Sayinna, adəgai wulləmiya, andi yea rasamma, diyey!» yeno. ⁴⁶ Daji Isaye tiro: «Nayi ye kuttundo, maləm̄ba Attauraye! Katkun kurwowu dama bawo ambo gənaḡəwi, amma nayi ngulondoma sanguwe tayia banagəwwawo. ⁴⁷ Kuttundo! Kauriya nawiya kureye tanduwi, koro amwurawandodəma tayia ceyeso! ⁴⁸ Ngainin awo amwurawando cadəna sammaa kasadduwwaro shedanuwi, dalilnjudə tayi nawiya ceyesəna, nayi ye kauriyanja tanduwwa! ⁴⁹ Adə nangaro nanrashidunjulan Alaye: “Nawiya-a kəngayamba-a tayiro juwaakki. Laanja ceyesi, laanja yea basarjai,» cənna. ⁵⁰ Adəma nangaro bu nawiya sammaye kawu dunia alaktənaman am jaman adəyero cukkuri, ⁵¹ bu duwon jaman Nawi Haabilayen tamiya har jaman Nawi Jakariya katte laya duwaduramba-a Fado Alaye-ayen bawojənadəyero kudero samma fidənadə. Ai, nayiro wulnjagakki, kəla am jaman adəyemaro cukkuri. ⁵² Kuttundo, maləm̄ba Attauraye! Cuwuram ilmuye ngonuwi. Nayi kəlando ye ngawuwwi, koro am tia ngaworo majaidə yero dapkəwwa.»

⁵³ Isa nadəa kolyenniya, maləm̄ba Attauraye-a Farisawa-a tiro jaurə gərgajagane koro kəla awo ngəwuyelan tia jəkcane ⁵⁴ jawal mananjulan tia taye madu badiyera.

12

Bare rinuwwi!
(Mat 10.26-33)

¹ Sa adən am kada kadami isane captane, har amanjaa guguwaccai duwon, Isa burwolan fuwurawanjuro manaduwu badiyeno. Tayiro: «Farisawadəro hangal gənanowo, nanmənafək̄nja yis gai. ² Awima

‡ 11:42 11.42 Bulu kaskasi so, nana so, kərijuwo so - Jire dio so, Alaa rawo sodə, tayi jakka kaluyedəa faidan kojana. § 11:44 11.44 kauri noduram bawoa - Jiri kauri guwattudə amba tayir gəniro kalakcidə gai, Farisawa-a adanja-adə ye amba na Alayen kuruwunno kalakcai.

gæraada federo culuwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə ye bawo. ³ Adəgaima awo curo buneyen wulluwwadəa kausulan fanjai, koro awo curo ngimben tatapkəwwadəa farsamlan kurukcai.

⁴ «Sawawani, nayiro wulnjagakki, bare am ro kambe cattuluwe ngawo adəyen awima gade rakcane cadiwawodəa rinuwwi. ⁵ Amma ti rinuwimadəa nayiro fəlenjagakki: Rinowo ti duwon ngawo ro kambe cattuluwunayen kənduwo tia kannuro njakkoye cədana. Aaa, nayiro wulnjagakki, Alaa rinowo! ⁶ Binaru uwu gursu yindiro caladi, gəna? Adə yaye Ala falnjamaa cəpciyiwawo. ⁷ Nonowo, kanduəri kəlandoyema samma komgada. Bare rinuwwi, binaru ngəwua darajan konuwwa.

⁸ «Nayiro wulnjagakki, wundu duwon fuwu amben ti kakke cənnamadə, Tada Kambedə ye fuwu malaiyawa Alayen kamdə kaanju cəni. ⁹ Amma kam duwon fuwu amben wua angərsənamadə fuwu malaiyawa Alayen angərđi. ¹⁰ Wundu duwon kəla Tada Kambedəyen manakuttu wuljida, tiro gawurđiyi. Amma kam Ruhu Alayea bassimadə, tiro gawurđiyiwawo. ¹¹ Sa nayia dandallo, bi jujuriro, bi mairiro njasadiya, kəla awo wulluwiyen bi jiri kəlando mowuwiyen bare hangalndo cijənni, ¹² dalilnjudə sa adən Ruhu Alayə awo wulduyedəa nayiro njakkarai nangaro,» yeno.

Misal gariwu hangal bawoaye

¹³ Curo jamadəyen kam laaye Isaro: «Sayinna, yeiyaniro wulgəne, curo warasandeyen nuwani sio!» yenniya, ¹⁴ Isaye tiro: «A! Wundu wua shara kamdamandoro bi warasa dagardumandoro sədo?» yeno. ¹⁵ Daji jamadəro: «Hangal gənanowo! Arsiyi luwapturo kanowo, kam ləman ngəwu jəgandəna nangaro gəni roa dəgai,» yeno. ¹⁶ Daji tayiro misal cədde: «Gariwu laa kulonju nema jauru kekkənniya, ¹⁷ kəlanjuro: “Na nemani adəa camməkke njakkoye bawodə, awi gəle dikki?” yeno. ¹⁸ Daji walde: “Akko awo dikkidə: Jawuwanisoa wurnəkke gade kura kura tandəkke curonjan algamani-a awo gade gandəkkəna samma-a camməkke yakkəkki. ¹⁹ Daji wuye karwunin: ‘Akko kəmboso kərwu kadaye takkəna. Garal namməkke bukke yakke, kəji fakki!’ nəkki.” ²⁰ Amma Alayə tiro: “Ni hangal bawoa! Bune adəman kawunəm dajə numi! Daji awo ani kəlanəmbo capkəmmadə, wundu gəle tayia jəgandi?” yeno. ²¹ Ngaima kam kəlanjuro arsiyi capcəgəna, amma na Alayen gariwuro waljənnimadə, ti yero wakkajiyi,» yeno.

Bare karwungai diwwi!

(Mat 6.25-34)

²² Daji Isaye fuwurawanjuro: «Adə nangaro nayiro wulnjagakki, bare kəla awo rondoro buwiyen bi kəla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi. ²³ Rodə kəmboa kojəna, koro tiyidə ye kajəmuə kojəna. ²⁴ Ngawusoa ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro ngajiram-a jawu-a ye cadanni yaye, Ala tayia ambaji. Nayidə jauru ngudowaa darajan konuwwa, diye! ²⁵ Wundundo gəle rakke karwungainjulən sa falma kawunjuro cərgai? ²⁶ To, ranguwe awo kəske adəmaa diwwawoa, awiro gəle kəla awowa gadedəyen karwungai diwi?

²⁷ «Færeso jiri řijaidæa ruiwo, ngænəpcaiwawo, koro caa cadiwawo. Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana jairo darajaa yaye, ngaltema kajəmu fəre aniye falnjaa nanshawan najəgəna cakkənni. ²⁸ Ala fəreso ku karaan řijai bari kannuro řijagai ania ngai jakcidə, fagatto nayi yea jannjai, nayi kambərse ganaadə! ²⁹ Bare awo buwi-a yawi-aa manuwwi, bare karwungai diwwi. ³⁰ Jama duniaye samma awo ania majai, amma Bawando nayi ye awo anin mərədundoaro nojəna. ³¹ Attəroa, nodonju manowo duwon, awo ani yea nayiro njadi.

³² «Nayi jama gana, bare rinuwwi, Bawando nodonju bargaa nayiro njoro cəraana nangaro. ³³ Kəndando ladowo, wuridəa talaawaro yowo. Kəlandoro aritta dinjiwawo yikkududowo, arsiyindo samelan har abadaro ceriwawo, na duwon barwu ye lejiwawo, kanam ye juwuiwawodə. ³⁴ Nonowo, na arsiyindo dəganadəman karwundo ye kərga.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye
(Mat 24.45-51)

³⁵ «Canjando ye gerowo, fatəlawando ye waskada kollowo! ³⁶ Wolodiya waldu kəmanjaye gurejai gairo dabbardənowo. Sa kəmanja larusadin ise cinnadəa bakciyama, tiro kajagai. ³⁷ Barganja wolodiya kəmanja ise tayia faada najiyidə! Jiremaro nayiro wulnjagakki, dabbarde tayia cakke masəna dioro napcane ise ti kəlanju kəmbə tayiro sajiyi. ³⁸ Bune dərdu bi dərdu kojənaman kadioro walyenoa, tayia faada najiyia, barganja! ³⁹ Amma adəa nonowo, ca kəma fadoyedə sa barwu fannjuro isidəa nojənaa, tia kolje fannjuro ngayiwawo. ⁴⁰ Nayi ye faadaro dəgaiwo, dalilnjudə sa təmanuwwilan Tada Kambədə isi nangaro,» yeno.

⁴¹ Daji Biturusse: «Kəma, misal adəa andiro wa wulsagami, ra jama sammaro?» cəne tia kiworo. ⁴² Kəmaye tiro: «Wundu gəle wolodi amanna ye, hangalla yedə wo, ti duwon kəmanja tia kəreje wolodiya amanjuro nuwanja kəmbəye sa təraanan njoro galajidə? ⁴³ Kəjinju wolodi kəmanju walদিya, ngai cədi najiyidə! ⁴⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kəmadə kəndanju sammaa mukko wolodi adəyero cakki. ⁴⁵ Amma ca wolodi adə karwunjun: “Kəmani duwan isiwawo,» cəne wolodiya amanjua kamun kwan babaktu badije juwe diben cane sagarandi kərgaro walyenoa, ⁴⁶ daji wolodi adəye kəmanju yim təmajənni-a sa nojənni-alan ise tia kirwolan jajarje curo aman bowuyero cakki. ⁴⁷ Wolodi mərədu kəmanjuyə nojəna duwon dabbarduro bi mərədu kəmanjuyədəa galduro wəjənamadə, jairo tia kowojai. ⁴⁸ Amma wolodi awo kəmanju cəraana nojənni duwon awo tiro wowom gənaduwuyə cədənamadə, tia ganamaro kowojai. Wundu duwon tiro awo ngəwu cadənadə, nanjun ngəwu cawori. Koro kam mukkonjuro awo jairo ngəwu casakkənadə, nanjun ngəwudəmaa kojəna cawori.

Nanlewa gəni, řirda
(Mat 10.34-39)

⁴⁹ «Kannu duniaro njəttaro kadikko. Kannudə kərmaman cambənaa, jairo raakko! ⁵⁰ Wuro kasala laaa* saddi mbeji. Kawu

* 12:50 12.50 kasala laaa - Kasala adəye maananju bone cane nui.

ceridæro, kasala adæye kurwowunju jauro jau fakki. ⁵¹ Duniaro nanlewa wa kudoro kadikkoro tæmayew? A'a, nayiro wulnjagakki, nanlewa gæni, firda. ⁵² Na adæn fuwun fado falnin kam uwu firdai, yakkudæ kælado am yindiyero waljai, yindidæ ye kælado am yakkuyero waljai. ⁵³ Adægaima firdai, bawa kælado tadanjuero walji, tada ye bawanjuero, ya kælado feronjuero walji, fero ye yanjuyero, ya kæsai kælado kamu tadanjuero walji, kamu tadaye ye kæsainjuero.»

⁵⁴ Daji Isaye jamadæro: «Keyera fæden cijæna ruwiya, sadæman nayiye: “Ingi fandiye,” nuwi, adægaima wakkaji. ⁵⁵ Koro karuwa anæmbe cijæna ruwiya, nayiye: “Ku jauro kausuaro walji,” nuwi, adægaima wakkaji. ⁵⁶ Nayi mænafækkaso! Awo same-a cidi-alan fælediyidæa fisardu nonuwwadæ, awiro gæle awo jaman adæn wakka-jidæa fisardu nonuwwidæ?

⁵⁷ «Awi nangaro nayidæ kælandoro kommuwe awo dioye jussænadæa nonuwawodæ? ⁵⁸ Sa lawalamanæm-a rokko shararambo lenuwiya, kæla jawalledæman kowæri de tawaktæne, bare nia fuwu alkaliyero njadænniro. Adæ gænia, alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi. ⁵⁹ Niro wulnjægækki, nadæn tæmmaro luwumbawo, sai wuridæa cotto ræmbæmiya duwon,» yeno.

13

Tuwa dewo!

¹ Sa adæn am laa na Isayero isane lawar am cidi Galileye bu fida cadi duwon, Gomna Bilatus cakke tayia ceyesænayedæa tiro kekkudo. ² Isaye tayiro: «Galilewu ani bone ngai casana nangaro, Galilewu gade sammaa biwunin kojanaro tæmanuwwa wa? ³ A'a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi. ⁴ Ra, am mewun wuskun soro kuruwu lakka Silowambe wurde kælanjaro cukkure sanunadæ, am gade Jerujalemnin dasaanadæa biwunin kojanaro tæmanuwwa wa? ⁵ A'a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi.»

Misal ya tarmuye tada bawoaye

⁶ Daji Isa tayiro misal adæa cædde: «Kam laa curo jærwunju inabbeyen ya tarmuye kokcæna duwon, tada madaro kadinniya, cuwandænni. ⁷ Daji jærwu njattomadæro: “Akko ku kærwu yakku kæska adæn tada madaro isækkiya, awima fandækkiwawodæ. Calle tia! Awiro bowuro na cæmoyi?” ⁸ Amma jærwu njattomadæye tiro: “Bani ngimba, kasadde kæmæne adæ tia kolle, færdunju tammækko muæri figækko. ⁹ Bariminna tada kekkoa, ngæla. Bawoa, callæmi,» yeno.

Isaye kamu karuwaa isangaduwu

¹⁰ Yim tustuyea laa Isa dandalnin jamaa alamji duwon, ¹¹ kamu laa nadæn mbeji, karuwa tia leje maskinno cædæna kærwu mewun wuskunno nguwwada rakce cækko dajiwawo. ¹² Isa tia kirunniya, bowoje tiro: «Yani, nanmaskinnæm-a fainjakkæna!» yeno. ¹³ Tiro mukkonju gænayeyenniyama, kamudæ cijæ cækko dajæ Alaa jajaktu badiyeno. ¹⁴ Amma Isa yim tustuyea kamudæa isangajægæna nangaro, kura dandaldæye gærgajæ jamaro: «Curo mawuyen kawu arakku kidaye jambo amardægæna. Yim tustuyea gæni, yim animaa arowo isanganjaa!» yeno. ¹⁵ Kæmaye tiro kalakciye: «Mænafækka! Wundundo yaye yim tustuyea dalonju bi koronju wuije cade catti, gæna?

¹⁶ To, kamu adə, kaduwu Nawi Ibrahimbe duwon Yiwulis kərwu mewun wuskunno tia cikkerənədə nda? Yim tustuyea tia wuidu wuro wajimsəgənni wa?» yeno. ¹⁷ Adəa wulyenniya, waduwunju sammaa nangu kida, amma jama gade samma awo ajabba ajabba cədidəye kəji fanjai.

Misal kasuni mutarre-a yis-aye

(Mat 13.31-35; Mar 4.30-34)

¹⁸ Daji Isaye: «Nodo bargaa Alayedə, awi camunonju wo? Awiro tia rattalgəkki? ¹⁹ Alamanjudə kasuni mutarre kam laa ngoje jərwunjulan fiye riye kəska kuraro walje, har ngudoso dəlambanjun fannja cadandənədə gai,» yeno.

²⁰ Koro Isa walde tayiro: «Awiro nodo bargaa Alayedəa rattalgəkki? ²¹ Alamanjudə yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kəlje dije, har fum fujənədə gai,» yeno.

Cinna jəkkayen ngawowo!

(Mat 7.13-14, 21-23)

²² Isa jawal Jerujalembe jəgailan bəla kuran gənansolan jamadəa alamji ngai duwon, ²³ kam laaye tiro: «Kəmani, am ganama wa njəkkawo cawandi?» cəne tia kiworo. Isaye jamaro: ²⁴ «Cinna jəkkadəyen jəktənowo ngawowo, nayiro wulnjagakki, am kada ngaworo majai, amma rakcaiwawo. ²⁵ Fanowo, sa kəma fadoye cije cinnadəa kərəp jakciya, nayi deyan daadadə cinna banguwe: “Kəma, kasagane!” nuwi, amma tiye: “Nayia nonjakkəni ndaran kadiwmaro,” cəni. ²⁶ Daji nayi ye: “A! Ni-a kallo buiyena ye, yaiyena ye, koro farsam bəlandeyeson jamaa alamməmma, diye!” nuwi, ²⁷ amma tiye: “Nayia nonjakkəni ndaran kadiwmaro.” Wun kuruwunno lenowo, nayi diwi diomaso!» cəne kalannjagai.

²⁸ «Nadən so ye tədi, shəri ye naldi, sa adən Nawi Ibrahim-a Nawi Isaku-a Nawi Yakuba-a nawiya gade samma-a nodo bargaa Alayen ruwi, amma nayi kəlandodəa deyarə gəmnjagai. ²⁹ Am laa adinnam-a fəde-a yala-a anəm-alan* isane tayi ye nodo bargaa Alayen masəna dioro napcai. ³⁰ Adəgaima am laa daryeyədə burwoyero waljai, koro laa burwoyedə ye daryeyero waljai,» yeno.

Karwukutta Isaye Jerujalembo

(Mat 23.37-39)

³¹ Sa adən Fərisawa laa na Isayero isane tiro: «Lene, na adəa kolle! Mai Hirudus nia njejoro manji,» yera. ³² Isaye tayiro: «Lenowo, dəla jambamadəro: “Akko ku-a bəri-a sedanna dukki, am yea isangagəkki, kawu yakku kidanidəa tumogəkki,» wulgənowo. ³³ Fagatto ku-a bəri-a waare-a jawalni gakki. Jerujalemlan gənia, na gaden nawi fimaa ceyesiwawo,» yeno.

³⁴ Koro Isa walde: «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawiyadəa roro yejuwe am juwanjaanadəro dongur kauye gəgəpkəwe sanuidə! Alama kuwui tadawanju fefedowanjun jakcidə gai, ngəwuro nayia nanin captundo raakkəna, amma wayew. ³⁵ Akko fanndo de sul

* **13:29** 13.29 am adinnam-a fəde-a yala-a anəm-alan - Kərđiya.

kolnjaana.† Nayiro wulnjagakki, wua suruwawo, har nayiye: “Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə!” wulluwiro.»

14

Isaye kam dondia isangaduwu

¹ Yim tustuyea laa Isa masəna dioro fado Farisawaye kuranja laayero leyenniya, amdə jauro Isaa ninijai duwon, ² kam laa tiyinju nga fuwadaa fuwunjun kiro. ³ Isaye maləmba Attauraye-a Farisawa-aro: «Yim tustuyea kamba isangaduwuma halal ra haram?» cəne tayia kiworo. ⁴ Gəm kedənniya, Isa kamdəa cədane isangajiye salamje leyeno. ⁵ Daji tayiro: «Wundundo tadanju bi dalonju yim tustuyea barambo cukkuriya, sadəman cuttuluwiwawodə?» yeno. ⁶ Koro mana tiro kalaktuwuye tayiro katkero.

Bare rokura diwwi!

⁷ Isa am masəna dioro dojanadə na darajaa kərejane napcai kirun- niya, tayiro misal cədde: ⁸ «Kam laa masəna larusayero nia donjiya, bare na darajaadən namməmmi, dalilnjudə waneye sosamanəm kam nia darajan konjəna laaa dojəna. ⁹ Adəgaia, sosamandodə nanəmbo ise niro: “Cine nadəa tiro kolgəne!” cəni. Daji nangunəmbaro cinəme lenəme na daraja bawodəlan namməmi. ¹⁰ Amma kam laa nia donjiya, lene na daraja bawolan namme. Daji sosamanəmdə isiya, niro: “Sawani, are na darajaan namme!” cəne fuwu jama dojəna sammayen daraja fandəmi. ¹¹ Nonowo, wundu duwon kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro kam kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai.»

¹² Daji Isaye sosamanjudəro: «Ngəməri masəna kausuye bi lesaye dabbarnəmiya, bare sawawanəm, bi yanəmgəna, bi kəramiyanəm, bi kəmaskiyanəm gəriwuwa donəmmi. Adəgai kidəmba, tayi ye nia don- jane njakkərəmbi. ¹³ Amma ngəməri masəna dioye dabbarnəmiya, ngudiya so, maskinna so, ngurdiyiyi so, kambuwa soa done. ¹⁴ Adəgainin bargaarə walləmi, tayi rakkane niro njakkərəmbiwawo nangaro. Yim cinowo jirewuyea Ala niro njəkkərəmbi.»

Misal masəna ngəməriye

(Mat 22.1-14)

¹⁵ Curo masənawuyen falnja adəa fangenniya, Isaro: «Barganju kam nodo bargaa Alayen masəna juwuidə!» yeno. ¹⁶ Isaye tiro: «Kam laa masəna ngəməriye cədi cəne am kada dojeno. ¹⁷ Sa masəneyedə kidənniya, wolodinju cunode am dojənadəro: “Arowo, awiso kərma dabbargada!” yeno. ¹⁸ Amma tayi samma wajane fal fallen gawara koro ngəskera. Burwoyedə tiro: “Lowonjəkkəna gawurso, kulo yiwukkəna dolero lekke rukki,” yeno. ¹⁹ Fal ye: “Lowonjəkkəna gawurso, dalo bareye mewu yiwukkəna lekke tayia rijamməkki,” yeno. ²⁰ Faldə ye: “Bərinmaro larusa kidəkko. Adəmaro rangəkke lekkiwawodə,” yeno. ²¹ Daji wolodidə na kəmanjuyero walde awo ani sammaa wulyeyeno. Adəa fangenniya, kəma fadoyedə gərgəje wolodinjudəro: “Duwan luwe bəlaye farsam farsam so, lai lai so gai, talaawa-a maskinna-a kambuwa-a ngurdiyiyi-a sammaa mane kude!” ²² Daji wolodidə walde tiro: “Kəmani, awo wulləmmadə tədəna, amma

† 13:35 13.35 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwanjan culuwuna.

koro yaye na garɓana mbeji,” yeno. ²³ Koro kəmadəye wolodinjuro: “Bəlan luwe jawal kuran gananso gai amba yakke isa, fanni cappo cəmbəro! ²⁴ Nayiro wulnjagakki, am burwon dokkənadəye falnjama masənani juwuiwawo, diye!”»

Fuwura Isayero waldu

²⁵ Am kada kadami Isaa casadduwuna kallo ledu cadu duwon, Isa suworde tayiro: ²⁶ «Kam laa naniro ise bawanju-a yanju-a, kamunju-a yallanju-a, yeiyawanju-a kannawanju-a, har ronjudəmaa wajənnia, rakce fuwuraniro waljiwawo. ²⁷ Koro wundu duwon kəskanju karmoye* ngoje wua səgannimadə, rakce fuwuraniro waljiwawo. ²⁸ Wundundo gəle soro sameye tando cəraana duwon, dunonju koji ra kojiwaworo nojoro napce wuri ceji sammaa burwon komjənni tando badijidə? ²⁹ Ngai gənia, fərdudəa gənaje rakce sorodəa təmojəgənniro walyenoa, am caruna samma rudu tiro gənajagane: ³⁰ “Ruiwo, kam adə soro tando badijəna duwon, tumoduwu tiro katkero!” can. ³¹ Koro mai laa amnju dəwu mewua duwon mai kamanju am dəwu findiari kəriwu njəkkado majia, burwon napce rakce tayia kəriwun juwui ra juwuiwawodəa curui, mare? ³² Tia jawuiro kiroa, lawalamanju kuruwunin duwon, naptu nanlewaye kororo am cukkunodi. ³³ Adəgaima kam duwon kəndanju ngaa wajənnidə rakce fuwuraniro waljiwawo.

³⁴ «Mandadə ngəla, amma kəlambo walyenoa, jiri fin gəle cayenju gairo walji? ³⁵ Manda kəlamdə kattiro bi mufiro fiduwuro faidaa gəni, tia deyan yirjai. Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

15

Misal dimi faccəgənyaye
(Mat 18.10-14)

¹ Yim laa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a Isaa kərənduro nanjuro isai duwon, ² Farisawa-a maləmba Attauraye-a adəa kutturo carune kattenjan: «Kam adə biwumaso kasacce, har tayi-a rokko masəna cadi,» yera.

³ Daji Isa tayiro misal adəa cədde: ⁴ «Kamndo laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filəgar ləgaridəa karaalan kolje leje fal faccəgənadəa maje, har cuwandi, mare? ⁵ Cuwandiya, karwu kəjiaro ngawanan ngoje ⁶ fannjuro walɗi. Daji sawawanju-a kəmaskiyanju-aa bowoje tayiro: “Wu-a nayi-a karwukəjinde kallo fəleniyo, dimini faccəgənadəa fandəkkəna nangaro,» cəni. ⁷ Nayiro wulnjagakki, adəgaima samelan karwukəji duwon kəla biwuma fal tuwa cədənayen tədidə, kəla jirewu filəgar ləgari jawallan caluwun-ndəmayen kojənarə tədi.

Misal cunjo faccəgənyaye

⁸ «Koro kamu laa cunjonju mewua duwon, fal fatkeyenoa, fatəla wasse fadodəa fəraje hangallayen kulasse, har cuwandi, mare? ⁹ Cuwandiya, koianju-a kəmaskiyanju-aa bowoje tayiro: “Wu-a nayi-a karwukəjinde kallo fəleniyo, cungoni faccəgənadəa fandəkkəna

* 14:27 14.27 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

nangaro,” cəni. ¹⁰ Nayiro wulnjagakki, adəgaima biwuma fal tuwa cədiya, malaiyawa Alaye ye kəji fanjai.»

Misal tada faccəgənaye

¹¹ Koro Isa walde: «Kam laa tada yindia duwon, ¹² təngərimadəye tiro: “Bawa, nuwani warasaye se!” yenniya, bawadə tayiro kəndanju dagaryeyeno. ¹³ Ngawo kawu ganayen təngərimadə awonju sammaa capce lardu kuruwu laaro leje nadən nanjairo cəde kəndanju basaryeno. ¹⁴ Wurinju sammaa ceje cot kerənniya, kəna jau lardudəro ngaye lambimaro walyeno. ¹⁵ Daji cije kam larduwe laaro napciye aladəya neworo kulowanjuro tia kinodo. ¹⁶ Tada kəskaye aladəya jawuidəa juwune curonju njəmbəro jauro mangarjəna, amma wunduma tiro cinni. ¹⁷ Daji kəla naptunju adəyen tuwore karwunju: “Kai! Kidama bawaniye fi yaye kəmbo juwe, har kulji, amma akko wua na adən kənaye sesi. ¹⁸ Kolle cikke bawaniyero lekke tiro: ‘Bawa, Mai Samema yero biwu yiddəkkəna, ni yero biwu njəddəkkəna. ¹⁹ Kua wua tadanəmlan bowoduro yittəkkəni. Marne, kasadde kidawunəmbe falnja gairo walləkko!’ nəkki.” ²⁰ Daji cije na bawanjuro leyeno. Amma bawanjudə kuruwun tia kirunniya, jauro njunoje cəgase daunjuro kamdiye lewa kərawoye tiro kiddo. ²¹ Daji tadadəye tiro: “Bawa, Mai Samema yero biwu yiddəkkəna, ni yero biwu njəddəkkəna. Kua wua tadanəmlan bowoduro yittəkkəni,” yeno. ²² Amma bawadəye wolodiyanjuro: “Duwan lenowo, kalwu gari ngalwodəa kudowo tiro luwunowo. Ngulondonjuro kulum yakkowo, sinju yero suno yakkowo. ²³ Koro kəna kaisuadəa kudowo duwanowo. Bəri ngəməriye buiyo, bikke diyo, ²⁴ dalilnjudə tadani adə nuna duwon roaro walyeno, faccəgəna duwon tia kiwandəkko nangaro,” yeno. Daji karwunja jauro kəjije ngəməri badiyera.

²⁵ «Sa adən tada kuramadə kulon. Fado karəngenniya, ganga-a algaita-a nukcai fangeno. ²⁶ Wolodi laaa bowoje awo wakkajənədəa kiworo. ²⁷ Tiye: “Kannanəm diye walde iso. Bawanəm tia kəlewa salai cuwandəna nangaro, kəna kaisuadəa duwajəna,” yeno. ²⁸ Daji tada kuramadə gərgəje fadodəro ngawo wayeno. Bawanju cije culuwe tia lowodu ngəskeno. ²⁹ Amma tiye bawanjuro: “Akko kərwu kadaro kəreə gairo ngənəptəkke niro kida njəddəkki, koro sawiso mananəm ngokki yaye, ngaltema wuro kani təngərima sime sawawani-a ngəməri diyende. ³⁰ Amma tadanəm adə, arsiyinəm sammaa jawarraro rəməs cikkeje basarje walde kadinniyama, tiro kəna kaisuadəa duwayeyem!” ³¹ Daji bawadəye tiro: “Tadani, ni sawiso nanin kərgam, koro awo kakke samma kaanəm. ³² Ngəməri dio-a kəji fanda-a ani andiro wajimsaana diye, dalilnjudə kannanəm adə nuna duwon roaro walyeno, faccəgəna duwon tia kiwandiye nangaro,” yeno.»

16

Misal wakkil nangaaye

¹ Koro Isa walde fuwurawadəro: «Gəriwu laa wakkilnjua duwon, am nanjuro isane wakkilnjudəa ngadarjane arsiyinju basarji yera. ² Gəriwudə tia bowoje: “Awi kəlanəmlan wuljai fakkənədə? Balas sədde, kua adən fuwun ni wakkilni gəni,” yeno. ³ Daji wakkildəye

karwunjun: “Bani ngimba nanwakkilnin wua suttuluwunadə, awi gəle dikki? Dunoni bareye bawo, koro lowo dio ye wuro nangua. ⁴ To, awo wua kidanin suttuluwiya dikke am fannjan samoyidəa nokkəna,” yeno. ⁵ Daji am duwon banju ngimba kasuro jəgai sammaa tilo tiloyen bowoje burwoyedəro: “Ndawuro bani ngimba nia njəgai?” cəne tia kiworo. ⁶ Tiye: “Kəndawu jaitunne tono miaro,” yenniya, wakkildəye tiro: “Kakkadunəm kasuye ngone duwan namme fiwu ruwune.” ⁷ Koro kam gadero: “Ni nda, ndawuro nia njəgai?” yeno. “Algama buwu miaro,” yenniya, wakkildəye: “Kakkadunəm ngone fisku ruwune,” yeno. ⁸ Banju ngimbadə wakkil jire bawoa kəla nanganju adəyen kingoro, dalilnjudə duniawu arsiyinjalan nanga kam fandoyen jama Alayea kojana nangaro. ⁹ Nayiro wulnjagakki, arsiyi dunia adəyelan sawawa fandowo. Sa dajənalən, nayia kəndəgairam sawisoyen ngəlaro njamoyi.

¹⁰ «Kam awo ganan jireadə, ngəwu yen jirea. Koro kam awo ganan jire bawoadə, ngəwu yen jire bawoa. ¹¹ Arsiyi dunia adəyen jirenambu diwwaa, wundu gəle arsiyi jireye sameyedəa mukkondoro cakkı? ¹² Koro ləman kaando gənidəlan jirenambu diwwaa, wundu gəle nayiro nuwa kaando njadi? ¹³ Wolodi fima rakce wolodi kəma yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal cərayi, bi fal bərsəmje fal bassi. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuri-ayero walluwawo.»

Attaura Nawi Musaye-a nodo bargaa Alaye-a

¹⁴ Farisawa tayi wuri rawowu nangaro awo ani sammaa fanger-anniya, Isaro rudu gənayeyera. ¹⁵ Isaye tayiro: «Nayi fuwu amben kələndoa jirewuro ngonuwwa, amma Ala awo karwundoye nojəna. Awo fuwu amben ngəlaro jajakcaidə na Alayen waada.

¹⁶ «Attaura-a kitawuwa nawiyaye-adə dasaana duwon har jaman Yahaya Kasalamaye kadio. Tən sa adən kawuri kəji nodo bargaa Alaye ambo wuldiyi, koro wundu yaye tiro ngaworo məldi. ¹⁷ Adə yaye səkkal fal Attauraye baworo waldudəro same-a cidi-a baworo walduma budu wo. ¹⁸ Wundu duwon kamunjua dəpce gade niyajənadə kənjəna cədəna. Koro kam duwon kamu dəpkadaa niyajənadə, ti ye kənjəna cədəna.

Misal gariwu laa-a Lajarus-aye

¹⁹ «Gariwu laa mbeji, yim nguson kajəmu kime so, kaila linne ngalwo so luji ye, kullum tamtam-a daraja-alan napci ye. ²⁰ Cinna fannjuyen ngudi laa ye bowada tiyinju samma tunoa mbeji, cunju Lajarus. ²¹ Kənanjuadəro, kəmbo tewur gariwudəyen cidiro fidənadəa boro mangarji kərga, koro kəriyama isane tunowanjudəa məmələccai. ²² Ngudidə bawoyenniya, malaiyawa tia ngojane gəre Nawi Ibrahim-bero kesado. Gariwudə ye bawoje tia sittərayera. ²³ Curo kannuyen ajawu jauru cai duwon, kəla sapkenniya, kuruwun Nawi Ibrahim-a gərenjun Lajarus-aa kiro. ²⁴ Daji yilje: “Bawande Ibrahim, wua njunosəne Lajarus-aa node ci ngulondonjuye ingiro ləpčuwo təlammı samjo, curo kannu adəyen jauru bone yakki, diye!” yeno. ²⁵ Amma Nawi Ibrahimbe tiro: “Tadani, tange sa dunialan jauru kəji yamidə, Lajarus ye jauru kuttu caidə. Amma kərma ti na adən ronju bowada, ni ye curo boneyen kərgam. ²⁶ Koro ngawo adəyemən kattenden bəlaa kura kuruwu fetta, bare nanden wunduma cijje nandoro lejənni, bi

nando yen wunduma nandero isänni nangaro!” yeno. ²⁷ Tiye: “Marne, Bawa, lowonjökkëna, Lajarussa fado bawaniyero node, ²⁸ yaanani uwu mbeji. Kolle lejo tayia galajo, bare tayi ye na ajawuye adëro isanniro!” ²⁹ Amma Nawî Ibrahimbe tiro: “Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a nanjan mbeji. Kolle tayia fanja!” yeno. ³⁰ Koro tiye: “A’a, Bawa Ibrahim! Amma kam laa karmolan cije nanjaro leyenoa, tuwa cadi,” yenniya, ³¹ Nawî Ibrahimbe: “Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a fanduro wayeraa, kam nuna roaro walje cijënama kasaccaiwawo.”»

17

Bare kamba karwulan tawwi!

¹ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Awowa casakke am taljane biwu cadidë kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidë! ² Kamdëye daunjuro kau neduram mafëndi lujagane bërëmbo gëpcaanama tiro ngalwo, tadawa sanana aniye falnjaa cakke talje biwu cëdidëro. ³ Hangal gënanowo! Këraminëm biwu niro njëddia, tiro wulgëne. Tëmjia, tia gawurne. ⁴ Curo kawu fallen tulurro biwu ngiddo yaye, tulurro walde ise niro: “Tëmmëkkëna,” cënia, tia gawurne.»

⁵ Daji këngayambadëye Këmadëro: «Kambërsendedëa yirgai!» yeranniya, ⁶ Këmaye tayiro: «Ca kambërsendo mbejia, kasuni mutarre gai tängërima yaye, ranguwe këska kura adëro: “Mëktëne, curo bërëmben koktëne!” wulgëwiya, manando jëgai.

⁷ «Kamndo laa këreanju kulo baredu bi lëman neworo leje karaan walde isiya, tiro: “Duwan are namme bëri bui!” cëni wa? A’a! ⁸ Tiro: “Bëri desëgëne, kajëmunëm kadawu bawoa yakkëmiya, are këmboni kude fisëgëne. Bukke yakkiya duwon, ni ye bui yai,” cëni. ⁹ Koro këreanju awo tiro wuljëgënadëa cëdëna nangaro, tia wuseji wa? A’a! ¹⁰ To, nayi ye awo Ala wulnjaana sammaa diwe ceriya, adëgai wullowo: “Andi këreawa faida bawoa, awo wajimsaana bas kidiye!”»

Isaye am barasua mewu isangaduwu

¹¹ Isa bërni Jerujalembëro ledu cëdi duwon, kërangî katte cidi Samariyaye-a Galileye-aa giya. ¹² Bëladëya laa kërëngënniya, kongwa barasua mewu tia kapkeyera. Kuruwun dajane ¹³ kowo sapcane tiro: «Sayinna Isa, marne andia njunosane!» yera. ¹⁴ Isa tayia kirunniya, tayiro: «Lenowo, rimannadëro fëledëgënowo!» yeno. Lejai ngai duwon, ngajane tayirro walyera. ¹⁵ Falnja ngajënaro asuyenniya, kowo sapce Alaa cingoriaro walde ¹⁶ fuwu Isayen tungurumje ngumnju cidin gënjaje tia wuseyeno. Tidë kam Samariyaye. ¹⁷ Daji Isaye: «Tayi mewu samma ngajana, mare? To, nda tayi lëgardë? ¹⁸ Kusotto adëro kaja, wundunjama walde Alaa wuseji bawo wa?» ¹⁹ Daji kamdëro: «Cine lene! Kambërsenëm nangaro njëkkawo fandëmma,» yeno.

Kënde nodo bargaa Alaye

(Mat 24.15-28, 36-44)

²⁰ Yim laa Farisawaso Isaro këla yimbi nodo bargaa Alaye duniaro isiyen keworënniya, tayiro: «Nodo bargaa Alaye asuduramsolan gëni isi, ²¹ koro wundumaye: “Akko ti!” bi “Towo ti!” wuljiwawo. Nonowo, nodo bargaa Alayedë dawundoman kërga,» yeno.

²² Daji Isaye fuwurawadëro: «Sa ise kawu fal yayero Tada Kambedëa kuroro jauru raawwa, amma tia ruwwawo. ²³ Amsoye

nayiro: “Akkonju!” bi “Towonju!” caniya, bare lenuwe tayia gawwi. ²⁴ Jiri same ci fallan har todəro cuwalde wassidə gai, yim kəndenjoyedən Tada Kamedə ye ngai. ²⁵ Amma Ala kadarjəna, sai jauro bone cane am jaman adəyedə tia wajaiya duwon.

²⁶ «Jaman Tada Kamedəye alamanju jaman Nawī Nuhuye gai. ²⁷ Sadən amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadi ye ngai duwon, har yim Nawī Nuhu maaradəro ngaye ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno. ²⁸ Koro alamanjudə jaman Nawī Lutuyeyə gai. Amso jawui ye, casai ye, kasuwun luwa so, lado so cadi ye, kulo barejai, fado casandi ye kasarga. ²⁹ Daji yim Nawī Lutu bəla Sodomben culuwunadən, dələwu kannuyeyə-a kauwa kannuayeyə-a samən cudure tayi sammaa siyeyeno. ³⁰ Yim duwon Tada Kamedə fəlediyidən adəgaima wakkaji.

³¹ «Yim adən kam duwon kəla soronjuyen karenju ye curo soroyen dəganadə bare jəpce kare ngoje leji cəne curo sorodəyero ngaanni! Koro kam kulolan dəganadə ye bare fadoro waldənni! ³² Tangowo kamu Lutuyeyə! ³³ Wundu duwon ronju riwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon ronju* cuwatkənamadə ronjudəa cəriwi. ³⁴ Nayiro wulnjagakki, yim adən bune am yindi dəgəl tilon bowada duwon, fal ngojane fal koljai. ³⁵ Koro kamu yindi ye kallo nedu cadi duwon, fal ngojane fal koljai. ³⁶ [Kongwa yindi ye kulon duwon, fal ngojane fal koljai.]»

³⁷ Daji fuwurawanjuyeyə tiro: «Kəma, ndaran awo adə wakkaji?» cane tia keworənniya, tayiro: «Na riwa dəganalan kowuwaso ye captai,» yeno.

18

Misal kamu kwa faccəgənaa-a alkali-aye

¹ Daji Isa fuwurawanjuro kəla sawiso təma koljannilan moduwa cadoyen misal adəa kiddo. ² Tayiro: «Bəla laan alkali laa Ala yea rijənni, kam yea nangujənni mbeji. ³ Koro curo bəla adəyeyen kamu kwa faccəgənaa laa ye mbeji. Kullum na alkalidəyero ise tia lowoje: “Wuro shara kəla kəladoniyen sədde!” cəni. ⁴ Tussəna sonju cəmowonni, amma ngawo adəyeyen alkalidə karwunjun: “Ala yea rikkəni, kam yea nangunəkkəni yaye, ⁵ kamu adə kullum wua suwolsəna nangaro, tiro shara yiddəkki, bare kənde ngəwunjudən karwuni təgəmbo jajənniro!” yeno.» ⁶ Daji Kəmadəyeyə: «Awo alkali jirenambuma adə wuljənadəa fanowo! ⁷ To, Ala nda, am kərejəna bune-a kausu-aro tiro sonja caddidəro shara kəla kəladowanjayen cəddiwawo wa? Ra, kawu kadaro tussəna duwon, tayia banajiyi? ⁸ Nayiro wulnjagakki, duwaman sharanja kamji. Adə yaye sa Tada Kamedə duniaro walde isiya, koro yaye kambərsə dunialan cuwandi wa?»

Misal Farisa-a akki mowoma-aye

⁹ Daji Isa am tayi kəlanjaa jirewuro ngojane am gadea rujanaro misal adəa kiddo: ¹⁰ «Am yindi moduwa dioro Fado Alayero lejane kasargawo. Kam faldə Farisa, faldə ye akki mowoma. ¹¹ Farisadə cije dajeyə karwunjun moduwa cəde: “Ala, wu am gade-a gade nangaro

* **17:33** 17.33 ronju - Kam duwon ronju na Alayen riwo cəraanamadə ronju dunian cuwatki, amma kam duwon Isa nangaro ronju dunian cuwatkənamadə ronju na Alayen cəriwi.

wusenjëkkæna. Wu barwu gæni, diwi dioma gæni, kænjenama gæni, bi akki mowoma adæ gai gæni. ¹² Wudæ curo mawuyen yindiro asem dikki, koro awo fandëkkæna ngan fal curo mewuyen sadaaro yikki,” yeno. ¹³ Amma ti akki mowomadæ, ngawolan daada kælama sapcënnin nganjingu bakciaro.* “Ala, wu biwuma, wua njunosæne!” yeno. ¹⁴ Nayiro wulnjagakki, Farisadæa gæni, akki mowomadæa Ala jiremaro ngojo. Nonowo, wundu duwon këlانجua jajacænamadæ, tia bassai. Koro kam këlانجua awimaro ngojënnimadæ, tia jajakcai,» yeno.

Isaye yalla sananaro barga dæptuwu

(Mat 19.13-15; Mar 10.13-16)

¹⁵ Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejoro nanjuro cawudi duwon, fuwurawadæ adæa kerunniya, amdæa wusayera. ¹⁶ Amma Isa yalla sananadæa bowoje fuwurawanjuro: «Yalladæa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkæwwi! Nodo bargaa Alayedæ am tayi gaiye nuwanja, diye! ¹⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa Alayedæa kasaccënnidæ tæmmaro ngayi-wawo!» yeno.

Kam kura laaye ro sawisoye mada

(Mat 19.16-30; Mar 10.17-31)

¹⁸ Kam kura laaye Isaro: «Malëm ngælama, awi dikke ro sawisoye fandëkki?» cæne tia kiworo. ¹⁹ Isaye tiro: «Awiro wua ngælaman bowosæmi? Ala gænia, wunduma ngæla bawo. ²⁰ Wadawadæa† nonæmma: Bare kænjenæ dimmi, bare ro kambe tuluwummi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, bawanëm-a yanëm-aro daraja ye!»† yeno. ²¹ Kamdæye: «Tæn ganani lan wada ani sammaa gakkæna,» yeno. ²² Isa adæa fangenniya, tiro: «Koro yaye awo fal nia maunjæna. Këndanëm sammaa lade talaawaro dagargæne, arsiyi samelan fandæmi. Daji are wua sægai!» yeno. ²³ Kamdæ adæa fangenniya, ti jauru gæriwu nangaro karwukutta tia tai dajæ kida. ²⁴ Isa karwukuttanjudæa kirunniya, tiye: «Gæriwuyæ nodo bargaa Alayero ngawonju jauru jau, diye! ²⁵ Gæriwuyæ nodo bargaa Alayero ngawonjudæro karimoyæ cuwuri fiwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁶ Am adæa fanjanadæye tiro: «Assha! Adægaia, wundu gæle njëkkawo cuwandi?» yera. ²⁷ Isaye: «Awo kambo yojiwawodæ Alaro yoji!» yeno. ²⁸ Daji Biturusse tiro: «Akkonde awindeso kolliye nia njægaiyena,» yenniya, ²⁹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma nodo bargaa Alayæ nangaro fado, bi kamu, bi yaana, bi bawa, bi ya, bi yalla koljænadæ, ³⁰ dunia adæman awo koljænadæmaa ngæwuro kojæna cuwandi wawodæma bawo. Koro leira wakkajiya, ro sawisoyæ ye cuwandi,» yeno.

Isaye kënyakkuyero kæla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mat 20.17-19; Mar 10.32-34)

³¹ Isa mewun yindindæa sægæriro cuttuluwæ tayiro: «Fanowo, Jeru-jalembo leniye, koro awo nawiyaso kæla Tada Kambedæyen ruwujana samma wakkaji. ³² Am tia cadane mukko kærdiyayero casakke, tayi ye tia rujane rarajane tiro lallari tuwajagane ³³ kirwolan jajarjane

* **18:13** 18.13 nganjingu bakciaro - Karwukutta fæledu. † **18:20** 18.20 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. † **18:20** 18.20 NL 20.12-16; SK 5.16-20

roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno. ³⁴ Amma fuwurawadə awima asujanni. Maananju tayiro gəraaada nangaro, awo wuljənadəa nojanni.

Isaye kambua isangaduwwu
(*Mat 20.29-34; Mar 10.46-52*)

³⁵ Isa bəla Jerikoye karəngenniya, kambu laa ci jawallen napkada lowo cədi mbeji. ³⁶ Jama kojairo fangenniya, awi wakkajoro kiworo. ³⁷ Tiro: «Isa kam Najaratte kodu cədi,» yera. ³⁸ Daji kowo sapce: «Isa Tada Mai Daudaye, † wua njunosəne!» yeno. ³⁹ Am fuwu gərjana lejaidə tiro jakkde mədək napco yera, amma cayeə kojənarə kowo sapce: «Tada Mai Daudaye, wua njunosəne!» yeno. ⁴⁰ Daji Isa daje tia nanjuro cawudo yeno. Kewudənniya, tiro: ⁴¹ «Awi niro njəddəkkiya, raam?» cəne tia kiworo. Tiye: «Kəma, sim fandəkkiya, raakko!» yeno. ⁴² Daji Isaye tiro: «Sim fande! Kambərsenəm nangaro nanlewa fandəmma,» yeno. ⁴³ Sadəman sim cuwande Alaa cungoriaro Isaa giya. Jama samma adəa kerunniya, tayi ye Alaa jajaktu badiyera.

19

Isa-a Jakaya-a

¹ Isa bəla Jerikoyero ngaye reje kodu badiyeno. ² Bəladən kam laa mbeji, cunju Jakaya. Ti kura akki mowomasoye ye, jauro gəriwu ye. ³ Wundu ti Isa wo cəne tia kuroro maji, amma kəla jama kadayen rangəme kuroro tiro katkero, ti kori nangaro. ⁴ Daji Isaa kuroro cəgase fuwuro leje na Isa kojidəyən kəla tarmu laayero tatkeno. ⁵ Isa nadəro kadinniya, kəla sapce tiro: «Jakaya, duwan jəmme, ku sai fannəmlan jəmməkkiya!» yeno. ⁶ Jakaya ganje jəpce karwu kəjiaro tia kapciye sosayeno. ⁷ Jamadə adəa kerunniya, karwunja waje: «Fado biwumayen jəpcəna!» cani. ⁸ Amma Jakaya cije daje Kəmadəro: «Kəma, reda kəndaniyedəa talaawaro yikki. Koro kam laayen wuri cukkowonaro mowokkənaa, kawak dewu tiro kalakkəgəkki,» yeno. ⁹ Daji Isaye: «Ku fado adən njəkkawo jəpcəna, dalilnjudə kam adə ye kaduwu Nawı Ibrahimbe* nangaro. ¹⁰ Nonowo, Tada Kambədə am faccaanaa maje njəkkaworo kadio,» yeno.

Misal Mai-a wolodiyanju-aye
(*Mat 25.14-30*)

¹¹ Jamadə awo ania kərənjai ngai duwon, Isa tayiro misal wulduwu badiyeno, dalilnjudə Jerujələmba karənjenja ye, koro tayidə nodo bargaa Alaye sadəman duniaro jəpciyiro təmajana ye nangaro. ¹² Tayiro: «Maina laa lardu kuruwu laaro leje kərmai lardunjuye cuwande walde isi cəne sapturo ciyeno. ¹³ Daji wolodiyanju mewu bowoje wundunja yayero mina † fal fal ce tayiro: “Kawu waldəkke isəkkiro tilan sawur dewo,» yeno. ¹⁴ Amma am lardudəye tia wajane, har ngawonjun am canode: “Kam adə maindero waljidəa rayiyende!” yera.

¹⁵ «Maije kadinniya, wada ce wolodiyanju tayiro wuri cinadəa bowoja isa awiso sawurlan cawandoro nojo yeno. ¹⁶ Burwoyedə

† **18:38** 18.38 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. * **19:9** 19.9 kaduwu Nawı Ibrahimbe - Jakaya ye Nawı Ibrahim gai Alaa kasacce na Alayen njəkkawo cuwandəna. Adəma nangaro Jakaya kaduwu jireye Nawı Ibrahimbe. † **19:13** 19.13 mina - Mina faldə alwasi kida kawu miaye.

ise tiro: “Barganəmmin, akko mina simmadən mina gade mewu fandəkko,” yeno. ¹⁷ Maiye tiro: “Wuse, wolodi ngelama! Awo gan an aman dimma nangaro, nia lawan bəla mewuyero galanjəkki,” yeno. ¹⁸ Yindiyedə ye ise tiro: “Barganəmmin, mina simmadən gade uwu fandəkko,” yenniya, ¹⁹ Maiye: “Nia lawan bəla mewuyero galanjəkki,” yeno. ²⁰ Daji wolodi gade ye ise tiro: “Barganəmmin, akko minanəm. Tia kesolan kərnəkke dam gənayəkko. ²¹ Ni kam jau nangaro, ringekko. Awo gənanəmmidəa ngonəmi, awo nadəmmidə yea kalanəmi,” yeno. ²² Maiye tiro: “Mana cinəmben shara njəddəkki, wolodi kəlado! Wu kam jau, awo gənakəkəni ngokki, koro awo nadəkəkəni kalakkiro nonəmma, gəna? ²³ To, awiro gəle wurinidəa bankilan gənanəmmidə? Ca ngai dimmaa, waldunidən wurini riwanjua mowokkəna,” yeno. ²⁴ Daji Maiye am nadən daadadəro: “Minadəa nanjun mowowo, kam nanjun mewuadəro yowo!” yeno. ²⁵ Tayiye: “A! Barganəmmin, nanjun mewu mbeji, diye!” yeranniya, ²⁶ Maiye: “Nayiro wulnjagakki, wundu duwon nanjun awoamadə, † tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə, § awo cədanadəmaa tilan camoyi. ²⁷ Kəladowani mainjaro walləkkiro wəjanadəa kudowo fuwunin roro yejowo!” yeno.»

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo

(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Yah 12.12-19)

²⁸ Ngawo Isa adəa wuljənayen, koro walde kəla fuwunna Jerujalembo ledu badiyeno. ²⁹ Gəre bəlawə Baitfaje-a Baitani-aye na Kau Jaitunne canidəa karəngeranniya, Isa fuwurawanjuyə yindi cunode ³⁰ tayiro: «Bəla fuwundayədəro lenowo! Ngawuwiyama, koro kutta wunduma tiro ngalte juwanni tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo! ³¹ Kam laaye: “Awiro fəranguwu?” cəne nayia njaworia, tiro: “Kəmadə tilan mərəadunjua,” wulgənowo!» ³² Daji am tayia cunodənədə lejane Isa tayiro wuljəgənədə gai nayeyera. ³³ Kuttadəa fərakcai duwon, kəmanjusoye tayiro: «Awiro fəranguwu?» yeranniya, ³⁴ tayiye: «Kəmadə tilan mərəadunjua,» yera. ³⁵ Daji kuttadəa* na Isayero cawudə kalwunja kəladəro ferjagane tia ngoyeyera. ³⁶ Leji adəgai duwon, am kalwunja kəla jawallen feryera. ³⁷ Na jawal Kau Jaitunnedən jəpcidəa karəngenniya, fuwurawanju samma karwu kəjiaro kowo sapcane kəla awo ajabba ajabba carunayen Alaa njungoro badiyera. ³⁸ Tayiye: «Bargaa mai cu Kəmandeyen isimadə! Kərma duwon katte Ala-a amnju-ayen nanlewa kərga, Mai Samemaro daraja tio!» † cani. ³⁹ Curo jamadəyen Fərisawa laaye Isaro: «Sayinna, fuwurawanəmbo wulgəne gəm cado!» yeranniya, ⁴⁰ tiye: «Nayiro wulnjagakki, nəmgəraa, dongur kauyesoma burwu casakki,» yeno.

Isaye Jerujalembo njikkiri

⁴¹ Isa Jerujalembo del karənje bərnidəa kirunniya, tiro kikkiri. ⁴² Bərnidəro: «Kai! Ca ku awo nanlewa njukkudidəa nonəmmaa,

† 19:26 19.26 wundu duwon nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarə asuji. § 19:26 19.26 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi. *

19:35 19.35 kuttadəa - Noduwuram Isa mai gai rokura bawoa Jerujalembo kəlawan ngayiye. † 19:38 19.38 Jaw 118.26

amma kərma nodu adə niro gəraaadaro waljəna. ⁴³ Adə nangaro yim laa ise kəladowanəm dirinjane kəlnjane kanji fiyen yaye kikiiminjanə garunəmbə cidi capcagane tiyen kojane ⁴⁴ ni-a am curonəmlan dasaana-a sammaa təgəmbə sinjagai, har kau falma kəla kamanjuyen gənaada baworo cadi, dalilnjudə sa Kəmande amnjua cəkkayiye isənaro nonəmmi nangaro,» yeno.

Isa Fado Alayen

(*Mat 21.12-17; Mar 11.15-26; Yah 2.13-25*)

⁴⁵ Daji Isa balballa Fado Alayero kərgaanniya, kare ladomasoa dudu badiyeno. ⁴⁶ Tayiro: «Kitawulan ruuwada: “Fannidə fado moduwaye!”† amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»† yeno.

⁴⁷ Yim nguson Isa Fado Alayen jamaa alamdu cədi duwon, wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-a tia njejoro majai, ⁴⁸ amma jawal cawandənni, dalilnjudə jama samma hangalnja nanjun tia fanjana nangaro.

20

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(*Mat 21.23-27; Mar 11.27-33*)

¹ Yim laa Isa Fado Alayen jamaa alamje tayiro kawuri kəji Alayedəa wuljiyi duwon, wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa-a nanjuro isane ² tiro: «Andiro wulsagane, kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo adəa njo?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki, wulsəgənowo! ⁴ Kasala Yahaya jamaro cəddənədə, sameyen kadio ra kamben?» cəne tayia kiworo. ⁵ Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori. ⁶ Amma “Kamben” wulliyea, jama samma andiro kau gəgəmsagane seyesi, dalilnjudə Yahayaa nawiro ngojana nangaro.» ⁷ Daji Isaro ndaran kadiomaro nojanni yera. ⁸ Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye

(*Mat 21.33-46; Mar 12.1-12*)

⁹ Daji Isa misal adəa jamaro manaduwwu badiyeno. Tayiro: «Kam laa jərwu inabbe cəde jərwuwu laaro agərijiye bəlawuro kawu kadayero sapkada. ¹⁰ Sa fərdoye kidənniya, nuwanju cuwandoro kəreanju laaa na jərwuwwudəyero kinodo. Amma jərwuwwudə tia cadane bakcane mukko dea duyera. ¹¹ Koro walde kərea gade kinodo. Ti yea cadane bakcane basarjane mukko dea duyera. ¹² Koro walde kərea yakkuye kinodənniya, caye gai ti yea larujane duyera. ¹³ Daji kəma jərwuwwudəy: “Awi gəle dikki? Tadanı raakkənədəmaa nodəkki. Waneye tiro daraja cadi,» yeno. ¹⁴ Amma jərwuwwudə tadanjudəa kerunniya, kattenjan: “Adəma warasamadə wo! Tia yejiyo, warasadə kaandero waljo!” yera. ¹⁵ Daji tia cadane jərwuwwudəlan cattuluwe roro keyeso.

«To, kəma jərwuwwudə awi cədi? ¹⁶ Ise jərwuwwu ania roro ceje am gadero jərwuwwudəa ci,» yeno. Jamadə adəa fangeranniya, tayiye:

«Suwana! Bare ngairo waljenni!»¹⁷ Amma Isa tayia ninije: «To, awi maana awo kitawulan ruwuwada adäye?»

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadä, tima kau tandoye sammaro faidaaro waljenedä wo.”†
¹⁸ Nonowo, kam këla kau adäyero cukkurënamadä nanamdi, koro kaudä kambo cukkuriya, këluwuro kalakci,»† yeno.

¹⁹ Malëmba Attauraye-a wurawa ñimannaye-a jawal tia taye majai duwon, jamadäa riyera, dalilnjudä këlanjaman misaldäa kidoro asujana nangaro.

Kambiwu këla akki njoyen
 (Mat 22.15-22; Mar 12.13-17)

²⁰ Daji wurawa adinwuye ani Isaa mëlastu badijane curo mananjuyen cada mukko gomnayero casakkoro am laa jirewu gairo këlanja kalakcanaa nanjuro kenodo. ²¹ Tiro: «Sayinna, mana wuldunëm-a jamaa alamdunëm-a samma jirero noniyena, koro wundumaa gayirnëmbawo ye, jawal Alaye kalkallo yikkërami ye. ²² To, Kaisarro* akki njodä, andiro halal ra haram?» cane tia keworo. ²³ Amma Isa niadiwinjadäa asuje tayiro: ²⁴ «Wuro dinariyus† fëlesëgënowo rukke! Cu-a këla-a wunduye tilan dasaa?» cäne tayia kiworënniya, tiro «Kaisarre,» yera. ²⁵ Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa, awo Kaisarredäa Kaisarro yowo, koro awo Alayedäa Alaro yowo!» yeno. ²⁶ Adëgaima rakcane fuwu jamayen Isaa curo mananjuyen cadanni. Jaawunjudäa jauru ajapcane mëdäk napkera.

Kambiwu këla cinowo duniayen
 (Mat 22.23-33; Mar 12.18-27)

²⁷ Sadusiya laa, tayi cinowo duniayea kasaccannidä, na Isayero isane ²⁸ tiro koro cadde: «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa yanjugëna tada bawo bawoje kamu koljia, kamu yanjugëna faccëgënayedäa niyajo yanjugënarö kaduwu majuwö!”† ruwujëna. ²⁹ Akko yaana tulur mbeji. Burwoyedä kamu ngoje tada cuwandënnin bawoyeno. ³⁰ Yindiyedä ye kamudäa niyayënniya, ngai. ³¹ Yakkuyedä ye ngai. Adëgaima tayi tulurso tada cawandënnin bawoyera. ³² Ngawo adäyë kamudä ye bawoyeno. ³³ To, tayi tulurso tia camowonadä, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

³⁴ Isaye tayiro: «Am jaman adäye larusa so, niya so cadi, ³⁵ amma am duwon leira-a karmon cidu-aa cawandënadä larusa so, niya so cadiwawo. ³⁶ Karmon cidudën nuwanjaa nangaro, tayidä tadawa Alaye, malaiyawa gai rakcane gadero sanuiwawo.† ³⁷ Koro Nawi Musa këlanjuma kitawulan na kannu dawu këska cambiyedën am bawojana cijaidäa tabbaccëgëna. Tidä Këmandëa Ala Ibrahimbe-a Ala Isakuye-a Ala Yakubaye-alan bowoyeno.† ³⁸ Këmandedä Ala am nunaye gëni, am roaye, nanjun tayi samma ronjaa nangaro,» yeno.

† 20:17 20.17 Jaw 118.22 † 20:18 20.18 Ish 8.14; Dan 2.34-35 * 20:22 20.22 Kaisar - Gomna kura Rombe † 20:24 20.24 dinariyus - Dinariyus faldä alwasi kida kawu falle.
 † 20:28 20.28 SK 25.5 † 20:36 20.36 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adëma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † 20:37 20.37 NL 3.6

³⁹ Daji malamba Attauraye laaye tiro: «Sayinna, jaawunəmdə kalkal!» yera, ⁴⁰ Adəgaima wunduma cinju mudu kaje tiro koro gade cəddənni.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye

(Mat 22.41-46; Mar 12.35-37)

⁴¹ Daji Isaye tayiro: «Ndayilan Almasiwudə Tada Mai Daudaye§ canidə? ⁴² Mai Dauda kəlanjuma kitawu Jawurayelan manaje: “Kəmandeye Kəmaniro: ‘Namme kəmborammilan duwon, ⁴³ kəladowanəmba cidiya sinəmbəro yakkəkko!’ cənnə.”† ⁴⁴ Mai Daudaye tia Kəmalan bowojənədə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?» yeno.

Hal malamba Attauraye

(Mat 23.1-36; Mar 12.38-40)

⁴⁵ Jama samma tia kərənjai duwon, Isaye fuwuranjuro: ⁴⁶ «Malamba Attaurayero hangal gənanowo! Kalwu kuruwua dadadu caraana, koro kasuwulan lewa darajaa-a dandallan bi masəna kuralan na darajaa-a jaumaro caraana. ⁴⁷ Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa jawui ye, halnja gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərjai ye. Am aniye ajawunja leiran jauru kura!» yeno.

21

Sadaa kamu kwa faccəgənaaye

(Mar 12.41-44)

¹ Isa kəla sapkenniya, arsiyiwu laa curo sanduwu sadaa fi-daarambedəro wuri fijagai kiro. ² Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye gursu kime yindi* fijiyi kiro. ³ Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu ngudi kwa faccəgənaa adə tayi sammaa kojənaro fijəgəna. ⁴ Tayi samma arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti ngudi duwon awo ronju riwoye ngaa fiyeyeno,» yeno.

Jawawi Isaye

kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen

Wurdu Fado Alaye

(Mat 24.1-14; Mar 13.1-13)

⁵ Fuwuranjuru laaye kəla jiri Fado Alayedəa kauwanju shawa shawa-a sadaa Alaro sadakcaana-alan jənejanədəye kəlan manajai duwon, Isaye: ⁶ «Awo ruwi anidə, sanja cəde kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno. ⁷ Tayiye: «Sayinna, sawi awo ani wakkajai? Koro awo ani sammaye sanja cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» canə tia keworo. ⁸ Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni! Am ngəwu cunilan† isane: “Wuma ti wo!” koro “Sadə cədəna!” cani. Bare tayia gawwi! ⁹ Kəriwu so, hangalsango soye lawar fanuwiya, bare yaanuwwi! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni.»

§ 20:41 20.41 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † 20:43 20.42-43 Jaw 110.1 * 21:2 21.2 gursu kime - Kunguna yauidiyaye tamannju ganama. † 21:8 21.8 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani.

¹⁰ Koro Isa walde tayiro: «Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. ¹¹ Cidi ye na gade-gaden jauro loloji, wowa-a kəna-a ye na naro ngasayi. Koro awowa riduye-a alama ajabba ajabba-a ye samelan fəledagai. ¹² Amma kawu awo ani samma wakkajaidəro, nayia njadane basarnjane dandalnin sərənjugai, kosoro njasakki, koro cuni nangaro† fuwu mai so, gomna so yero njasadi. ¹³ Ngainin dama shedaro walduye fanduwı. ¹⁴ Adə nangaro kawudəro nia ngonowo, bare kəla awo kəlando moworo wulluwıyen karwungai diwwı, ¹⁵ dalilnjudə wuma awo kalkal wulluwıdəa njadəkki, koro curo waduwundoyen wundunjama rakce nayia kambıwunjaiwawo. ¹⁶ Bawando-a yando-a so, yaanawando so, kəramiyando so, sawawando so nayia njadane laandoa roro ceyesi. ¹⁷ Cuni nangaro am samma nayia wanjai, ¹⁸ amma kanduri kəlandoyema facciyiwawo. ¹⁹ Kanadi ngonuwiya, njəkkawo fanduwı.

Wurdu Jerujalemba

(Mat 24.15-28; Mar 13.14-23)

²⁰ «Sa sojiya kada isane bərni Jerujalemba dirijane kəljana ruwiya, wurdunju karənjənarə nonowo. ²¹ Sa adən am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja! Am curo bərnıdəyen dasaanadə ye caluwo, koro am karaanjulən dasaanadə ye bare bərnıdəro ngasaanni! ²² Dalilnjudə adəma sa ajawu gənaduwwıyedə wo, ngainin awo kitawulan ruwuwada samma wakkajai.† ²³ Yim anın kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja! Masiwa kura lardudəro ngayi, Ala jama adəro gərgəjəgəna nangaro. ²⁴ Laanja kashagarsolan ceyesi, laanja yea cadane kəfəa gai larduwa gade sammaro casadi. Kərdiyadə Jerujalemba wurjai, har sa Ala tayiro kadarjəgənadə cədiya.

Kənde Tada Kambedəye

(Mat 24.29-31; Mar 13.24-27)

²⁵ «Samelan alamaso kəngal-a kumbal-a sillowuwa-alan tarui, dunia yelan nıktu tekuye-a cambaldunju-a casakke jama larduwaye hangal-nja ciji. ²⁶ Kəla awo dunıalan wakkajıyen ambe karwunja kamde, har muwajai, kənduwowa sameye jauro lolojai nangaro. ²⁷ Daji Tada Kambedə kənduwoa-a jauro darajaa-a curo fofouyen isi carui.† ²⁸ Awo ani wakkadu badijaiya, danowo kəlando sangowo, sa nayia meruduye karənjəna nangaro.»

Misal ya tarmuye

(Mat 24.32-35; Mar 13.28-31)

²⁹ Daji Isa tayiro misal adəa cədde: «Akko ya tarmuye-a kəska gadeso samma-a ruiwo! ³⁰ Sa kaluwanja řıdu badijana ruwiya, nayi kəlando nangəři karənjənarə nonuwwa. ³¹ Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, nodo bargaa Alaye karənjənarə nonowo! ³² Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. ³³ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dəgaiwo!

(Mat 24.36-44; Mar 13.32-37)

† 21:12 21.12 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. † 21:22 21.22 Hos 9.7 † 21:27 21.27 Dan 7.13-14

³⁴ «Hangal gənanowo! Bare curo njəmbəro so, sagarandu so, duniasuwol so hangalndo ngojane yim adə ise kel gai tadu bawo nayia rəp njadanni. ³⁵ Nonowo, yim adə am dunialan dasaana sammaro cukkuri. ³⁶ Faadaro dəgaiwo, duno awo wakkaji sammaro kanuwe fuwu Tada Kambədəyen daduye fadoworo sawisoro Alaa korowo,» yeno Isaye.

³⁷ Adəgaima yim nguson kausu Isa Fado Alayen jamaa alamji, bune bərnidən culuwe leje na Kau Jaitunne canidəyen waji. ³⁸ Koro jama samma tawajane tia kərənduro Fado Alayero isai kasarga.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

22

Isaa roro njejoro mada

(*Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Yah 11.45-57*)

¹ Sala Burodi Yis Bawoaye tia sala Laya Njəkkayiramben bowojaidə karənjəna. ² Koro wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a jawal Isaa njejoye majai, amma jamadəa rijana.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma

(*Mat 26.14-16; Mar 14.10-11*)

³ Daji Yiwulis Yahusa kam tiro Iskariyot cani mewun yindindəye falnjaro kərgawo. ⁴ Yahusa leje wurawa řimannaye-a wurawa Fado Alaye gureduwuye-a rokko jande kəla jawal Isaa mukkonjaro sərəttuwuyen keddo. ⁵ Karwunja jauru kəjije tiro wuri cadı yeranniya, ⁶ Yahusa kasacce dama Isaa tayiro jama nojannilan sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe

(*Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Yah 13.21-30*)

⁷ Sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngəlaro Laya Njəkkayirambedəa* duwajaidə kidənniya, ⁸ Isa Biturus-a Yahaya-aa cunode tayiro: «Lenowo, masəna layayedəa andiro dabbarsaganowo, buiyoi!» yeno. ⁹ Tiro: «Ndaran tia dabbarniyeya, raam?» cane tia keworo. ¹⁰ Isaye tayiro: «Akko bərnidəro ngawuwiya, kam laa bule ingia ngojəna-a kəla kəlluwi. Fado ngayidəro tia gaiwo ngawowo, ¹¹ kəma fadoyedəro wulgənowo: “Sayinnaye kusottoram na fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa cadidə ndaran?” ¹² Nayiro soro sameye ngim kura curon karea fəlenjagai. Nadən masənadəa dabbarnowo!» yeno. ¹³ Daji fuwurawadə lejane jiri Isa tayiro wuljəgənadə gai awiso kewando. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.

Masəna Kəmaye

(*Mat 26.26-30; Mar 14.22-26; 1Kor 11.23-25*)

¹⁴ Sa kidənniya, Isa kəngayambanju-a rokko masənaro napkera. ¹⁵ Isaye tayiro: «Caman masəna Laya Njəkkayirambe adəa kawu bone yakkidəro nayi-a rokko buiyeya, jaumaro raakkəna. ¹⁶ Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun tia bukkiwawo, sai jiremaro nodo bargaa Alayelan maananju wakkajiya duwon,» yeno. ¹⁷ Kənjaram curon dibenna ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro: «Kənjaram adəa taiwo,

* **22:7** 22.7 ngəlaro Laya Njəkkayirambe - Ngəlaro duwon bunju wowom karmoyero kadumadə.

wundundo yaye ca! ¹⁸ Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun ingi inabbe† yakkiwawo, har nodo bargaa Alaye napciro,» yeno. ¹⁹ Daji burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce tayiro ce: «Adə tiyini nayi nangaro tinadə. Wua takturo adəa dewo!» yeno. ²⁰ Adəgai koro ngawo masənayen kənjaram ngoje tayiro ce: «Kənjaram adə aman bərin bunilan ndəpkada,‡ bu duwon nayi nangaro fidənadə.† ²¹ Kam duwon wua mukko kəladowaniero sərənsiyidə, akkonju wu-a rokko masəna diyē. ²² Tada Kambədə saptidəma,§ jiri Ala kadarjənadə gai, amma kam duwon tia sərəcciyidə, kuttunju!» ²³ Daji kattenjan kəla wundunja awo adəa dioma woyen koro badiyera.

Wundunja kura wo?

²⁴ Daji fuwurawadə kattenjan kambiwu kəla wundunja kura woyen cadi duwon, ²⁵ Isaye tayiro: «Maiya dunia adəye talaawanjaa raccagai, koro am tayiro serma canidə ye kənduwonja fəlejai. ²⁶ Amma nayidə, ngai gəni. Kuramandodə təngəri gairo waljo, koro kam nayia njanodimadə wolodi gairo waljo! ²⁷ Wundu gəle kura wo? Kam masənaro napcənamadə ra wolodinjudə? Kam masənaro napcənamadə, mare? Amma wudə curondon wolodindo gai.

²⁸ «Curo jaraptani sammayen nayima gərenin nammuw. ²⁹ Jiri Bawani wuro kərmai sinadə gai, wu ye nayiro njadəkke ³⁰ curo kərmainiyen wu-a rokko buwe yawe, koro kəla kuris kərmaiyeen nammuwe jiriya mewun yindin Israyilawuyero shara yidduwi.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Yah 13.36-38)

³¹ «Siman, Siman, fane! Yiwulis jiri am argəm lalajaidə gairo nayia laladuro Alaa cuworəna,* ³² amma bare kambərsənəm kolləmmiro Alaa ngikkorəkko. Ni ye waldəmiya, kəramiyanəmdəa dunoagəne!» ³³ Biturusse tiro: «Kəma, koso bi karmoro dabbardəkkəna, ni-a rokko leniyo!» yenniya, ³⁴ tiye: «Biturus, niro wulnjəgəkki, gudowom ku kokkore cakkiwawo, sai yakkuro wua angərsəmiya,» yeno.

³⁵ Koro Isa walde tayiro: «Sa nayia wuri bawoa, ngərwu bawoa, suno gade ye bawoa njanodəkkənadən, awo laa maunjana wa?» cəne tayia kiworənniya, «Mausanni,» yera. ³⁶ Daji tayiro: «To, amma kərma kam wurinjuadə ngojo, kam ngərwanjuadə ye ngai, koro kam kashagarnju bawoadə ye kalwunju gari cəlado fal ciwo. ³⁷ Nayiro wulnjagakki, sai awo kitawulan ruwuwada adə wulan wakkajiya: «Amso tia biwumaro ngoyera.»† Aaa, awo kəlanin ruwuwadadə wakkaji,» yeno. ³⁸ Tiro: «Kəma, akko kashagar yindi,» yeranniya, tayiro: «Kollowo, cədəna,» yeno.

Moduwa Isaye

(Mat 26.36-46; Mar 14.32-42)

³⁹ Isa bərnilan culuwe cayədə gairo Kau Jaitunnero leyeno, fuwurawanju ye tia geya. ⁴⁰ Nadəro kadinniya, tayiro: «Bare jaraptuwwiro moduwa dewo!» yeno. ⁴¹ Daji tayia kolje gana laa kuruwuje

† 22:18 22.18 ingi inabbe - Diben. ‡ 22:20 22.20 aman bərin bunilan ndəpkada - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-ayea tabbacciyidə. † 22:20 22.20 NL 24.8; Iri 31.31-34

§ 22:22 22.22 Tada Kambədə sapti - Isa nui. * 22:31 22.31 nayia laladu - Yiwulis tayia rijapciya, cəraana. † 22:37 22.37 Ish 53.12

tungurumje moduwa dio badiyeno. ⁴² Tiye: «Bawani, kasaddëmmaa, kënjaram adëa† wulan ngone! Adë yaye rawonidë gëni, kaanëmdëma ti wo!» yeno. ⁴³ [Daji malaiya laa samelan ise tiro fëlediye karwunju kibbayeyeno. ⁴⁴ Isa jëktu dama baworo fanji duwon, cayeä kojënarö tai dajë moduwa kido, har këmuwunju bu cidiro fidiyi gairo tok tok fiyadan.] ⁴⁵ Ngai moduwa kidënniya, cije na fuwurawanjujero walde ise tayia karwukuttaro casambarëna kënëm cadi najiye ⁴⁶ tayiro: «Awiro kënëm diwidë? Cinowo, bare jaraptuwwiro moduwa dewo!» yeno.

Isaa Ta

(*Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Yah 18.1-11*)

⁴⁷ Isa mana cëdi ngai duwon, jama kada kam tiro Yahusa cani mewun yindindëye falnja fuwu gërjiaro kadira. Yahusadë Isaro lewa darajaye njëddoro tia karëngënniya, ⁴⁸ Isaye tiro: «Yahusa, lewa darajayelan wa Tada Kambedëa sërëtkëgëmi?» yeno. ⁴⁹ Am nanjuyedë awo wakkajidëa kerunniya, tiro: «Këma, kashagarlan tayia cacalliyëa, nda!» canë ⁵⁰ falnja wolodi řiman kurayëa bakce sëmönju këmboramdëa tën kamgenö. ⁵¹ Amma Isaye tayiro: «Danowo! Cëdëna!» yënniya, sëmönju leje isangayeyeno. ⁵² Daji Isaye wurawa řimannaye-a wurawa Fado Alayë gureduwuyë-a amwurawa jamayë-a tia taro isanadëro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gëndëma gai taro kadiw? ⁵³ Yim nguson nayi-a rokko Fado Alayën dëgaiyë duwon, wua sëdawwi. Amma adëma sando wo, sa duwon duwu kërmainju cunodidë.»

Biturusse Isaa angërdu

(*Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Yah 18.25-27*)

⁵⁴ Daji Isaa cadane balballa fado řiman kurayedëro kesado. Biturus ye kätte kaskadaaro tayia giya. ⁵⁵ Dawu balballayën kannu fujane napkeranniya, Biturus ye dawunjan napkenö. ⁵⁶ Daji kir laa Biturussa nur kannuyedën napkada kirunniya, tia ngëlarö ninijë: «Kam adë ye Isa-a rokko,» yeno. ⁵⁷ Amma Biturus angërjë: «Feroma, wu tia nokkëni!» yeno. ⁵⁸ Gana sam kidënniya, kam laa ye tia cure: «Ni ye falnja!» yeno. Biturusse: «Kai! Wu gëni!» yeno. ⁵⁹ Alama sa fal gai cëde kam laa gade: «Fagatto kam adë ye Isa-a rokko, ti ye kam lardu Galilëye nangarö!» yënniya, ⁶⁰ Biturusse tiro: «Kaiya! Awo wullëmidëa nokkëni!» yeno. Sadëman manaji ngai duwon, gudowom kokkore kekko. ⁶¹ Daji Këmadë suworde Biturussa niniyeno. Biturus ye awo Këma tiro wuljägënadëa takkenö. Këmayë: «Ku kawu gudowom kokkore cakkidëro, wua yakkuro angërsëmi,» cënnä. ⁶² Takkënniya, deyaro culuwe tai dajë so ngoyeno.

⁶³ Adëgai duwon am Isaa gurejaidë tia rurujane babaktu badiyera. ⁶⁴ Simnju jakcane tiro: «Nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera. ⁶⁵ Koro radu kada tiro keddo.

Isa fuwu majilis kura adinwuyën

(*Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Yah 18.12-24*)

⁶⁶ Dunia wayënniya, amwurawa jamayë-a wurawa řimannaye-a malëmba Attaurayë-a majilislän captane casakke Isaa fuwunjarö kewudo. ⁶⁷ Tiro: «Nima wa Almasiwudë wo? Andiro wulsagane!»

† 22:42 22.42 kënjaram - Kënjaram bone njaye.

cane tia keworo. Amma Isaye tayiro: «Wulnjagakkia, kasadduwawo. ⁶⁸ Koro njaddëkkia, jaawu siwwawo. ⁶⁹ Amma kua adën fuwun Tada Kambedä mukko këmboram Ala Kënduwomayen napkada dëgai,»† yeno. ⁷⁰ Daji tayi sammaye tiro: «Nima gäle Tada Alayedä wo?» yeranniya, tayiro: «Nayima wulluw, wuma!» yeno. ⁷¹ Daji tayiye: «A! Sheda jiri fi gäle gade maniye? Andi këlande mana cinjulan culuwuna adëa faniyena,» yera.

23

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(*Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Yah 18.28-38*)

¹ Daji majilisuw samma cijane Isaa fuwu Gomna Bilatussero caade ² ayau gënaduwu badiyera. Tayiye: «Kam adë jamandea turu cadoro tëmbaljiyi nayeyeiye. Kaisarro akki njo dapciyi, koro tima Almasiwu maidä wo cëni,» yera. ³ Bilatusse tiro: «Nima wa Mai Yauidiyayedä wo?» cëne tia kiworo. Isaye: «Nima wullëm, wuma!» yeno. ⁴ Daji Bilatusse wurawa řimannaye-a jama captanadë-aro: «Kam adëlan ayau fima fandëkkëni,» yeno. ⁵ Amma amdë cayea kojënaro kowo sapcane: «Alamdunjun jamandë cidì Yahudiyaye sammaa jawallan cuttuluwi, cidì Galileyen badije har na adëro kadio,» yera.

Isa fuwu Mai Hirudussen

⁶ Bilatus adëa fangënniya, Isa kam Galileye waro kiworo. ⁷ Isa kam Galile cidì duwon Mai Hirudus cunodidëyero asuyënniya, cakke Isaa na maidëyero kesado, sa adën ti ye Jerujalemnin nangaro. ⁸ Mai Hirudus Isaa kirunniya, karwunju jauru këjiyeno. Tussëna ti-a tado cëraana, dalilnjudë calan lawarnju fanjëna, koro alama laa sameye tiyen kuroro tëmajëna nangaro. ⁹ Koro kada tiro kiddo, amma Isa awima tiro kalacëgënni. ¹⁰ Wurawa řimannaye-a malëmba Attauraye-a ye nadën daada tia jauru burwujai. ¹¹ Mai Hirudus ye sojiyanju-a rokko tiro rudu gënajagane rarayera. Daji kalwu darajaa tiro lujagane na Bilatussero kalakkerä. ¹² Caman Mai Hirudus-a Gomna Bilatus-aye kattenja kuttu duwon, yim adëman këjjiane sawaro walyera.

Isaro shara karmoye kamduwu

(*Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Yah 18.39–19.16a*)

¹³ Daji Gomna Bilatus wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a jamadë-aa bowoje ¹⁴ tayiro: «Kam adë jamadëa turu cadoro tëmbaljiyi nuwe naniro kiwudu. Fuwundon tiro koro kiddëkkëniya, ayau tiro gënegëwwadën falma fandëkkëni. ¹⁵ Koro Mai Hirudus ye cuwandënni nangaro, cakke tia kalakkerä. Akko awima tia roro njejoye cädëna bawo. ¹⁶ Adë nangaro yakkëkke tia kirwon jajarjane salammëkki,» yeno. ¹⁷ [Caman këla adayen sala adën kosoma fal tayiro salamjiyi.]

¹⁸ Daji jama samma ci tiloaro kowo sapcane: «A'a! Kam adëye ronju tuluwe! Barabbassa andiro salamsagane!» yera. ¹⁹ Ti Barabbasdë, bërnilan turu cade kam laa ceyesënadëro, tia kosoro

† 22:69 22.69 Jaw 110.1; Dan 7.13-14

casakkæna. ²⁰ Bilatus Isaa salamjiya cæraanadæ, walde tayiro man-ayeyeno, ²¹ amma kowo sapcane: «Kæskaro tia jagæne! Kæskaro tia jagæne no!» cani. ²² Yakkuyedæn walde tayiro: «Awiro? Ayau awiye cædo? Awima roro njejoye tilan fandækkæni. Adæ nangaro yakkække tia kirwon jajarjane salammækki,» yeno. ²³ Amma jamadæ caye baworo kowo sapcane Isaa kæskaro jajuwo no cane, har kowonjan nasargadara. ²⁴ Daji Bilatus shara kamje awo caworænadæa tædi yeno. ²⁵ Kam tia caworæna, kam duwon tuŕu-a kam njejo-a nangaro kosoro casakkænadæa salamgeno, amma Isaa awo caraanadæa cadoro mukkonjaro kekko.

Isaa kæskaro jaduwu

(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Yah 19.16b-27)

²⁶ Sojiya Isaa caadi duwon, kam laa bæla Kuraneye cunju Siman karaan isidæa cadane kæska karmoyedæa ngoje ngawo Isaye jægane leyeræ. ²⁷ Curo jama tæram ngawonju jagaidæyen kamuwa kada ti nangaro karwukuttaro njanji bakcai ye, casiri ye mbeji. ²⁸ Daji Isa suworde tayiro: «Kamuwa Jerujalembe, bare wu nangaro yiruwwil! Kælændo-a njuriyando-aro yikkirowo! ²⁹ Nonowo, sa laa cæde ambe: “Barganja kamuwa rakcane casambiwawodæ! Barganja kamuwa ngaltema casambæne tægam cadænnidæ!” cani. ³⁰ Sadæn kauwa kuruwuro: “Kælændero yukkurowo!” koro kærise yero: “Andia jansanowo!” wuldu badijai. ³¹ Awoa kæska kæridero ngai caddia, awi gæle kæska ngamdudæro wakkajiyi?»

³² Sojiyadæ gændewu yindi yea ti-a rokko njejoro kesado. ³³ Na tiro Buwo Kælaye canidæro kadiranniya, nadæn Isaa kæskadæro jayeyera. Gændewu yindidæ yea jayeyera, faldæ kæmboramnjulan, faldæ ye wailannjulan. ³⁴ Daji Isaye: «Bawani, tayia gawurne, awo cadinojanni nangaro,» yeno. Sojiyadæ kajæmunju ngojane walawala cade dagaryera. ³⁵ Jamadæ nadæn daada carui ngai duwon, amwurawadæ tiro rudu gænajagane: «Am gædea cækkaana. Tima Almasiwu Ala kærejænaa, nda kælænju cæmowo!» cani. ³⁶ Sojiyadæ ye tia rujane nanjuro isane tiro diben comcom sajugane: ³⁷ «Ni Mai Yauidiyædæa, kælænæm moye!» cani. ³⁸ Kælakajinjun adæa allolan ruuwada: TI ADËMA MAI YAUIDIYAYE WO.

³⁹ Gændewu yindi jajaanadæye falnja Isaro manakuttu cædde: «Nima gæna Almasiwudæ wo? Nda kælænæm moye, andi yea sakkaye!» ⁴⁰ Amma faldæ ye kamanjuro jækkade: «A! Ni yero shara ro tuluwoye njaddænæma, Alaa rinæmbawodæ? ⁴¹ Kaandedæ jussæna, diwi diyena nangaro ajawu gænasaana, amma kam adæ awima diwi cædænni,» yeno. ⁴² Daji walde: «Isa, kærmainæm fandæmiya, wua kælæn sædai,» yenniya, ⁴³ Isaye: «Jiremaro niro wulnjægækki, kumaro wu-a rokko jannalan dægaiye,» yeno.

Karmo Isaye

(Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Yah 19.28-37)

⁴⁴ Kausu kæla dawu duwon, dunia nga tæmje cælæmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado, ⁴⁵ kængal ye wasturo wayeno. Sa adæn juwa curo *Fado Alayen dæganadæ farak yindiro kargadan. ⁴⁶ Daji Isa kowo dunoro sapce: «Bawani, roni curo mukkonæmbero yakkækki,» yenniya, ro kiræmbo. ⁴⁷ Kajalla sojiyædæ awo wakkajæna

sammaa kirunniya, Alaa jajakce: «Fagatto kam adə jirema!» yeno. ⁴⁸ Jama kada na lamar adəyen captanadə ye awo wakkajəna sammaa kerunniya, karwukuttaro nganji bakcaiaro walladara. ⁴⁹ Amma am Isaa nojanadə-a kamuwa tia cidi Galileyen jaane isanadə-a kuruwunin daada awo ania lawarjai kasarga.

Kalmaram: Fado Alaye

Fado Alayedə Jerujalemnin kərga. Fadodən soro mafəndi-a balballa yindi-a mbeji. Curo soro mafəndidəyen na jauru tayir tiro na Ala-a tadoye cani-a juwa nadəa gəraji-a mbeji. Kərwu fi yayen yim laya gawara fandoyea rıman kuradə laya duwaje na Ala-a tadoyedəro ngayi. Laya duwajiyi, rıman kuradə budəa ngoje Ala biwu jamanjuye cinjo tayi ardijoro na Ala-a tadoyedəro ngaye fuwu Kəmandeyen fi. Nonowo, rıman kuraro kajıya, kam gadero juwadəa koje nanjuro ngawodə amardəgənni, bare nunnıro.

Sa Bargaande Isa Almasiwu ronju ce nuna kaldən, juwa na Ala-a tadoye gərajənadə farak yındıro kargadan. Adə noduwuram Kəmande Isa ronju njodəa ardijənaye. Barga adəyen jawal Ala-a tadoyedə kərma kaada, maananju am Isa Almasiwua jaanadə gawara cawande bu fida gade bawoaro nodo bargaa Alayero ngasayıro walyeno.

Sittəra Isaye

(Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Yah 19.38-42)

⁵⁰ Kam laa nadən mbeji, cunju Isuwu. Tidə kam ngələma ye, jirema ye, ⁵¹ kam Arimatiya cidi Yahudiyaye, koro nodo bargaa Alayedəa gureji. Ti majilıswudəye falnja yaye, awo amanju nıajane Isaro caddənadəa kasaccənni. ⁵² Daji Isuwu na Gomna Bilatussero leje kamin Isayedəa kiworo. ⁵³ Kamındəa kəskadəlan cəsaye lowowon batta linnen kəkərje kauri duwon curo kauyen laada wundumaa casakkənnıro cakke sənayeno. ⁵⁴ Yımdə yim dabbarduye,* koro yim tustuye badıdunju del karənjəna. ⁵⁵ Kamuwa duwon Isa-a rokko cidi Galileyen isanadə ye jaane kauridəa lawarjane jiri kaminnju sənajanadəa kero. ⁵⁶ Daji waldane kawudi-a kəndawu-a dabbaryera. Yim tustuyea kəla wadayen tuskerə.

24

Karmolan cidu Isaye

(Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Yah 20.1-10)

¹ Mawuye yim burwoyeya* suwa ləp kamuwadə kawudi-a kəndawu-a dabbarjanadəa ngojane kauridəro leyeranniya, ² kau kuradə ci kauriyedən təmballada nayeyera. ³ Kasargaanniya, kamin Kəma Isayedəa cawandənni. ⁴ Kəla adəyen hangalnja cijəna duwon, kongwa yindi kajəmu yiyiljia gərenjan daada tayıro fəleyaadara. ⁵ Karwunja kamde kəla cidıyaro kesakkəranniya, kongwawadəye tayıro: «Awi nangaro kam roa curo am sanunayen manuwidə? ⁶ Ti na adən bawo, cijəna! Awo Isa sa ti cidi Galileyen nayıro wulnjanadəa tangowo: ⁷ «Ala kadarjəna, Tada Kambedəa mukko biwumasoyero casakke

* **23:54** 23.54 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu. burwoyeya - Ladu.

* **24:1** 24.1 mawuye yim

kəskaro jajagane ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji.»⁸ Daji mananjudəa takkera.⁹ Kauridən walladaranniya, awo ani sammaa mewun tilondə-a fuwurawa gadesodə-aro wulyeyera.¹⁰ Kamuwa awo ania kəngayambadəro wuljaanadə, tayima Meram Magdala-a Yanna-a Meram ya Yakubaye-a kamuwa gadeso-a wo.¹¹ Amma mananjadəa kəla bawoaro ngojane tayia njasarairo wayera.¹² Adə yaye Biturus cije cəgase kauridəro leyeno. Nguje lotkeyenniya, batta linne gənia, awima gade curunni.[†] Daji awo wakkajənadəa jauru ajapce fadoro walladan.

Isaye fuwurawanjuye yindiro fəleduwu

¹³ Yim adəman fuwurawanjuye yindinja cijane bəla laa Imawus cani kilometər mewun yindin gai Jerujalemlan dəganadəro lejai duwon,¹⁴ kəla awo wakkajana ani sammayen jande badiyera.¹⁵ Jandejane gasipcai duwon, Isa kəlanju karənje tayi-a rokko leyera.¹⁶ Amma simnjan tia carunama, ti wunduro asuduro dapkaada.¹⁷ Isaye tayiro: «Kəla awiyen jawallan jandenuwidə?» cəne tayia kiworənniya, karwu kuttua gəm dayera.¹⁸ Falnja cunju Kəleyofas tiro: «Curo kusottowa Jerujalembə sammayen ni tilonəm awo kawu anin wakkajənadəa nonəmmi wo?» yeno.¹⁹ Tayiro: «Awi gəle wakkajo?» yenniya, tiro: «Awo Isa kam Najarattero wakkajəgənadə! Ti nawi kura fuwu Ala-a jama samma-ayen awo cədi-a manaji-a samma kənduwoa duwon,²⁰ wurawande rımannaye-a amwurawande-a wowom karmoye tiro gənajaaro tia sərəccagane kəskaro jayeyera.²¹ Amma tima kam duwon jama Israyilayea merujimadə woro təmaniyena. Akko awo ani wakkajənadə ku kawu yakku.²² Koro kamuwa laa curonden lawar ajabba andiro sakkudəna. Ku suwa ləp kauridəro leyeranniya,²³ kaminnjudəa cawandənni. Daji waldane isane andiro malaiyawa tayiro nadən fəledagane ti ronjua cane wulseyera.²⁴ Adəgaima amnde laa ye kauridəro leyeranniya, kamuwadə wuljanadə gai, awo sammaa kalkallo nayeyera, amma tidəa carunni!»²⁵ Daji Isaye tayiro: «Am hangal bawoa! Kua yaye awo nawiyaso wulnjaanadəa njasarai wanuwwa.²⁶ Ala kadarjəna, ti Almasiwudə bone adəa cane duwon daraja na Alayen cuwandiawo wa?» yeno.²⁷ Daji Attaura Nawi Musayen tamiya har kitawuwa nawiyaye gadedəro kudero awo kəlanjun kitawu samman ruwuwadadəa tayiro fisaryeyeno.

²⁸ Bəla lejaidəa karəngeranniya, Isa fuwuro koji gairo kido.²⁹ Amma tia lowojane: «Marne, andi-a rokko jəmmiyo! Kəngal njukkuro cədi, dunia ləmdu maji,» yeranniya, ngaye tayi-a rokko jəpkera.³⁰ Masəna dioro napkeranniya, burodi ngoje Alaro ardije fəsakce tayiro keno.³¹ Daji kəlanja fərəmde tia asuyera, amma tayiro fatkeyeno.³² Kattenjan: «Kəla jawallan mana sadde kitawu Alaye fisarsagai duwon, karwunde tai daje kəjijənni wa?» yera.³³ Sadəman cijane Jerujalembə waldane kəngayamba mewun tilondə-a amanja gade-a captana nayeyeranniya,³⁴ jamaye tayiro: «Jiremaro Kəmadə karmolan cijəna, har Simanno fəledəgəna!» yera.³⁵ Daji tayi yindidə ye awo kəla jawallan wakkajəna-a jifi burodi fəsakce dagarjənalən tia asujana-adəa wulyeyera.

[†] **24:12** 24.12 awima gade curunni - Biturus kamin Isayedəa curunni.

*Isaye fuwurawanju sammaro fəleduwu**(Mat 28.16-20; Mar 16.9-18; Yah 20.19-23)*

³⁶ Fuwurawadə kəla awo aniye jande cadı ngai duwon, Isa kəlanju dawunjan daje tayiro: «Salam aleikum!» yeno. ³⁷ Kaime kam nunaye laa caro cane karwunja pət kamgada. ³⁸ Amma Isaye tayiro: «Awiro hangalndo cijənədə? Awi nangaro kəla wuyen danguwı? ³⁹ Akko mukkonı-a sini-a ruiwo, wu kəlanima! Lesənowo ruiwo, kaimelan silla-a da-a bawo, amma wu takkənaro ruwi,» yeno. ⁴⁰ Adəa wulyenniya, mukkonju-a sinju-a tayiro fəleyeyeno. ⁴¹ Daji karwunja tai daje kəjjinə yaye, ajapcane tia mərsajannidə, Isaye: «Na adən awo laa kəmboye mbeji wa?» cəne tayia kiworo. ⁴² Njango buni wargadaye tiro kekkudəranniya, ⁴³ cəmoıye fuwunjan gigəro.

⁴⁴ Daji Isaye tayiro: «Akko manani sa dawundon dəgakkənədən nayiro wulnjagakkənədə: “Ala kədarjəna, awowa duwon kəlanin curo Attaura Nawi Musaye-a kitawuwa nawiyaye-a Jawura-ayen ruwuwadadə sai wakkajaiya,» yeno. ⁴⁵ Daji Isa kəlanja fərəmje kitawuwadəa tayiro bayıduwu badiyeno. ⁴⁶ Tayiro: «Akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Almasiwudə bone cai, kawu yakkua karmolan ciji, ⁴⁷ koro Jerujalemnin tamiya har jama duniaye sammaro kudero cunjulan kawuı tuwa dio-a gawara fəndo-ayedəa wuljagai.” ⁴⁸ Nayima shedawu awo aniye wo. ⁴⁹ Wudə awo Bawani wadu ngoje nayiro njadi cənnədə† juwanjagakki. Nayi ye bərnı adən nammowo duwon, har samelan kənduwo nayiro jəmnjagairo,» yeno.

*Isaye samero ledunju**(Mar 16.19-20)*

⁵⁰ Daji Isa tayia bərnidən cuttuluwe karən bəla Baitaniyero kiwudənniya, mukkonju yindi sapce tayiro barga dəpkeyeno. ⁵¹ Tayiro barga dəpıciyi ngai duwon, nanja kolje tia samero kesado. ⁵² Tiro ambətkeyeranniya, karwukəjinja dama bawo Jerujalembə walladara. ⁵³ Adəgaima kullum Fado Alayen Kəmandea congıri kasarga.

† 24:49 24.49 awo Bawani wada ngoje nayiro njadi cənnədə - Ruhı Alaye.

YAHAYA Kawuri kəji Isa Almasiwuye Yahaya ruwujənədə

Linjila Yahayayedə

Kitawu Yahaya ruwujənədə, tima Linjila kəndewuyedə wo. Ti Yahayadə Nawi Yahaya Kasalama gəni, am mewun yindin Isa tayia kəngayambanjuro galajənədəye falnja. Koro tiro fuwura Isa tia jauro cəraanədə cani. Adə nangaro alama əjabba əjabba Isa cədənədə cure awo wuljəna-a jamaro alamjəgəna-adəa fangeno. Ngawo saa kadayen Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo curuna-a fanjəna-aa ruwuyeno. Amma awo Matiyu-a Markus-a Luka-a kitawunjan ruwujana sammaa ruwujənni, kitawunjudə gade. Lamar ani wakkajanədə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə ye gadejənnin har nandero kadio.

BADIDURAM

Isa Kalma Alaye

¹ Badiduramnin Kalma, Kalmadə Ala-a rokko, Kalmadə Ala kəlanjudəma. ² Badiduramnin Ala-a rokko kasarga. ³ Awiso tiyelan alaktəna. Curo awo alaktənədə sammayen, tiyen gənia, awo alaktəna falma bawo. ⁴ Tilan ro kərga,* rodə tima nur kambe wo. ⁵ Nurdə curo duwuyen yiyilji, amma duwudə tia cəmowonni.

⁶ Kam laa Ala cunodəna mbeji, cunju Yahaya.† ⁷ Tidə shedaro kadio. Am samma tiyelan kasaccaro, nurdəa shedajoro kadio. ⁸ Ti kəlanju gəni nurdə wo, amma nurdəa shedajoro kadio.

⁹ Nur adə tima nur jireye wo, duniaro ise am sammaa wassimadə. ¹⁰ Tidə dunialan duwon, duniadə ye tiyelan alaktəna yaye, duniadə tia nojənni. ¹¹ Na jamanjuyero kadio, amma jamanju tia camowonni. ¹² Amma am duwon tia camoye cunju kasaccanaməsodəro kənduwo tadawa Alayero walduye kaino. ¹³ Tayidə buyen gəni, bi kərawo tiyiyen gəni, bi kərawo kamben gəni, amma Alayen katambəra.

¹⁴ Kalmadə kambo walje dawunden napkeno. Ti jauro serra ye, jiree ye. Koro darajanjua ruiyena, daraja duwon daraja Tada tilo lok na Bawayen isənayedə gai. ¹⁵ Yahaya tia shedaje kowo sapce: «Tima kam kəlanjun wuye: “Kam ngawonin isidə wua kosəna, wun burwonno ti mbeji nangaro,” wulləkkənədə.» ¹⁶ Barga dəptuwunju dama bawodəro andi samma ser cinju bawo kiwandiye. ¹⁷ Wadadə Nawi Musayen kadio, amma ser-a jire-adə Isa Almasiwuyen kadira. ¹⁸ Wunduma ngalte Alaa curuna bawo, amma Tada tilo lok, tidə Ala ye, na Bawayen dəganama ye, tima Aladəa andiro isanosaa.

KIDA ISAYE DUNIALAN

Sheda Nawi Yahayaye

(Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Luk 3.1-20)

* **1:4** 1.4 tilan ro kərga - Kalmadə, tima fərdü roye wo.

† **1:6** 1.6 Yahaya - Nawi Yahaya

Kasalama.

¹⁹ Sa yaudiya Jerujalemnin na Yahayayero rimanna-a Lewiya-aa ti wunduro kororo canodənadən, akko sheda Nawi Yahayayedə. ²⁰ Angərjənnin federo wulje tayiro: «Wu gəni Almasiwudə wo!» yeno. ²¹ Daji tiro: «Ni wundu gələ? Nima wa Nawi Iliya wo?» cane tia keworo. Tayiro: «A'a, wu gəni,» yeno. Tiro: «Ni nawidə wa?» yeranniya, tayiro: «A'a,» yeno. ²² Daji tiro: «To, ni wundu gələ? Jaawu am andia sanodənadəro yikkadiyoro, awi gələ kəlanəmlan wulləmi?» cane keworo. ²³ Yahayaye tayiro: «Wuma “kam karaan kowo sapce: ‘Jawal Kəmandeye cəkko dewo!’ cəni,»† Nawi Ishaya wuljənadə gai,» yeno.

²⁴ Curo kəwu Farisawaye yen am laaa canodəna. ²⁵ Tayiye Yahayaro: «Ni Almasiwu gəni, Nawi Iliya ye gəni, nawidə ye gəni, awiro gələ ambo kasala‡ yiddəmi?» cane tia keworo. ²⁶ Tayiro: «Wudə ingilan ambo kasala kiddəkko, amma dawundon kam laa daada nonuwwi mbeji, ²⁷ tidə kam je sunonjuye wuiduma tikkəni ngawonin isi,» yeno. ²⁸ Awo ani bəla Baitani ci bərəm Jordaniye todən na duwon Yahaya ambo kasala cəddidən wakkayera.

Isa Tama Alaye

²⁹ Wajənanjua Yahaya nanjuro Isa kənde cədi kirunniya, tiye: «Akko Tama Alaye§ biwu duniaye ngojimadə! ³⁰ Tima kam kəlanjun wuye: “Kam ngawonin isidə wua kosəna, wun burwonno ti mbeji nangaro,» wulləkkənadə. ³¹ Wu kəlani tia nokkəni, amma ingilan ambo kasala njəddoro kadikko, ti jama Israyilayero fəleduworo.» ³² Yahaya shedaje: «Ruhu Alaye alama bullam gai samelan jəpce kəlanjun napci kirukko. ³³ Wu kəlani tia nokkəni, amma Ala wua ingilan ambo kasala yiddəkkoro sunodənadəye wuro: “Ruhudə samelan jəpce kəla kam laayen napci rumi. Tidə Ruhu Alayen ambo kasala cəddi,» cəna. ³⁴ Wu kəlani rukkəna ye, shedanəkkəna ye, tima Tada Alayedə wo!» yeno.

Fuwurawa burwoye Isaye

³⁵ Wajənanjua Yahaya fuwurawanjuye yindi-a rokko nadən dajana duwon, ³⁶ Yahaya Isa koji kirunniya, tiye: «Akko Tama Alaye!» yeno. ³⁷ Fuwurawa yindidə mana adəa fanjane Isaa geya. ³⁸ Isa suworde tia jagai kirunniya, tayiro: «Awi manuwi?» cəne kiworo. Tiro: «Rabbi, ndaran kərgam?» cane tia keworo. Maana rabbiyedə sayinna. ³⁹ Isaye tayiro: «Arowo ruiwo!» cəne lejane na dəganadəa carune nadən ti-a rokko dabduyera. Sadə ye sa dewu kajiriye gai. ⁴⁰ Tayi yindi mana Yahayayedəa fanjane Isaa jaanadəye falnjaye cunju Andarawus, yaana Siman Biturusse. ⁴¹ Burwon leje yaananju Simanna maje tiro: «Almasiwudəa fandiye!» yeno. Maana Almasiwuyedə kam tiro Kəristi cani. ⁴² Daji Simanna na Isayero kiwudo. Isa tia kirunniya, tiro: «Nima Siman tada Yahayaye, na adən fuwun nia Kefasnin bowonjai,» yeno. Maana Kefasedə Biturus.*

⁴³ Wajənanjua Isa citi Galileyero leduro nia ngoyeno. Filibussa kiwandənniya, tiro: «Wua səgai!» yeno. ⁴⁴ Filibusdə kam Baitsaidaye bəla Andarawus-a Biturus-aye. ⁴⁵ Daji Filibus ye leje Nataniyella

† 1:23 1.23 Ish 40.3 ‡ 1:25 1.25 kasala - Kasala Nawi Yahayayedə kasala tuwaye. § 1:29 1.29 Tama Alaye - Ngəlaro Laya Njəkkayirambe. * 1:42 1.42 Biturus - Maananjudə kau.

maje tiro: «Kam duwon kəlanjun Nawi Musa curo Attaurayen ruwuje nawiya kitawulan ruwujanadəa fandiyena! Tidə Isa kam bəla Najaratte, tada Isuwuye,» yeno. ⁴⁶ Nataniyelle tiro: «A! Najaratlan awo laa ngəla culuwi wa?» yenniya, Filibusse: «Are rui!» yeno. ⁴⁷ Isa Nataniyel nanjuro kənde cədi kirunniya, Isa kəlanjun manaje: «Akko Israyilama jireye, tilan awo jirenambuye bawo!» yeno. ⁴⁸ Nataniyelle tiro: «Ndayin wua nosem?» cəne tia kiworo. Isaye tiro: «Kawu Filibus nia bowonjimarō, ni cidiya tarmuyen duwon, njurukkəna,» yeno. ⁴⁹ Daji Nataniyelle tiro: «Sayinna, nima Tada Alayedə wo! Nima Mai Israyilawuyedə wo!» yeno. ⁵⁰ Isaye tiro: «Cidiya tarmuyen njurukkəna niro wulnjəgəkkənədəro wa wua kasansəm? Awo ania kojana rumi,» yeno. ⁵¹ Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, same kaada malaiyawa Alaye kəla Tada Kambədəyən† taccai ye, jəpcai ye ruwi,» yeno.

2

Isaye ingia dibenno kalaktu

¹ Yimbe yakkua bəla Kana cidi Galileyen larusa kedo. Ya Isaye nadən mbeji, ² koro Isa-a fuwuranju-a yea lorusadəro dojana. ³ Diben cotto kerənniya, ya Isaye tiro: «Diben bawo cerəna,» yeno. ⁴ Amma Isaye: «Yani, awiro naniro kadim? Sani koroma cədənni, diye!» yeno. ⁵ Yanjuye wolodiyadəro: «Awi yaye nayiro wulnjagaidəa dewo!» yeno. ⁶ Nadən gəmdo kauye arakku gənaada mbeji. Yaudiyaye adanja nantayirro faidada, gəmdo fi yaye alama bule yindi bi yaku gai ngoji. ⁷ Daji Isaye wolodiyadəro: «Gəmdowadəa ingilan yimbərowo!» cəne tayia fer ferro kesəmbəro. ⁸ Isaye tayiro: «Kərma kurummowo, kəma ngəməriyedəro yadowo!» cəne kurumjane kekkado. ⁹ Kəma ngəməriyedə ingi dibenno waljənadəa kidambənniya, ndaran kewu-domaro nojənni, amma wolodiya ingidəa kurumjanadə nojana. Daji mai lorusayedəa bowoje ¹⁰ tiro: «Wundu yaye burwon diben kəji con ci, sagarandaiya, diben burwoyedəa najəgənni ci. Amma nidə har kərməro diben kəji condəa gənayem!» yeno. ¹¹ Adəma awo Isa bəla Kana cidi Galileyelan cədənadə, tima alamanju ajabba burwoye wo. Adəgainin darajanju fəlejiye fuwuranju tia kasatkera.

¹² Ngawo adəyən ti-a yanju-a yanjugənaso-a fuwuranju-a rokko bərne Kafarnaamero lejane kawu ganaro nadən napkera.

Isaye Fado Alayen sawurwua dudu

(*Mat 21.12-17; Mar 11.15-26; Luk 19.45-48*)

¹³ Sala yauidiyaye Laya Njəkkayirambe sanju karəngenniya, Isa Jerujalemo leyeno. ¹⁴ Curo Fado Alayen am dalo so, ngəlaro so, tattawar so caladi ye, canjimaso napkada yea nayeyeno. ¹⁵ Daji Isa jelan kirwo catte tayi sammaa ngəlaro-a dalo-a kundeno Fado Alayedən duyeno. Koro wuri canjimasoyedəa cidiro fiye tewurnjadəa təmbalje ¹⁶ tattawar lomasodəro: «Ngonowo ani ngaa na adən tuluwowo! Bare Fado Bawaniyedəa kasuwuro kalanguwwi!» yeno. ¹⁷ Daji fuwuranjudə awo kitawulan ruwuwada adəa takkera: «Kəla fannəmba raakkənayen kuttuye wua sesi.»† ¹⁸ Daji yauidiyadəye*

† **1:51** 1.51 Tada Kambədə - Isa kəla Tada Kambədəyən manajiya, kəlanjuman manaji.

† **2:17** 2.17 Jaw 69.9 * **2:18** 2.18 yauidiyadə - Wurawa adinwu yauidiyadə.

tiro: «Alama filan andiro awo ania dioyedæa fælesagami?» cane tia keworo. ¹⁹ Isaye tayiro: «Fado Alaye adæa wurnowo, wu ye curo kawu yakkuyen waldække tia tandækki,» yeno. ²⁰ Daji yaudiyadæye tiro: «A! Fado Alaye adæa tandoro kærwu fidewun arakkun cado duwon, ni curo kawu yakkuyen waldæme tandæmi?» yera. ²¹ Amma fado duwon Isa kèlanjun mana cædænadæ tiyinju. ²² Adæ nangaro Isa walde karmolan cijænaye ngawon, fuwurawanju ye mana adæa wuljænadæa takcane kitawudæ-a mana Isayedæ-a kasatkera.

²³ Adægaima Isa sala Laya Njèkkayirambero Jerujalemnin dægana duwon, am kada alama ajabba ajabba Isa cædidæa carune tia kasatkera. ²⁴ Amma Isa am sammaa jauru nojæna nangaro, wundumaa mærsajænni. ²⁵ Koro kèla kamben shedaro wundumaa majænni, ti kèlanju awo karwu kambedæa nojæna nangaro.

3

Isa-a Nikodimus-a

¹ Kæwu Farisawayen kam laa kura yaudiyaye mbeji, cunju Nikodimus. ² Curo buneyen na Isayero ise tiro: «Sayinna, nidæ malæm na Alayen kadimbo noniyena, dalilnjudæ wunduma Ala-a rokko gænia, rakce alama dimi ania cædiwawo,» yeno. ³ Isaye: «Jiremaro niro wulnjægækki, kam duwon bærinno tambænnidæ, rakce nodo bargaa Alayedæa curuiwawo,» yeno. ⁴ Nikodimusse: «Ndayin gæle kam kiarijænadæa rakcane casambi? Curo yanjuyero wa walde yindiyoero ngaye tia casambi?» yeno.

⁵ Isaye: «Jiremaro niro wulnjægækki, kam duwon ingi-a Ruhu Alaye-alan tambænnidæ, rakce nodo bargaa Alayedæro ngayiwawo. ⁶ Awo kamben tambænamadæ kamdæma, amma awo Ruhu Alayen tambænamadæ ruhudæma. ⁷ Bare ajammæmmi kèla “Sai bærinno tambuwiya,» wulnjægækkæna adæyen. ⁸ Karuwa cijiya, na cæraanaro fuji. Kowonju fanæmi, amma na culuwuna-a na leji-adæa nonæmmi. Adægaima kam duwon Ruhu Alayen tambænamadæ ye.»

⁹ Nikodimusse tiro: «Jiri filan attæ yoji?» cæne kiworo. ¹⁰ Isaye tiro: «Ni malæm nowada Israyilawuye duwon awo ania nonæmmi? ¹¹ Jiremaro niro wulnjægækki, andi awo noniyena mananiye, koro awo ruiyena shedaniye, amma nayi kua yaye shedandedæa kasaturo wanuwwa. ¹² Nayiro awowa duniayeso wulnjagækkæna kasadduwwi duwon, sameyesodæa wulnjagækkæna, ndayilan gæle kasadduwwi? ¹³ Wunduma samero taccænni, Tada Kambe samelan jæpcænadæ gænia. ¹⁴ Jiri Nawi Musa karaan kadi rojægænadæ gai, sai ngairo Tada Kambedæ yea rojagaiya, ¹⁵ kèla adæyen wundu duwon tia kasaccænamadæ ro sawisoye* cuwandi.

¹⁶ «Awoa Ala duniadæa jaumaro cæraye Tadanju tilo lok kaino, wundu duwon tia kasaccænamadæ bare faccægænni, amma ro sawisoye cuwando nangaro. ¹⁷ Ala duniaro shara njæddoro gæni Tadanjudæa kinodo, amma tilaman duniadæa cækkaworo. ¹⁸ Wundu duwon tia kasaccænamadæ, tia shara cædaiwawo, amma wundu duwon tia kasaccænnimadæ, caman tia shara cædana, dalilnjudæ cu Tada tilo lok Alayedæa kasaccænni nangaro. ¹⁹ Adæma sharadæ wo: Nurdæ duniaro

* **3:15** 3.15 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen tæmmaro ceriwawo.

isæna, amma am nurdæa wajane duwudæa kerawo, kændonjaso diwi nangaro. ²⁰ Diwi dioma fi yaye nurdæa waje na nurdæyero isiwawo, bare kændonju diwidæa am federo carunniro. ²¹ Amma jire diomadæ na nurdæyero isi, kændonjudæ Alayen tædoro fælediyi nangaro.»

Isa-a Nawi Yahaya-a

²² Ngawo adæyen Isa-a fuwuranju-a cidi Yahudiyayero lejane kawu ganaro tayi-a rokko napce ambo kasala kiddo. ²³ Yahaya ye na Ainon cani karæn bæla Salimben ambo kasala cæddi, nadæn ingi ngæwu mbeji nangaro. Am nanjuro isane tayiro kasala cæddi. ²⁴ Sadæn Yahayaa kosoro casakkænni duwon.

²⁵ Daji fuwurawa Yahayaye laa-a yaudi laa-a kæla nantayirro walduyen kambiwu badiyera. ²⁶ Na Yahayayero isane tiro: «Sayinna, kam ni-a rokko ci bæræm Jordaniye todæyen napkada duwon kælänjun shedanæmmadæ, akkonju ambo kasala cæddi, koro am samma nanjuro lejai,» yera. ²⁷ Yahayaye tayiro: «Kam rakce awima cuwandiawo, awo samelan tiro tinadæ gænia. ²⁸ Nayi kæländoma wu adæa wullækkænaro shedasuwi: “Wu gæni Almasiwudæ wo, amma wu kam Ala tin fuwunno cunodænadæ.” ²⁹ Kam njuuduamadæ tima mai larusayedæ wo. Koro sawa gærenjun daada tia kærænjimadæ kowo sawanjuye fanjiya, karwunju jauru kæjiji. Wu ye adægai karwuni jauru kæjije dama baworo waljæna. ³⁰ Sai tidæ kuraje, wu ye tængærinækkiya.

³¹ «Kam duwon samelan isænamadæ sammaa kojæna. Kam duwon cidilan dæganamadæ cidiyedæma, koro awo cidiyedæmaa manaji. Kam duwon samelan isænamadæ sammaa kojæna. ³² Awo curuna-a fanjæna-aa shedaji, amma wunduma shedanju kasacciwawo. ³³ Kam duwon shedanju kasaccænamadæ Alaa jiremaro tabbaccæna. ³⁴ Awoa kam Ala cunodænamadæ mana Alaye manaji, Ala tiro Ruhunju dadu bawoaro cina nangaro. ³⁵ Bawadæ Tadadæa cæraana, koro awo sammaa mukkonjuro cakkæna. ³⁶ Kam Tadadæa kasaccænamadæ ro sawisoye cuwandæna. Amma kam Tadadæa kasattu wajænamadæ ro cuwandiawo, gærgadu Alaye tilan dægai,» yeno.

4

Isa-a kamu cidi Samariyaye-a

¹ Isa Yahayaa kojænaro fuwurawa cuwande tayiro kasala cæddidæa Farisawa fanjanaro Isa asuyeno. ² Adæ yaye Isa ti kælänju gæni, fuwuranju ambo kasala cæddi. ³ Daji cidi Yahudiyayea kolje cidi Galileyero wallada. ⁴ Amma sai cidi Samariyayen reje kojiya duwon. ⁵ Adægaima Isa bæla laa cidi Samariyaye tiro Sakar cani karæn kulo Nawi Yakuba tadanju Nawi Isuwuro cinadæro kadio. ⁶ Nadæn baram Yakubaye mbeji, koro kausu kæla dawu, Isa ye bælawuroro cæmbaræna, ise ci baramdæyen napkeno.

⁷ Kamu Samariyaye laa ingi gudoro kadio. Isaye tiro: «Ingi se yakke!» yeno. ⁸ Sa adæn fuwuranju awo kæmboye njuworo bælaro lejana. ⁹ Amma kamu Samariyayedæye tiro: «Ni yaudi, wu ye kamu Samariyaye, awiawin wua ingi kænjayero suworæmi?» Awoa caman yaudiya-a Samariyawu-a tawaktaiwawo. ¹⁰ Isaye tiro: «Ca kænjo Alayea-a wundu ingi kænjayero njuworænæa-a nonæmmaa, nima tia koræme ingi roye niro nji,» yeno. ¹¹ Kamudæye tiro: «Kæma, karwi ye

tammi, baram ye kuruwu. Ndaran ingi roye adəa fandəmi? ¹² Ra, nidə kaarinde Nawi Yakuba ti duwon andiro baram adəa sade ingi ti kəlanju cane tadawanju-a ləmannanju-a ye casanadəmaro wa kura wo?» ¹³ Isaye tiro: «Wundu duwon ingi adəa canadə nangadəmbo ngudu fanji, ¹⁴ amma wundu duwon ingi tiro yikkidəa canadə təmmaro ngudu fanjiwawo. Ingi tiro yikkidə curonjun sim ingi royero walje har ro sawisoyero bəlbəldi.» ¹⁵ Kamudəye tiro: «Kəma, ingi adəa wuro se, kua adən fuwun bare ngudu fakke ingi gudoro na adəro waldəkke isəkkəniro,» yeno.

¹⁶ Isaye tiro: «Lene kwanəm bowone, na adəro arowo!» yeno. ¹⁷ Kamudəye: «Kwa takkəni,» yenniya, Isaye tiro: «“Kwa takkəni,» nəmmadə, jirenəm. ¹⁸ Amma kwa uwu dim, koro ti kərma rokko dəgawwadə kwanəm gəni. Awo wulləmmadə jire,» yeno. ¹⁹ Daji kamudəye tiro: «Kəma, ni nawiro asunəkkəna. ²⁰ Kaariyandeso* kəla kau kuruwu adəyen Alaro ambətkeyera, amma nayidə† na Alaro ambəttuwuyedə sai Jerujalemnin nuwi.» ²¹ Isaye kamudəro: «Wua sasara, sa laa ise Bawadəro kəla kau kuruwu adəyen gəni bi Jerujalemlan gəni ambətkəwi. ²² Nayidə awo nonuwwiro ambətkəwi. Andidə awo noniyenaro ambətkəiye, awoa njəkkawodə yaudiyayen isi. ²³ Amma sadə isi har isənama, ambəttuwuwu jireyedə Bawadəro curo ruhu-a jire-ayen ambəccagai, dalilnjudə Bawadə am jiri anima tiro ambəccaaro maji nangaro. ²⁴ Aladə Ruhu, am tiro ambəccagaidə sai curo ruhu-a jire-ayen ambəccaa!» ²⁵ Kamudəye tiro: «Almasiwu kam tiro Kəristi canidə isi ro nokkəna. Isiya, andiro awo sammaa isanosagai,» yeno. ²⁶ Daji Isaye tiro: «Wu niro mananjəgəkkidə, wuma ti wo!» yeno.

²⁷ Sa adən fuwurawanju isane Isa kamuro mana cəddidəa ajapkerə, amma wundunjama kamudəro: «Awi raam?» bi Isaro: «Awiro tiro managəmi?» wuljənni. ²⁸ Daji kamudə bulenju kolje bəlaro walde ambo: ²⁹ «Arowo, kam awo dikkəna sammaa wulsəgənaa ruiwo! Waneye tima Almasiwudə wo?» yeno. ³⁰ Jamadə na Isayero leduro bəladən keluwo.

³¹ Sa adən fuwurawadə tia lowojane: «Sayinna, masəna de!» cani. ³² Amma tayiro: «Kəmboni nonuwwi mbeji,» yenniya, ³³ fuwurawadə kattenjan: «Kam laa tiro kəmbo cukkudəna wa?» cani. ³⁴ Isaye tayiro: «Kəmbonidə, tima awo ti wua sunodənamadə cəraanadəa dio-a kidanju tumoduwu-adə wo. ³⁵ Nayiye: “Kaladəro kəndawu dewu gapco,» nuwi, gəna? Wu nayiro wulnjagakki, kəla sammowo kulowadə kaladəro basawunaro ruiwo! ³⁶ Kam kalajimadə alwasi cuwande nema ro sawisoyero capci. Adəgaima kam cənadimadə-a kam kalajimadə-a rokko karwunja kəjiji. ³⁷ Kəla adəyen awo wuldənadə jire: “Kam laa cənadi, kam laa ye kalaji.” ³⁸ Nayia awo kidanuwwi kaladuro ngenodəkko. Am gade kidadəa cado, nayi ye barga kidanjaye kiwanduw.»

³⁹ Samariyawu bəla adən dasaana kada Isaa kasatkera, kamudəye shedaje: «Awo dikkəna sammaa wulsəgəna!» cənna nangaro. ⁴⁰ Nanjuro kadiranniya, nanjan napcoro tia lowojane Isa kawu yindiro napkeno. ⁴¹ Mananju nangaro am kada ye cayema kojənarə tia

* **4:20** 4.20 Kaariyandeso - Am cidi Samariyaye yaudi, amma ngalongawuri. † **4:20** 4.20 nayidə - Yaudiya.

kasatkera. ⁴² Daji kamudəro: «Kərma awo wulləmmadə gəni nangaro tia kasatkeiye. Andi kələndema ye tia faniyena, koro jiremaro tima Njəkkayima duniyedə woro noniyena!» yera.

Isaye kowonaye tada isangaduwu

(*Mat 8.5-13; Luk 7.1-10*)

⁴³ Ngawo kawu yindiye Isa bələdəa kolje cidi Galileero leyeno. ⁴⁴ Caman Isa kələnjuma nawi bələnjan daraja cədanni cəna. ⁴⁵ Cidi Galileero kadinniya, am cididəye tia ngəlaro sosayera. Tayidə awo Isa Jerujalemnin sa salayen cədəna sammaa caruna, dalilnjudə tayi ye saladəro lejana nangaro.

⁴⁶ Daji Isa walde bəla Kana cidi Galileye na ingia dibenno kalakənədəro kadio. Bərni Kafarnaambelan kowona laa mbeji, tadanju dondi. ⁴⁷ Kowonadə Isa cidi Yahudiyayea kolje Galilero isənaro fangenniya, nanjuro leje tia lowoje iso tadanju no cədidəa isangajuwo yeno. ⁴⁸ Isaye tiro: «Alama so, awo ajabba ajabba so kiruw gənia, təmmaro yasarawwawo!» yeno. ⁴⁹ Kowonadəye tiro: «Kəma, kawu tadani nuirə are!» yeno. ⁵⁰ Isaye tiro: «Lene, tadanəm ronjua!» yenniya, kamdə mana Isa tiro wuljəgənədəa kasacce leyeno.

⁵¹ Ledu cədi duwon, wolodiyanju tia kapcagane tiro: «Tadanəm ronjua,» yera. ⁵² Sa tadanju ngajənədəa kiworənniya, tiro: «Bikka sa fal kajiriyen kangedə tia kolyeno,» yera. ⁵³ Bawadə sa adəman Isaye tiro: «Tadanəm ronjua!» cənnədəro asuyeno. Daji ti-a am fannjuyə samma-a Isaa kasatkera. ⁵⁴ Adəma alama ajabba yindiye Isa ngawo cidi Yahudiyayea kolje cidi Galileero isənayen cədənədə wo.

5

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu

¹ Ngawo adəyen ngəməri yauidiyaye laa kidənniya, Isa Jerujalembə leyeno. ² Jerujalemlan kərən Ngaworam Dimiyayədən falwu ingiye ngurwo uwua mbeji, təlam yauidiyudin tiro Baitsata cani. ³ Ngurwo anin am dondi kada bowada mbeji: kambuwa so, ngurdiyaya so, am tiyinja nuna so. [Ingidəye bəljəmdunju gurejai, ⁴ dalilnjudə sa laa sa laan malaiya Kəmandəye jəpce ingidəa bəljəmji nangaro. Wundu duwon ingi bəljəmjənədəro burwon ngaanamadə, kəndondi jiri fi tilan dəga yaye, ngaji.] ⁵ Nadən kam laa kərwu fiakkun wuskunno dondi mbeji. ⁶ Isa kamdəa bowada kirunniya, koro nadən jauro tussənaro nojənədə, tiro: «Ngadu raamma wa?» cəne kiworo. ⁷ Kam dondidəye tiro: «Kəma, sa ingidə bəljəmjiya, kam nanin wua ingidəro sakki bawo. Koro ledu dikki duwon, kam gade wua burwose ngayi,» yeno. ⁸ Isaye tiro: «Cine bənaramməngone lene!» yeno. ⁹ Sadəman kamdə ngaje bənaramnju ngoje ledu badiyeno.

Yim adə yim tustuye. ¹⁰ Adə nangaro yauidiyaye kam ngajənədəro: «Yim tustuyea bənaramməngodu niro amardəgənni,» yera. ¹¹ Tayiro: «Kam duwon wua isangasəgənədə, tima wuro: «Bənaramməngone lene!»» yeno. ¹² Tayiye tiro: «Wundu kam duwon niro bənaramməngone lene cənnədə?» cane keworo. ¹³ Amma kam ngajənədə ti wundumarə nojənni, Isa curo jamadəyero kəldəgəna nangaro. ¹⁴ Ngawo adəyen Isa kamdəa Fado Alayen najiye tiro: «Akko nganəmma! To, biwu dio kolle, bare awo laa jauro

diwi adəa kojəna nia njuwandənniyo,» yeno. ¹⁵ Daji kamdə leje yauidiyadəro Isama tia isangajuwo yeno.

¹⁶ Isa awo ania yim tustuyea cədəna nangaro, yauidiyadə tiro niadiwi fəleduwu badiyera. ¹⁷ Amma Isaye tayiro: «Bawani ku kundenno kida cədi, wu ye kida dikki,» yeno. ¹⁸ Adə nangaro yauidiyadə cayema kojənarō tia roro njejoro mayera. Yim tustuyea awo dioro dapkada runju gəni cədo, koro Aladəma Bawanju wo cəne Alaa gaskayeno.

Kənduwo Tadaye

¹⁹ Daji Isaye yauidiyadəro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, Tadədə kəlanju awima rakce cədiwawo, sai awo Bawadə cəde curunadəa. Koro awi yaye Bawadə cədidəa Tadədə ye cədi. ²⁰ Awoa Bawadə Tadədə cəraana awo ti kəlanju cədi sammaa tiro fəlejiyi. Koro kəndo animaa kojəna tiro fəlejiyi, nayi ye jaurō ajammoworo. ²¹ Jiri Bawadə am sanunaa cəsange tayiro ro cidə gai, Tadədə ye kam cəraanaro ro ci. ²² Bawadə wundumaro shara cəddiwawo, amma shara sammaa mukko Tadədəyero cakkəna, ²³ am nga Tadədəro daraja cado, jiri Bawadəro daraja cadidə gai. Kam Tadədəro daraja ciwawomadə Bawa tia cunodənadəro daraja ciwawo. ²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam manani fanje ti wua sunodənadəa kasaccənamadə ro sawisoye cuwandəna. Shara tia cədaiwawo, amma karmoro kaje ro cuwandəna.

²⁵ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, sadə isi har isənama, sa duwon am sanuna kowo Tada Alayedəa fanjai, koro tayi fanjanamadə roa dasayi. ²⁶ Jiri Bawadə fərdu royedə gai, ngaima cakke Tadədə ye fərdu royero waljəna. ²⁷ Koro kənduwo shara kamdaye tiro cina, dalilnjudə tima Tada Kambedə wo nangaro. ²⁸ Bare adəa ajammuwwi, sa ise am kaurilan samma kowonju fanjane ²⁹ caluwi. Am duwon awo ngəla cadənamasodə roaro cijai, amma am duwon awo diwi cadənamasodə shararo cijai.

³⁰ «Wu runi awima rangəkke dikkiwawo. Jiri fakkidə gai, shara dikki. Koro sharani ye jire, dalilnjudə awo raakkəna gəni, awo ti wua sunodənamadə cəraanaa dioro makki nangaro.

Shedawu Isaye

³¹ «Wu kəlanin kəlani shedadumaro walyekkoa, shedanidə jire gəni. ³² Shedamani gade mbeji, koro sheda kəlanin cədidə jirero nokkəna. ³³ Yahayaro am yikkunoduwwa, ti ye jiredəa shedajo. ³⁴ Wudə kamben gəni sheda makki, amma njəkkawo fandoworo awo ania wulləkki. ³⁵ Yahayadə fatəla waskada nur ci. Sa ganaro karwukəjia curo nurnjuyen nammuwwa. ³⁶ Amma shedani sheda Yahayayea nankuran kojəna, dalilnjudə kəndo Bawadə wuro tumowokkoro sinadə, kəndodəmaa dikko, tayima Bawadə wua sunodənarō kəlanin shedasai nangaro. ³⁷ Koro Bawa wua sunodənadə, tima kəlanin shedajəna. Amma nayidə ngaltema kowonju ye fanuwwi bi fasalnju ye ruwwi, ³⁸ koro mananju ye karwundon napcənni, dalilnjudə kam cunodənadəa kasadduwwi nangaro. ³⁹ Kitawuwadəa kəla hangal-layen kəranuwi, tayilan ro sawisoye fanduwiro təmanuwwa nangaro. Kitawuwa anidə, tayima kəlanin sheda cadi. ⁴⁰ Adə yaye naniro isuwe ro sawisoye fandoro wayew.

⁴¹ «Amben gəni daraja makki. ⁴² Amma nayia nonjakkəna, kərawo Alaye karwundon bawo. ⁴³ Cu Bawaniyen kadikko, amma wua moworo wasew. Kam gade cu kəlanjuyen kadioa, tia mowuwi. ⁴⁴ Nayi daraja kattendon manuwi, amma daraja Ala runjuyen isidəa manuwawodə, ndayilan gəle ranguwe wua sasarawi? ⁴⁵ Bare wuma nayia na Bawadəyen ngadarnjakkiro təmanuwwi. Ngadarmandodə, tima Nawī Musa wo, kam duwon təmando tiro yakkuwwadə. ⁴⁶ Ca Nawī Musaa jiremaro yasarawwaa, wu yea sasarawi, kəlanin ruwujəna nangaro. ⁴⁷ Amma awo ruwujənadəa yasarawwia, ndayin gəle manani yasarawi?» yeno.

6

Isaye am dəwu uwu ambadu

(*Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Luk 9.10-17*)

¹ Ngawo adəyen Isa bərəm Galileye tia bərəm Tiberiyaslan bowo-jaidəye cinju todəro koyeno. ² Jama kada ye tia geya, alama ajabba ajabba kəla am dondiyen cədi caruna nangaro. ³ Daji Isa kəla kau kuruwu laayero juwane fuwurawanju-a rokko napkera. ⁴ Akko sala Laya Njəkkayirambe sala yaudiyayedə karənjəna. ⁵ Isa kəla sapce jama kada nanjuro isairo kirunniya, Isaye Filibusso: «Ndarən burodi yuwiye am ani jaworo?» cəne kiworo. ⁶ Adəa wuldunjudə Filibussa rijapturo, dalilnjudə Isa kəlanjuma awo cədidəa nojəna nangaro. ⁷ Daji Filibusse tiro: «Wundunja yaye burodi gana laa cuwandoro dinariyus* yer yindima cədiwawo!» ⁸ Fuwurawadəye falnja Andarawus yaana Siman Biturusse tiro: ⁹ «Akko na adən tadaana laa burodi sayirre uwu-a buni yindi-a cədana mbeji, amma am ngəwu aniro awi cəddi?» yeno. ¹⁰ Isaye tayiro: «Jamadəa yakkowo napca,» yeno. Nadən kajim kəri tənəs mbeji nangaro, amdə napkera. Tayi kongwadə alama dəwu uwu gai. ¹¹ Daji burodidəa ngoje Alaro ardiyenniya, am napkadadəro dagaryeyeno. Bunidə yen ngai cəde, har mərədunja galyeno. ¹² Jawune kulyeranniya, Isaye fuwurawanjuro: «Njongowa gapcanadəa cammowo, bare awima faccəgənniro,» yeno. ¹³ Adəgaima njongo burodi uwu sayirre am jawune koljanayedəa capcane jowo mewun yindin kesəmbəro. ¹⁴ Jamadə alama ajabba Isa cədənadəa kerunniya, tayiye: «Jiremaro kam adə tima nawī duniaro isimadə wo!»†† canī. ¹⁵ Adə nangaro isane tia dunodunon cadane mairo cadiro asuyenniya, Isa tayia kolje runju tok kəla kaudəyero walde giwa.

Isaye kəla ingiyen silan ledu

(*Mat 14.22-36; Mar 6.45-56*)

¹⁶ Dunia kajiriyenniya, fuwurawa Isayedə ci bərəmberə jəpcagane ¹⁷ maararo ngasaye kanji bərni Kafarnaambero faljane kodu badiyera. Dunia ləmjəna, Isa ye koroma tayia najəgənni. ¹⁸ Karuwa dunoa cije fuje, har bərəmdə jaurə camballadan. ¹⁹ Kilometer uwu bi arakku gairo ledu kedənniya, Isa kəla ingiyen silan leje maaradə karənji kero. Kerunniya, jaurə riyera. ²⁰ Amma Isaye tayiro: «Wuma, bare rinuwwi!» yeno. ²¹ Daji fuwurawadə karwu kəjiaro curo maaradəyen tia camoye kərgaanniyama, maaradə na lejaidəro kadio.

* **6:7** 6.7 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle. † **6:14** 6.14 tima nawī duniaro isimadə wo - Almasiwu Alaye. †† **6:14** 6.14 SK 18.15

²² Wajənanjua jama ci bərəmbe todən napcanadə maara falma nadən dəgaro asuyera. Koro Isa maaradəro fuwuranju-a rokko ngaanni, amma runja leyerə nojana. ²³ Daji maarawa gade bəla Tiberiyasselən karən na Kəma Isa Alaro ardije burodi jawunadəyero kadira. ²⁴ Jamadə Isa ye bawo, fuwuranju ye baworo kerunniya, daji maarawadəro ngasaye bərnə Kafarnaamero tia maduro leyerə.

Isa kəmbo roye

²⁵ Jamadə ci bərəmbe todən Isaa kewandənniya, tiro: «Sayinna, sawi na adəro kadim?» cane keworo. ²⁶ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, alama ajabba ajabba ruwwa nangaro gəni, burodi buwe kulluwwa nangaro wua masuwi. ²⁷ Bare kəmbo njəpci adəro kida diwwi, amma kəmbo ro sawisoyero kida dewo, kəmbo duwon Tada Kambedə nayiro njadidə, awoa Ala Bawadə tawa kənduwonjuyedə Tada Kambedəro gənajəgəna.» ²⁸ Daji tiro: «Kida Alayedəa dioro awi gəle diye?» cane keworo. ²⁹ Isaye tayiro: «Kida Alayedə, tima kam cunodənədəa kasaddowo!» yeno.

³⁰ Tiro: «Alama ajabba ajabba jiri fi dime ruiye nia kasannjiye? Awi gəle dimi?» ³¹ Kaariyandə kəmbo tiro man canidəa karaalan jawuna, kitawulan ruwuwadadə gai: «Tayiro kəmbo samelən isənədəa jaworo kaino.»† ³² Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, Nawi Musa gəni kəmbo samelən isənədəa njado, amma Bawanima nayiro kəmbo jireye sameyedəa njadi. ³³ Kəmbo Alayedə, tima kam samelən jəpce duniaro ro sawisoye njomadə wo!» ³⁴ Daji tiro: «Kəma, sawisoro kəmbo adəa andiro sadəne!» yera.

³⁵ Isaye tayiro: «Wuma kəmbo royedə wo! Kam naniro isənəmadə təmmaro kəna fanjiwawo, koro kam wua mərsasənəmadə ye təmmaro ngudu fanjiwawo. ³⁶ Amma nayiro wulnjagakkəna, wua suruwwa duwon, njasarai wayew. ³⁷ Am duwon Bawadə wuro sina samma naniro isai, koro kam naniro isənədəa təmmaro wakkiwawo. ³⁸ Awo karwuni cəraana gəni, awo ti wua sunodənədə cəraana dioro samelən jəpkekko. ³⁹ Akko awo ti wua sunodənədə cəraanədə, tima bare curo am wuro sinadəyen falma kolləkkəniro, yim daryeyea‡ tayia karmolan sangəkki. ⁴⁰ Akko awo Bawani cəraanədə, wundu duwon Tadadəa cure kasaccənədə ro sawisoye cuwandi, koro yim daryeyea wu ye tia karmolan sangəkki,» yeno.

⁴¹ Tima kəmbo samelən isənədə wo cənna nangaro, yaudiyadə karwunja waje: ⁴² «Ti adə Isa tada Isuwuye, gəna? Bawanju-a yanju-aa noniyena, gəna? Ndayin gəle samelən kadikko cəni?» yera. ⁴³ Isaye tayiro: «Bare karwundo wajənni! ⁴⁴ Wunduma rakce naniro isiwawo, sai Bawa wua sunodənəmadə tia gərjijiyə. Wu ye yim daryeyea tia karmolan sangəkki. ⁴⁵ Akko awo curo kitawu nawiyayən ruwuwadadə: «Tayi sammaa Ala alamji.»† Wundu duwon Bawadəa fanje asujənəmadə naniro isi. ⁴⁶ Wunduma Bawadəa curunni, ti Alayən isənədəro kajia. Tidə Bawadəa curuna. ⁴⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam wua mərsasənəmadə ro sawisoye cuwandi.

⁴⁸ «Wuma kəmbo royedə wo! ⁴⁹ Kaariyandə kəmbo tiro man canidəa karaan jawuna, koro sanuna. ⁵⁰ Amma kam duwon kəmbo samelən

† 6:31 6.31 NL 16.4, 15 ‡ 6:39 yim daryeyea 6.39 - Cidu duniaye. † 6:45 6.45 Ish 54.13

isidæa juwuidæ, nuiwawo. ⁵¹ Wuma kəmbo roye samelan isənadæ wo. Kam kəmbo adæa juwuia, sawisoro dægai. Kəmbo duwon duniaro ro sawisoye cawandoro yikkidæ, tima da tiyiniye wo.»

⁵² Adæ nangaro yaudiya kattenjan kambiwu cade: «Ndayin gæle rakce da tiyinjuye sade ngæriyo?» cani. ⁵³ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, da tiyi Tada Kambedæa ngæruwwawoa, bunju ye yawwawoa, nayilan ro bawo. ⁵⁴ Kam duwon dani jægære buni caimadæ ro sawisoye cuwandæna, koro wu ye yim daryeyea tia karmolan sangækki. ⁵⁵ Dani ye kəmbo jireye, buni ye kænja jireye. ⁵⁶ Kam dani jægære buni caimadæ wulan dægai, wu ye tilan dægakki. ⁵⁷ Jiri Bawa Kændægaima wua sunode ti nangaro wu ye roa dægakkidæ gai, kam duwon wu kəmbonju womadæ, wu nangaro ti ye roa dægai. ⁵⁸ Adæma kəmbo jireye samelan isənadæ wo, jiri kaariyandoso jawune sanunadæ gai gæni. Kam kəmbo adæa juwunamadæ sawisoro dægai,» yeno. ⁵⁹ Curo dandal bæрни Kafarnaamben jamadæa alamji duwon, Isa awo ania wulyeyeno.

Mana ro sawisoye

⁶⁰ Fuwurawa Isaye ngæwunja adæa fangeranniya, tayiye: «A! Mana adæ jauro jau! Wundu gæle rakce tia fanji?» yera. ⁶¹ Isa karwunja mana adæa wajiro asuyenniya, tayiro: «Adæ cakke talluwi wa? ⁶² To, Tada Kambedæ nanju caye dæganadæro walde juwai ruwia, nda? ⁶³ Ruhu Alaye tima ro njomadæ wo, kænduwo kambedæ awimaro faidajiwawo. Mana nayiro wulnjagakkænadæ ruhu ye, ro ye. ⁶⁴ Amma curondon am laa kasaccanni mbeji,» yeno. Tæn badiduramnin Isa am tia kasaccannidæ-a kam tia særæcciyidæ-aa nojæna. ⁶⁵ Daji Isaye: «Adæma nangaro nayiro wulngeyerakko, wunduma rakce naniro isiwawo, sai Bawadæ tiro amarjiyiya duwon,» yeno.

⁶⁶ Kæla adæyen fuwurawa Isaye ngæwunja tia ga koljane ngaworo walladara. ⁶⁷ Daji Isaye mewun yindindæro: «Nayi ye wua kolsuwiya, raawwa wa?» cæne tayia kiworo. ⁶⁸ Siman Biturusse tiro: «Kæma, na wundayero gæle leniye? Nima mana ro sawisoyea wo! ⁶⁹ Yasaraiyena ye, noniyena ye, nima Tayir Alayedæ wo!»[§] yeno. ⁷⁰ Isaye tayiro: «Wu gæna nayi mewun yindindæa kærenjakko? Amma kamndo fal sedan!» yeno. ⁷¹ Adæa kæla Yahusa tada Siman Iskariyotten wulyeno, dalilnjudæ tima mewun yindindæye falnja mukko kæladowayero Isaa særæcciyidæ wo.

7

Isa Ngæmæri Leimayen

¹ Ngawo adæyen Isa cidi Galileyen didiriyeno. Cidi Yahudiyayen didiridu cæraanni, yauidiyadæ tia roro njejoro majai nangaro. ² Ngæmæri Leimaye sanju karængenniya, ³ yaanawa Isaye tiro: «Na adæn cine cidi Yahudiyayero lene, fuwurawanæmsodæ ye kida dimidæa caroro. ⁴ Kam nowadaro waldu cæraanamadæ awo cædidæa gæræjiwawo. Awo ania dimia, duniaro fæledægæne!» yera. ⁵ Ase, yaananjudæma tia kasaccanni. ⁶ Daji Isaye tayiro: «Sani koroma cædænne, amma sandodæ sawiso dabbargada. ⁷ Duniadæ rakce nayia wanjaiwawo, amma wua wasæna, dalilnjudæ kændonju diwi wullækki

§ 6:69 6.69 Tayir Alayedæ - Biwubawoma, am gade-a gade.

nangaro. ⁸ Nayidə na ngəmərīdəyero lenowo, wudə ngəməri adəro lekkiwawo, sani koroma cədənni nangaro,» yeno. ⁹ Awo ania tayiro wulyeyenniya, cidi Galileyen napkeno.

¹⁰ Amma yaanawanjudə na ngəmərīdəyero leyeranniya, Isa ye federo gəni, asərlan cije leyeno. ¹¹ Yaudiyadə na ngəmərīdəyən tia majane: «Ti ndaran?» cani. ¹² Koro curo jamadəyən am kada kəlanjun kambiwu kedo. Laaye: «Ti kam ngəla,» cani, laa ye: «A'a, amba cuwatki,» cani. ¹³ Amma wunduma kəla Isayen federo mana cədiwawo, yaudiyadəa rijana nangaro.

¹⁴ Daji ngəmərīdə dawunjun duwon, Isa Fado Alayero ngaye jamaa alamdu badiyeno. ¹⁵ Yaudiyadə ajapcane: «Kam adə ngaltema kərajənnidə, ndayin kitawudəa noyeno?» cani. ¹⁶ Isaye tayiro: «Alamdunidə wuye gəni, ti wua sunodənadəye. ¹⁷ Kam awo Ala cəraanadəa dio cəraanaa, alamdudə wuye gəni, Alayero noji. ¹⁸ Kam ngunjun mana cədimadə daraja kəlanjuyə maji, amma kam tia cunodənadəye daraja majidə, tidə jirema, koro tilan jirenambu bawo. ¹⁹ Nawī Musa nayiro Attauradəa njadəna, gəna? Amma wundundoma wadawanjudəa jəgaiwawo. Awiro wua roro njejoro manuwi?» yeno. ²⁰ Jamadə tiro: «Ni karuwama! Wundu nia njejoro maji?» yera. ²¹ Isaye tayiro: «Awo ajabba fal kidəkkəniya, nayi samma ajapkwew! ²² Nawī Musa wada kajaduyə njadənadə, kajadə tiyən gəni, amma kaariyandoyen kadio, adə yaye yim tustuyea kam kajanuwi. ²³ Bare wada Nawī Musaye ganambu tədənniro yim tustuyea kam kajanuwia, awiro gəle kəla yim tustuyea kam səramba isangagəkkənayən wuro gərgasuwī? ²⁴ Bare kuro simben shara diwwi, amma kəla jireyən shara dewo!» yeno.

²⁵ Daji am Jerujalembe laaye: «Tima gəna kam duwon tia roro njejoro majaidə? ²⁶ Akkonju federo mana cədi duwon, awima tiro wuljaanni. Ra, jiremaro wurawandedə tia Almasiwuro asujana wa? ²⁷ Na kam adə isənadəa noniyena. Amma Almasiwudə isiya, wunduma na isənadəa nojiwawo,» yera. ²⁸ Daji Isa Fado Alayen jamadəa alamdu cədi duwon, kowo sapce: «Wua nosuwwa, koro na isəkkənadə yea nonuwwa. Ngumnin gəni kadikko, amma ti wua sunodənamadə jirema. Tia nonuwwi. ²⁹ Wu tia nokkəna, dalilnjudə nanjun kadikko, koro tima wua sunodo,» yeno. ³⁰ Adə nangaro Isaa taro mayera, amma wunduma tiro mukko gənajəgənni, sanju koroma cədənni nangaro. ³¹ Curo jamadəyən ngəwunja tia kasaccane: «Almasiwu isiya, awo ajabba ajabba kam adə cədənadəa kojəna cədi wa?» cani.

³² Farisawa jamadə awo ania kəla Isayen wuljai fangeranniya, wurawa řimannaye-a Farisawa-a Isaa taro gureduwu Fado Alayea juwayera. ³³ Isaye tayiro: «Kawu gana laaro nayi-a rokko dəgakki, ngawo adəyən na ti wua sunodənadəyero waldəkki. ³⁴ Wua masuwī, amma suwanduwawo. Na dəgakkiro ranguwe isuwawo.» ³⁵ Daji yaudiyadə kattenjan: «Ndara leji na duwon rangiye tia fandiye-wawodə? Ra, yaudiya curo am lardu Gəressero tatardaanadəyero wa leje am Gəressedəa alamji? ³⁶ Awi maana awo wuljənadəye? «Wua masuwī, amma suwanduwawo. Na dəgakkiro ranguwe isuwawo.»»

³⁷ Yim daryeye yim kura ngəmərīdəyeya Isa cije daje kowo sapce: «Kam duwon ngudunjamadə, naniro iso ca! ³⁸ Kam wua

kasansənamadə, kitawulan ruwuwadadə gai: “Ingi roye bərəm gai karwunjun culuwe falalaji!”»[†] ³⁹ Adəa wuldunjudə, kəla Ruhu Alaye am tia kasaccanamadə fuwun cawandiyen wulyeno. Amma sa adən Ruhudə koroma tinni, dalilnjudə Isa koroma darajanjuro ngaanni nangaro.

Yaktu jamaye kəla Isayen

⁴⁰ Jamadə mana ania fangeranniya, laanjaye: «Kam adə tima jiremaro nawidə wo!» cani. ⁴¹ Laaye: «Kam adə tima Almasiwudə wo!» cani. Amma laaye koro: «Almasiwudə cidid Galileyen wa isi?» ⁴² Ra, kitawulan Almasiwudə ti kaduwu Mai Daudaye, koro bəla Baitalami na Mai Dauda dəganadən isi[†] cənna, gəna?» ⁴³ Adəgaima kəla Isayen jamadə kəwu yindiro yakkadara. ⁴⁴ Curonjan laanja tia taro mayera, amma wunduma tiro mukko gənajəgənni.

⁴⁵ Gureduwu Fado Alaye walladaranniya, wurawa řimannaye-a Farisawa-a tayiro: «Awiro Isaa kuduwwidə?» cane keworo. ⁴⁶ Gureduwuye: «Ngalte wunduma kam adə gairo mana cədənni!» yera. ⁴⁷ Daji Farisawaye tayiro: «Nayi yea jambanjana wa?» ⁴⁸ *Wurawa adinwuye bi Farisawaye kam laa tia kasaccəna mbeji wa? ⁴⁹ Amma jama Attaura Nawi Musaye nojanni adə baskuwada!» yera.

⁵⁰ Daji Nikodimus, ti duwon Farisawaye falnja na Isayero calan lejənadə, tayiro: ⁵¹ «Kəla wadandeyen kambe cinjun faniye awo cədidəa noniyendelan tiro shara yiddiyewawo, gəna?» cəne kiworo. ⁵² Amma tiro: «Ni ye kam Galileye wa? Kitawudəa kərane rui, nawi fima cidid Galileyen culuwunni!» ⁵³ [Daji wundu yaye fannjuro walladan.

Kalmaram: Wurawa adinwu yauidiyaye

Farisawadə kəwu laa adinwu yauidiyaye jaman Bargaande Isa Almasiwuyen. Maləmbanja jauru Attaura Nawi Musaye nojana, amanjaro wada Alaye sammaa kalkallo jaaro casakkarai. Amma ada kaanja ngəwu wada Alayedəro kəljagane kurwowu jamaro gənayeyera. Nafila ngəwu cadi nangaro am gadedəa nanmuminnin kojanaro təmayera. Rokuranja nangaro ngəwunja Isa Almasiwu-a kawurinjuaa ga wajane jawal tia njejoye mayera.

Sadusiyadə ye kəwu laa adinwu yauidiyaye jaman Bargaande Isa Almasiwuyen. Sadusiyadə cinowo bawo, malaiya so, jinni so ye bawo cani, amma Farisawadə awo ani samma mbeji cani. Wurawa řimannaye ngəwunja Sadusiya. Bargaande Isa jauru kənduwoa-a mayawaa-a nangaro nandəri tayia kek cədane tayi ye jawal tia njejoye mayera.

8

Kamu kənjəna cədilan tədana

¹ Isa Kau Jaitunnero leyeno. ² Suwa ləp koro walde Fado Alayero leyeno. Am samma nanjuro isai duwon, napce tayia alamdu badiyeno. ³ Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-a kamu laa kənjəna dio cədi cadanaa cawude dawunjan tia casakke dayeno. ⁴ Tayiye Isaro:

[†] **7:38** 7.38 Ish 12.3; Ejk 47.1 [†] **7:42** 7.42 2Sam 7.12; Mik 5.2

«Sayinna, kamu adə kənjəna dio cədi duwon, tia keda. ⁵ Attauralan Nawi Musaye andiro wada sade jiri aniro kau gəpkəiyo tayia roro yejiyo cəna.† To, ni nda, awi wulləm?» cane tia keworo. ⁶ Adəa wuldunjadə, Isaa rijapturo awo laa tiro burwuduye cada nangaro. Amma Isa nguje ngulondon cidi kurda badiyeno. ⁷ Tiro dama baworo koro caddi duwon, cije tayiro: «Kam curondon biwu bawomadə kamudəro burwon kau gəpcuwo!» yeno. ⁸ Koro walde nguje cidi kurda badiyeno. ⁹ Adəa fangeranniya, kuran tamiya ganaro kudero fal fallen saptane, har Isa runju kamu fuwunjun daadadəa kolyera. ¹⁰ Isa cije dayenniya, kamudəro: «Ndaran tayi? Wunduma niro wowom gənanjəgənni wa?» cəne tia kiworo. ¹¹ Tiye: «Kəma, wunduma wowomsənni,» yeno. Daji Isaye tiro: «Wu ye niro wowom gənanjəgəkkiwawo. Lene, amma adə fuwun bare gadero biwu dimmi!» yeno.]

Isa nur duniaye

¹² Koro Isa walde jamadəro mana cədde: «Wu nur duniaye. Wundu duwon wua səganamadə təmmaro curo duwuyen lejiwawo, nur roye cuwandi,» yeno. ¹³ Farisawaye tiro: «Ni kəlanəmlan kəlanəm shedanəmi nangaro, shedanəmdə jire gəni,» yera. ¹⁴ Isaye tayiro: «Sheda kəlaniye dikki yaye, shedanidə jire, dalilnjudə na isəkkəna-a na lekki-adəa nokkəna nangaro. Amma nayidə na isəkkəna-a na lekki-adəa nonuwwi. ¹⁵ Nayidə ambo shara kuro kamben yidduwi, amma wu kam fimaro shara yiddəkkiwawo. ¹⁶ Amma shara dikki yaye, sharanidə jire, dalilnjudə wu runi gəni, Bawa wua sunodənadə-a rokko sharaniye nangaro. ¹⁷ Wadandoman ruwuwada sheda kam yindiyedə jire.† ¹⁸ Wuma sheda kəlaniye dikki, koro Bawa wua sunodənadə ye kəlanin sheda cədi,» yeno. ¹⁹ Daji tiro: «Bawanəmdə ndaran?» yeranniya, Isaye: «Wua nosuwwi, Bawani yea nonuwwi. Ca wua nosuwwaa, Bawani yea nonuwi,» yeno. ²⁰ Isa Fado Alayen alamdu cədi duwon, na sadaa fidaramben mana ania wulyeno. Amma wunduma tia cədanni, sanju koroma cədənni nangaro.

²¹ Koro Isa walde tayiro: «Wu lekki, koro wua masuwi, koro curo biwundayen nuwi. Na lekkidəro nayidə ranguwe lenuwawo,» yeno. ²² Kəla adəyen yauidayəye: «Kəlanju ceji wa? Adəmaro wa: “Na lekkidəro nayidə ranguwe lenuwawo,» cənidə?» yera. ²³ Isaye tayiro: «Nayi cidiye, amma wu sameye. Nayi dunia adəye, amma wu dunia adəye gəni. ²⁴ Adəma nangaro nayiro curo biwuwandoyen nuwi wulngeyerakko. Wuma ti woro kasadduwwia, curo biwuwandoyen nuwi,» yeno.

²⁵ Tiro: «Ni wundu?» cane keworənniya, Isaye tayiro: «Awo tən badiduramnin wulnjagakkənadəma. ²⁶ Awo ngəwu kəlandon wulduye-a sharaduye-a takkəna, amma ti wua sunodənadə jirema, koro awo tiyen fakkənadəmaa duniaro wulgəkki,» yeno. ²⁷ Amma kəla Bawadəyen tayiro manajiyidəro asujanni. ²⁸ Daji Isaye tayiro: «Tada Kambədəa rogəwiya, wuma ti woro nonuwi, koro awima kəlaniro dikkiwawo, amma Bawa wua alamsənadə gai, awo ania wulləkkiro nonuwi. ²⁹ Ti wua sunodənadə wu-a rokko. Wua runi kolsənni,

dalilnjudə sawisoye awowa cəraanadəa dikki nangaro,» yeno. ³⁰ Sa Isa adəa wuljidən, am kada tia kasatkera.

Tadawa jireye Nawi Ibrahimbe

³¹ Daji Isaye yaudiya tia kasaccanamadəro: «Manani gawia, nayi jiremaro fuwurawani. ³² Jiredəa nonuwi, jiredə ye nayiro nankam kəlaye njadi,» yeno. ³³ Tiro: «Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe, koro kareəa wunduyemaro ngaltema walliyende! Ndayin nankam kəlaye fandiye nəmi?» yera. ³⁴ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon biwu cədimadə kareəa biwuye. ³⁵ Kareadə sawisoro gəni fadon dəgai, amma tadadə sawisoro dəgai. ³⁶ Adə nangaro Tadadə nankam kəlaye njadiya, nankam kəlayedəa fanduwi, diye! ³⁷ Nayi kaduwu Nawi Ibrahimbero nokkəna, amma wua njejoro manuwi, dalilnjudə karwundoro manani ngayiwawo nangaro. ³⁸ Wu awo na Bawaniyen rukkənadəa wulləkki, amma nayi awo bawandoyen fanuwwadəa diwi,» yeno.

³⁹ Tiro: «Bawandedə tima Nawi Ibrahimdə wo!» yera. Isaye tayiro: «Ca nayi kaduwu Nawi Ibrahimbea, kəndo Nawi Ibrahim cədənadəa diwi. ⁴⁰ Kərma wu nayiro jire Alayen fakke wulnjagakəna duwon, wua njejoro manuwi. Nawi Ibrahim ngaltema adəa cədənni! ⁴¹ Nayi kəndo bawandoyedəa diwi,» yenniya, tiro: «Andia ngəriwu gəni sesambo, bawande tilo Ala kəlanjudəma!» yera.

⁴² Isaye tayiro: «Ca Ala bawandoa, wua sərəaawi, dalilnjudə akkoni na Alayen kadikko. Kəlani nangaro gəni kadikko, tima wua sunodo. ⁴³ Awiro awo nayiro wulnjagakkidəa asunuwwawodə? Dalilnjudə mananidəa ranguwe fanuwwawo nangaro. ⁴⁴ Bawando tima Yiwulis wo, awo bawando cəraanadəa diwiya, raawwa. Tən badidurammnin ti kamceji, koro kəla jireyen dajənni, tilan jire bawo nangaro. Kattuwu kamjiya, halnju fəleji, dalilnjudə ti kattuwuma, koro bawa kattuwuye nangaro. ⁴⁵ Amma wudə jire wulləkkidəro, wua kasansuwwawo. ⁴⁶ Wundundo biwu dikkənaro shedaji? Jire wulləkkia, awiro wua kasansuwwawo? ⁴⁷ Kam Alayedə mana Alayedəa fanji. Dalil nayi fannuwwawoyedə, nayi Alaye gəni nangaro,» yeno.

Isa-a Nawi Ibrahim-a

⁴⁸ Daji yaudiyadəye tiro: «Ni kam Samariyaye karuwama niyenadə, jirende, gəna?» yera. ⁴⁹ Isaye tayiro: «A'a, wulan sedan bawo. Bawaniro daraja yikki, amma nayi wuro daraja njo wanuwwa. ⁵⁰ Kəlaniro darajadəa magəkkiwawo, amma Fal laa tia maji mbeji, tima sharamadə wo. ⁵¹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam duwon mananidəa ngojənamadə təmmaro nuiwawo,» yeno.

⁵² Yaudiyadəye tiro: «Kərma nilan sedannaro noniyena! Nawi Ibrahim nuna, nawiya gade ye sanuna, amma niye: “Kam mananidəa ngojənamadə təmmaro nuiwawo!” nəmi. ⁵³ Ni bawande Nawi Ibrahimdəa konəmma wa? Ti nuna, nawiya gade ye sanuna. Ni wunduro kəlanəm ngoyem?» yeranniya, ⁵⁴ Isaye: «Kəlaniro daraja yikkia, darajanu faidanju bawo. Bawani daraja wuro si, ti duwon tiro Alando nuwidə. ⁵⁵ Tia ngaltema nonuwwi, amma wu tia nokkəna. “Tia nokkəni,» wulləkkia, kattuwuma nayi gairo walləkki. Amma tia nokkəna, koro mananju ngokki. ⁵⁶ Bawando Nawi Ibrahim karwu

jauro kajjaro jamanni kuroro cəraana. Tia cure karwunju kajjəna,» yeno.

⁵⁷ Daji yaudiyadəye tiro: «Kərwu fiwuma tammi duwon, Nawi Ibrahimba rumma?» ⁵⁸ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu Nawi Ibrahim tambimaro, wu mbeji!» yeno. ⁵⁹ Adə nangaro dongur kauye tiro gəptuwuro ngoyera, amma Isa gərade Fado Alayen kiluwo.

9

Isaye kam kambu tambənaa isangaduwu

¹ Isa kodu cədi duwon, kam laa kambu tambənaa kiro. ² Fuwurawanjuyey tiro: «Sayinna, wundu biwu cəde kam adə kambu katambo? Tima ra bawanju-a yanju-a?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Biwunju nangaro gəni bi biwu bawanjuyey-a yanjuyey-a nangaro gəni, Ala tilan kəndonju fəlejoro kam adə kambu katambo. ⁴ Kausu duwon, dole kida ti sunodənadəyedəa diyo! Bunejiya, wunduma rakce kida cədiwawo. ⁵ Wu dunialan dəgakki duwon, wu nur duniaye,» yeno.

⁶ Awo ania wulyenniya, kanduri cidiro tuwajiye dije ngoje sim kambudəyero cingeyeno. ⁷ Isaye tiro: «Lene, falwu ingi Silowamben lamdəne!» yeno. Maana Silowamdə tunodəna. Daji kambudə leje lamgadanniya, sim cuwande walladan.

⁸ Kəmaskiyanju-a am calan tia lowo cədi caruna-adəye: «Tima gəna kam napkada lowo cədidə?» cane keworo. ⁹ Laaye: «Tima!» cani, laa ye: «A'a, ti gəni, camunonju,» cani. Amma kamdəye: «Wuma, diye!» cəni. ¹⁰ Adə nangaro tiro: «Ndayin gəle sim kiwandəm?» cane keworo. ¹¹ Tayiro: «Kam tiro Isa canidə cidi dije simmiro cinjiye wuro: «Lene, Silowamlan lamdəne!» yeno. Daji lekke lamgadakkəniya, sim kiwandəkko!» yeno. ¹² Tiro: «Kam attə ndaran?» yeranniya, tayiro: «Nokkəni,» yeno.

Farisawaye kambu sim cuwandənadəro koro njəddo

¹³ Daji kam calan kambudəa na Farisawayero kewudo. ¹⁴ Yim duwon Isa cididəa dije sim kambudəye kajənadə yim tustuyey. ¹⁵ Koro Farisawadə waldane kamdəa jiri fin sim kiwandro keworo. Tayiro: «Cidi dije simmiro cinjiye lamgadakkəniya, rukki,» yeno. ¹⁶ Farisawadəye laanjaye: «Kam adə Alayen gəni kadio, yim tustuyero daraja cinni nangaro,» cani. Amma laanjaye: «Awiawin biwuma rakce awo ajabba ajabba ngai cədi?» cani. Daji tayi kəwu yindiro yakkadara. ¹⁷ Koro Farisawadə waldane kambudəro: «Awi kəla kam simməm kajənadəyeyen wulləmi?» cane keworənniya, tiye: «Ti nawi,» yeno.

¹⁸ Amma yaudiyadə ti kambu duwon curuiro waljənadəa njasarai wajane har bawanju-a yanju-aa bowoyera. ¹⁹ Tayiro: «Adə tadando wa? Ti kambu katambo nuwidə? To, awiawin kərma curuiro walyeno?» cane keworo. ²⁰ Bawanju-a yanju-aye: «Ti tadande ye, kambu katambo yero noniyena. ²¹ Amma jiri fin kərma curuiro bi wundu simnju kajoro noniyende. Ti tadaana gəni, tia korowo! Cinjuman wulji,» yera. ²² Bawanju-a yanju-a adəa wuldunjadə, yaudiyadəa rijana nangaro. Caman tayidə wundu duwon Isa Almasiwuro kasaccidəa dandallan cattuluwi canna. ²³ Adəma nangaro bawanju-a yanju-adəye: «Ti tadaana gəni, tia korowo!» yera.

²⁴ Koro caye baworo waldane yauidiyadə kam calan kambudəa bowojane tiro: «Alaro daraja ye!»* Noniyena, kam adə biwuma,» yera. ²⁵ Tayiro: «Ti biwuma bi biwuma gəniro nokkəni. Awo fal nokkəna, wu kambu duwon kərma rukki,» yeno. ²⁶ Daji tiro: «Awi niro njəddo? Ndayin simməm kayeno?» cane keworənniya, ²⁷ tayiro: «Wulnjagakkənama, fannuwwi. Awiro gademinno fandu rawuw? Nayi ye fuwurawanjuro wa waldu rawuw?» yeno. ²⁸ Tia rarajane tiro: «Nima fuwuranju wo, amma andidə fuwurawa Nawu Musaye! ²⁹ Ala Nawu Musaro mana cəddənarə noniyena, amma ti adə ndaran kadiomaro noniyende!» yera.

³⁰ Kamdəye tayiro: «Simmi kajənama, ndaran kadioro nonuwwidə juro ajabba! ³¹ Ala biwuwua kərənjiwaworo noniyena, amma wundu duwon Alaro daraja ce awo cəraanaa cədimadə, Ala tia kərənji. ³² Tən dunia alaktənayeman wunduma kam kambu tambənaye sim kajənadəa ngalte fanjənni. ³³ Kam adə Alayen gəni kadioa, awima rakce cədiwawo!» yeno. ³⁴ Tayiye tiro: «A! Ni curo biwuyen tambəmma duwon andia alamsami!» cane tia deyaro kettuluwo.

Kambuwa jireye

³⁵ Isa kamdəa dandaldən cattuluwunaro fangeno. Tia katadərənniya, tiro: «Tada Kambədəa kasaddəmma wa?» yeno. ³⁶ Kamdəye: «Kəma, wundu ti wo, tia kasaddəkki?» cəne kiworo. ³⁷ Isaye tiro: «Tia rumma, koro tima niro mananjiiyidə wo!» yenniya, ³⁸ daji kamdəye: «Kəma, kasaddəkkəna,» cəne tiro ambətkeyeno. ³⁹ Daji Isaye: «Shara kamduro dunia adəro kadikko, am caruiwawomadə caroro, koro am caruimadə kamburo waljaro!» yeno. ⁴⁰ Farisawa nanjun dasaana laa mana adəa fangerənniya, tiro: «A! Andi ye kambu wa?» yera. ⁴¹ Isaye tayiro: «Ca nayi kambua, biwundo bawo, amma kərma: «Ruiye!» nuwi nangaro, biwundoa dəgawi,» yeno.

10

Isa səni ngələma

¹ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam duwon bəri dimiyayero cinnayen ngayiwawo na gadeyen tacce ngayimadə, ti barwu ye, jawalkorjima ye. ² Amma kam cinnayen ngayimadə, tima səni dimiyadəyedə wo. ³ Cinna guredumadə tiro kajiyi, dimiyadə ye kowonju fanjai. Dimiya kaanjua cunjalan bowoje cuttuluwi. ⁴ Kaanju sammaa cuttuluwiya, fuwunjaro koje dimiyadə tia jagai, kowonju nojana nangaro. ⁵ Təmmaro kusotto jagaiwawo, tin kuruwunno ngərəmjai, kowo kusottowaye nojanni nangaro,» yeno. ⁶ Isa tayiro misal adəa wulyeyeno, amma maananjudəa asujanni.

⁷ Koro Isa walde: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wuma cinna dimiyayedə wo. ⁸ Am burwosane isanadə samma barwuwa ye, jawalkorduwo ye, amma dimiyadə tayia fanjanni. ⁹ Wudə cinna. Kam wuyen ngayia, njəkkawo cuwandi. Ngaye culuwi, səniram ye cuwandi. ¹⁰ Barwudə ndaldu so, njejo so, bannadu so gənia, awima gadero isiwawo. Amma wudə am ro har tayilan gapcəna cawandoro kadikko.

* 9:24 9.24 Alaro daraja ye! - Maananjudə jire wulle!

¹¹ «Wu səni ngələma. Səni ngələmadə dimiya nangaro ronju ci.
¹² Kidamadə səni gəni, dimiyadə ye kaanju gəni. Buldu kənde cədi
 curuiya, dimiyadəə kolje cəgasi, daji buldudə ise tayia cədanə tatarji.
¹³ Tidə kidama nangaro, dimiyadəro lambonju bawo.

¹⁴ «Wu səni ngələma. Dimiyanidəə nokkəna, tayi ye wua nosana,
¹⁵ jiri Bawa wua nosəna, wu ye tia nokkənədə gai. Dimiyadə nangaro
 roni yikki. ¹⁶ Koro dimiya gade bəri adəye gəni takkəna. Tayi yea
 dole kudəkki, koro kowoni fanjai. Daji bəri fal ye, səni fal yero
 waljai. ¹⁷ Bawadə wua səraana, roni yikkiya, waldəkke mowokki
 nangaro. ¹⁸ Wunduma rakce roni ngojiwawo, amma rawonin tia yikki.
 Kənduwo nanin tia njoye mbeji, koro kənduwo nanin tia mowoye
 mbeji. Adəma wada Bawaniyen fandəkkənədə,» yeno.

¹⁹ Kəla mana aniyen yaudiyadə caye baworo kəwu yindiro
 yakkadara. ²⁰ Ngəwunjaye: «Kai! Ti karuwama, jori! Awiro tia
 kərənnuwi?» cani. ²¹ Am laaye: «Adə mana karuwamaye gəni.
 Karuwama rakce kambuye sim kaji wa?» cani.

Isa Ngəməri Barga Dəptayen

²² Binəm Jerusalemnin Ngəməri Barga Dəptaye cadi duwon, ²³ Isa
 balballa Fado Alayen tiro Ngurwo Nawi Mai Sulemanaye canilan
 dadaji. ²⁴ Daji yaudiyadə tia dirijane kəljane tiro: «Har sawiro andia
 curo duwuyen kolsami? Nima Almasiwudə woa, federo wulsagane!»
 yera. ²⁵ Isaye tayiro: «Nayiro wulnjagakkəna, amma wua kasan-
 suwwi. Kəndo cu Bawaniyen dikkidə wua shedasi. ²⁶ Amma wua
 kasansuwawo, nayi curo dimiyaniyen bawo nangaro. ²⁷ Dimiyanidə
 kowoni fanjai. Tayia nokkəna, wua sagai. ²⁸ Tayiro ro sawisoye yikki,
 koro təmmaro sanuiwawo. Wunduma tayia mukkonin cəmoyiwawo.
²⁹ Bawani tayia wuro sinadə sammaa nankuran kojəna. Wunduma
 rakce tayia mukko Bawadəyən cəmoyiwawo. ³⁰ Wu-a Bawadə-a tilo,»
 yeno.

³¹ Daji yaudiyadə tia roro njejoro waldane dongur kauye tiro
 gəptuwuro ngoyera. ³² Isaye tayiro: «Kəndo ngəla kada Bawaniye
 nayiro fəlenjagakkəna. Finja nangaro wuro dongur kauye gəmsuwe
 sesuwi?» cəne kiworo. ³³ Yaudiyadəye tiro: «Kəla kəndo ngəlayen
 gəni, kəla Alaa gaskadunəmben njejiye. Ni kam duwon kəlanəm
 Alaro ngonəmidə!» ³⁴ Isaye tayiro: «Kitawundon ngai ruwuwada,
 gəna? “Wuye: Nayi alawa!”† cənna. ³⁵ Kitawu Alayədə rakce
 baworo tədiwawo. Ala am duwon tayiro mananju cinadəro alawa
 cənna, ³⁶ awiro wu duwon Ala kərese duniaro sunodənədəro
 Alaa gaskakkəna nuwi, wu Tada Alaye nəkkənədəro? ³⁷ Kəndo
 Bawaniyedə dikkiwawoa, bare wua kasansuwwi. ³⁸ Amma tayia
 dikkiya, kasansuwawo yaye, kəndodəə kasaddowo, nonowo asunowo
 Bawa curonin kərga, wu ye curo Bawayen kərgakkoro.» ³⁹ Koro
 waldane tia taro mayera, amma mukkonjan kiluwo.

⁴⁰ Koro Isa walde ngawo bərəm Jordaniyen na Nawi Yahaya kasala
 tuwaye cədənədəro leje napkeno. ⁴¹ Daji am kada nanjuro isane:
 «Nawi Yahaya awo ajabba falma cədənəni, amma awo Yahaya kəla kam
 adəyən wuljəna samma jire!» yera. ⁴² Adəgaima am kada nadən Isaa
 kasatkerə.

† 10:34 10.34 Jaw 82.6

11

Karmo Lajarusse

¹ Curo bēla Baitaniyen na Meram-a yanjugəna Marta-a dasaanadən kam laa dondi mbeji, cunju Lajarus. ² Ti Lajarusdə yanjugəna Meram kamu duwon kawudi si Kəmayedəro fijiye kandurinjūn cinjənadəye. ³ Yaana yindidə kam laa na Isayero canode: «Kəma, kam raammadə dondi,» yeno. ⁴ Adəa fangenniya, Isaye: «Kəndondi adəye njeroramnju karmo gəni, Alaro daraja ci, koro Tada Alaye ye tiyen daraja cuwandro!» yeno.

⁵ Isa Marta-a yanjugəna-a Lajarus-aa cəraana. ⁶ Daji Lajarus dondiro fangenniya, na dəganadən koro kawu yindiro napkeno. ⁷ Ngawo adəyen Isaye fuwurawanjuro: «Cinowo cidi Yahudiyayero walduyo!» yeno. ⁸ Fuwurawanjuye tiro: «Sayinna, tussənni yaudiyadə nia dongur kauyen njeoro mangera, koro nadəro waldəmi?» yera. ⁹ Isaye tayiro: «Dabdulan sa mewun yindin dəga, mare? Kam kausu lejia, taljiwawo, nur dunia adəyedəa curui nangaro. ¹⁰ Amma kam bune lejia, talji, tilan nur bawo nangaro,» yeno.

¹¹ Adəa wulyenniya, Isaye tayiro: «Sawande Lajarus kənəm cədi, lekke tia sangəkki,» yeno. ¹² Fuwurawadəye tiro: «Kəma, kənəm cədia, ngaji,» yera. ¹³ Isa kəla karmo Lajarusen manajəna, amma tayidə kəla kənəmben manajiro təmayera. ¹⁴ Daji Isaye federo tayiro: «Lajarus nuna. ¹⁵ Nayi nangaro wu nadən bawodəro kəji fakki, wua kasansoworo. Cinowo nanjuro leniyo!» ¹⁶ Daji Toma kam tiro Kawu canidə fuwurawa gadedəro: «Andi ye leniyo Isa-a rokko nuiyo!» yeno.

Isa kəma karmolan cinowo-a ro sawisoye-aye

¹⁷ Isa kadinniya, ase Lajarus kawunju dewu rai curo kauriyen. ¹⁸ Bəla Baitaniyedə karən Jerujalemben, kattenja alama kilometər yakku gai, ¹⁹ koro yaudiya kada na Marta-a Meram-ayero kəla karmo yanjagənayen tayia tajiduro isana. ²⁰ Marta Isa kənde cədiro fangenniya, cije tia kapkeyeno, amma Meram fadon napkeno.

²¹ Martaye Isaro: «Kəma, ca ni na adəna, yanigəna bawojənni. ²² Amma kərmamaro awi yaye Alaa korəmiya, Ala njiro nokkəna,» yeno. ²³ Isaye tiro: «Yanəmgəna karmolan walje ciji,» yeno. ²⁴ Martaye: «Yim daryeye yim cinowo duniayea karmolan walje cijiro nokkəna,» yeno. ²⁵ Isaye tiro: «Wuma karmolan cinowo-a ro-adə wo! Kam wua kasansənamadə, bawoji yaye, roa dəgai.* ²⁶ Koro wundu duwon roa dəgane wua kasansənamadə təmmaro nuiwawo. Adəa yasamma wa?» yenniya, ²⁷ tiro: «Aaa, Kəma, nima Almasiwu Tada Alaye duniaro isənadə woro kasaddəkkəna,» yeno.

²⁸ Adəa wulyenniya, Marta leje yanjugəna Meramba bowoje asərīlan tiro: «Sayinna isəna, nia bowonji,» yeno. ²⁹ Meram adəa fangenniya, nagatto cije nanjuro leyeno. ³⁰ Isadə bəlaro ngaanni, kuami yaye na Marta tia kapcəgənadən kərga. ³¹ Yaudiya duwon curo fadoyen tia tajjanadə Meram nagatto cije culuwunaro kerunniya, tia geya. Kauriro so dioro lejiro təmayera.

³² Daji Meram na Isa dəganadəro ise tia kirunniya, fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, ca ni na adəna, yanigəna bawojənni,»

* 11:25 11.25 roa dəgai - Ro sawisoye cuwandi.

yeno. ³³ Isa Meram-a yaudiya ti-a rokko isanadə-a casiriro kirunniya, karwunju kuttaje hangalnju caa ciyeno. ³⁴ Tayiro: «Ndararo tia kekkuw?» cəne kiworənniya, tayiye tiro: «Kəma, are rui!» yera. ³⁵ Daji Isa so ngoyeno. ³⁶ Yaudiyaye: «Jiri tia cəraanadəa ruiwo!» yera. ³⁷ Amma laanjaye: «Ti kambuye sim kajənadə rakce Lajaruska karmoro cəkkayiwawo wa?» yera.

Isaye Lajaruska karmolan sango

³⁸ Koro Isa karwunju jauru bannadəna duwon, kauridəro leyeno. Kauridə kul kauye, koro cinju kau kuralan jakkada. ³⁹ Isaye: «Kaudəa tuluwowo!» yeno. Marta yaana kam bawojənadəye tiro: «Kəma, jauru kinaji, bawojənyaye kawu dewu rai, diye!» yeno. ⁴⁰ Isaye tiro: «Wulnjəgəkkəni wa? Yasarammaa, daraja Alaye rumi,» yeno. ⁴¹ Daji kaudəa kettuluwo. Isa kəla samero sapce: «Bawa, wua kərənsəmmadəro wusenjəkkəna. ⁴² Sawiso wua kərənsəmiro nokkəna, amma jama na adən dajanadə nangaro adəa wulyekko, nima wua sunodəmdəa kasaccaro,» yeno. ⁴³ Adəa wulyenniya, kowo dunoaro sapce: «Lajarus, luwe!» yeno. ⁴⁴ Daji kam bawojənadə kiluwo, si-a mukko-a batta linnen tikkerəna, fəkka ye batta linnen jakkada. Isaye tayiro: «Tia wuinowo, lejo!» yeno.

Isaa roro njejoro mada

(*Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Luk 22.1-2*)

⁴⁵ Adə nangaro yaudiya kada na Merambero isana duwon awo Isa cədənaa carunadə tia kasatkerə. ⁴⁶ Amma curonjan laa na Farisawayero lejane awo Isa cədənadəa tayiro wulyeyera. ⁴⁷ Daji wurawa řimannaye-a Farisawa-a majilisdəa capcane tayiro: «Kam adə alama ajabba ajabba kada cədide, awi gəle diye? ⁴⁸ Tia kolliye adəgai cədia, wundu yaye tia kasacci. Daji Romanwudə isane nandə-a jamandə-a sammaa camoyi,» yera. ⁴⁹ Daji falnja cunju Kaifas, tima saa adən řiman kura wo, tayiro: «Awima nonuwwi. ⁵⁰ Jamadə samma sanuiro kam fal nunama nayiro ngalworo asunuwwi wa?» yeno. ⁵¹ Mana adəa ngumnjun gəni wulyeno, amma saa adən ti řiman kuradə, nawinawi cəde Isa fuwun jamadə nangaro nui yeno, ⁵² koro jamadə runju gəni nangaro, tadawa Alaye tataradanadəa capce fallo waljaro. ⁵³ Daji tən yim adən nia Isaa roro njejoye ngoyera.

⁵⁴ Adəma nangaro Isa federo fuwu yauidiyayen culuwuwawo, amma cidi karən karaayedəro leje bəla laa Ifərayim canidən fuwurawanju-a rokko napkeno.

⁵⁵ Ngəməri yauidiyaye sala Laya Njəkkayirambedə karəngenniya, am kada bəladəyalan cijane Jerujalembu kəlanja tayirro kalakcaro leyera. ⁵⁶ Fado Alayen dajana Isaa majai duwon, kattenjan: «Awi təmanuw? Ngəməridəro isiwawo wa?» cani. ⁵⁷ Caman wurawa řimannaye-a Farisawa-a wada cade kam laa na Isa dəganadəa nojənaa, iso tayiro wuljuwo tia cada canna.

12

Merambe Isaa sittəranjuro dabbarduwu

(*Mat 26.6-13; Mar 14.3-9*)

¹ Sala Laya Njəkkayirambero kawu arakku gapcoa, Isa bəla Baitaniye na Lajarus kam duwon karmolan cəsangənadə dəganadəro

leyeno. ² Nadən Isaro masəna dabbaryeyera. Marta masənədəa dajarji, Lajarus ye am Isa-a rokko masəna boro napcanadəye falnja. ³ Daji Meram səndal curonjun kawudi jairo tamanna cunju nardi ngoje si Isayero fiyiye kanduri kəlanjuyen cinje, har buwuttu kawudidəyedə fado ngaa kimowo. ⁴ Fuwurawanjuye falnja Yahusa Iskariyot cani kam duwon tia fuwun kəladowanjuro sərəcciyidəye: ⁵ «Awiro kawudi adəa dinariyus yer yakkuro calade wuridəa talaawaro cadənnidə?» yeno. ⁶ Adəa wuldunjudə, talaawaro kissəgəna gəni, ti barwu, koro arittanja ye mukkonjun awo curodəro casakkidəa ndalji nangaro. ⁷ Isaye tiro: «Tia kolle! Kawudi adəa gənadunjudə, yim sittəranियero wua dabbarduwuro adəa kido. ⁸ Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, amma wudə sawisoro gəni curondon dəgakki,» yeno.

Lajarus roro njejoro mada

⁹ Jama yaudiya kada kadami Isa nadən mbejiro fangeranniya, cijane ti runjua gəni, Lajarus kam karmolan cəsangənadə yea kuroro kadira. ¹⁰ Daji wurawa rimannaye nia Lajarus yea roro njejəye ngoyera, ¹¹ daliljudə yaudiya kada kəla tiyen tayia koljane Isaa kasaccana nangaro.

Isaye mai gai Jerujalemba ngawo

(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Wajənanjua jama kada ngəməridəro isanadə Isa Jerujalemba isiro fangeranniya, ¹³ ngəlai diwinoye ngojane tia kaptuwuro keluwo. Kowo sapcane: «Hosanna! * Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! Bargaa Mai Israyilayedə!» † cani. ¹⁴ Daji Isa koro kutta cuwande juwane kəlanjun napkeno, kitawulan ruwuwadadə gai: ¹⁵ «Bare rinəmmi, fero Siyonne! † Akko mainəm kəla koro kuttayen ‡ napkada kənde cədi.» † ¹⁶ Fuwurawanju awo ania awimaro burwon asujanni, amma Ala Isaro daraja kenniya, daji awo ani kəlanjun kitawulan ruwudəna ye, tiro caddəna yea takkera. ¹⁷ Jama duwon Isa-a rokko sa Lajarus curo kauriyen bowoje karmolan cəsangənadən dasaanadə sheda cadi. ¹⁸ Dalil jama kada tia kaptuwuro caluwunayedə alama adəa cədəna fanjana nangaro. ¹⁹ Daji Farisawaye kattenjan: «Ruwi wa? Awima ranguwe diwwawo. Akko dunia nga ngawonju jaana!» yera.

Isaye kəla darajanju-a karmonju-ayen manadu

²⁰ Curo am Alaa ambəttuwuro sa ngəməriye Jerujalemba isanadəyen am lardu Gəressə laa ye mbeji. ²¹ Na Filibus kam bəla Baitsaida cidi Galileyero isane tiro: «Maləm, Isaa kuroro maniye,» yera. ²² Filibus leje Andarawusso wuljiye, Andarawus-a Filibus-a ye na Isayero lejane tiro wulyeyera.

²³ Isaye tayiro: «Sa cədəna, sa duwon Tada Kambe daraja cuwandidə. ²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kasuni algamayə cidiro cure nuiwawoa, runju napci. Amma nuia, nema kada cakki. ²⁵ Kam duwon ronju cəraanamadə ronjudəa cuwatki, koro kam duwon dunia adən ronjua wajənamadə tia har ro sawisoyero cəriwi. ²⁶ Kam laa

* 12:13 12.13 Hosanna - Alaa yungoriyo! † 12:13 12.13 Jaw 118.25-26 † 12:15 12.15 fero Siyonne - Jama Jerujalemba. ‡ 12:15 12.15 kəla koro kuttayen - Noduwuram Isa rokura bawoa kəlewan kənde cədiye. † 12:15 12.15 Jak 9.9

nanwolodi wuro sæddia, wua sêga! Koro na dægakkænadæn wolodini ye dægai. Kam laa nanwolodi wuro sæddia, Bawadê daraja tiro ci.

²⁷ «Kërma karwuni kuttu. Awi gæle wullækki? Bawa, sa adêro^S wua sækkiye? A'a, adêma nangaro sa adêro kadikko. ²⁸ Bawa, cunêmbô daraja ye!» yeno. Daji kowo samelan nukce: «Tiro daraja yikkêna, koro yaye daraja yikki,» yeno. ²⁹ Jama nadæn daadadê kowodêa fangeranniya, gærdu keyeraye cani, laaye: «Malaiya laa tiro mana cêddo,» cani. ³⁰ Isaye tayiro: «Kowo adê wu nangaro gæni, nayi nangaro nukkeno,» yeno. ³¹ Kêrmama dunia adêro shara kamdiyi, kêrma maina dunia adêyea* dujane culuwi. ³² Wudê, wua rosêgêwiya, am sammaa naniro gêrgækki. ³³ Adêa wuldunjudê, karmo jiri fin fuwun nuidêa fêleyeno.

³⁴ Daji jamadêye tiro: «Curo Attaurayen Almasiwudê sawisoro dægairo faniyena.† Ndayin gæle Tada Kambedêa rojagai nêmi? Wundu Tada Kambe adê?» yera. ³⁵ Daji Isaye tayiro: «Nurdê koro yaye dawundon sa ganaro mbeji. Nur tawwa duwon, dadanowo, bare duwu nayia njawandênniro. Kam duwon curo duwuyen lejimadê na leji nojênni. ³⁶ Nurdêa tawwa duwon, nurdêa kasaddowo, tadawa nurrero walloworo,» yeno. Isa awo ania wulyenniya, nadêa kolje tayilan gêraadan.

Kasattunambu yaudiyaye

³⁷ Isa fuwu jamayen alama ajabba ajabba kada cêdêna yaye, tia kasaccanni. ³⁸ Adêgaima awo Nawî Ishaya kitawulan wuljênadê wakkayeno. Tiye: «Kêmande, wundu kawurindêdêa kasacco? Koro wunduro Kêmande mukkonju kænduwoa fêlejuwo?»† cænna. ³⁹ Adêma nangaro rakcane kasaccaiwawo. Koro yaye Nawî Ishayaye:

⁴⁰ «Ala simnja jakce kêlanja kibbajêgêna, bare simnjan carunni, koro karwunjan asujanniro. Ngai gênia, naniro waldane tuwa cade, tayia isangagækki,»† cænna.

⁴¹ Nawî Ishaya daraja Isaye curuna ye, kêlanjun manajêna ye nangaro, awo ania wulyeno.

⁴² Adê yaye curo wurawa yaudiyadêyen ngêwu Isaa kasaccana. Amma Farisawa nangaro federo wuljaiwawo, bare Farisawadê tayia dandallan cattuluwunniro, ⁴³ awoa daraja kambedêa Alayemaa kojênaro caraana.

⁴⁴ Daji Isaye kowo sapce: «Kam wua kasansênamadê, wua gæni, ti wua sunodênadêa kasacco! ⁴⁵ Koro kam wua suruimadê ti wua sunodênadêa curui. ⁴⁶ Wu duniaro nur gai kadikko, wundu duwon wua kasansênamadê, bare curo duwuyen dæganniro. ⁴⁷ Kam duwon manani fanje ngoduro wajênamadê, wu gæni shara tiro yiddækki, dalilnjudê am duniayero shara njêddoro gæni, duniadêa njêkkaworo kadikko nangaro. ⁴⁸ Kam duwon wua wase manani ngoduro wajênamadê sharamanju mbeji. Mana wullêkkênadê yim

^S 12:27 12.27 sa adêro - Sa bone-a daraja-aye. * 12:31 12.31 maina dunia adêye - Yiwulis.

† 12:34 12.34 Jaw 110.4; Ish 9.7; Ejk 37.25; Dan 7.14 † 12:38 12.38 Ish 53.1 † 12:40 12.40 Ish 6.10

daryeyea tia sharaji. ⁴⁹ Kəlanin gəni mana kidəkko, amma Bawa wua sunodənədə awo wulləkkidə-a jiri tia wulləkkidə-a wada wuro sina. ⁵⁰ Koro wadanjudə ro sawisoyero nokkəna. Adəma nangaro awo wulləkkidə, jiri Bawa wulsəgənədə gairo wulləkki,» yeno.

KIDA ISAYE DAWU KƏNGAYAMBAJUYEN

13

Isaye si fuwurawanjuye tuldu

¹ Kawu sala Laya Njəkkayirambedəro, Isa sanju dunia adəa koləme na Bawanjuyero leduye cədənaro nojəna duwon, jamanju dunia adəyeyea cəraana nangaro, tayiro kərawonju cotto fəleyeyeno. ² Yiwulis calan nia Isaa sərəttuwuyeyə curo karwu Yahusa Iskariyot tada Simannero cakkəna. Bəri lesayelan, ³ Isa Bawadə awo sammaa mukkonjuro cakkəna ye, na Alayen kadio na Alayero waldi yero nojəna duwon, ⁴ daji cije kajəmunju gənaje batta laa ngoje canjanjuro kikkero. ⁵ Ngawo adəyeyen ingi tasaro fijiye si fuwurawanjuyedəa tuldu badije batta canjanjuro cikkerənədən cinji ngai duwon, ⁶ na Siman Biturussero kadinniya, Biturusse tiro: «Kəma, nima wa sini tulləmi?» yeno. ⁷ Isaye tiro: «Awo dikkidəa kərma asunəmbawo, amma fuwun asunəmi,» yeno. ⁸ Biturusse tiro: «A'a, təmmaro sini tulləmbawo!» yenniya, Isaye: «Tulləkkəniya, nanilan nuwanəm bawo,» yeno. ⁹ Siman Biturusse: «Kəma, sini runju gəni, mukkonni-a kəlani-a yea tulle!» yeno. ¹⁰ Isaye tiro: «Kam kasaldənədə, sinju tulda gənia, kadawu tilan bawo. Nayi tayir, amma nayi samma gəni,» yeno. ¹¹ Isa sərəttuwumanjudəa nojəna, adəma nangaro tiye: «Nayi samma gəni tayir wo,» yeno.

¹² Sinja tulje kerənniya, Isa kajəmunju ngoje luje walde napce tayiro: «Awo njadəkəkənədəa asunuwwa wa? ¹³ Wua sayinna-a Kəma-alan bowosuwi, jirendoa, wuma ti wo nangaro. ¹⁴ Daji wu Kəmando ye, sayinnando ye duwon sindo tulləkkənədə, si amandoye tulda nayi yero wajimnəna. ¹⁵ Nayiro misal ngedəkko, nayi ye jiri njaddəkəkənədə gai amandoro yiddowo! ¹⁶ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wolodi banju ngimbaa kojiwawo, koro kadunoma ye kam duwon tia cunodənədəa kojiwawo. ¹⁷ Awo ania nonuwwadə, bargando, tayia diwia. ¹⁸ Kəla nayi sammayen gəni mananəkki, am kərənəkəkənədəa nokkəna. Amma dole sai awo kitawulan ruuwadadə wakkajiya: «Kam wu-a rokko masəna diyədə kəladoniro waljəna.»† ¹⁹ Kərma kawu wakkajiro nayiro wulnjagakki, sa wakkajiya, wuma ti woro kasaddoworo. ²⁰ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon kam nodəkəkənədəa cəmowonadə wumaa səmowo. Koro wundu duwon wua səmowonadə ti wua sunodənəmaa cəmowo,» yeno.

*Masəna *sala Laya Njəkkayirambe*

(Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Luk 22.7-13)

²¹ Awo ania wulje kerənniya, Isa hangalnju jauro cije: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo laa wua mukko kəladowaniyero sərənsiyi,» yeno. ²² Fuwurawadə kattenjan ninidane kəla wunduyen manajimaro nojanni. ²³ Falnja ti duwon Isa jauro cəraənədə gəre

† 13:18 13.18 Jaw 41.9

Isayen giriskada mbeji. ²⁴ Daji Siman Biturus kēla wunduyen manajiro tia cuwororo bēlaana kam giriskadadēro kiddo. ²⁵ Daji Isaa karōnje tiro: «Kēma, wundu?» cāne kiworo. ²⁶ Isaye: «Kam duwon tiro burodi adāa yigapkēkke yikkimadē, tima!» yeno. Burodidēa kigapkenniya, Yahusa tada Siman Iskariyotterō kaino. ²⁷ Njangodēa kimowonniya, Yiwulis karwunjuro kargawo. Isaye tiro: «Awo dimidēa duwan de!» yeno. ²⁸ Amma curo am masēnaro napcanayen falnjama awiro adāa tiro wulyeyenoro asujēnni. ²⁹ Yahusa aṛittadē mukkonjun nangaro, laanja Isaye tiro lejo kare ngēmāriyedēa cuwo bi awo laa talaawaro co wuljoro tēmayera. ³⁰ Yahusa njangodēa kimowonniyama, kiluwo. Sadē bune.

Kalmaram: Sala Laya Njēkkayirambe

Laya Njēkkayirambedē, tima laya Israyilawu burwojane jaman Nawi Musayen duwajanadē wo. Jaman adēn Israyilawu Masarnin dasaana nankārea Fira'aunaro caddi duwon, tayia nankāreanjalan tuluworo, Ala Fira'auna-a Masarwu-aro ajawu jau jau gēnayeyeno. Kawu sa ajawu kurwowu daryeye isidēro, Alāye Nawi Musaro Masar ngaro wowom gēnajiye tadawa karūye sammaa ceji yeno. Amma Israyilawuro jawal wowom karmoye adēro kaduye amarjēgēna. Fadoma nguson ngēlaro bi dal kērwu falla layaro cēda kajiri duwajo bu layadēye laa ngojo cinna fannjuyero cinjuwo! Dalilnjudē bune Kēmande wowom karmoye Masar ngaro gēnaduwuro ise bu cingaadadēa curuiya, koji fadodēro ngayiwawo. Ngaima barga bu layadēyen wowom karmoye Masarwua cuwandidē Israyilawua lejiwawo. Ala wuljēnadē gai, awo ani samma wakkayera.

Laya Israyilawua karmoro cēkkaanadēa Laya Njēkkayirambelan bowoyera. Ku kundenno sanju cēdiya, kaduwu Israyilawuye yaudiya cani sala Laya Njēkkayirambe cadi. Tēlam nasarayelan sala Laya Njēkkayirambedēro Pak cani.

Bargaande Isa Almasiwu sa sala Laya Njēkkayirambedēn kano. Kawu sadē isidēro, Isaye fuwurawanjuro ronju co am ngēwu merujoro kadio yeno. Adāa wuldunjudē, alama barga bu fida laya njēkkayirambedēn Ala Israyilawua nankāreanjan cuttuluwunadē gai, Isa ronju ce am tia kasaccanadēa nankāreanjan kittuluwo. Barga karmonjuyen jama Isaye nankārea Yiwulissen kēlanja camowona ye, koro wowom Alāyero kajana ye. Ngēlaro Laya Njēkkayirambedē naptu Njēkkayimande Isa Almasiwuye cadi nangaro, curo Linjilayen tia kaala Tama Alāye yelan bowojai.

Wada bērin

³¹ Yahusa kiluwunniya, Isaye: «Kērma duwon Tada Kambedē daraja cuwandi, koro Ala ye tiyen daraja cuwandi. ³² Tiyen Ala daraja cuwandia, Ala kēlanju ye tiro daraja ci, koro sadēman tiro daraja ci. ³³ Tadawani sanana, sa gana laaro curondon dēgakki. Wua masuwi, koro yauidiyaro wulgēkkēnadē gai nayi yero kērma wulnjagakki, na lekkidēro ranguwe lenuwwawo. ³⁴ Nayiro wada bērin njadēkki: Amandoa rawowo! Jiri nayia njaraakkēnadē gai, nayi ye amandoa rawowo! ³⁵ Amandoa raawwaa, adēgainin am samma nayi fuwurawaniro nojai,» yeno.

*Isaye Biturus tia angərji wuldu**(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Luk 22.31-38)*

³⁶ Siman Biturusse tiro: «Kəma, ndararo lenəmi?» cəne kiworənniya, Isaye tiro: «Na lekkidəro rangəme kərma wua səgambawo, amma fuwun səgami,» yeno. ³⁷ Biturusse tiro: «Kəma, awiro kərma rangəkke njəgakkawodə? Ni nangaro roni yikki,» yeno. ³⁸ Isaye tiro: «Wu nangaro ronəm yimi? Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno.

14*Isa jawal Alaye*

¹ «Bare karwundo kuttajənni. Alaa kasaddowo, wu yea kasansənowo! ² Fado Bawaniyen na naptuye kada mbeji. Adə gənia, wulnjagakkawo. Lekke nayiro na dabbarnjagakki. ³ Lekke na dabbarnjagakkiya, waldəkke isəkke naniro njasadəkki, na wu dəgakkidən nayi ye dəgaiworo. ⁴ Koro jawal na lekkiyedəa nonuwwa,» yeno. ⁵ Tomaye tiro: «Kəma, na lenəmidəa noniyende. Ndayilan rangiye jawaldəa noniye?» yeno. ⁶ Isaye tiro: «Wuma jawaldə wo, wuma jiredə wo, wuma rodə wo. Wuyen gənia, wunduma na Bawadəyero isiwawo. ⁷ Wua nosuwaa, Bawani yea nonuwi. Na adən fuwun tia nonuwwa ye, ruwwa ye,» yeno.

⁸ Filibusse tiro: «Kəma, Bawadəa fəlesagane, adə mərədunde galji,» yenniya, ⁹ Isaye tiro: «Wu tussəna nayi-a rokko duwon, koroma wua nosəmmi, Filibus? Kam wua surunadə Bawadəa curuna. To, ndayin gəle Bawadəa fəlesagane nəmi? ¹⁰ Wu Bawadən kərgakko, Bawadə ye wulan kərgaro kasaddəmmi wa? Mana wu wulnjagakkidəa ngummin gəni wulləkki, Bawa wulan dəganadə, tima kəndonju cədidə wo. ¹¹ Wu Bawadən kərgakko, Bawadə ye wulan kərgaro kasaddowo, bi kəndodə nangaro kasaddowo!

¹² «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam wua kasansənamadə ye kəndo dikkidəa cədi. Koro kəndo animaa kojəna cədi, na Bawadəyero lekki nangaro. ¹³ Awi yaye cunilan koruwiya, dikki, Bawadə Tadadən daraja cuwandoro. ¹⁴ Awo laaro cunilan wua suworuwa, dikki.

Kənsio Ruhu Alaye

¹⁵ «Wua səraawaa, wadawani gawi. ¹⁶ Daji Bawadəa korəkke nayiro Banama gade nayi-a rokko sawisoro dəgaro njadi. ¹⁷ Tima Ruhu jireyedə wo. Duniadə rakce tia cəmoyiwawo, tia carunni bi nojanni nangaro. Amma nayidə tia nonuwwa, dalilnjudə nayi-a rokko kərga, koro karwundon dəgai.

¹⁸ «Nayia ngəni kolnjakkiwawo, waldəkke nandoro isəkki. ¹⁹ Sa gana cədiya, duniadə gadero suruiwawo, amma nayi wua suruwi. Wu roa dəgakki nangaro, nayi ye roa dəgawi. ²⁰ Yim adən wu Bawadən kərgakko nonuwi, nayi ye wulan kərgaw, wu ye nayin kərgakko nonuwi. ²¹ Kam wadawani ngoje jəgaimadə, tima kam wua səraanadə wo. Koro kam wua səraanadəa Bawani cərayi, wu ye tia raakke tiro fəledəgəkki,» yeno.

²² Yahusa tada Iskariyotte gənidə tiro: «Kəma, ndayilan duniadəro gəni, andiro fəledəgəmi?» cəne kiworo. ²³ Isaye tiro: «Kam laa wua

səraanaa, manani jəgai. Bawani tia cərayi, nanjuro isiyə ti-a rokko nammiye. ²⁴ Kam wua səraanimadə manani jəgaiwawo. Koro mana fanuwidə kakke gəni, Bawa wua sunodənadəye.

²⁵ «Awo ania wu curondon dəgakkəna duwon nayiro wulngərakko. ²⁶ Banamadə, Ruhu Alayə ti duwon Bawa cunilan cunodidə, nayiro awisoa alamjagai, koro awo wulnjagakkəna sammaa tanjagai. ²⁷ Nanlewa kolnjagakki, nanlewani nayiro njadəkki. Jiri dunia cidə gainin gəni nayiro njadəkki. Bare hangalndo cijənni bi rinuwwi! ²⁸ Nayiro: “Wu lekki, koro waldəkke nandoro isəkki,” wulnjagakkənadəa fanuwwa. Wua səraawwaa, na Bawadəyero lekkiro kəji fanuwi, Bawadə wua kosəna nangaro. ²⁹ Kərma kawu wakkajiro nayiro wulnjagakkəna, sa wakkajənadən, kasaddoworo. ³⁰ Ngəwuro nayiro mananjagakkiwawo, maina duniayedə* kənde cədi nangaro. Kəlanin kənduwo cədannı. ³¹ Amma duniadə Bawadəa raakkənaro nojoro awo Bawadə wua sakkənadəa dikki. Cinowo, leniyo!» yeno.

15

Misal ya inabbe-a dəlambanju-aye

¹ «Wuma ya inabbe jireyedə wo, Bawanidə tima jərwumadə wo. ² Dəlam wulan tada cakkıwawo fi yayea calji, koro dəlam tada cakkı fi yayea tada kada cakkoro sərakci. ³ Nayidə mana wulnjagakkənadə nangaro kərmadəma tayirro walluwwa. ⁴ Wulan dəgaiwo, wu ye nayin dəgakki. Jiri dəlam runju ya inabbero tandəgənnin rakce tada cakkıwawodə gai, nayi ye wulan dəgawwawoa, ranguwe tada yakkuwwawo. ⁵ Wuma ya inabbedə wo, nayima dəlambadə wo. Kam wulan dəgana koro wu ye tilan dəgakkənamadə tada kada cakkı, dalilnjudə wulan gəni kərgawwa, awima ranguwe diwwawo nangaro. ⁶ Kam duwon wulan dəgannımadə, tia dəlam gai deyaro gəpcagane ngamji. Daji tayia capcane kannuro fijagane warjai. ⁷ Amma nayi wulan dəgawe manani ye nayilan dəgaia, awo raawwaa korowo, fanduwi. ⁸ Akko awo Bawaniro daraja cidə: Tada kada yakkuwiya, adəgainin nayi fuwurawani jireyero walluwi. ⁹ Jiri Bawadə wua səraanadə gai, wu ye njaraakkəna. Curo kərawoniyen dəgaiwo! ¹⁰ Wadawani gawia, curo kərawoniyen dəgawi, jiri wu ye wadawa Bawaniye gakke curo kərawonjuyen dəgakkənadə gai. ¹¹ Karwukəjini nayilan dəga, karwukəjindo ye tai dajə kəjijoro adəa nayiro wulnjagakkəna.

¹² «Akko wadanidə: Amandoa rawowo, jiri wu ye nayia njaraakkənadə gai. ¹³ Sawawanju nangaro ronju njodə, kərawo adəa nankuran kojəna bawo. ¹⁴ Wada nayiro njadəkəkənadəa gawia, nayi sawawani. ¹⁵ Nayia wolodiyalan gadero bowonjagakkiwawo, wolodi awo banju ngimba cədidəa nojənni nangaro. Amma nayia sawawalan bowonjagakki, awo Bawaniyen fakkəna sammaa isanonjagakkəna nangaro. ¹⁶ Nayi gəni wua kəresuw, wuma nayia kərenjakke lenowo tada yakkowo tadando dəgaro galangerakko. Daji awi yayə cunilan Bawadəa koruwi ngaa nayiro njadi. ¹⁷ Akko wada nayiro njadəkəkənadə: Amandoa rawowo!

* **14:30** 14.30 maina dunia adəye - Yiwulis.

Duniaye jama Isayea wadu

¹⁸ «Duniadə nayia wanjanaa, wumaa nayin burwonno wassoro nonowo! ¹⁹ Ca nayidə duniayea, duniadə kaanjudəa cərayi. Amma nayi duniaye gəni, curo duniayen nayia kərenjakkəna nangaro, duniadə nayia wanjana. ²⁰ Mana wulnjagakkənədəa tangowo: “Wolodi banju ngimbaa kojiwawo.” Wua basarsanaa, nayi yea basarnjai. Manani jaanaa, kaando yea jagai. ²¹ Amma awo ani sammaa kəla cuniyen nayiro njaddi, ti wua sunodənədəa nojanni nangaro. ²² Ca isəkke mana tayiro yiddəkkənia, biwunja bawo. Amma kərma dalil biwunja bawo caniye bawo. ²³ Kam wua wasənamadə Bawani yea wajəna. ²⁴ Ca kəndo wunduma gade cədənni curonjan dikkənia, biwunja bawo. Amma kərma wu-a Bawani-aa saruna ye, wasana ye, ²⁵ mana wadanjalan ruwuwadədə wakkajo: “Dalil bawoalan wua wasera.”†

²⁶ «Banama na Bawadəyen nayiro njakkunodəkkidə, tima Ruhu jireye na Bawadəyen isidə wo. Isiya, kəla wuyen sheda ci. ²⁷ Nayi ye kəla wuyen sheda yiwi, daliljudə tən badiduramnin wu-a rokko dəgawwa nangaro.

16

¹ «Bare talluwuwi awo ania wulnjagakkəna. ² Dandallan nayia njattuluwi. Ai, sa ise wundu yaye nayia roro njeyesiya, kida Alaye cədorə təmaji. ³ Ngai cadı, Bawadəa nojanni bi wua nosanni nangaro. ⁴ Amma awo ania nayiro wulduwunidə, sanja cədiya, tayia wulnjagakkənaro tangoworo. Badiduramnin awo ania nayiro wulnjagakkəni, wu-a nayi-a rokko dəgaiye nangaro.

Kida Ruhu Alaye

⁵ «Amma kərma na ti wua sunodənədəyero waldəkki, koro curondon wunduma wuro: “Ndararo lenəmi?” cəne suworənni. ⁶ Amma awo ania wulnjagakkəna nangaro, karwundo ngaso kut-tajəna. ⁷ Adə yaye jire wulnjagakki, waldəkkənəma nayiro ngalwo. Waldəkkiwawoa, Banama nandoro isiwawo. Amma waldəkkia, tia nayiro juwanjagakki. ⁸ Isiya, duniadəro kəla biwu-a jire-a shara-ayen kəndonja diwiro tawakciyi. ⁹ Kəla biwuyen, wua kasansanni nangaro. ¹⁰ Kəla jireyen, na Bawadəyero waldəkki, koro gadero suruwawo nangaro. ¹¹ Kəla sharayen, maina dunia adəyedəro* shara kamdəgəna nangaro.

¹² «Koro yaye awo kada nayiro wulduwuye takkəna, amma kərmadəro ranguwe tayia ngonuwawo. ¹³ Ruhu jireye isiya, nayia jawal jireye samməro simonjagai. Ti ngumnjun gəni manaji, awo fanjəna runju manaji, koro awo fuwun wakkaji ye nayiro wulnjagai. ¹⁴ Wuro daraja si, daliljudə awo kakke ngoje nayiro isanonjagai nangaro. ¹⁵ Awo Bawaye samma kakke. Adəma nangaro awo kakke ngoje nayiro isanonjagai yekko.

Karwukutta fuwurawaye karwukəjiro waldu

¹⁶ «Gana tussiya, gadero wua suruwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,» yeno. ¹⁷ Daji fuwurawanjuye laanja kat-tenjan: «Awi maana awo wulsagaiyedə wo? “Gana tussiya, gadero

† 15:25 15.25 Jaw 35.19; 69.4 * 16:11 16.11 maina dunia adəye - Yiwulis.

wua suruwawo, koro gana tussiya, gademinnu wua suruwi,” koro “Na Bawadayero waldækki nangaro,» yera. ¹⁸ Daji tayiye: «Awi maana awo wulji adäye wo? “Gana tussiya,» këla awiyen manajimaro noniyende!» yera. ¹⁹ Isa këla adäyen tia koro caraanaro asuje tayiro: «Këla adäyeman wa amandoa kokoruwi? “Gana tussiya, gadero wua suruwawo, koro gana tussiya, gademinnu wua suruwi,» yeno. ²⁰ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, yiruwi ye, njëmmuwi ye, amma duniadë këji fanji. Karwundo kuttaji, amma karwukuttando karwukëjiro walji. ²¹ Kamu tada cambiya, jauru laiya cai, sanju cädëna nangaro. Amma tadadëa cambiya, laiya canadëa takciwawo, karwukëji tada tambënadäye nangaro. ²² Nayi ye kërma karwundo kuttaji. Amma gademinnu nayia njarukkiya, karwundo jauru këjiji, koro wunduma karwukëjindo adëa cuttuluwiwawo. ²³ Yim adën awimaro wua suworuwawo. Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi yaye Bawadëa cunilan koruwwadëa nayiro njadi. ²⁴ Koroma awima cunilan koruwwi. Korowo fanduwu, karwukëjindo tai daje këjjoro!

²⁵ «Awo ania misalnin wulnjagakkëna. Sa ise nayiro misalnin wulnjagakkiwawo, amma federo këla Bawadäyen wulnjagakki. ²⁶ Yim adën cunilan koruwi, koro nayiro Bawadëa njakkorëkki nëkkiwawo. ²⁷ Bawa këlanju nayia njaraana, dalilnjudë wua sëräawwa ye, wu Alayen kadikkoro kasadduwwa ye nangaro. ²⁸ Bawadäyen isëkke duniaro kadikko, koro duniadëa kollëkke na Bawadayero waldækki,» yeno.

²⁹ Daji fuwurawanjuye tiro: «Akko kërma misalnin gëni, federo wullëmi. ³⁰ Kërma awisoa nonëmma ye, koro kam niro koro njëddoro mërädunëm bawo yero noniyena. Adëmaro Alayen kadimbo kasaddiyena,» yera. ³¹ Isaye tayiro: «Kërma kasadduwwa wa? ³² Akko sa isi har isënama, sa duwon nayia tatarnjane wundundo yaye fannjuro leje wua runi kolsidë. Amma wudë runi gëni, Bawadë rokkonin nangaro. ³³ Awo ania nayiro wulnjagakkëna, wulan nanlewa fandoworo. Dunialan bone yawi, amma karwundo gerowo! Këla duniayen kënnasar fandëkkëna,» yeno.

17

Moduwa Isaye fuwurawanjuro

¹ Isa awo ania wulyenniya, këla samero sapce: «Bawa, sadë cädëna. Tadanëm daraja niro njoro tiro daraja ye, ² awoa am tiro yimma sammaro ro sawisoye coro, tiro kënduwo këla adamgëna fi yayen kem. ³ Ro sawisoyedë, adëma ni Ala jireye tok tilodëa nonja, koro Isa Almasiwu ti nodëmmadë yea noja. ⁴ Kida dioro simmadëa tumowokkilan dunialan daraja njikkëna. ⁵ To, Bawa, daraja duwon ni-a rokko kawu dunia alaktënaman takkënadëa wuro se!

⁶ «Am dunia adën wuro simmadëro cunëm isanogëkkëna. Tayi kaanëm, tayia wuro sime mananëm jaana. ⁷ Kërma awo wuro simma samma nanëmnin kadioro nojana. ⁸ Mana wulsëgëmmadëa tayiro wulgëkkëna. Manadëa camoye wu nanëmnin kadikkoro jiremaro nojana, koro nima wua sunodëmdëa kasaccana. ⁹ Tayiro moduwa yiddækki. Duniadëro gëni, tayi duwon wuro simmadëro moduwa yiddækki, tayi kaanëm nangaro. ¹⁰ Awo kakke samma kaanëm, awo kaanëm samma ye kakke. Koro tayilan daraja fandëkkëna. ¹¹ Wudë

dunialan gadero dægakkiwawo, amma tayidə koro yaye dunialan dasayi, koro wu ye nanəmbo isəkki. Bawa Tayir,* cunəm duwon wuro simmalan tayia rone! Tayi tiloro walja, jiri wu-a ni-a tilodə gai. ¹² Sa wu tayi-a rokkodə, cunəm duwon wuro simmalan tayia royekko. Tayia rokkəna, koro awo kitawulan ruwuwadadə wakkajoro ti faccəgənamadəro kajia, falnjama faccəgənni.† ¹³ Amma kərma nanəmbo isəkki. Awo ania curo duniayen wulləkki, karwukəjini jairo tayilan dəgaro. ¹⁴ Tayiro mananəm yikkəna. Duniadə tayia wayeno, tayi duniaye gəni nangaro, jiri wu ye duniaye gənidə gai. ¹⁵ Tayia dunialan tuluwero gəni njuworəkki, amma tayia ti Kəladolan† kanero njuworəkki. ¹⁶ Tayi duniaye gəni, jiri wu ye duniaye gənidə gai. ¹⁷ Jirelan tayia tayirro‡ kalange. Mananəmdə, tima jiredə wo. ¹⁸ Jiri wua duniaro sunodəmmadə gai, wu ye tayia duniaro kinodəkko. ¹⁹ Tayi nangaro kəlania niro njikkəna, tayi ye jirelan tayirro waljaro! ²⁰ «Tayi runjaro gəni, koro tayi duwon mananjalan wua kasansaidə yero moduwa yiddəkki. ²¹ Bawa, tayi samma tiloro walja, jiri ni wulan, wu ye nilandə gai. Tayi ye andilan tiloro walja, duniadə nima wua sunodəmbo kasaccoro. ²² Koro daraja wuro simmadəa tayiro yikkəna, tayi tiloro walja, jiri andi tilodə gai. ²³ Wu tayilan, ni ye wulan. Adəgainin tiloro walja, duniadə nima wua sunodəm ye, koro jiri wua sərəammadə gai tayia raamma yero nojoro. ²⁴ Bawa, tayi wuro simmadə yea wu-a rokko na dægakkənadən napcaiya, raakko. Adəgaima darajani carui, daraja duwon wuro simma, kawu dunia alaktiman wua sərəamma nangaro. ²⁵ Bawa Jirema, duniadə nia nonjənni. Amma wu nia nonjəkkəna, koro tayi ani nima wua sunodembo nojana. ²⁶ Cunəm tayiro isanogəkkəna, koro fuwun isanogəkki, kərawo tilan sərəammadə curonjan dəgaro, wu ye tayilan dægakkoro,» yeno Isaye.

BONE-A DARAJA-A ISAYE

18

Isaa ta

(*Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Luk 22.47-53*)

¹ Isa awo ania wulyenniya, fuwurawanju-a rokko cijane ngawo ngor tiro Kidiron caniyə nadən jərwu laa mbeji lejane kasargawo. ² Yahusa sərəttuwumanjudə ye nadəa nojəna, Isa-a fuwurawanju-a nadən ngəwuro captana nangaro. ³ Daji Yahusa kəwu laa sojiyaye-a gureduwu wurawa řimannaye-a Farisawaye-aa ngoje jərwudəro fatəla so, ka cambi so, bəřimi so mukkonna kadira. ⁴ Daji Isa awo tiro wakkajiyi ngaa nojənadə karənje tayiro: «Wundua manuwi?» yeno. ⁵ Tiro: «Isa kam Najarattea,» yeranniya, tayiro: «Wuma,» yeno. Yahusa tia sərəccəgənamadə ye tayi-a rokko daada. ⁶ Isaye tayiro: «Wuma,» yenniya, ngawosəsəm cade cidiro kesuro. ⁷ Koro Isa walde tayiro: «Wundua manuwi?» cəne kiworənniya, tiro: «Isa kam Najarattea,» yera. ⁸ Isaye tayiro: «Wuma ti woro wulnjagakkəna. Wumaa masuwia, am ania kollowo leja!» yeno. ⁹ Adəgaima mana

* 17:11 17.11 Bawa Tayir - Biwubawoma, am-a gade. † 17:12 17.12 Jaw 41.9 † 17:15 17.15 Kəlado - Yiwulis. ‡ 17:17 17.17 tayir - Jirelan tayia biwu bawoa ye, am gade-a gade yero kalange.

wuljənədə wakkayeno. Tiye: «Curo am wuro simmadəyən falma yuwatkəkkəni,» cənna. ¹⁰ Daji Siman Biturus mukkon kashagarra ficce wolodi rıman kuradəyea bakce səmonju kəmboramdəa tən kamgeno. Wolodidəye cunju Malkus. ¹¹ Amma Isaye Bituruso: «Kashagarnəm̄ba fannjuro kalange! Kənjaram Bawadə wuro sinadən yakkiwawo wa?» yeno.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(*Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Luk 22.66-71*)

¹² Daji kəwu sojiyayedə-a kajallanja-a gureduwu yaudiyayedə-a Isaa cadane kekkerō. ¹³ Burwon tia na Annas ba kəsai Kaifassero kesado. Saa adən Kaifasdə rıman kura, ¹⁴ koro tima yaudiyadəro gala ce kam fal jamadəro nunama tayiro ngalwo cənnadə wo.

¹⁵ Daji Siman Biturus-a fuwura gade-a Isaa geya. Rıman kuradə fuwura adəa nojəna nangaro, ti ye Isa-a rokko balballa fado rıman kuradəyero kasargawo, ¹⁶ amma Biturus deyan cinna fadoyedən dayeno. Daji fuwura duwon rıman kura tia nojənədə walde kir cinna guredumadəro manajiye Biturussa fadodəro kekko. ¹⁷ Kir cinna guredumadəye Bituruso: «Ni ye fuwurawa kam adəye falnja gəni?» yenniya, tiye: «A'a, wu gəni!» yeno. ¹⁸ Dunia kakua nangaro, wolodiya-a gureduwu-a kannu fujane nadən daada jagatti. Biturus ye tayi-a rokko daada kannu jəgətti.

¹⁹ Daji rıman kuradə Isaro kəla fuwurawanju-a alamdunju-ayen koro njəddo badiyeno. ²⁰ Isaye tiro: «Federo duniadəro wulgəkkəna. Kullum dandalla-a Fado Alaye-alan na yaudiya samma captaidən alamməkkəna. Awima asərlan wulləkkəni. ²¹ Awiro koro səddəmi? Am kərənsanaro kəla awo tayiro wulgəkkənəyən koro yidde! Ai, awo wulləkkənədə nojana,» yeno. ²² Awo ania wuyenniya, gureduma laa nadən daadadə Isaa marin bakce tiro: «Adəgainin rıman kuradəro jaawu kalakkəmi?» yeno. ²³ Isaye tiro: «Awo wulləkkənədə diwia, kəla diwidəyən shedane. Amma jireya, awiro wua bansəmi?» yeno. ²⁴ Daji Annas Isaa tikkerəna na Kaifas rıman kuradəyero juwayeyeno.

Biturusse Isaa angərdu

(*Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Luk 22.54-65*)

²⁵ Siman Biturus nadən daada kannu jəgətti duwon, tiro: «Ni ye fuwurawanjuye falnja gəni?» yera. Biturusse angərje: «Wu gəni!» yeno. ²⁶ Wolodiya rıman kuraye falnja kərəmi kam duwon Biturus səmo kamjənədəye tiro: «Curo jərwudəyən ti-a rokko njarukkəni wa?» yenniya, ²⁷ koro Biturus walde angəryeno. Sadəman gudowom kokkore kekko.

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(*Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Luk 23.1-5*)

²⁸ Daji suwa ləp Isaa fado Kaifassen cattuluwe gomnarıro kesado. Tayi kəlanja gomnaridəro ngasaanni, bare tayir gəniro waljane masəna salayedəa tayiro bo tiyerənnıro. ²⁹ Adəma nangaro Gomna Bilatus culuwe nanjaro ise tayiro: «Awi burwundo kəla kam adəyən?» yeno. ³⁰ Tiro: «Kam adə diwi dioma gənia, tia niro sərənnjiyewawo!» yera. ³¹ Daji Bilatusse tayiro: «Nayi kələndoma tia taiwo, wadandolan tiro shara yiddowo!» yeno. Yaudiyaadəye tiro: «Andiro kam roro

njejoro amardægänni,» yera. ³² Adægaima mana Isa kəla jiri nuiyen wuljənədə jirero walyeno.

³³ Koro Bilatus walde gomnariro ngaye Isaa bowoje tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» yeno. ³⁴ Isaye tiro: «Ni kəlanəm adəa wulləm ra am laa kəlanin adəa wulngeyera?» yeno. ³⁵ Bilatusse: «Wu yaudi wa? Am lardunəmbe-a wurawa řimannaye-a nia mukkoniro ngesakko. To, awi gəle dim?» yeno. ³⁶ Isaye: «Nodo bargaanidə dunia adəye gəni. Ca nodoni dunia adəyea, wolodiyani cijane bare wua mukko yaudiyayero sasakkənniro lawala cadəna. Amma nodoni dunia adəye gəni,» yeno. ³⁷ Daji Bilatusse tiro: «Adəgaimaa, ni mai?» yenniya, Isaye tiro: «Nima wulləm, wu mai. Dalil tamboni-a duniaro kəndeni-adə jiredəa sattuwuro. Wundu duwon jireyemədə kowoni fanji,» yeno.

³⁸ Bilatusse tiro: «Awi jiredə wo?» yeno. Adəa wulyenniya, koro walde na yaudiyadəyero culuwe tayiro: «Ayau fima kam adən fandəkkəni.

Isaro shara karmoye kamduwu

(Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Luk 23.13-25)

³⁹ «Amma kəla adandoyen kosoma fal sala Laya Njəkkayirambedən nayiro salamnřagakki. Mai Yaudiyayedəa wa nayiro salamnřagakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. ⁴⁰ Koro waldane yiljane: «A'a, ti gəni, Barabbas!» yera. Ti Barabbasdə jawalkorjima.

19

¹ Daji Bilatus cakke Isaa kirwolan jajaryera. ² Sojiyadə ariawu kariyiye* kəlejane kəlanjuro gənajagane kalwu kime† tiro luyeyera. ³ Daji nanjuro isane tiro: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» cane məřin babakkerə.

⁴ Koro Bilatus walde na yaudiyadəyero culuwe tayiro: «Akko tia nandoro tuluwukki, ayau fima tilan fandəkkənniro nonowo!» yeno. ⁵ Daji Isa ariawu kariyiyədəa kalwu kimedə luwadaa kiluwunniya, Bilatusse tayiro: «Akko kamdə!» yeno. ⁶ Wurawa řimannaye-a gureduwudə-a tia kerunniya, kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne! Kəskaro tia jagəne no!» yera. Bilatusse tayiro: «Nayi kəlando tia ngonowo, kəskaro jaganowo! Wudə ayau tilan fandəkkəni,» yeno. ⁷ Yaudiyadəye tiro: «Wadande mbeji, kəla wadadəyen karmo tiro wajřpəgəna, ti kəlanjua Tada Alayero ngojəna nangaro,» yera.

⁸ Bilatus mana adəa fangenniya, cayea kojənarə riyeno. ⁹ Koro gomnariro walde ngaye Isaro: «Ndaran kadim?» cəne kiworo. Amma Isa awima tiro kalakcəgənni. ¹⁰ Daji Bilatusse tiro: «Wuro manasəgəmbawo wa? Nanilan kənduwo nia kolduye-a kənduwo nia kəskaro jaduwyeyə-a mbejiro nonəmmi wa?» cəne kiworo. ¹¹ Isaye tiro: «Sameyen njadənnia, kənduwonəm kəlanin bawo. Adəmaro kam niro səřənsəgənadəye biwunju kaanəmdəa kojəna,» yeno.

¹² Sa adən fuwun Bilatus Isaa salamdu mayeno, amma yaudiyadə kowo sapcane: «Kam adəa salamməmia, ni sawa Kaisarre gəni! Wundu duwon kəlanjua mairo ngojənamədə Kaisarra wajəna,» yera. ¹³ Mana adəa fangenniya, Bilatus deyaro Isaa cuttuluwə kəla kurisnju

* 19:2 19.2 ariawu kariyiye - Jawa kəřmaiye. † 19:2 19.2 kalwu kime - Kalwu maila.

sharayen na farsam kaulan tədəna təlām yauidiyandin tiro Gabbata canidən napkeno. ¹⁴ Yimda yim dabbardu sala Laya Njəkkayirambe, kausu kəla dawu gai. Bilatusse yauidiyadəro: «Akko maindo!» yeno. ¹⁵ Amma kowo sapcane: «Ronju tuluwe! Ronju tuluwe! Kəskaro tia jagəne!» yera. Bilatusse tayiro: «A! Maindo kəskaro jagəkki?» yenniya, wurawa řimannaye tiro: «Kaisar gənia, mainde gade bawo!» yera. ¹⁶ Daji Bilatus Isaa kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Isaa kəskaro jaduwwu

(*Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Luk 23.26-43*)

Daji Isaa cadane kesado. ¹⁷ Isa kəlanjuma kəskanju karmoye ngoje na tia Buwo Kəlayelan bowojai təlām yauidiyandin tiro Golgota canidəro leyeno. ¹⁸ Nadən ti-a am gade yindi-a rokko kəskaro jayeyera, səgəri fi yayen kam fal fal, ti Isadə dawunjan. ¹⁹ Bilatus kəla alloyen ruwuje kəskadəro royeyeno. Akko awo ruwuwadadə: ISA KAM NAJARATTE, MAI YAUDIYAYE. ²⁰ Yauidiya kada awo allo adən ruwuwadadə kərayera, na Isaa kəskaro jajaanadə karən bərnidəyen, koro awo adəa təlām yauidiyaye-a Rombe-a Gəresse-alan ruwujana nangaro. ²¹ Daji wurawa řimanna yauidiyaye Bilatusso: «Bare “Mai Yauidiyaye” ruwunəmmi, “Kam adəye wu Mai Yauidiyaye cənna” ruwune,» yera. ²² Bilatusse tayiro: «Awo ruwunəkkənadəa ruwunəkkəna,» yeno.

²³ Sojiyadə Isaa kəskaro jayeyeranniya, kajəmunju ngojane ci dewuro yacane soji fi yaye nuwanju ngoyeno. Kalwunju kuruwu tududənni samən tai cidiyaro yadéro caaadadə yea ngoyera. ²⁴ Sojiyadəye kattenjan: «Bare karniyende, walawala diyo, kam cuwandidəa ruiyo!» yera. Adəgaima awo kitawulan ruwuwadadə wakkayeno. Tiye: «Kajəmunju kattenjan yakkerə, koro kalwuniro walawala kedo,»† cənna. Akko awo sojiyadə cadənadə.

²⁵ Karən kəska Isayedən yanju-a yaana yanjuyə-a Meram kamu Kəlofasse-a Meram Magdala-a daada mbeji. ²⁶ Isa yanju-a fuwura jauru cəraanadə-a nadən daada kirunniya, yanjudəro: «Ya, akko tadanəm!» yeno. ²⁷ Daji fuwuradəro: «Akko yanəm!» yeno. Tən sa adən fuwuradə tia fannjuro kiwudo.

Karmo Isaye

(*Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Luk 23.44-49*)

²⁸ Ngawo adəyen awo samma kərma cəranaro asuyenniya, awo kitawulan ruwuwada wakkajoro, Isaye: «Ngudu fakki,»† yeno. ²⁹ Nadən kalwo curonjun diben comcom mbeji. Daji sojiyadə soso ngojane dibendəro ləpcagane cattuluwe karo lassagane cinjuro sayeyera. ³⁰ Isa cujungenniya, tiye: «Cədəna!» yeno. Daji kəla cidiyaro cakke ro kirəmbo.

³¹ Yim adə yim dabbarduyə,‡ koro wajənanjua yim tustuyə kura. Bare kaminna kəla kəskayen yim tustuyə dasanniro, yauidiyadə siyel-njadəa nanamja kaminnadəa casadoro Bilatussa keworo. ³² Daji sojiyadə isane burwoyedəyēa kam ti-a rokko kəskaro jajaanadəyē siyel-nju namgera, yindiyedəyē ye ngai. ³³ Na Isayero kadiranniya, siyel-nju namjanni, ti bawo bawojənarə caruna nangaro. ³⁴ Amma sojiyadəyē

† 19:24 19.24 Jaw 22.18 † 19:28 19.28 Jaw 22.15; 69.21 ‡ 19:31 19.31 yim dabbarduyə - Jəmna, yim tustuyə səbdu.

falnja sisinjua kajaalan sukkeno. Sadəman bu-a ingi-a kəluwo. ³⁵ Kam awo adəa curunadə nayi ye kasaddoworo sheda cədəna. Shedanju jire, koro awo wuljənədəa jirero nojəna. ³⁶ Adəgaima awo ani wakkajana, kitawulan ruwuwadadə gai: «Sillanju falma namjaiwawo,»† ³⁷ koro na gade yen kitawulan ruwuwadadə: «Ti sukcanadəa carui,»† cənna.

Sittəra Isaye

(*Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Luk 23.50-56*)

³⁸ Ngawo adəyen Isuwu kam Arimatiyaye leje kamin Isayedəa ngojoro Gomna Bilatussa kiworo. Ti ye fuwura Isaye, amma asərlan, yaudiyadəa rijəna nangaro. Daji Bilatus amari tiro kenniya, ise kamindəa ngoyeno. ³⁹ Nikodimus kam calan na Isayero bune isənədə ye ise kawudi laa mir-a alus-a canilan kəllada kilo fiakku gai kiwudo. ⁴⁰ Daji kamin Isayedəa ngojane kəla adanja sittəra yaudiyayedən kawudidə-a rokko batta linnen kəleyera. ⁴¹ Na Isaa kəskaro jajaanadəyen jərwu laa mbeji, koro curo jərwudəyen kauri bərin laa curonjuro wundumaa casakkənni mbeji. ⁴² Yimdə yim dabbarduye, koro kauri adə karənnin dəgana nangaro, curonjuro Isaa kesakko.

20

Karmolan cidu Isaye

(*Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Luk 24.1-12*)

¹ Mawuye yim burwoyeyə* fajar Meram Magdala kauridəro leje kau kuradə ci kauridəyen təmballada kiro. ² Daji cəgase na Siman Biturus-a fuwura gade Isa jauro cəraanadə-ayero leje tayiro: «Kəmadəa kauridən ngojana, koro na casakkənədəa noniyende!» yeno. ³ Daji Biturus-a fuwura gadedə-a kəla kauridənna leyerə. ⁴ Tayi yindi samma cagasi lejai ngai, amma fuwura faldə Biturussa ngerəmnin koje burwoje kauridəro kadio. ⁵ Nguje lotkeyenniya, batta linnedəa nadən gənaada kiro, amma curodəro ngaanni. ⁶ Daji Siman Biturus tia jəgaidə ye ise kauridəro kərgawo. Batta linnedəa nadən gənaada kiro, ⁷ koro batta duwon kəla Isayero casakkənədə batta gade-a rokko gəni, na gaden kəleyaada. ⁸ Daji fuwura duwon burwon isənədə ye kauridəro ngaye cure kasatkəno. ⁹ Amma Ala kadarjəna Isa karmolan cijidəa kitawulan ruwuwadadə gairo koroma asujanni. ¹⁰ Daji fuwurawadə fannjaro walladara.

Isaye Meram Magdalaro fəleduwu

¹¹ Meram deyan ci kauridəyen daada so badiyeno. Ciri ngai duwon, nguje kauridəa lotkeyenniya, ¹² malaiya yindi kajəmu bulla na calan kamin Isaye gənananadən napkada kiro, faldə kəlakajinjulan, faldə ye sinjulan. ¹³ Tayiye: «Kamu, awiro yirəmi?» cane tia keworo. Tiye: «Kəmania ngojana, koro na tia casakkənədəa nokkəni nangaro,» yeno. ¹⁴ Adəa wulyenniya, suworde Isaa nadən daada kiro, amma tiro asujənni. ¹⁵ Isaye tiro: «Kamu, awiro yirəmi? Wundua manəmi?» cəne kiworo. Amma ti jərwumadəro təmajə tiro: «Maləm, nima tia ngonəmbo walyenoa, na tia yakkəmmədəa wulsəgəne, wu ye tia ngokki,» yeno. ¹⁶ Isaye tiro: «Meram!» yenniya, kanji Isayero suworde

† 19:36 19.36 NL 12.46; KI 9.12; Jaw 34.20 † 19:37 19.37 Jak 12.10 * 20:1 20.1 mawuye yim burwoyeyə - Ladu.

təlam yaudiyandin: «Rabbuni!» yeno, maananjudə sayinna. ¹⁷ Isaye tiro: «Bare rosəmmi, koroma na Bawadəyero waldəkkəni nangaro. Amma kəramiyaniro lene tayiro: “Na Bawani-a Bawando-ayero, Alani-a Alando-ayero waldəkki,” wulgəne!» yeno. ¹⁸ Daji Meram Magdala na fuwrawadəyero leje tayiro: «Kəmadəa rukkəna!» cəne awo tiro wuljəgənədəa tayiro wulyeyeno.

Isaye fuwurawanjuro fəleduwu

(*Mat 28.16-20; Mar 16.9-20; Luk 24.36-49*)

¹⁹ Yim adə yim burwoye mawuye kajiri magariwu cinna na fuwrawa dasaanayedə yaudiyədəa riduro cuwuramnin jakkada duwon, Isa ise dawunjan dajə tayiro: «Salam aleikum!» yeno. ²⁰ Adəa wulyenniya, tayiro mukkonju-a sisinju-a fəleyeyeno. Fuwrawadə kəla Kəmadəa carunadəyən karwunja jauru kəjiyeno. ²¹ Koro Isa walde tayiro: «Salam aleikum! Bawadə wua sunodənədə gai, wu ye nayia njanodəkki,» yeno. ²² Adəa wulyenniya, tayiro kasam fujiye: «Ruhu Alayedəa mowowo! ²³ Am tayiro biwunja gawurnuwia, biwunja gawurdəna. Am tayiro biwunja gawurdu wanuwia, biwunja gawurdənni,» yeno.

Isaye Tomaro fəleduwu

²⁴ Fuwurawa mewun yindindəye falnja cunju Toma kam tiro Kawu canidə sa Isa isənədən ti nanjan bawo. ²⁵ Daji fuwurawa gadedəye tiro: «Kəmadəa ruiyena!» yera. Amma Tomaye tayiro: «Balo kusaye mukkonjun rukke ngulondoni curo balo kusayedəro yakkəkke mukkonni ye sisinjuro yakkəkkənia, təmmaro kasaddəkkiwawo,» yeno. ²⁶ Ngawo kawu wuskuyen fuwurawa Isaye caye gai curo fadodəyən duwon, Toma ye tayi-a rokko mbeji. Cinna fadoyədə cuwuramnin jakkada yaye, Isa ise dawunjan dajə tayiro: «Salam aleikum!» yeno. ²⁷ Daji Tomaro: «Ngulondonəm na adəro yakke, mukkonni rui, mukkonəm sane sisiniro yakke! Bare shekku dimmi, kasadde!» yeno. ²⁸ Tomaye tiro: «Kəmani ye, Alani ye!» yeno. ²⁹ Isaye tiro: «Wua surumma nangaro, kasatkem? Barganja am carunni kasaccanamadə!» yeno.

³⁰ Isa fuwu fuwurawanjuyən alama kada kitawu adən ruwudənni kido. ³¹ Amma dalil awo ani ruwudənayedə, Isadə tima Almasiwu Tada Alayedə woro kasaddowo, kasadduwilan ro sawisoye cunjulan fandowo nangaro.

21

Isaye fuwurawanjuyə tulurro fəleduwu

¹ Ngawo adəyən Isa koro walde fuwurawanjuro ci bərəm tiro Tiberiyas canidəyən* fəleyaada. Akko jiri tayiro fəledəgənədə: ² Sadən Siman Biturus-a Toma kam tiro Kawu canidə-a Nataniyel kam Kana cidil Galileyədə-a tadawa Jabadiye-a fuwura Isaye gade yindi-a rokko mbeji. ³ Siman Biturusse tayiro: «Buni taro lekki,» yenniya, tiro: «Andi ye ni-a rokko leniye!» yera. Daji caluwe maararo kasargawo, amma bune adən awima cadanni.

⁴ Dunia wəyenniya, Isa ci bərəmdəyən dayeno, amma fuwrawadə ti Isaro asujanni. ⁵ Daji Isaye tayiro: «Tadawa, buni tawwa wa?» cəne

* 21:1 21.1 bərəm tiro Tiberiyas canil - Bərəm Galileye.

kiworənniya, tiro: «A'a,» yera. ⁶ Tayiro: «Buni taramdəa kəmboram maaradəyero gəpkənowo, fənduwi,» yeno. Gəpkəyeranniya, nanngəwu bunidəyedəro tuluwo tikkerə. ⁷ Daji fuwura Isa tia jauro cəraanadəye Biturusso: «Tima Kəmadə wo!» yeno. Siman Biturus ti Kəmadə woro fangenniya, řingada nangaro kalwunju luje səkte bərəmdəro gəpkaadano. ⁸ Fuwurawa gapcanadə tayi ci ingiyen kuruwun gəni metər mia gai nangaro maaradən taram buniadəa gərjane kadira.

⁹ Cidiro jəpkeranniya, nadən kannu kanduwalle buni kəlanjun gənaada-a burodi-a mbeji kero. ¹⁰ Isaye tayiro: «Buni kərma tawwadəye laanja kudowo!» yeno. ¹¹ Daji Siman Biturus juwane taramnja bunin cap cəmbəranadəa cidiro gəryeno. Curodən buni kura kura mian fiwun yakkun mbeji. Buni kada kadami yaye, taramnja kardənni. ¹² Isaye tayiro: «Arowo buiwo!» yeno. Wundunjamaye tiro: «Ni wundu?» cəne cuworənni, ti Kəmadəro asujana nangaro. ¹³ Daji Isa ise burodidəa ngoje tayiro kaino, buni ye ngai. ¹⁴ Isa karmolan cijənaye ngawon, adəma yakkuyero fuwurawadəro fəleduwunjudə wo.

Isa-a Biturus-a

¹⁵ Gewunniya, Isaye Siman Biturusso: «Siman tada Yahayaye, tayi ania kojənarə wua sərəamma wa?» cəne kiworo. Biturusse tiro: «Aaa, Kəma. Nia njəraakkənarə nonəmma,» yeno. Isaye tiro: «Dimiyania ambane!» yeno. ¹⁶ Koro Isa kənyindiyero tiro: «Siman tada Yahayaye, sərəamma wa?» cəne kiworo. Tiye: «Aaa, Kəma. Nia njəraakkənarə nonəmma,» yeno. Isaye: «Dimiyaniro kiskəne!» yeno. ¹⁷ Koro Isa kənyakkuyero tiro: «Siman tada Yahayaye, sərəamma wa?» cəne kiworənniya, Biturusse karwu kuttayeno, Isa kənyakkuyero tiro: «Sərəamma wa?» cəna nangaro. Tiye: «Kəma, ni awi yaye nonəmma, nia njəraakkənarə nonəmma,» yenniya, Isaye tiro: «Dimiyania ambane! ¹⁸ Jiremaro niro wulnjəgəkki, ganənəmlan ni kəlanəmbo kalwu luge me na raamməro lenəmi. Amma kiarinəmiya, mukko sagəme kam gade kalwu lunjiye na raammiro njadi,» yeno. ¹⁹ Isa adəa wuldunjudə, karmo jiri fiyen Biturus daraja Alaro cidəa tiro fəleyeyeno. Adəa wulyenniya, Isaye tiro: «Wua səgai!» yeno.

Isa-a fuwuranju jauro cəraana-a

²⁰ Biturus suworgadanniya, fuwura Isa jauro cəraanadə tayia jəgai kiro, ti duwon sa masəna cadidən karənje Isaro: «Kəma, wundu nia sərənjiyi?» cəne cuworənadə. ²¹ Biturus tia kirunniya, Isaro: «Kəma, ti adə ye nda?» yeno. ²² Isaye tiro: «Kawu waldəkke isəkkiro roa dəgarə raakkənaa, awi lambonəm? Ni wua səgai!» yeno. ²³ Adəma nangaro lawar fuwura adə nuiwawoye kəramiyadəro tatar-gada. Adə yaye Isaye Biturusso kamdə nuiwawo cənni, amma tiye: «Kawu waldəkke isəkkiro roa dəgarə raakkənaa, awi lambonəm?» cənnadə. ²⁴ Fuwura adəma kam kəla awo aniyen sheda ce kitawulan ruwujənadə wo. Koro shedanju jirero noniyena. ²⁵ Awo gade kada Isa cədəna ye mbeji. Ca fal fallen ruwujaja, təmakkəna duniama rakce kitawuwa ruwudənadəa ngojiwawo.